

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์บทความวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการจัดหมวดหมู่และแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิमान แล้วนำผลการวิเคราะห์มาวิเคราะห์ต่อโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (cross-impact matrix analysis) โดยผู้วิจัยประยุกต์มาจากวิธีการวิเคราะห์ของ Gordon (1999) และ Weerakkody และ Tremblay (2003) ซึ่งงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์และนำเสนอจะแบ่งตามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการเคหะ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มครอบครัว กลุ่มชุมชนสังคม กลุ่มผู้ด้อยโอกาสคนพิการ กลุ่มสตรี และกลุ่มผู้สูงอายุ วิธีดำเนินการวิจัยได้แก่ การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ การวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่งานวิจัย และการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากประเด็นในงานวิจัย จากนั้นจึงนำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยมีผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิमानและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ กลุ่มการเคหะ

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิमानและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวน 28 เรื่อง เป็นรายงานวิจัยของการเคหะแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการวิจัยซึ่งแบ่งได้เป็น

งานวิจัยที่จัดทำโดยสถาบันการศึกษา จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ โครงการการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนในชนบทภาคใต้ (2552) โครงการติดตามประเมินผลนโยบายและแผนงานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (มปป.) โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่อาศัยที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมือง (มปป.) โครงการศึกษาวิจัยการสืกร่อนของโครงสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กที่เกิดจากน้ำทะเล (2549) โครงการศึกษาลักษณะการดำเนินการพัฒนาทางวิศวกรรมผลกระทบท่าเพื่อหาแนวทางสำหรับการออกแบบประยุกต์ใช้เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาด้านอุทกภัย และนำเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนสำหรับโครงการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (2552) การจัดทำแผนและผังแม่บทโครงการที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่อุตสาหกรรม อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา (มปป.) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการซื้อ/ยึดคืนอาคารโครงการบ้านเอื้ออาทร (2552) การวิจัยการจัดการองค์ความรู้การใช้วัสดุก่อสร้างพื้นดินและเทคโนโลยีก่อสร้างในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน (2550) และ โครงการศึกษาและวิจัยการออกแบบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กเพื่อรับแรงแผ่นดินไหวในระบบอุตสาหกรรมชิ้นส่วนสำเร็จรูป ภายในปีงบประมาณ 2550

งานวิจัยที่ดำเนินการโดยบริษัทเอกชน/มูลนิธิ จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่ โครงการเมืองใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ (มปป.) โครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของการเคหะแห่งชาติ (2551) โครงการการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดที่อยู่อาศัยเพื่อการวางแผนยุทธศาสตร์ (2552) โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย (2550) โครงการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อศึกษาผลกระทบการพัฒนาที่อยู่อาศัย (2548) โครงการจัดทำหลักสูตรการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย (2548) โครงการศึกษาการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยโดยรอบโครงการวงแหวนอุตสาหกรรม (2548)

โครงการศึกษาระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย: แหล่งเงินทุนเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (2552) โครงการศึกษาวิจัยออกแบบอาคารพักอาศัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2552) โครงการสำรวจความต้องการที่อยู่อาศัยเฉพาะพื้นที่: การสำรวจความเป็นไปได้ด้านความต้องการ การตลาด และการเงินในการพัฒนาพื้นที่บริเวณเคหะชุมชนร่มเกล้า (2552) การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการเมืองใหม่อุตสาหกรรม (2548) ดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลทางสังคมและเศรษฐกิจของการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (2551) และ รายงานการศึกษาวิจัยโครงการศึกษาจัดทำแบบมาตรฐานเพื่อรองรับภารกิจก่อสร้างที่อยู่อาศัยในอนาคต ระยะที่ 1 (2552)

งานวิจัยที่ดำเนินการโดยคณะแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการวิจัยอีก 6 เรื่อง ได้แก่ โครงการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ (2551) โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนในชนบท (มปป.) โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนชนบท (พื้นที่ภาคกลาง) (มปป.) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท(พื้นที่ภาคกลาง) จ.ฉะเชิงเทรา (2549) โครงการศึกษาวิจัยเคหะพื้นถิ่นแบบสมบูรณ์การเมืองเพื่อการพึ่งพาตนเอง งานวิจัยและพัฒนาวัสดุก่อสร้างสำหรับอาคารต้นแบบ (โครงการต่อเนื่องปีที่ 2) (2549) ละ 6) โครงการศึกษาวิจัยวัสดุก่อสร้างบ้านชนบท กรณีศึกษาเรื่องไม้โตเร็ว (ระยะที่ 3) อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2550

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่ารายงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 28 เล่ม มีการจัดพิมพ์โดยอักษรที่มีขนาดอ่านง่าย ในด้านรูปแบบการเขียนรายงานผลการวิจัยมีลักษณะการเขียนที่แตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัย ทำให้ยากต่อการอ่าน งานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (internal criticism) พบว่า มีข้อจำกัดในการเขียนกรอบแนวคิด/ทฤษฎีของงานวิจัย เนื้องานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ระบุกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือระบุแต่ไม่เชื่อมโยงถึงประเด็นหรือตัวแปรที่ศึกษาที่ชัดเจน ในการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยเหล่านี้ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายอันประกอบด้วย ใช้ระเบียบวิจัยเชิงสำรวจ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงพรรณนา และการศึกษาเฉพาะกรณี เนื้อหาสาระในรายงานมีความหลากหลายตามวิธีการวิจัยที่ใช้ ทั้งนี้พบข้อจำกัดในการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ งานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ระบุวิธีดำเนินงานวิจัยที่ชัดเจน จะเขียนในลักษณะของผลการดำเนินโครงการเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ไม่ระบุองค์ประกอบสำคัญของรายงานการวิจัย เช่น กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามศัพท์ สมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย การนำเสนอเนื้อหาใช้รูปแบบบรรยายให้เห็นถึงสภาพโดยละเอียดของพื้นที่ที่ศึกษา องค์ความรู้ที่ได้มีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ ส่วนประโยชน์ทางวิชาการยังมีข้อจำกัด เนื่องการใช้แนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากนัก มีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 28 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยในเรื่องที่อยู่อาศัย ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानครั้งนี้ใช้กรอบความเดียวกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิमानที่นำเสนอตอนต้น และนำเสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยในตอนนี้แยกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการ

สังเคราะห์รายงานตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิमान ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการ นำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปล ความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียด ของสาระแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องแรกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาโครงการเมืองใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อกำหนดที่ตั้งโครงการและขนาดที่ดิน ขอบเขตของพื้นที่ หรือบริเวณที่เหมาะสมที่มีความชัดเจน และมีความ เป็นไปได้ที่จะเกิดผลในทางปฏิบัติ 2) เพื่อกำหนดบทบาทของเมืองที่เป็นตัวชี้้นำการพัฒนา และสามารถแก้ไขปัญหา ของ กทม. โดยกำหนดองค์ประกอบและกิจกรรมของเมืองใหม่ตามความเหมาะสมของที่ตั้งโครงการและพื้นที่ต่อเนื่อง โดยรอบ 3) เพื่อกำหนดจำนวนหรือขนาดของประชากรให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและแหล่งงานในพื้นที่ 4) ศึกษากระบวนการสร้างพื้นฐาน ที่มีความสัมพันธ์กับกรุงเทพมหานครและในระดับภูมิภาค 5) ศึกษาถึงวิธีการและ ขั้นตอนการนำผังแม่บทโครงการเมืองใหม่ เพื่อสามารถที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติได้

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเมืองใหม่ รองรับสนามบินสุวรรณภูมิได้ดังนี้ คือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเกิดจากสาเหตุหลัก ความต้องการที่อยู่อาศัยหลายระดับ โดยเฉพาะผู้มีรายได้ปานกลาง-ต่ำ ที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานภายในพื้นที่สนามบิน จำนวนประชากรแฝง จากการเพิ่มจำนวนประชากรเป็น 1,000,000 คน จะแสวงหาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นราคาที่ดินที่มี การพัฒนาใหม่บริเวณโดยรอบสนามบินจะมีราคาสูงขึ้น หากไม่มีการวางแผนจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมจะก่อให้เกิด การกระจุกกระจาย โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนแออัดได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ในอนาคต การพัฒนาเศรษฐกิจต้องมีการจัดเตรียมที่ดินใกล้สนามบินไว้อย่างเพียงพอสำหรับเป็นที่ตั้งของ กิจกรรมด้านพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมส่งออกที่เกี่ยวข้องกับการบิน พร้อมทั้งมีการสำรองที่ดินไว้สำหรับการ เติบโตของกิจกรรมเหล่านี้ในอนาคต การพัฒนาสังคม ด้านตะวันออกของสนามบินเป็นพื้นที่ทางการเกษตร มีการ ปลุกผักทำบ่อเลี้ยงปลา มีที่อยู่อาศัยเบาบาง ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดชุมชนเมืองขึ้น กิจกรรมการเกษตรค่อยหมดไป ชาว ชนบทต้องอพยพ ปรับวิถีชีวิตของตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ดังนั้นเมืองที่เกิดขึ้นต้องมีการจัดเตรียมโครงสร้าง พื้นที่ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมให้เกิดความเหมาะสมเพื่อให้ผู้อยู่อาศัยเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การ พัฒนาเมือง เพื่อความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่สถานที่ทำงาน ทำให้เกิดความความต้องการที่อยู่อาศัย ซึ่งต้องมีการ จัดเตรียมไว้ให้เพียงพอ และไม่ไปใช้พื้นที่ที่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการบิน นอกจากนี้ยังต้องจัดเตรียมบริการโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบการระบายน้ำ พื้นที่บริเวณโดยรอบสนามบินนั้นต้องมีการวางแผนจัดสรรที่ดินอย่างเหมาะสม เพื่อการใช้ ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ควรศึกษาวางแผนผังในพื้นที่รัศมี 10 กิโลเมตร 30 กิโลเมตร และ 100 กิโลเมตร แต่ปัญหา คือทำอย่างไรจึงจะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ที่ดินที่ขัดแย้งกัน

รายงานวิจัยเรื่องที่สอง เป็นรายงานการวิจัยโครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของการเคหะแห่งชาติ โดยมี วัตถุประสงค์ คือ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการเคหะแห่งชาติ สร้างการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายและทัศนคติที่ดีต่อการ เคหะแห่งชาติ และจัดทำแผนแม่บทในเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คือ 1) การรับรู้ต่อแบรนด์ ชื่อของการเคหะแห่งชาติ นับว่าเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และมาเป็นอันดับหนึ่งในเรื่องของการ รู้จักแบรนด์ดีในภาพรวม 2) การรับรู้ต่อโฆษณา แม้ผู้ประกอบการโครงการที่อยู่อาศัยจะมีการทำโฆษณา ค่อนข้างมาก แต่ประสิทธิผลของโฆษณาไม่ได้สูงนัก 3) แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการบ้านอยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่หา

ข้อมูลจากการขอคำแนะนำจากเพื่อน ญาติ หรือลูกค้าเก่า ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูง 4) ภาพลักษณ์ของการเคหะแห่งชาติ จุดเด่นภาพลักษณ์เชิงอารมณ์ของการเคหะแห่งชาติ ใกล้เคียงกับความเป็นธรรมชาติทั่วไป ขณะเดียวกันก็ดูอบอุ่นและเป็นมิตร สบาย ๆ เป็นกันเอง ในด้านภาพลักษณ์เชิงเหตุผล การเคหะแห่งชาติสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ใกล้เคียงกับภาพในอุดมคติของลูกค้าได้สามประการ คือ ด้านความมั่นคง น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ และนำเสนอราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสม 5) การเคหะแห่งชาติมีภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดดเด่นกว่าผู้ประกอบการรายอื่นอย่างชัดเจน 6) การเคหะแห่งชาติยังมีภาพลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ โดยเป็นรองในตลาดบ่น คือ ยังไม่สามารถชนะแลนด์แอนด์เฮาส์ และโนเบิลเฮาส์ได้ ชนะได้เพียง แอลพีเอ็น และ อยู่เจริญ 7) ความสัมพันธ์ต่อผู้ประกอบการ โดยรวมแล้วการเคหะแห่งชาติได้รับคะแนนความพึงพอใจด้านการดำเนินการในระดับกลาง ๆ แต่ขณะเดียวกัน ก็มีผู้เต็มใจสนับสนุนและแนะนำโครงการของการเคหะแห่งชาติมากกว่าผู้ประกอบการรายอื่น 8) สุขภาพของแบรนด์โดยรวม (Brand Health) ในเชิงของ Product, Image, และ Customer Equity แลนด์แอนด์เฮาส์ มาเป็นอันดับหนึ่ง ขณะที่การเคหะแห่งชาติเป็นอันดับหนึ่งในเรื่องของ Good will Equity ซึ่งเป็นเรื่องของชื่อเสียง ความสอดคล้องกับภาพลักษณ์ที่เด่นชัดของการเคหะแห่งชาติในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 9) ในส่วนของชื่อ “บ้านเอื้ออาทร” สัดส่วนของผู้ที่มีความเห็นในเชิงบวกต่อชื่อนี้มีสูงกว่าผู้ที่มีความเห็นเชิงลบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภาพลักษณ์ของชื่อที่สื่อออกไปยังสาธารณชนไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่การเคหะแห่งชาติตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่แรก คือ “ต้องการให้ผู้ที่มาอยู่ มีความเอื้ออาทรและเป็นห่วงเป็นใยกัน” แต่กลับกลายเป็นภาพของความรู้สึกต่ำต้อย แบ่งแยกชนชั้น นำสงสาร

รายงานวิจัยเรื่องที่สาม เป็นรายงานการวิจัยโครงการการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดที่อยู่อาศัยเพื่อการวางแผนยุทธศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ คือ พัฒนาตัวชี้วัดที่อยู่อาศัยด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมจังหวัดใหญ่ในทุกภูมิภาคของประเทศ จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ดัชนีที่อยู่อาศัย มี 10 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย 2) ความต้องการที่อยู่อาศัย 3) ราคาที่อยู่อาศัย 4) สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย 5) อุปทานที่อยู่อาศัย 6) การลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยภาครัฐ 7) การลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยภาคเอกชน 8) การขายบ้านใหม่ในภาคเอกชน 9) การขายบ้านมือสอง และ 10) บ้านเช่าและค่าเช่า โดยการคาดการณ์ความต้องการที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวและทาวน์เฮาส์ ปี 2552 จะเปลี่ยนแปลงโดยลดปริมาณลงจากปีก่อนประมาณร้อยละ 16 การคาดการณ์ความต้องการที่อยู่อาศัยประเภทอาคารชุดจะเปลี่ยนแปลงโดยลดลงจากปีก่อนประมาณร้อยละ 40 ปริมาณที่อยู่อาศัยเปิดตัวใหม่ประเภทบ้านเดี่ยวและทาวน์เฮาส์จะลดลงจากปีก่อนประมาณร้อยละ 54.4 ปริมาณที่อยู่อาศัยเปิดตัวใหม่ประเภทอาคารชุดจะลดลงจากปี 2551 ประมาณร้อยละ 22.8 ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจที่ลดลงร้อยละ 1 จะส่งผลให้จำนวนที่อยู่อาศัยเปิดตัวประเภทอาคารชุดลดลงร้อยละ 5.22 มาตรการส่งเสริมอสังหาริมทรัพย์ส่งผลต่อการเพิ่มอุปทานที่อยู่อาศัยในระดับไม่มาก ความสามารถในการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเริ่มมีปัญหา รายได้เฉลี่ยของประชาชนเพิ่มในสัดส่วนน้อยกว่าสัดส่วนของราคาบ้านที่เพิ่มขึ้น คริวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 20,000 บาท ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 37.5 ของกรุงเทพ ต้องรับภาระผ่อนส่งสินเชื่อเคหะการสูงประมาณร้อยละ 50 ของรายได้ และคริวเรือนที่มีรายได้ระหว่าง 25,000 – 40,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 20 ของกรุงเทพ มีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องผ่อนส่งสินเชื่อเคหะการสูงเกินร้อยละ 30 ของรายได้ ปริมาณบ้านเช่าในเขตเมืองมีไม่เพียงพอ ประชากรประมาณ 32.5 ของกรุงเทพ มีทั้งกลุ่มรายได้น้อยและรายได้ปานกลางจำเป็นต้องเช่าบ้าน เพื่อความสะดวกในการหาเลี้ยงชีพ

รายงานวิจัยเรื่องสี่ โครงการการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์งานวิจัยดังนี้ คือ เพื่อสร้างและพัฒนาในรูปแบบชุมชนใหม่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชนบทในปัจจุบัน ที่

กลมกลืนรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเดิม และการประหยัดพลังงาน โดยนำวัสดุที่เหลือใช้ในพื้นที่มาแปรรูปเป็นวัสดุ ใช้ซ้ำควบคู่กับ การนำเสนอเทคนิคในการออกแบบใหม่ตามการใช้งานในปัจจุบัน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งรูปแบบในการพัฒนาชุมชน มีดังนี้ คือ สร้างระบบความเข้าใจ ใ่วใจ เข้าถึงจากคนในชุมชนโดยง่าย โดยใช้การทำงานที่แยกออกเป็นสองแนวทางทำงานพร้อมกัน ทั้งในเรื่องการ พัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เข้าใจยาก โดยเฉพาะการฟื้นฟูที่ ต้องการปัจจัยของความยั่งยืน ที่นับวันคำว่า การ “พัฒนา” ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันจะถูกขีดเส้นไว้แต่สิ่งก่อสร้างความศิวิไลซ์ และเป็นหน้าที่ของภาครัฐเท่านั้น จะ ใช้การนำการสื่อความหมายการพัฒนาโดยผ่านวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมมาสื่อ เช่น เพลงโนราห์ บทในหนังตะลุง หรือคำกลอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ทุก ๆ คนเข้าถึงความหมายที่ต้องการสื่อได้โดยง่าย รวมถึงการค้นคว้าวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เข้าถึงจิตใจของคนในชุมชน รุ่นต่อรุ่น มาเพื่อสื่อความหมาย ในกรณีศึกษาคลองแดนคือ “โนราห์” ซึ่งการฟื้นฟู ชุมชนด้วยเทคนิคการชุบชีวิตชีวาชุมชนควบคู่กันไป ทำให้ผู้คนเกิดความสุขทางจิตใจ และอารมณ์ในขณะที่การ พัฒนายังไม่บรรลุเป็นผลสัมฤทธิ์

รายงานวิจัยเรื่องนี้ทำ เป็นรายงานการวิจัยโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย มี วัตถุประสงค์ คือ จัดทำยุทธศาสตร์ชาติพร้อมนโยบายด้านต่าง ๆ เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนงานของผู้บริหาร ขององค์กรต่าง ๆ อันเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัตินำไปดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งได้ ข้อมลยุทธศาสตร์ 6 ข้อดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สนองความต้องการที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามบทพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการพัฒนา ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างกลไกทางการเงินที่เอื้อต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้าง ศักยภาพของภาคเอกชนในการพัฒนาบริการที่อยู่อาศัยแก่ประชาชนทุกภาคส่วน ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างองค์ ความรู้ที่อยู่อาศัยทุกภาคส่วนของสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 คุณภาพของที่อยู่อาศัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมี วิสัยทัศน์ คือ “คนไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม อยู่ดี มีสุข ชีวิตมีคุณภาพ ในสภาพแวดล้อมที่ดี ชุมชนเกื้อกูล เข้มแข็ง สังคมก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืน”

รายงานวิจัยเรื่องที่พัก โครงการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อศึกษามลกระทบการพัฒนาที่อยู่อาศัย มี วัตถุประสงค์ คือ พัฒนาโปรแกรมและระบบข้อมูลศึกษามลกระทบของการพัฒนาที่อยู่อาศัย ที่เปิดให้หน่วยงาน ภายนอกและบุคคลที่สนใจสามารถเข้าถึงและใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ โดยผ่านทาง เว็บไซต์ของการเคหะแห่งชาติ โดยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้ คือ 1) สามารถเข้าถึงได้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่ง ช่วยให้บุคคลภายนอกสามารถใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นได้ 2) สามารถใช้ได้โดยง่าย เช่น สามารถใช้ผ่านระบบเชื่อมต่อ ของโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ทั่วไปได้ 3) อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถปรับค่าพารามิเตอร์บางตัวได้ตามระดับความ ปลอดภัยที่กำหนดไว้ เช่น บุคคลทั่วไปสามารถดูได้เฉพาะผลของการศึกษามลกระทบตามแบบที่จัดเตรียมไว้ ในขณะที่ หน่วยงานที่เป็นผู้ใช้หลักจะสามารถปรับค่าพารามิเตอร์บางตัวได้ด้วย และ 4) สามารถนำผลการคำนวณไปใช้ได้ โดยง่าย เช่น สามารถเอ็กซ์พอร์ตข้อมูลออกมาในรูปแบบของตาราง ซึ่งนำไปใช้ในการเขียนรายงานหรือจัดทำกราฟได้

รายงานวิจัยเรื่องที่พัก โครงการจัดทำหลักสูตรการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อช่วยให้ ผู้จัดทำนโยบายและผู้มีส่วนในการตัดสินใจ เกิดความรู้ ความเข้าใจหลักการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่อยู่อาศัย และ การเงินเพื่อที่อยู่อาศัย 2) เพื่อสร้างรากฐานให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยโดยการศึกษา ค้นคว้าเปรียบเทียบรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practices) ในประเทศและต่างประเทศ และ

3) เพื่อให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านการเงินที่อยู่อาศัย รวมทั้งเป็นการสร้างรากฐานที่จะให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการเงินที่อยู่อาศัยในระดับสากล โดยต้องอาศัยความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของระบบเงินฝาก ระบบสหกรณ์ เพื่อที่อยู่อาศัย ระบบสถาบันเงินฝาก ระบบสัญญาออมก่อนกู้ และระบบหุ้นกู้เพื่อที่อยู่อาศัย มาจัดทำเป็นหลักสูตรในการอบรมให้แก่ บุคลากรที่มาจากสถาบันต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเคหะ 2) สถาบันการเงินทั้งจากภาครัฐและเอกชน 3) สมาชิกสมาคมที่เกี่ยวข้อง 4) หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรอิสระ 5) สถาบันการศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และจัดการแบ่งกลุ่มดูงาน

รายงานวิจัยเรื่องที่พักเปิด โครงการติดตามประเมินผลนโยบายและแผนงานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อประเมินแผนงานและการดำเนินงานตามแนวนโยบายของรัฐบาลในสาขาที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อย และศึกษาบทเรียนที่ได้รับจากการใช้นโยบายกระตุ้นกำลังซื้อของประชาชน พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้ คือ ปัจจัยความสำเร็จ การประชาสัมพันธ์ โครงการที่ต่อเนื่องโดยฝ่ายการเมือง ความสอดคล้องกับเงื่อนไขของระบบก่อสร้างอุตสาหกรรม ที่ต้องสร้างคราวละมาก ๆ ในระยะเวลาสั้น ความร่วมมือระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายการบริหารของการเคหะแห่งชาติ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารโครงการ 2) ขาดการสำรวจความต้องการที่แท้จริงในพื้นที่ 3) ขาดกระบวนการกลั่นกรองลูกค้าย่างเข้มงวด 4) จำนวนเป้าหมายที่มากเกินไป 5) การเลือกทำเลที่ตั้งของโครงการ 6) ความล่าช้าในการก่อสร้าง 7) รูปแบบโครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่

รายงานวิจัยเรื่องที่พัก โครงการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย คือ 1) ประเมินผลระดับความสำเร็จของชุมชนที่ดำเนินการตามกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติ ทั้งในด้านผลผลิต และผลลัพธ์ 2) พัฒนาเกณฑ์ชี้วัดมาตรฐานคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายภารกิจขององค์การและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และ 3) ให้ข้อเสนอแนะอันจะนำไปสู่การทบทวน ปรับปรุงกระบวนการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยในโครงการของการเคหะแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตของการเคหะแห่งชาติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพึงพอใจในกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี และคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตของการเคหะแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตตามดัชนีสังคมอยู่ระดับดี ผลสำเร็จของชุมชนได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติปี 2551 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี และความสำเร็จในโครงการเหนืออัตราสูงกว่าโครงการเคหะชุมชน

รายงานวิจัยเรื่องที่พัก โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่อาศัยที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมืองซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อค้นหารูปแบบ แนวทางและวิธีการในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของเมือง ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัย และเสริมสร้างเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม 2) เพื่อสร้างจิตสำนึกในประชาชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูเมืองและที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาเมืองและการจัดการที่อยู่อาศัย ร่วมกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ กระบวนการสร้างชุมชนเพื่ออนุรักษ์เอกลักษณ์ของเมืองได้แก่ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ทั้งผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำตามกฎหมาย จับความสนใจร่วมของชุมชนเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างเวทีประชาคม คนในชุมชนเป็นแกนหลัก โดยให้

ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ระดมความคิดถึงแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนตนเอง สร้างแผนชุมชนด้านการอนุรักษ์ จัดกิจกรรมนำร่อง โดยคัดเลือกพื้นที่จากแผนที่ชุมชนวางไว้ จัดเวทีการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างแผนงานขั้นสุดท้าย เมื่อสร้างกลุ่มทางสังคมได้ชัดเจน และนำเสนอแผนและแนวทางปฏิบัติในเวทีประชาคม

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนในชนบท มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ คือ 1) เพื่อศึกษาและทดลองแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนในชนบท 2) เพื่อหาแนวทางรูปแบบในการดำเนินการปรับปรุงที่อยู่อาศัยในชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพที่อยู่อาศัยของประชาชนในชนบท และ 3) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ประเด็นปัญหาที่สร้างความกังวลให้กับกลุ่มราษฎรในพื้นที่ได้แก่ ความมั่นคงในการตั้งถิ่นฐานที่ประชาชนควรได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในสภาพปัจจุบัน มาตรฐานด้านการบริการโครงสร้างพื้นฐานนับตั้งแต่ เส้นทางคมนาคม ถนนสายหลัก ไฟฟ้า ประปา ยังไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงหรือการให้บริการอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม ประเด็นปัญหาหลักอีกประการหนึ่งคือ ความไม่แน่นอนของข่าวสารจากทางราชการเรื่องการพัฒนาพื้นที่เนื่องจากมีข่าวกระจายออกเป็นระยะว่า ส่วนราชการจะทำการเวนคืน อันเป็นการสร้างความวิตกกังวลให้แก่ประชาชน กอปรกับส่วนราชการไม่มีโครงการเข้าพัฒนาพื้นที่เลยทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจว่า พื้นที่ดังกล่าวขาดการดูแลจากส่วนราชการเนื่องจากจะมีการพัฒนาพื้นที่เพื่อโครงการใหม่ในอนาคต จึงไม่มีการพัฒนาหรือลงทุนในพื้นที่แต่อย่างใด จึงจำเป็นต้องสร้างความกระจ่างให้แก่ประชาชน รูปแบบการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพ คือ พัฒนามาตรฐานสาธารณสุข ขาดห้องน้ำ ห้องส้วม เพื่อการอยู่อาศัยอย่างมีคุณภาพ พัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัย โดยแนวทางการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนในชนบท ได้แก่ 1) การปรับปรุงชุมชนด้านสังคม ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภค การเลี้ยงนกหัวจุก เพื่อการพักผ่อน การสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชีวภาพ การจัดระบบแยกย่อยและกำจัดขยะ 2) การปรับปรุงชุมชนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามแนวชีวิตวิถี 3) การปรับปรุงด้านกายภาพที่อยู่อาศัย ความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน คือ ความต้องการห้องน้ำห้องส้วมในบ้าน 4) การปรับปรุงด้านพื้นที่ทำกินที่ยั่งยืน การแบ่งพื้นที่บริเวณบ้านเป็นพื้นที่เกษตรยั่งยืน เช่น ปลูกพืชผักสวนครัว พื้นที่ตากอาหาร

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนชนบท (พื้นที่ภาคกลาง) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาและทดลองแนวทางแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย สำหรับประชากรในชนบท 2) เพื่อหาแนวทางรูปแบบในการดำเนินการในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนชนบท ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุง และยกระดับคุณภาพที่อยู่อาศัยของประชากรในชนบท 3) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ แนวทางและกลยุทธ์ในการดำเนินงาน คือ 1) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง องค์กรเอกชน 2) สนับสนุนแนวทางการพัฒนา แบบให้คนพื้นที่เป็นศูนย์กลาง โดยยึดหลักว่าการพัฒนาต้องให้เกิดความเสมอภาคแก่คนทุกกลุ่มในเมือง ให้สามารถมีวิถีชีวิตอยู่ในเมืองอย่างมีความมั่นคง 3) สนับสนุนแนวทางการกระจายอำนาจบริหารจัดการให้ท้องถิ่น 4) ในการพัฒนาด้านกายภาพ จะเน้นการแก้ไขปรับปรุง ขยายขยาย จัดผัง จัดระเบียบชุมชนใหม่มากกว่าการรื้อย้าย เน้นการแบ่งปันการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดรูปที่ดินใหม่ ซึ่งข้อเสนอโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน 2 รูปแบบ คือ โครงการกู้ยืมวัสดุเพื่อซ่อมแซมบ้าน เป็นโครงการให้กู้ยืมวัสดุไปซ่อมแซมที่อยู่อาศัยบางส่วน สำหรับบ้านที่มีคุณภาพปานกลางที่ยังใช้งานได้ดี และโครงการกู้ยืมวัสดุเพื่อก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ เป็นโครงการให้กู้ยืมวัสดุ

ที่จำเป็นไปก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ที่มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกในครอบครัว ใช้วัสดุอย่างประหยัดและใช้แรงงานในครอบครัว

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสาม โครงการศึกษาการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยโดยรอบโครงการวงแหวนอุตสาหกรรม มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ คือ 1) เพื่อดำเนินการศึกษาหาแนวทางและรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมของการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยที่การเคหะแห่งชาติได้รับมอบหมายในเขตโดยรอบถนนวงแหวนอุตสาหกรรม 2) เพื่อดำเนินการศึกษาผลกระทบจากการรื้อย้ายที่อยู่อาศัยจากการพัฒนาพื้นที่ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับชุมชนที่ถูกรื้อย้าย 3) เพื่อดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยในแต่ละพื้นที่ ภายในเขตและรอบถนนวงแหวนอุตสาหกรรมที่การเคหะแห่งชาติรับผิดชอบ และทำการกำหนดแผนงานหลักและจัดลำดับความสำคัญโครงการ และจัดทำแผนปฏิบัติการโดยกำหนดงบประมาณและประมาณระยะเวลาในการดำเนินของแต่ละโครงการในแต่ละพื้นที่ โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในอนาคตต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง องค์กรเอกชน รวมถึงสนับสนุนแนวทางการพัฒนา แบบให้คนพื้นที่เป็นศูนย์กลาง โดยยึดหลักว่าการพัฒนาต้องให้เกิดความเสมอภาคแก่คนทุกกลุ่มในเมือง ให้สามารถมีวิถีชีวิตอยู่ในเมืองอย่างมีความมั่นคง การสนับสนุนแนวทางการกระจายอำนาจบริหารจัดการให้ท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาทางด้านกายภาพ จะเน้นการแก้ไขปรับปรุง ขยายขยาย จัดผัง จัดระเบียบชุมชนใหม่มากกว่าการรื้อย้าย เน้น การแบ่งปันการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดรูปที่ดินใหม่

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสี่ โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท(พื้นที่ภาคกลาง) จ.ฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ จัดทำแผนการพัฒนาเคหะชนบทในหมู่บ้านที่คัดเลือก และทำการพัฒนาโครงการตัวอย่างเพื่อเป็นรูปแบบในโครงการเคหะชนบทต่อไป ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สาเหตุปัญหาที่อยู่อาศัยในชนบท ได้แก่ ความยากจน ขาดแคลนวัสดุก่อสร้าง ขาดแคลนช่างฝีมือ ขาดแหล่งเงินทุนเพื่อที่อยู่อาศัย ขาดการปรับปรุงที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยในชนบท แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ แนวนโยบายระดับชาติ 1) รัฐต้องกำหนดให้การพัฒนาเคหะชนบทเป็นส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยในระดับชาติ 2) รัฐต้องให้การอุดหนุนในเรื่องของงบประมาณ โดยให้ประชาชนและองค์การบริหารงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออกสมทบ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเงินทุน วัสดุก่อสร้าง หรือแรงงาน 3) มอบหมายให้การเคหะแห่งชาติเป็นองค์กรกลางในการบริหารงาน นโยบายระดับองค์กร ได้แก่ 1) บทบาทของการเคหะแห่งชาติควรจำกัดอยู่ในระดับการวางแผนงานหลัก 2) การเคหะแห่งชาติต้องมอบหมายให้องค์กรชุมชนดำเนินงานทั้งในระดับโครงการและระดับปฏิบัติ 3) การเคหะแห่งชาติต้องประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐอย่างใกล้ชิด และนโยบายระดับโครงการ คือ 1) อบต.เป็นผู้คัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมาย 2) คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกครัวเรือน และ 3) การเคหะแห่งชาติจะเป็นผู้กำหนดมาตรฐานโครงการ ซึ่งผลการคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าหมายระดับหมู่บ้านไว้ดังนี้ คือ หมู่บ้านที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนในเรื่องที่อยู่อาศัยจำนวนมาก หมู่บ้านที่กระทรวงมหาดไทย กำหนดเป็นหมู่บ้านยากจน และหมู่บ้านที่ทางจังหวัด กำหนดเป็นหมู่บ้านพัฒนาเร่งด่วน เช่น ประสบภัยพิบัติ การพัฒนาเพื่อความมั่นคง เป็นต้น

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบห้า โครงการศึกษาระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย: แหล่งเงินทุนเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาภาพรวมระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย แหล่งเงินทุน โครงสร้างของระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยในประเทศไทย รูปแบบของแหล่งเงินทุนเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในต่างประเทศ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งภาครัฐและเอกชน และนำเสนอแนวทางการจัดตั้ง และขั้นตอนการจัดตั้ง รวมถึงการบริหารจัดการ การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลปัจจัยเสี่ยงและประโยชน์เชิงสังคม ซึ่งการวิจัย

พบว่า แนวทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน คือ 1) การกำหนดให้มีเงินดาวน์ขั้นต่ำร้อยละ 10 ของราคาที่อยู่อาศัย 2) การเข้าโครงการออมก่อนกู้เพื่อเป็นเงินดาวน์ขั้นต่ำร้อยละ 10 ของราคาที่อยู่อาศัย 3) การเช่าที่มีสัญญาจะซื้อที่อยู่อาศัยในอนาคต และแนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระรายเดือน คือ การผ่อนผันการผัดนัดชำระกรณีมีความจำเป็นยิ่งยวด และในส่วนของทางเลือกของระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย คือ ทางเลือกที่ 1: ระบบหักบัญชีจำนวนร่วมกับกองทุนประกันความผัดนัดชำระ ทางเลือกที่ 2: ระบบกองทุนเพื่อที่อยู่อาศัย ทางเลือกที่ 3: ระบบกองทุนที่อยู่อาศัยร่วมกับระบบสหกรณ์ที่มีการประกันรับซื้อคืน

รายงานวิจัยเรื่องที่ดินบึก โครงการศึกษาวิจัยเคหะพื้นถิ่นแบบสมบูรณ์การเมืองเพื่อการพึ่งพาตนเอง งานวิจัยและพัฒนาวัสดุก่อสร้างสำหรับอาคารต้นแบบ (โครงการต่อเนื่องปีที่ 2) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาที่พักอาศัยของคนชนบทโดยใช้วัสดุพื้นถิ่น วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและภูมิปัญญาชาวบ้าน และเสนอองค์ความรู้ใหม่สำหรับชาวบ้านที่นำไปใช้งานได้จริง เพื่อสร้างและพัฒนาแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับพื้นถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถของชาวบ้านที่จะสามารถผลิตและประกอบวัสดุก่อสร้างจากวัสดุพื้นถิ่น วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้คือ วัสดุก่อสร้างพื้นถิ่นเป็นทางเลือกสำหรับผู้มีรายได้น้อยในการจัดหาและซื้อวัสดุเพื่อใช้ในการสร้างบ้านเพื่ออยู่อาศัยในราคาถูกกว่า ซึ่งผลิตภัณฑ์ก่อสร้างทางเลือกที่พัฒนามาจากการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรในชุมชนในด้านคุณภาพ และอายุการใช้งานยังดีกว่า แต่สามารถพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต ในส่วนของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีมากกว่าเพราะมีขั้นตอนการผลิตที่จะต้องมีการเสียจากกระบวนการผลิต แต่จะพบว่าหากชุมชนมีการส่งเสริมการผลิตในเชิงพาณิชย์จะเป็นการสร้างอาชีพ และรายได้ให้เกิดหมุนเวียนในชุมชนได้ และเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาและการใช้ชีวิตตามแนวคิดแบบพอเพียงและยั่งยืนในชุมชน

รายงานวิจัยเรื่องที่ดินเจ็ด โครงการศึกษาวิจัยการสีกร่อนของโครงสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กที่เกิดจากน้ำทะเล มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาและพัฒนาระบบการก่อสร้าง ที่มีความทนทานสูงต่อการเสื่อมสภาพในสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ จำนวนและสัดส่วนของตอม่อที่มีความเสียหายในระดับต่าง ๆ ของแต่ละอาคาร โดยพบว่า มี 5 อาคาร ที่มีสัดส่วนตอม่อที่ต้องเสริมกำลังมากกว่า 25% และมี 6 อาคาร ที่มีสัดส่วนตอม่อที่ต้องซ่อมแซมหรือเสริมกำลังโดยด่วน น้อยกว่า 10% การวิเคราะห์ปริมาณคลอไรด์ในโครงสร้างคอนกรีตและดิน พบว่าปริมาณคลอไรด์ในตอม่อที่ยังไม่มีความเสียหายนั้น มีปริมาณที่น้อยกว่าคอนกรีตที่เกาะเกาะออกมาค่อนข้างมาก ซึ่งผลการตรวจสอบนี้แสดงให้เห็นว่า ปริมาณของคลอไรด์ที่วัดนั้นเป็นคลอไรด์ที่มาจากวัตถุดิบที่ใช้ผลิตคอนกรีต แต่ปริมาณคลอไรด์ในแต่ละอาคารนั้นมีความแตกต่างกันพอสมควร ซึ่งเป็นสาเหตุให้เราสามารถพบเห็นอัตราการเกิดสนิมที่แตกต่างกันอย่างมากของแต่ละอาคารของกลุ่มอาคารตัวอย่าง

รายงานวิจัยเรื่องที่ดินแปด โครงการศึกษาวิจัยวัสดุก่อสร้างบ้านชนบท กรณีศึกษาเรื่องไม้โตเร็ว (ระยะที่ 3) อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2550 1) เพื่อให้เกิดแนวทางในการประยุกต์ใช้พัฒนาความสามารถด้านการประกอบอาชีพ รายได้ครัวเรือน และชุมชนในพื้นที่ดินของตน และของส่วนรวมที่ยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ หรือถูกทิ้งให้รกร้าง และความเสื่อมโทรมของหน้าดิน 2) เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปลูกไม้โตเร็วอเนกประสงค์ การบำรุงรักษา การจัดการแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การศึกษาสู่ทางการตลาด เพื่อบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างที่อยู่อาศัยอย่างหมุนเวียน และรักษาสภาพแวดล้อม และ 3) เพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านอาชีพ และรายได้ ในการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการกระบวนการผลิต การแปรรูปไม้โตเร็ว

อเนกประสงค์ที่มีการบริหารจัดการด้านการตลาด รองรับความมั่นคงและมีการรับรองทางกฎหมาย เพื่อให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีมาตรฐานและเกิดประโยชน์อย่างหมุนเวียนและยั่งยืนต่อไป โดยผลการดำเนินงานโครงการสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ มีการร่วมกลุ่มเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ระยะที่ 1 และ 2 โดยการจัดตั้งกลุ่มภายใต้ชื่อ “กลุ่มปลูกไม้โตเร็วเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อบต.เขาหินซ้อน และ อบต.เกาะขนุน รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการด้านอาชีพและรายได้จากการรวมกลุ่ม โดยการรวมกลุ่มวิชาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบเก้า โครงการศึกษาวิจัยออกแบบอาคารพักอาศัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ คือ รวบรวมองค์ความรู้ด้านวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับการใช้งานและอ้างอิงในอนาคต รวมทั้งวิเคราะห์และจัดความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นข้อมูลในการออกแบบชั้นรายละเอียด เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการออกแบบ ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรใช้วัสดุกรอบอาคารเป็นผนังคอนกรีตบดบล็อกโพลีเมอร์ (โพลี) ตรงกลางเรียนกว่าผนังคอนกรีตบล็อกเย็น เพราะช่วยลดการใช้พลังงานไฟฟ้า เพิ่มสภาวะน่าสบาย และการถ่ายเทความร้อนไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบ โครงการศึกษาหลักการด้านการพัฒนาทางวิศวกรรมศาสตร์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางสำหรับการออกแบบประยุกต์ใช้เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาด้านอุทกภัย และนำเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน สำหรับโครงการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ คือ บูรณาการความรู้ตามหลักการ Low Impact Development โดยสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับประเทศไทย เพื่อนำมาออกแบบระบบป้องกันน้ำท่วม และการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการจัดสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม เพื่อให้โครงการที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติเป็นโครงการที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีการจัดระบบสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสนับสนุนให้ผู้ออกแบบเข้าใจในธรรมชาติของสภาพแวดล้อม และตระหนักถึงการจัดสมดุลของน้ำซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อออกแบบตามหลักผลกระทบต่อไม่มีผลกระทบต่อการลงทุน การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อลดปัญหาน้ำท่วมตามหลักการพัฒนาแบบผลกระทบต่อ ดำเนินการดังนี้ เน้นไปที่การจัดพื้นที่ที่ลาดชัน (Hardscape) เช่น ถนน ทางเท้า ลานคอนกรีต ให้มีพื้นที่ลดลง เปลี่ยนแปลงวัสดุผิว เพื่อให้ฝนสามารถซึมลงดินได้ ลดการระบายน้ำที่ระบายน้ำ ควรวางผังแนวท่อระบายน้ำ เพื่อช่วยระบายน้ำ ตั้งบ่อหน่วงน้ำให้อยู่บริเวณท้ายโครงการ เพื่อรองรับปริมาณฝนส่วนเกิน ควบคุมการเปิด-ปิด เพื่อระบายน้ำออกจากบ่อหน่วงให้สัมพันธ์กับการตกของปริมาณน้ำฝน กล่าวคือ ถ้าฝนไม่ตก ควรพยายามระบายน้ำออกจากบ่อเพื่อรองรับปริมาณน้ำฝนลูกต่อไป

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบเอ็ด โครงการสำรวจความต้องการที่อยู่อาศัยเฉพาะพื้นที่: การสำรวจความเป็นไปได้ด้านความต้องการ การตลาด และการเงินในการพัฒนาพื้นที่บริเวณเคหะชุมชนร่มเกล้า โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อให้มีข้อมูลที่สามารถประเมินศักยภาพของทำเลที่ตั้งของพื้นที่ ด้านอุปสงค์ อุปทาน ทัศนคติและพฤติกรรมของประชากรเป้าหมาย รวมทั้งความสัมพันธ์และความสอดคล้องที่มีต่อแนวคิดและรูปแบบของการพัฒนาพื้นที่ จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ชอบทำกิจกรรมอยู่ที่บ้าน มีรูปแบบการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ ดังนั้นบ้านและสิ่งแวดล้อมโครงการ จำเป็นต้องออกแบบให้มีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดี ในลักษณะชุมชนเมืองน่าอยู่ที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์แบบ โดยมีแนวความคิดในการวางผังแม่บท คือ 1) สร้างถนนทางเข้าออกหลักของโครงการเชื่อมต่อกับถนนกรุงเทพฯ-ร่มเกล้ากับถนนสายหลัก

ของชุมชนร่วมเกล้าเพื่อเพิ่มศักยภาพการค้าและการอยู่อาศัยให้กับโครงการ 2) จัดให้มีพื้นที่สีเขียวสองฝั่งถนนสายหลัก และสร้างสวนสาธารณะริมนคลองโดยจัดให้มีสระรับน้ำ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัย 3) กำหนดให้พื้นที่ที่อยู่ติดกับถนนสายหลักและถนนทางเข้าหลักเป็นส่วนประกอบการค้าและพาณิชยกรรม เพื่อจัดเป็นศูนย์การค้าระดับชุมชน หรือธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมไม่เกิน 300 ตร.ม. ตามข้อกำหนดผังเมือง 4) ที่ดินริมถนนกรุงเทพมหานคร-ร่วมเกล้า เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านการค้าและพาณิชยกรรม จัดเป็นการใช้ที่ดินแบบการค้าพักอาศัย หรือธุรกิจบริการ หรืออุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งได้แก่พื้นที่ทางฝั่งใต้ทั้งหมด 5) จัดแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ระยะ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการลงทุนซึ่งจะเป็นการลงทุนโดยการเคหะเองทั้งหมดหรือมีผู้ร่วมลงทุนภายนอกมาร่วมก็ย่อมทำได้

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบสอง การจัดทำแผนและผังแม่บทโครงการที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่อุตสาหกรรมอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการคือ พัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับความเจริญเติบโตของเมืองและภูมิภาคให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลอย่างมีแบบแผน และจัดทำแผนและผังแม่บท บนที่ดินในกรรมสิทธิ์ของการเคหะแห่งชาติ ที่อำเภอสูงเนิน โดยนำผลการศึกษาโครงการฯ ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 มาประกอบการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำโครงการฯ ระยะเวลาต่อไป เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองในระยะ 5 ปี ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบโครงการที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่อุตสาหกรรม ประเภทขององค์ประกอบโครงการประกอบไปด้วย บ้านพักอาศัย อาคารพักอาศัยรวม พื้นที่พาณิชยกรรม สวนสาธารณะ ห้องสมุด สถาบันการศึกษา บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข หน่วยบรรเทาสาธารณภัย สถานีขนส่งย่อย หน่วยบริการอื่นๆ ที่รองรับประชากร 18,640 คน หนาแน่น 40 คน/ไร่

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบสาม การวิจัยการจัดการองค์ความรู้การใช้วัสดุก่อสร้างพื้นดินและเทคโนโลยีก่อสร้างในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย คือ เพื่อหารูปแบบในการดำเนินการในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชน และส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพที่อยู่อาศัยของประชากรในชนบท และจัดการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ด้านการจัดทำวัสดุและวิธีการก่อสร้างพื้นดิน ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตความสามารถและภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลการศึกษาพบว่า เดิมชนบทภาคเหนือมีภูมิปัญญาและความรู้ด้านที่อยู่อาศัยอย่างดี ความเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวและขนาดบ้านเล็กกลง ที่อยู่อาศัยมีความมั่นคงแข็งแรงแบบครึ่งตึกครึ่งไม้มีอายุการใช้งานน้อยมีถึงร้อยละ 48 บ้านเรือนไม้แบบเดิม โดยแนวทางหลักการพัฒนาชนบทด้านที่อยู่อาศัย มี 3 แนวทาง คือ 1) ระบบสังคมชนบทแบบรัฐ โดยรัฐบาลให้ความอุปถัมภ์และช่วยเหลือแบบภาพรวมของประเทศมุ่งหวังให้รัฐบาลเป็นที่พึ่ง มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว มีกฎเกณฑ์ระเบียบและการผ่อนปรน มีการกำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ มีการเตรียมงบประมาณอย่างต่อเนื่อง 2) ระบบสังคมชนบทแบบเดิม คือ มุ่งหวังการพึ่งตนเอง มีความสุข ความพอเพียง พื้นฟูธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการพัฒนาตามศักยภาพของชุมชน เห็นผลช้าแต่ยั่งยืน และ 3) ใช้สองระบบควบคู่กัน

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบสี่ การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการซื้อ/ยึดคืนอาคารโครงการบ้านเอื้ออาทร มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ คือ ศึกษาสาเหตุปัจจัยของการค้างชำระในโครงการบ้านเอื้ออาทร และเสนอแนะแนวทางเลือกในการแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระ ตลอดจนวิธีการบริหารการซื้อคืน/ยึดคืนอาคารที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จากการศึกษาวิจัย พบว่า สาเหตุที่นำไปสู่การซื้อคืนลูกหนี้ ได้แก่ 1) ปัญหาเศรษฐกิจ คือ รายได้ลดลง ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ไม่สามารถหารายได้เสริมภายในโครงการฯ ได้ 2) เงินเดือนออกไม่ตรงกับงวดการผ่อน 3)

ขาดแหล่งเงินกู้ฉุกเฉินในระบบ 4) ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการส่งเงินงวด ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับระบบในการบริหารการซื้อคืน/ยึดอาคารของโครงการบ้านเอื้ออาทร ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงด้านนโยบายรัฐบาลโดยมติของ ครม. ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการของการเคหะแห่งชาติ ปัจจัยเสี่ยงด้านสถาบันการเงินเครือข่าย และปัจจัยเสี่ยงด้านลูกค้า

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบห้า การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการเมืองใหม่อุตสาหกรรมพื้นที่อำเภอสูงเนิน จ. นครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาเมืองในรูปแบบของเมืองใหม่/เมืองรองของ จ. นครราชสีมาเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม 2) เพื่อให้มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ผู้ใช้แรงงานและผู้ด้อยโอกาส เป็นการป้องกันการเกิดปัญหาชุมชนแออัด และ 3) จัดระเบียบเมืองด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามหลักวิชาผังเมืองที่ดี ให้เป็นเมืองน่าอยู่ ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้ โครงการเมืองใหม่อุตสาหกรรมมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดในจุดที่เป็นโครงการของนครและเคหะแห่งชาติตามความต้องการที่เกิดจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม แรงงาน และประชากร หากมีการผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมตามนโยบายของรัฐที่จะพัฒนาอีสานให้พ้นจากความยากจนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการเมืองใหม่อุตสาหกรรม ในด้านความเหมาะสมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ทำเลที่ตั้งเหมาะสม-เพราะพื้นที่อำเภอสูงเนินอยู่ในรัศมีประมาณ 30 กิโลเมตรจาก อ.เมือง โดยมีเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมนครเป็นแหล่งงานสำคัญ สภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในที่ราบสูง มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาโครงการ การคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน-ถ.มิตรภาพจะกลายเป็นแกนหลักของเมืองใหม่สูงเนิน ทั้งนี้ต้องเตรียมทางระบายน้ำควบคู่กับการสร้างถนน ในอนาคตเมื่อมีชุมชนมากขึ้น สิ่งที่ต้องเตรียมการต่อไป คือ การจัดให้มีรถโดยสารประจำทาง สาธารณูปโภค-สาธารณูปโภคในพื้นที่มีความพร้อมในระดับหนึ่ง กล่าวคือ โครงการระยะสั้นสามารถรองรับได้หมด ในอนาคตสามารถขยายโครงข่ายเพิ่มเติมได้ ความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมแหล่งที่ตั้ง อ.สูงเนินมีความได้เปรียบทางด้านแหล่งที่ตั้งคือ อยู่บนเส้นทางคมนาคมสายหลัก มีเส้นทางเดินทางไปท่าเรือแหลมฉบัง และมาตาพุดได้ระยะทางไม่ไกลมากนัก มีศักยภาพทางด้านจำนวนแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมาก ค่าเช่าที่ดินยังไม่สูงมากนัก มีเอกชนสนใจลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ ความเหมาะสมด้านสังคม จุดแข็งพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนชนบทที่มีอาชีพด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ มีการรวมกลุ่มในระดับชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านพุทธศาสนา ซึ่งเป็นผลให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบหก ดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลทางสังคมและเศรษฐกิจของการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ ประเมินผลทางสังคมและเศรษฐกิจของการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน เพื่อสร้างแนวทางในการประเมินผลงานหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยทั้งในด้านการก่อสร้างและในการให้บริการสินเชื่อ โดยมีผลการประเมินตามตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนเคหะมีความพึงพอใจต่อการจัดสถานที่สำหรับประกอบการค้าอย่างเป็นระเบียบ การมีโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจต่อบริการพบว่า ชุมชนมีความพึงพอใจในการบริการทุก ๆ ด้านของการเคหะ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของที่อยู่อาศัย คุณภาพราคา และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนดัชนีชี้วัดความพึงพอใจต่อบริการของสถาบันการเงินพบว่าชุมชนมีความพอใจในบริการของธนาคารอาคารสงเคราะห์มากกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะจำนวนเงินที่ให้ผู้

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบเจ็ด รายงานการศึกษาวินิจฉัยโครงการศึกษาจัดทำแบบมาตรฐานเพื่อรองรับภารกิจก่อสร้างที่อยู่อาศัยในอนาคต ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลแบบ

ก่อสร้างที่มีอยู่เดิมของการเคหะแห่งชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการจัดทำมาตรฐานการเขียนแบบก่อสร้างของการเคหะแห่งชาติได้ในอนาคต ซึ่งสามารถจัดทำแบบก่อสร้างในรูปแบบดิจิทัลของแบบก่อสร้างที่เขียนขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2536 – พ.ศ. 2545 ซึ่งสามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ที่ทันสมัยและมีมาตรฐานยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยรักษาสภาพแบบก่อสร้างจากการชำรุดเสียหาย และคู่มือมาตรฐานการเขียนแบบก่อสร้างของการเคหะแห่งชาติ มีเนื้อหาการจัดโครงสร้างการจัดเก็บแฟ้มงานแบบก่อสร้าง การตั้งชื่อแฟ้มโครงการ การตั้งชื่อแบบก่อสร้างแต่ละประเภท การจัดรูปแบบของแบบก่อสร้างอย่างละเอียด รวมทั้งระบบฐานข้อมูลเพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลวัสดุก่อสร้างที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศไทย รายละเอียดประกอบด้วย ชนิด ประเภท คุณสมบัติเด่นของวัสดุ ราคา โรงงานผลิต ร้านค้าที่จัดจำหน่าย พร้อมทั้งสถานที่ เบอร์โทรติดต่อ

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบแปด โครงการศึกษาและวิจัยการออกแบบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กเพื่อรับแรงแผ่นดินไหวในระบบอุตสาหกรรมชิ้นส่วนสำเร็จรูป ภายในปีงบประมาณ 2550 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยในอาคารของการเคหะแห่งชาติในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากผลกระทบของแผ่นดินไหวและความสำคัญของการมีอาคารที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรงและสามารถต้านทานแผ่นดินไหวได้ 2) เพื่อศึกษาและพัฒนาระบบก่อสร้างในระบบอุตสาหกรรมชิ้นส่วนสำเร็จรูปให้สามารถต้านแรงแผ่นดินไหวได้ 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการออกแบบอาคารและการเลือกใช้ระบบการก่อสร้างอาคารเพื่อให้โครงสร้างมีความแข็งแรง และเกิดความปลอดภัยกับผู้อยู่อาศัย ผลการวิจัยพบว่า การก่อสร้างอาคารของการเคหะแห่งชาติควรใช้โครงสร้างชิ้นส่วนสำเร็จรูประบบไฮบริดที่ประกอบด้วยคานและเสาสำเร็จรูปมาประกอบกัน เสาและคานถูกยึดด้วยลวดอัดแรงและเสริมเหล็ก เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้นรอยต่อระหว่างเสาและคานจะเปิดออกและสลายพลังงานที่เกิดจากแผ่นดินไหวโครงสร้างระบบใหม่จะมีค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้น ขึ้นอยู่กับขนาดของอาคาร ตัวอย่างอาคาร 5 ชั้น ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 16.6 %

4) สรุปประเด็นหลักหรืออุปมาอุปไมย (metaphore)

ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 28 เรื่อง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) การพัฒนาที่อยู่อาศัยในเมือง 2) การพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท กลุ่มที่ 3) การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย 4) การพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยรวม มี 15 เรื่อง มีรายละเอียดดังนี้

4.1) การพัฒนาที่อยู่อาศัยในเมือง มี 5 เรื่อง ได้แก่ รายงานวิจัยที่ศึกษาโครงการเมืองใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ(101) โครงการศึกษาการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยโดยรอบโครงการวงแหวนอุตสาหกรรม (113) โครงการสำรวจความต้องการที่อยู่อาศัยเฉพาะพื้นที่: การสำรวจความเป็นไปได้ด้านความต้องการ การตลาด และการเงินในการพัฒนาพื้นที่บริเวณเคหะชุมชนร่มเกล้า (122) การจัดทำแผนและผังแม่บทโครงการที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่อุตสาหกรรม อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา (123) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการเมืองใหม่อุตสาหกรรม พื้นที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา (127)

4.2) การพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท มี 8 เรื่อง ได้แก่ โครงการการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนภาคใต้ (104) โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่อาศัยที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมือง(110) โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนในชนบท (111) โครงการศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและชุมชนชนบท (พื้นที่ภาคกลาง) (112) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท(พื้นที่ภาคกลาง) จ.ฉะเชิงเทรา(114) การวิจัยการจัดการองค์ความรู้การใช้วัสดุก่อสร้างพื้นถิ่นและเทคโนโลยีก่อสร้างในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน(124) โครงการศึกษาวิจัยวัสดุก่อสร้างบ้านชนบท กรณีศึกษาเรื่องไม้โตเร็ว (ระยะที่ 3) อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ.

2550 (119) โครงการศึกษาวิจัยเคหะพื้นถิ่นแบบบูรณาการเพื่อการพึ่งพาตนเอง งานวิจัยและพัฒนาวัสดุก่อสร้างสำหรับอาคารต้นแบบ (โครงการต่อเนื่องปีที่ 2) (117)

4.3) การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย มี 5 เรื่อง โครงการจัดทำหลักสูตรการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย(107) โครงการติดตามประเมินผลนโยบายและแผนงานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (108) โครงการศึกษาระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย: แหล่งเงินทุนเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (116) การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการซื้อ/ยึดคืนอาคารโครงการบ้านเอื้ออาทร (125) ดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลทางสังคมและเศรษฐกิจของการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (128)

4.4) การพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยรวม มี 10 เรื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยโครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของการเคหะ(102) รายงานการวิจัยโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดที่อยู่อาศัยเพื่อการวางแผนยุทธศาสตร์ (103) รายงานการวิจัยโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย (105) โครงการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อศึกษามลกระทบการพัฒนาที่อยู่อาศัย (106) โครงการประเมินผลสำเร็จของชุมชนที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการอยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ (109) โครงการศึกษาวิจัยการศึกษาร้อนของโครงสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กที่เกิดจากน้ำทะเล (118) โครงการศึกษาวิจัยออกแบบอาคารพักอาศัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (120) โครงการศึกษาหลักการด้านการพัฒนาทางวิศวกรรมศาสตร์ผลกระทบต่อหาแนวทางสำหรับการออกแบบประยุกต์ใช้เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาด้านอุทกภัย และนำเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน สำหรับโครงการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (121) รายงานการศึกษารายการโครงการศึกษาจัดทำแบบมาตรฐานเพื่อรองรับภารกิจก่อสร้างที่อยู่อาศัยในอนาคต ระยะที่ 1 (129) โครงการศึกษาและวิจัยการออกแบบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กเพื่อรับแรงแผ่นดินไหวในระบบอุตสาหกรรมชิ้นส่วนสำเร็จรูป ภายในปีงบประมาณ 2550 (130)

5) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน

เมื่อนำสาระสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์ 28 เล่ม ได้ประเด็นที่ศึกษาทั้งหมด 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ลักษณะการดำเนินโครงการ 2. พื้นที่ศึกษา 3.สภาพปัญหา 4. สภาพแวดล้อม/จุดเด่นของพื้นที่ 5. ลักษณะความต้องการของผู้อยู่อาศัย และ 6. แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ศึกษาที่หนึ่ง คือ ลักษณะการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ประเด็น 5 ด้านดังนี้ 1.1) แนวทางการแก้ไขที่อยู่อาศัย/พัฒนาที่พักอาศัย 1.2) หา/สร้างรูปแบบการดำเนินการปรับปรุง/ส่งเสริม 1.3) การพัฒนากระบวนการ ได้แก่ การจัดหาวัสดุ การออกแบบวัสดุก่อสร้าง การผลิตที่มีการประเมินความคุ้มค่า และคุณสมบัติพื้นฐานของวัสดุ 1.4) การพัฒนาอาชีพ 1.5) การพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในชุมชน 1.6) การเสนอองค์ความรู้และข้อเสนอแนะ 1.7) กำหนดนโยบายและแผนงานการพัฒนาที่อยู่อาศัย 1.8) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย 1.9) สสำรวจองค์ประกอบด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม 1.10) การพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยตัวอย่าง

ประเด็นที่ศึกษาที่สอง คือ พื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย 2.1) ชุมชนเมือง 2.2) ชุมชนชนบท/นอกเมือง 2.3) เขตอุตสาหกรรม 2.4) สนามบิน

ประเด็นที่ศึกษาที่สาม คือ สภาพปัญหาของพื้นที่ ประกอบด้วย 3.1) ปัญหาด้านกายภาพ ได้แก่ ที่ตั้งไม่เหมาะสม ขาดระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมไม่สะดวก น้ำท่วม สภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรม/แตกร้าว แฉ่งจัดพื้นที่รกร้างไร้ประโยชน์ สภาพแวดล้อม ร้อน แผ่นดินไหว สิ่งปลูกสร้างรูกล้ำแม่น้ำลาดลง ที่ดินเสื่อมโทรมได้ทางด่วน 3.2) สภาพปัญหาด้านศักยภาพของบุคคล ได้แก่ ไม่มีความรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการส่งค่างวด ขาดแหล่งเงินกู้ฉุกเฉินในระบบ ขาดหน่วยงานช่วยเหลือ และขาดความภูมิใจในท้องถิ่น 3.3) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้น้อย/ไม่สม่ำเสมอ วัสดุราคาแพง 3.4) ด้านสังคม/คุณภาพชีวิต ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยมีแต่ผู้สูงอายุ ขาดแคลนเครื่อง

อุปโภคบริโภค ยาเสพติด การจราจรติดขัด ชุมชนแออัด และโรงงานอุตสาหกรรมก่อมลพิษ 3.5) ด้านกระบวนการบริหารงานด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ ผู้รับเหมาไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญา แยกภาระดอกเบี้ยค้างจ่าย ต้นทุนการก่อสร้างสูง ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ ขาดการใช้ประโยชน์จากรายงาน การบริหารงานเชิงซ้ำ มีความเป็นระบบราชการ/เป็นเครื่องมือทางการเมือง ไม่มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน ระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยไม่มีประสิทธิภาพ ขาดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนขาดการมีส่วนร่วม การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบต่างคนต่างทำ

ประเด็นที่ศึกษาที่สี่ คือ สภาพความพร้อม/จุดเด่นของพื้นที่ ได้แก่ 4.1) สาธารณูปโภคครบครัน 4.2) คมนาคมสะดวกสบาย

ประเด็นที่ศึกษาที่ห้า คือ ลักษณะความต้องการ/ผลลัพธ์ 5.1) ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จากวัสดุใหม่ 5.2) ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จากวัสดุเดิม 5.3) ซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัย 5.4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต 5.5) การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค 5.6) การสนับสนุนจากภาครัฐ 5.7) การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัย/แผนแม่บท

ประเด็นที่ศึกษาที่หก คือ แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4.1) การดำเนินงานด้านกายภาพ ได้แก่ ใช้วัสดุพื้นถิ่น/การเกษตร/ธรรมชาติ และการพัฒนามาตรฐานวัสดุก่อสร้าง พัฒนาระบบ/พัฒนานวัตกรรมการก่อสร้างเพื่อป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองใหม่ การปรับปรุงกายภาพและภูมิทัศน์ 4.2) การดำเนินด้านบุคคล/สังคม ได้แก่ การสร้างชุมชนวิถีพุทธ/การเกษตรแบบยั่งยืน การสร้างกลุ่มอาชีพในชุมชน 4.3) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยงานกลาง/กำหนดเป็นกฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับ การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อที่อยู่อาศัย/ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การปรับปรุงภาพลักษณ์และบทบาทของการเคหะแห่งชาติ การใช้แรงงานในหมู่บ้าน การสนับสนุนงบประมาณ/การให้กู้ยืมวัสดุเพื่อซ่อมแซม/สร้างใหม่ สร้างความเข้าใจในชุมชนและผู้อยู่อาศัย/การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย เช่น การให้สินเชื่อ การก่อสร้าง

ตาราง 5.1 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์กลุ่มการเคหะ

ประเด็น	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	116
1. ลักษณะการดำเนินโครงการ															
1.1. แนวทางการแก้ไขที่อยู่อาศัย/พัฒนาที่พักอาศัย	√		√	√		√		√	√		√	√		√	√
1.2. หา/สร้างรูปแบบการดำเนินการปรับปรุง/ส่งเสริม				√		√						√	√	√	√
1.3. การพัฒนาระบบการ															
- จัดหาวัสดุ															
- ออกแบบวัสดุก่อสร้าง															

ประเด็น	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	116
- การผลิตที่มีการ ประเมินความ คุ้มทุน															
- คุณสมบัติ พื้นฐานของวัสดุ															
1.4. การพัฒนา อาชีพ				√								√			
1.5. การพัฒนาขีด ความสามารถ				√									√		
1.6. เสนอองค์ ความรู้/ ข้อเสนอแนะ	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√		√
1.7. กำหนดนโยบาย และแผนงาน การพัฒนาที่อยู่ อาศัย											√	√			
1.8. จัดทำแผน แม่บทการ พัฒนาที่อยู่ อาศัย											√			√	
1.9. สํารวจ องค์ประกอบ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและ สังคม														√	
1.10. การพัฒนา โครงการที่อยู่ อาศัยตัวอย่าง				√							√	√		√	
2. พื้นที่ศึกษา															
2.1 ชุมชนเมือง			√		√			√	√				√		
2.2 ชนบท/นอกเมือง			√	√	√			√	√	√	√	√		√	
2.3 อุตสาหกรรม													√		
2.4 สนามบิน	√														
3. สภาพปัญหา															
3.1 ด้านกายภาพ				√				√			√	√	√	√	
3.2 ด้านศักยภาพของ บุคคล			√	√			√	√		√	√	√			√
3.3 ด้านเศรษฐกิจ							√	√			√	√			√
3.4 ด้านสังคม/ คุณภาพชีวิต				√					√	√	√	√	√	√	

ประเด็น	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	116
3.5 ด้านกระบวนการ		√	√		√		√	√	√						
4. สภาพความพร้อม/จุดเด่นของพื้นที่															
4.1 สาธารณูปโภคครบครัน	√								√	√	√				
4.2 คมนาคมสะดวกสบาย									√	√	√		√		
5. ลักษณะความต้องการ/ผลลัพธ์															
5.1 ที่อยู่อาศัยใหม่จากวัสดุใหม่												√		√	
5.2 ที่อยู่อาศัยใหม่จากวัสดุเดิม														√	
5.3 ซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัย				√							√	√		√	
5.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต	√			√									√		
5.5 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค	√			√				√	√	√			√		√
5.6 การสนับสนุนจากภาครัฐ							√	√	√		√			√	√
5.7 พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานผังแม่บทเมืองใหม่			√				√								
6. แนวทางการดำเนินงาน															
6.1 ด้านกายภาพ															
- ใช้วัสดุก่อสร้างพื้นถิ่น/การเกษตร/ธรรมชาติ และพัฒนามาตรฐานวัสดุก่อสร้าง				√											
- จัดระบบ/พัฒนานวัตกรรมการก่อสร้างเพื่อป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม											√				

ประเด็น	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	116
- การพัฒนาเมืองใหม่	√		√										√		
- การปรับปรุงกายภาพและภูมิทัศน์			√												
6.2 ด้านบุคคล/สังคม															
- สร้างชุมชนวิถีพุทธ/การเกษตรแบบยั่งยืน				√							√				
- การสร้างกลุ่มอาชีพในชุมชน			√												
6.3 ด้านการบริหารจัดการ															
- จัดตั้งหน่วยงานกลาง/กำหนดเป็นกฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับ			√	√					√		√			√	√
- การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อที่อยู่อาศัย/ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ					√	√									
- ปรับปรุงภาพลักษณ์และบทบาทของการเคหะแห่งชาติ		√													
- ใช้แรงงานในหมู่บ้าน															
- การสนับสนุนงบประมาณ/การให้กู้ยืมวัสดุเพื่อซ่อมแซม/สร้างใหม่												√		√	
- สร้างความเข้าใจภายในชุมชนและผู้อยู่อาศัย/การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			√	√			√		√	√			√		√

ประเด็น	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	116
- ติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงการ ดำเนินงาน (การ ให้สินเชื่อ การ ก่อสร้าง ฯลฯ)			√					√					√		√

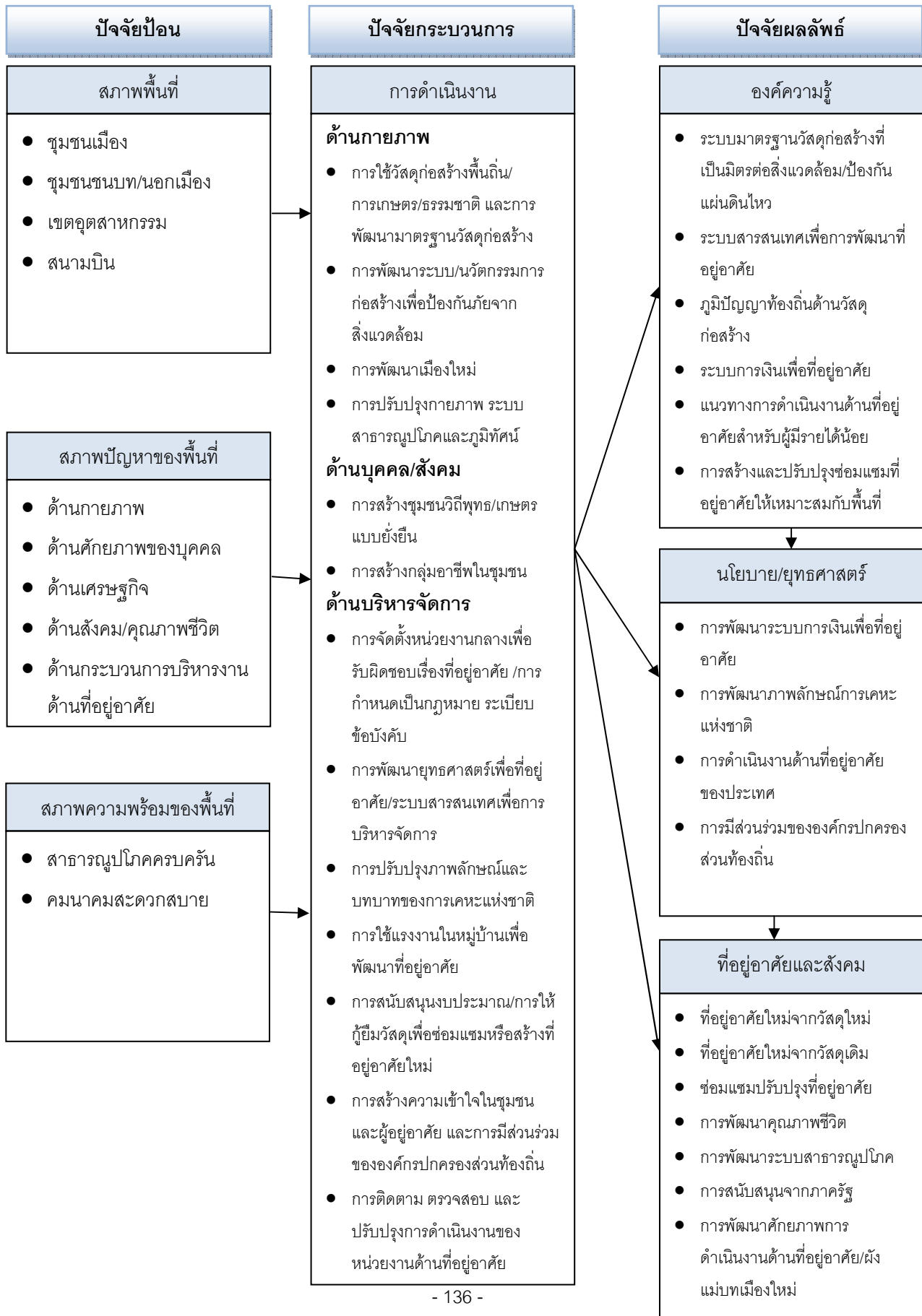
ประเด็น	117	118	119	120	121	122	123	124	125	127	128	129	130	รวม
1. ลักษณะการดำเนิน โครงการ														
1.1 แนวทางการแก้ไขที่อยู่ อาศัย/พัฒนาที่พัก อาศัย	√	√	√	√	√	√	√	√			√	√	√	21
1.2 หา/สร้างรูปแบบการ ดำเนินการปรับปรุง/ ส่งเสริม	√	√		√	√	√	√		√				√	14
1.3 การพัฒนากระบวนการ	√							√						2
- จัดหาวัสดุดิบ	√		√										√	3
- ออกแบบวัสดุก่อสร้าง	√		√	√										3
- การผลิตที่มีการ ประเมินความคุ้มทุน				√	√									2
- คุณสมบัติพื้นฐานของ วัสดุ		√	√	√	√								√	5
1.4 การพัฒนาอาชีพ									√					3
1.5 การพัฒนาขีด ความสามารถ					√				√					4
1.6 เสนอองค์ความรู้/ ข้อเสนอแนะ	√	√	√	√	√	√					√	√	√	22
1.7 กำหนดนโยบายและ แผนงานการพัฒนาที่ อยู่อาศัย														2
1.8 จัดทำแผนแม่บทการ พัฒนาที่อยู่อาศัย														2
1.9 สสำรวจองค์ประกอบ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม														1
1.10 การพัฒนาโครงการที่ อยู่อาศัยตัวอย่าง														4
2. พื้นที่ศึกษา														
2.1 ชุมชนเมือง	√	√			√	√	√		√	√	√	√		14

ประเด็น	117	118	119	120	121	122	123	124	125	127	128	129	130	รวม
2.2 ชนบท/นอกเมือง	√				√	√		√	√		√	√	√	17
2.3 อุตสาหกรรม							√			√				3
2.4 สนามบิน														1
3. สภาพปัญหา														
3.1 ด้านกายภาพ	√	√		√	√	√	√	√			√		√	15
3.2 ด้านศักยภาพของบุคคล	√					√		√	√		√			13
3.3 ด้านเศรษฐกิจ									√					6
3.4 ด้านสังคม/คุณภาพชีวิต		√			√	√	√	√			√		√	14
3.5 ด้านกระบวนการ									√			√		8
4. สภาพความพร้อม/ จุดเด่นของพื้นที่														
4.1 สาธารณูปโภคครบครัน		√				√								6
4.2 คมนาคมสะดวกสบาย		√				√								6
5. ลักษณะความต้องการ/ ผลลัพธ์														
5.1 ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จาก วัสดุใหม่	√							√						4
5.2 ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จาก วัสดุเดิม	√							√						3
5.3 ซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่ อาศัย	√	√			√			√					√	9
5.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต		√			√		√							6
5.5 การพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค						√					√			9
5.6 การสนับสนุนจากภาครัฐ						√			√		√			9
5.7 พัฒนาศักยภาพการ ดำเนินงาน												√		3
6. แนวทางการดำเนินงาน/ ฝั่งแม่บท														
6.1 ด้านกายภาพ														
- ใช้วัสดุก่อสร้างพื้นถิ่น/ การเกษตร/ธรรมชาติ และพัฒนามาตรฐาน วัสดุก่อสร้าง	√	√			√			√					√	6
- จัดระบบ/พัฒนา นวัตกรรมก่อสร้าง เพื่อป้องกันภัยจาก สิ่งแวดล้อม				√									√	3
- การพัฒนาเมืองใหม่														-
- การปรับปรุงกายภาพ														1

ประเด็น	117	118	119	120	121	122	123	124	125	127	128	129	130	รวม
และ ภูมิทัศน์														
6.2 ด้านบุคคล/สังคม														
- สร้างชุมชนวิถีพุทธ/ การเกษตรแบบยั่งยืน														2
- การสร้างกลุ่มอาชีพใน ชุมชน														1
6.3 ด้านการบริหารจัดการ														
- จัดตั้งหน่วยงานกลาง/ กำหนดเป็นกฎหมาย/ ระเบียบ/ข้อบังคับ						√		√			√			9
- การพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อที่อยู่อาศัย/ระบบ สารสนเทศเพื่อการ บริหารจัดการ														2
- ปรับปรุงภาพลักษณ์และ บทบาทของการเคหะ แห่งชาติ														1
- ใช้แรงงานในหมู่บ้าน	√			√	√			√						4
- การสนับสนุน งบประมาณ/การให้กู้ยืม วัสดุเพื่อซ่อมแซม/ สร้างใหม่														2
- สร้างความเข้าใจภายใน ชุมชนและผู้อยู่อาศัย/ การมีส่วนร่วมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น		√		√		√		√	√			√	√	14
- ติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินงาน (การให้สินเชื่อ การ ก่อสร้าง ฯลฯ)		√							√			√	√	8

6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้รับการสังเคราะห์ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ภาพ 5.1 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลด้านการเคหะ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงระบบของแต่ละปัจจัย ประกอบด้วย**ปัจจัยป้อน (Input) 3 ปัจจัย** ได้แก่ **ปัจจัยป้อนตัวแรก คือ สภาพพื้นที่** ประกอบด้วย 1.1) ชุมชนเมือง 1.2) ชุมชนชนบท/นอกเมือง 1.3) เขตอุตสาหกรรม 2.4) สนามบิน **ปัจจัยป้อนตัวที่สอง คือ สภาพปัญหาของพื้นที่** ประกอบด้วย 2.1) ปัญหาด้านกายภาพ ได้แก่ ที่ตั้งไม่เหมาะสม ขาดระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมไม่สะดวก น้ำท่วม สภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรม/แตกร้าว แฉ่งจัด พื้นที่กร้างไร้ประโยชน์ สภาวะโลกร้อน แผ่นดินไหว สิ่งปลูกสร้างรुक้าแม่น้ำล้าคลอง ที่ดินเสื่อมโทรมได้ทางด่วน 2.2) สภาพปัญหาด้านศักยภาพของบุคคล ได้แก่ ไม่มีความรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการส่งค่ามัด ขาดแหล่งเงินกู้ถูกเงินในระบบ ขาดหน่วยงานช่วยเหลือ และขาดความภูมิใจในท้องถิ่น 2.3) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้น้อย/ไม่สม่ำเสมอ วัสดุราคาแพง 2.4) ด้านสังคม/คุณภาพชีวิต ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยมีแต่ผู้สูงอายุ ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค ยาเสพติด การจราจรติดขัด ชุมชนแออัด และโรงงานอุตสาหกรรมก่อมลพิษ 2.5) ด้านกระบวนการบริหารงานด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ ผู้รับเหมาไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญา แยกบริการคอกเบี้ยค้างจ่าย ต้นทุนการก่อสร้างสูง ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ ขาดการใช้ประโยชน์จากรายงาน การบริหารงานที่ง้อง่า มีความเป็นระบบราชการ/เป็นเครื่องมือทางการเมือง ไม่มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน ระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยไม่มีประสิทธิภาพ ขาดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนขาดการมีส่วนร่วม การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบต่างคนต่างทำ **ปัจจัยป้อนตัวที่สาม คือ สภาพความพร้อม/จุดเด่นของพื้นที่** ได้แก่ 4.1) สาธารณูปโภคครบครัน 4.2) คมนาคมสะดวกสบาย

ปัจจัยกระบวนการ (Process) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินงานด้านกายภาพ ได้แก่ ใช้วัสดุพื้นถิ่น/การเกษตร/ธรรมชาติ และการพัฒนามาตรฐานวัสดุก่อสร้าง พัฒนาระบบ/พัฒนานวัตกรรมการก่อสร้างเพื่อป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองใหม่ การปรับปรุงกายภาพ ระบบสาธารณูปโภคและภูมิทัศน์ 2) การดำเนินงานด้านบุคคล/สังคม ได้แก่ การสร้างชุมชนวิสาหกิจ/การเกษตรแบบยั่งยืน การสร้างกลุ่มอาชีพในชุมชน 3) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อรับผิดชอบเรื่องที่อยู่อาศัย และการกำหนดเป็นกฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับ การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อที่อยู่อาศัย/ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การปรับปรุงภาพลักษณ์และบทบาทของการเคหะแห่งชาติ การใช้แรงงานในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย การสนับสนุนงบประมาณ/การให้กู้ยืมวัสดุเพื่อซ่อมแซมหรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ การสร้างความเข้าใจในชุมชน/ผู้อยู่อาศัยและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานด้านที่อยู่อาศัย

ปัจจัยผลลัพธ์ (Output) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) **ผลลัพธ์ด้านองค์ความรู้** 1.1) ระบบมาตรฐานวัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ป้องกันแผ่นดินไหว 1.2) ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย 3.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัสดุก่อสร้าง 1.4) ระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย 1.5) แนวทางการดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย 1.6) การสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับพื้นที่ 2) **ผลลัพธ์ด้านนโยบาย/ยุทธศาสตร์** 2.1) การพัฒนาระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย 2.2) การพัฒนาภาพลักษณ์การเคหะแห่งชาติ 2.3) การดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัยของประเทศ 2.4) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) **ผลลัพธ์ด้านที่อยู่อาศัยและสังคม** 3.1) ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จากวัสดุใหม่ 3.2) ที่อยู่อาศัยสร้างใหม่จากวัสดุเดิม 3.3) ซ่อมแซม

ปรับปรุงที่อยู่อาศัย 3.4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต 3.5) การพัฒนาระบบสาธารณสุข 3.6) การสนับสนุนจากภาครัฐ 3.7) การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัย/แผนแม่บทการพัฒนา

2. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้กลุ่มเด็กและเยาวชน

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวน 15 เรื่อง เป็นรายงานวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 11 เล่ม และเป็นวิทยานิพนธ์ จำนวน 4 เล่ม รายงานวิจัยเรื่องแรก เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กติดเกม จังหวัดสมุทรสงคราม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) รายงานวิจัยเรื่องที่สอง เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ตด้านความมั่นคงของมนุษย์ใน 5 มิติ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่สาม เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการเข้าสู่ความเป็นแก๊งและวัฒนธรรมย่อยของแก๊งวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่:กรณีศึกษากลุ่มวัยรุ่นเอ็นดีอาร์ (วิทยานิพนธ์, 2548) รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการประทับตราบาปจากสังคม:กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับการเสพยาบ้าในจังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์, 2548) รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม: พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในจังหวัดยโสธร (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) รายงานวิจัยเรื่องที่หกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: ศึกษาเฉพาะกรณีนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) รายงานวิจัยเรื่องที่เจ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการศึกษาแบบนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) รายงานวิจัยเรื่องที่แปด เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเด็กและเยาวชน และแนวทางการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของภาคีร่วมพัฒนาในจังหวัดชัยนาทอย่างบูรณาการ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่เก้าเป็นรายงานวิจัยปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กเยาวชนในจังหวัดยโสธร (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบ เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษา ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุทัยธานี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ต (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง พฤติกรรมเสี่ยงด้านการบริโภคบุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสิ่งเสพติด จังหวัดระนอง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสามศึกษา แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเด็กในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสี่ศึกษาบทบาทขององค์กรชุมชนในการป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์, 2552) รายงานวิจัยเรื่องสุดท้ายศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์, 2549) งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative study) 6 เล่ม (201, 202, 203, 204, 208, 309) ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) 1 เล่ม (218) และการศึกษาเชิงสำรวจ 5 เล่ม

(205,209,215,219,222) นอกจากนั้นใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3 เล่ม (214,301,311) ส่วนใหญ่นำเสนอผลการวิจัยแบบบรรยายข้อค้นพบ

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่ารายงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 15 เล่ม มีการจัดพิมพ์โดยอักษรที่มีขนาดอ่านง่าย ลักษณะและสีสันอักษรมีความเหมาะสมน่าอ่าน และสีปกมีความสวยงาม ในด้านเนื้อหาของงานวิจัยบางเล่มมีการจัดเรียงแตกต่างไปจากรูปแบบงานวิจัยโดยทั่วไป ทำให้อ่านยาก ในส่วนลักษณะการพิมพ์เผยแพร่มีการจัดทำรูปเล่ม และส่วนใหญ่ของงานวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษามีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดรายงานวิจัยทางอินเทอร์เน็ต ในขณะที่งานวิจัยอื่น ๆ เพียงจัดทำรูปเล่มเผยแพร่เฉพาะหน่วยงานของตนเองเท่านั้น

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (internal criticism) พบว่า นักวิจัยมีคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญ และมีความรู้เหมาะสมในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ สังเกตได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และบรรยายผลการวิจัยโดยเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นไปอย่างครอบคลุม ส่วนการเชื่อมโยงกับแนวคิด/ทฤษฎียังมีข้อจำกัด เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการเขียนและแสดงถึงกรอบแนวคิด/ทฤษฎีของงานวิจัย ในการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยเหล่านี้ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายอันประกอบด้วย ใช้ระเบียบวิจัยเชิงสำรวจ ระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเชิงคุณภาพ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เนื้อหาสาระในรายงานมีความหลากหลาย ส่วนใหญ่สอดคล้องตามวิธีการวิจัยที่ใช้ แสดงว่านักวิจัยที่ทำการวิจัยเรื่องนั้น ๆ มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัย มีการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยใช้รูปแบบบรรยายให้เห็นถึงสภาพ และข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ มีการนำเสนอข้อมูลค่อนข้างเป็นระบบในหลายเล่ม ทำให้อ่านง่าย ในด้านผลการสังเคราะห์สรุปสาระที่ได้มีความน่าเชื่อถือพอสมควร องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมีประโยชน์เฉพาะในเชิงปฏิบัติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ ส่วนประโยชน์ทางวิชาการยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการใช้แนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากนัก ดังนั้นรายงานวิจัยส่วนใหญ่ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน ดูแลและแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนพอสมควร

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 15 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานครั้งนี้ใช้กรอบความคิดเดียวกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิมานที่นำเสนอตอนต้น และการนำเสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยในส่วนนี้แยกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียดของสาระแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องแรก (รหัส 201) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเด็กติดเกม จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการติดเกมของเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคาการติดเกมของเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรสงคราม จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้

ทั้งหมด 5 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านครอบครัว** ประกอบด้วย ครอบครัวหย่าร้าง/ แยกทาง ครอบครัวไม่มีเวลา ครอบครัวเข้าใจผิดว่าเกมมีประโยชน์ **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยด้านโรงเรียน** ประกอบด้วย โรงเรียนส่งเสริมแต่กิจกรรมเด็กเก่ง **ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยด้านสังคม** ประกอบด้วย ร้านเกมนอกระบบระเบียบค่อนข้างหลวมและ **ปัจจัยที่สี่เป็นปัจจัยด้านเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย เด็กเหงาไม่มีเพื่อน ไม่มีคนใส่ใจ เด็กมีทุกซ์เห็นเกมเป็นที่ระบายทุกซ์ **ปัจจัยที่ห้าเป็นปัจจัยด้านปัญหาเด็กและเยาวชน** คือ ปัญหาเด็กติดเกม **ปัจจัยที่หกเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กติดเกม** ประกอบด้วยแนวทางแก้ไขที่ครอบครัว แนวทางแก้ไขที่โรงเรียน แนวทางแก้ไขที่สังคม และแนวทางแก้ไขที่เด็ก

รายงานวิจัยเรื่องที่สอง (รหัส 202) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ตด้านความมั่นคงของมนุษย์ใน 5 มิติซึ่งแต่ละมิติเสนอแนวทางบทบาทและความรับผิดชอบที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็กเอง พ่อ แม่ ปู่ ย่า/ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว หมู่บ้าน โรงเรียน กฎหมาย เจ้าของกิจการ ผู้นำศาสนาและนักการเมือง จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปมิติที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 5 มิติหลักคือ 1) มิติครอบครัว 2) มิติความมั่นคงส่วนบุคคล 3) มิติการเมืองงานทำและรายได้ 4) มิติสังคม วัฒนธรรม และ 5) มิติการเมืองและธรรมาภิบาล

รายงานวิจัยเรื่องที่สาม (รหัส 203) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการเข้าสู่ความเป็นแก๊งและวัฒนธรรมย่อยของแก๊งวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่:กรณีศึกษากลุ่มวัยรุ่นเอ็นดีอาร์ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 5 ปัจจัยหลัก ดังนี้ **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านครอบครัว** ประกอบด้วย ครอบครัวหย่าร้าง/แยกทาง ครอบครัวไม่มีเวลา ครอบครัวไม่เข้าใจ ครอบครัวมีวิถีเลี้ยงดูไม่เหมาะสม (ตามใจขาด กฎเกณฑ์) **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยด้านโรงเรียน** ประกอบด้วย โรงเรียนไม่ยอมรับ ไล่เด็กออก **ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยด้านเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย เด็กมีเพื่อนที่เป็นเด็กเกเร **ปัจจัยที่สี่เป็นกระบวนการที่เกิดในเด็กและเยาวชนในทางก่อให้เกิดปัญหา** ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนเหงา รู้สึกขาดที่พึ่ง รู้สึกเป็นคนนอก รู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ไม่สนใจเรียน หนีเรียน ถูกให้ออกจากโรงเรียน รวมถึงเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย **ปัจจัยที่ห้าเป็นปัญหาเด็กและเยาวชน** คือ เข้าแก๊ง

รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ (รหัส 204) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการประทับตราบาปจากสังคม จากบุคคลที่แวดล้อมเด็กทั้งครอบครัว เพื่อนฝูง ครูและเพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงโทษผู้เสพยาเสพติดซึ่งส่งผลต่อกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้า และศึกษาการตอบโต้ของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าต่อกระบวนการดังกล่าว รวมทั้งศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนเสพยาบ้าตกอยู่ในวัฏจักรของการเสพยาบ้าซ้ำแล้วซ้ำเล่า จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญได้ทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นกระบวนการประทับตราบาป มี 3 แบบ คือ 1) โดยใช้อำนาจความรุนแรงผ่านร่างกาย 2) ผ่านการลงโทษทางสังคม 3) ผ่านทางสถาบันอย่างเป็นทางการ ส่วนที่สองเป็นตอบโต้ต่อวาทกรรมหลักของผู้เสพยาในในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างพื้นที่เข้าร่วมกับกลุ่มที่มีอุดมการณ์เดียวกัน มีกิจกรรมที่ทำหายอำนาจผู้ใหญ่ ยังคงเสพต่อมีการเรียนรู้และพัฒนาเทคนิคเอาตัวรอดไม่ให้ถูกจับกุมในครั้งต่อไป ส่วนที่สาม เป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้อยู่ในวัฏจักรของการเสพยาบ้าซ้ำแล้วซ้ำเล่า มี 2 ลักษณะ คือ 1) การเข้าสู่โลกยาบ้า: เกิดจากการชักจูงของเพื่อนเป็นสำคัญ รองลงมาคือปัจจัยสภาพแวดล้อมและความง่ายในการเข้าถึงยาบ้าของเด็กและเยาวชน และ 2) การดำรงอยู่ในโลกของยาบ้า: หลังจากเด็กเข้าสู่โลกยาบ้าแล้ว มีการเรียนรู้ที่จะไต่ร่องและทดสอบประสบการณ์ใหม่ ๆ จากเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์การเสพยาบ้ามาก่อนทั้งด้านการเสพ และการซื้อจากแหล่งที่มีราคาถูกลง รวมถึงการติดต่อกับผู้จำหน่าย

บ่อยครั้ง ทำให้ถูกชักจูงเข้าเป็นผู้จำหน่ายรายย่อยและได้เรียนรู้วัฒนธรรมกลุ่มย่อยนี้ มูลเหตุสำคัญที่ผลักดันให้เด็กเข้าสู่วัฏจักรของการเสพติดบุหรี่ 2 ข้อคือ 1) การถูกจับกุมอย่างเป็นทางการ 2) การได้รับปฏิสัมพันธ์เชิงลบจากบุคคลใกล้ชิด

รายงานวิจัยเรื่องที่ห้า (รหัส 205) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม: พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในจังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมของเด็ก เพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่คาดว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยง และนำเสนอความรุนแรงปัญหาในลักษณะการเตือนภัยพฤติกรรมเด็ก จากผลการวิจัยซึ่งไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในเรื่องนี้ ผลวิจัยตอบวัตถุประสงค์บางส่วน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 2 ปัจจัยหลัก คือ **ปัจจัยแรกเป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมเสี่ยงหนีเรียน** ประกอบด้วย เพื่อนชวน เปื้อนครู ป่วย และกิจกรรมอื่น และ **ปัจจัยที่สองเป็นปัญหาพฤติกรรมหนีเรียน** (สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานแต่ไม่มีการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุ ได้แก่ พฤติกรรมรุนแรงจากที่นักเรียนถูกกระทำ พฤติกรรมรุนแรงจากที่นักเรียนเป็นผู้กระทำ และความรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อไปโรงเรียน)

รายงานวิจัยเรื่องที่หก (รหัส 208) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาผลการวิเคราะห์พฤติกรรมวัยรุ่นไทยแนวคตินโยบาย แผนงาน โครงการและการปฏิบัติของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นให้อยู่ในสภาพที่พึงประสงค์ ตลอดจนความสำเร็จ ช่องว่าง และข้อขัดแย้งระหว่างผลงานกับปัญหาที่คงอยู่และเกิดใหม่ รวมทั้งแนวคตินโยบาย แผนงาน โครงการและการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในภูมิภาคอื่นมาจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายสาธารณะเกี่ยวกับวัยรุ่นที่เหมาะสม จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุป แนวทางแก้ไขปัญหาระดับชาติได้ทั้งหมด 7 ประการคือ 1.ปรับปรุงสถาบันครอบครัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรักความอบอุ่น จัดกิจกรรมร่วมกัน ตักเตือนและให้คำชี้แนะในการดำรงชีวิตในสังคม 2.ควรใช้มาตรการภาครัฐซึ่งประกอบด้วย การควบคุม เพิ่มมาตรการหรือบทลงโทษ ตลอดจนสร้างระบบตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น 3.ควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาวัยรุ่นในการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและปลูกฝังจิตสำนึกในทางที่ดี 4.ควรสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 5.สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น 6.ควรปรับปรุงสื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี 7.สถาบันศาสนาสควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

รายงานวิจัยเรื่องที่เจ็ด (รหัส 209) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ แบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองของนักเรียนทั้งหมด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้รูปแบบเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนและนักศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมเรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนคือ 1) ขั้นตอนปฏิบัติ 1.1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 1.2) การคัดกรอง กลุ่มเสี่ยง 1.3) การเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามสร้างความไว้วางใจและใกล้ชิดกับปัญหา 1.4) การป้องกัน แก้ไข โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและเด็ก ครูกับผู้ปกครอง และเด็กกับครูเพื่อความสัมพันธ์อันดีด้วยการ 1) เน้นกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นการสร้างความรู้เกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่และศึกษาสภาพปัญหาทางสังคมของครอบครัวและตัวเด็ก 2) เน้นวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการนุ่มนวลอาศัยการบอกอย่างผู้รู้ 3) เน้นกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ 1.5) ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก เช่น นักจิตวิทยา โรงพยาบาล สาธารณสุข เป็นต้น

รายงานวิจัยเรื่องที่แปด (รหัส 214) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเด็กและเยาวชน และแนวทางการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของภาคีร่วมพัฒนาใน จังหวัดชัยนาทอย่างบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุของปัญหาเด็กและเยาวชนในเขตจังหวัดชัยนาท ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีร่วมพัฒนาในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดชัยนาทอย่าง บูรณาการ และได้รูปแบบและวิธีการสำหรับการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดชัยนาท จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 6 ปัจจัยหลักคือ **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านครอบครัว** ประกอบด้วย ครอบครัวหย่าร้าง/แตกแยก อ่อนแอ มีปัญหาเศรษฐกิจ **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยด้านโรงเรียน** คือ โรงเรียนขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถ **ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยด้านสังคม/องค์กร** ประกอบด้วย สื่อไม่สร้างสรรค์ เกินจริง ยั่วยุ ไม่แยกแยะ ให้คิดเชิงเหตุผล ส่งเสริมให้ฟุ้งเฟ้อ และขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาสังคมเมืองและสังคมชนบท **ปัจจัยที่สี่เป็นปัจจัยด้านเด็ก** คือ มีเวลาว่างมากเกินไป **ปัจจัยที่ห้าเป็นปัญหาในเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีปัญหาการเรียน เรียนแบบค่านิยมไม่เหมาะสม/ต่างชาติจากสื่อ **ปัจจัยที่หกเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน** ในจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย พัฒนาคอร์ปครัวให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมด้านการเรียน ให้โอกาสเรียนพิเศษเพิ่มเติมฟรี และรัฐส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์ กวดขันสื่อ/เวปไซด์ที่มีผลกระทบต่อร่างกาย/อารมณ์/จิตใจ/พฤติกรรมเด็กและเยาวชน

รายงานวิจัยเรื่องที่เก้า (รหัส 215) เป็นรายงานวิจัยปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยโสธร เพื่อวิเคราะห์แปลผลและจัดทำรายงาน พร้อมทั้งเสนอแนวคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยโสธร จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก คือ **ปัจจัยแรกเป็นสาเหตุการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย เมาสุรา และเรื่องผู้ชาย **ปัจจัยที่สองเป็นปัญหาทะเลาะวิวาทในเด็กและเยาวชน** **ปัจจัยที่สามเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย แนวทางแก้ไขที่เด็กและเยาวชน แนวทางแก้ไขปัญหาโดยรัฐ/หน่วยงานภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขที่ชุมชน

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบ (รหัส 218) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษา ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการให้บริการสาธารณะด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี เพื่อประเมินศักยภาพของท้องถิ่นในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กของทั้งผู้ให้บริการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ท้องถิ่นหรือชุมชนและครอบครัว และเพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก คือ **ปัจจัยแรกเป็นศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ประกอบด้วย ด้านผู้บริหาร สภาวะ ตัวบ่งชี้ด้านสุขภาพอนามัย/การศึกษา/สังคม **ปัจจัยที่สองเป็นกระบวนการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน **ปัจจัยที่สามเป็นรูปแบบในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** (อปท.)

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด (รหัส 219) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหา จาก

ผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทั้งหมด 5 ปัจจัยหลัก คือ **ปัจจัยแรกเป็นสาเหตุด้านครอบครัว** ประกอบด้วย ครอบครัวอ่อนแอ/มีปัญหา **ปัจจัยที่สองเป็นสาเหตุด้านสังคม/องค์กร** ประกอบด้วย อยู่ในสังคมที่เอื้อต่อการมีวามสุข การแพร่ระบาดของยาเสพติด **ปัจจัยที่สามเป็นสาเหตุด้านเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย ขาดการดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษา ต้องการเพื่อน/เพื่อนซี้กลุ่ม มีเวลาว่างมากเกินไป/ช่วงปิดเทอม อยากรอด เลียนแบบ **ปัจจัยที่สี่เป็นปัญหาเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย ปัญหาเด็กติดเกม มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และเสพยาเสพติด **ปัจจัยที่ห้าเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย แนวทางแก้ไขที่สถาบันครอบครัว โดยปรับปรุงเรื่องการให้เวลาในครอบครัวและการเป็นที่ปรึกษาที่ดี แนวทางแก้ไขปัญหาที่เด็กโดยส่งเสริมเด็กที่ดีเป็นแบบอย่าง สนับสนุนให้เด็กอยู่ใกล้บ้าน วัด โรงเรียน สอนธรรมะแก่เด็ก และแนวทางแก้ไขที่ท้องถิ่นและชุมชน

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง (รหัส 222) พฤติกรรมเสี่ยงด้านการบริโภคบุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสิ่งเสพติด จังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการบริโภคบุหรี่การดื่มสุรา และการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชน จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 2 ปัจจัยหลัก คือ **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย การคบเพื่อน มีเพื่อนที่สูบบุหรี่ **ปัจจัยที่สองเป็นปัญหาพฤติกรรมในเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย สูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเสพยาเสพติด

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสาม (รหัส 301) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเด็ก ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทาง ปัญหา และอุปสรรคการพัฒนาบุคลากรด้านเด็กในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กในอำนาจหน้าที่ของ สท.ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็น แนวทางหลักของการพัฒนาบุคลากรด้านเด็ก** ประกอบด้วย แนวทางการสนับสนุนพัฒนาบุคลากรโดยตรง และแนวทางดำเนินการของหน่วยงานเพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนา **ปัจจัยที่สองปัจจัยด้านการดำเนินงานแบ่งเป็นระยะสั้น - ระดมทรัพยากร/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา และระยะยาว -การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาในสายงาน** **ปัจจัยที่สามเป็นผลผลิต/ผลลัพธ์** ประกอบด้วย องค์ความรู้ -ตำรา สื่อ คู่มือ และเครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก กลุ่มบุคคลด้านเด็กมืออาชีพ ผู้ประกอบการสังคมด้านเด็ก

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสี่ (รหัส 309) ศึกษาบทบาทขององค์กรชุมชนในการป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดการชุมชนนอกระบบและชุมชนเข้มแข็งอันทำให้เกิดการดูแลและป้องกันความเสี่ยงทางสังคมของเด็กและเยาวชน เพื่อวิเคราะห์บทบาทขององค์กรชุมชนในการดูแลและป้องกันปัญหาความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน และเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานด้านการดูแลและป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนต่อองค์กรชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 2 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านสังคม/องค์กร** คือการอยู่ในสังคมที่เอื้อต่อการมีวามสุข การแพร่ระบาดของยาเสพติด **ปัจจัยที่สองเป็นผลผลิต/ผลลัพธ์** ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เด็กและเยาวชนเสพยาเสพติด ซึ่งนำไปสู่แนวทางแก้ไขโดยรัฐ/หน่วยงานภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางแก้ไขโดยชุมชน และรูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหากับวัยรุ่น

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบห้า (รหัส 311) เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพล

ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 2 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยพื้นฐาน** ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา เห็นคุณค่าในตนเอง การใช้เวลาว่างในสถานที่ที่เสี่ยงต่อการสูบบุหรี่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ บุคคลที่พักอาศัยด้วย รายได้ของเยาวชน การออกกำลังกาย ระดับการศึกษาของมารดา ความใกล้ชิดกับบุคคลที่สูบบุหรี่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่ ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยสูบบุหรี่ รายได้ของครอบครัว **ปัจจัยที่สองเป็นผลผลิต/ผลลัพธ์** คือ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

4) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान

เมื่อนำสาระสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์สาระในรายงานวิจัยแต่ละเล่มทั้ง 15 เล่ม ในตอนแรกมาแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล ทำให้ได้ปัจจัยหรือประเด็นที่เป็นสาเหตุ กระบวนการและผลลัพธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไทยรวม 14 ปัจจัยหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยป้อน พบว่ามี 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านสังคม/องค์กร และปัจจัยที่ตัวเด็กและเยาวชน 1) ปัจจัยป้อนปัจจัยแรก **ปัจจัยด้านครอบครัว** ประกอบด้วยปัจจัยย่อยด้านครอบครัว 9 ปัจจัยย่อย ซึ่งมีผลต่อปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลลัพธ์ในเด็กและเยาวชนที่พบมากเป็นอันดับแรก คือ ครอบครัวอ่อนแอ/มีปัญหา อันดับที่สอง คือ การที่ครอบครัวแตกแยก/หย่าร้าง รองลงไปคือ ไม่มีเวลาให้กับเด็ก ครอบครัวมีปัญหาเศรษฐกิจ ไม่เข้าใจเด็ก มีวิธีการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม 2) ปัจจัยป้อนปัจจัยที่สอง **ปัจจัยด้านโรงเรียน** ประกอบด้วยปัจจัยย่อยด้านโรงเรียน 3 ปัจจัยย่อย ซึ่งมีผลต่อปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลลัพธ์ในเด็กและเยาวชนที่พบมากเป็นอันดับแรก คือ ขาดแคลนครูที่มีความรู้ รองลงไปคือ การไม่ยอมรับในโรงเรียน และการที่โรงเรียนส่งเสริมแต่กิจกรรมสำหรับเด็กเก่ง ซึ่งส่งผลต่อปัจจัยกระบวนการทำให้เด็กรู้สึกขาดที่พึ่ง รู้สึกเป็นคนนอกของสังคมโรงเรียน 3) ปัจจัยป้อนปัจจัยที่สาม **ปัจจัยด้านสังคม** ประกอบด้วยปัจจัยย่อยด้านสังคม 7 ปัจจัยย่อย โดยพบว่า ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปัจจัยป้อนที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อผลลัพธ์แนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน รองลงไปคือ สื่อที่ไม่สร้างสรรค์ซึ่งส่งผลต่อปัจจัยผลลัพธ์ปัญหาต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ร้านเกมนอกระบบที่มีระเบียบค่อนข้างหลวมและการขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาสังคมเมืองและสังคมชนบทก็เป็นปัจจัยป้อนที่มีผลต่อกระบวนการและผลลัพธ์ด้วย 4) ปัจจัยป้อนปัจจัยที่สี่ **ปัจจัยด้านเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 21 ปัจจัยย่อย ซึ่งมีผลต่อปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลลัพธ์ในเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ที่พบมากเป็นอันดับต้น ๆ คือ เด็กและเยาวชนมีเวลาว่างมากเกินไป การคบเพื่อน/เพื่อนซี้/มีเพื่อนที่เป็นเด็กเถร รองลงไปคือ มีทุกข์ เหนงาไม่มีคนสนใจ

ปัจจัยกระบวนการ แยกเป็น 1) กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา ทั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เป็นความรู้สึกของเด็กและเยาวชนซึ่งเกิดมาจากปัจจัยป้อนมากระทบแล้วทำให้เกิดกระบวนการของการรู้สึกขาดที่พึ่ง รู้สึกขัดแย้งในจิตใจของเด็กและเยาวชน รู้สึกเป็นคนนอกของครอบครัว/สังคม/ การถูกประทับตราบาป เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน/หนีเรียน/ถูกให้ออกจากโรงเรียน และกระทำผิดกฎหมาย 2) การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน 3) กระบวนการที่เป็นรูปแบบและวิธีการพัฒนา **ระยะสั้น** คือ ละครบทพยากรณ์/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวิร์กช็อปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สัมมนา 4) กระบวนการที่เป็นรูปแบบและวิธีการพัฒนา **ระยะยาว** คือ การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาในสายงาน

ปัจจัยผลลัพธ์ ประกอบด้วย 6 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัญหาเด็กและเยาวชน 2) รูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทของ อปท. 3) แนวทางแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชน 4) รูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหาลูกเกี่ยวกับวัยรุ่น 5) องค์ความรู้-ตำรา สื่อ คู่มือ 6) เครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก กลุ่มบุคคลด้านเด็กมืออาชีพ ผู้ประกอบการสังคมด้านเด็ก ทั้งนี้พบว่า ปัจจัยผลลัพธ์ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นผลมาจากปัจจัยป้อนและกระบวนการที่เป็นทางลบ โดยปัจจัยผลลัพธ์ที่พบมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม อันดับที่สองคือ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีปัญหาการเรียน และปัญหาเลียนแบบค่านิยมไม่เหมาะสม/ต่างชาติจากสื่อ รองลงไปคือ เด็กและเยาวชนติดเกม และมีปัญหาสุขภาพเสพติด สำหรับปัจจัยผลลัพธ์ในทางสร้างสรรค์ที่สำคัญคือ แนวทางแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนโดยแก้ไขที่ตัวเด็กและเยาวชน รองลงไปคือ แนวทางแก้ไขที่สถานครอบครัว แนวทางแก้ไขโดยสถาบันของรัฐ/หน่วยงานภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขโดยชุมชน

ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นนำเสนอรายละเอียดไว้ในตาราง 5.2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ และ ผลลัพธ์จากรายงานวิจัยกลุ่มเด็กและเยาวชน (กลุ่ม 2 และ 3)

ตาราง 5.2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์จากรายงานวิจัย กลุ่มเด็กและเยาวชน (กลุ่ม 2 และ 3)

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	201	202	203	204	205	208	209	214	215	218	219	222	301	309	311	
ปัจจัยป้อน																
1. ครอบครัว																
1.1. หย่าร้าง/แยกทาง	√		√					√								
1.2. อ่อนแอ/มีปัญหา								√		√						
1.3. มีปัญหาเศรษฐกิจ								√								
1.4. ไม่มีเวลา	√		√													
1.5. ไม่เข้าใจเด็กและเยาวชน			√													
1.6. เข้าใจผิดคิดว่าเกมมีประโยชน์	√															
1.7. มีวิธีเลี้ยงดูไม่เหมาะสม (ตามใจ, ขาดกฎเกณฑ์)			√				√									
1.8. รายได้ของครอบครัว															√	
1.9. ระดับการศึกษาของมารดา															√	
2. โรงเรียน																
2.1. ขาดแคลนครูที่มีความรู้								√								
2.2. ส่งเสริมแต่กิจกรรมเด็กเก่ง	√															
2.3. สังคม/องค์กรโรงเรียนไม่ยอมรับ ไล่เด็กออก			√	√												
3. สังคม/องค์กร																
3.1 ร้านเกมนอกระบบระเบียบค่อนข้างหลวม	√															
3.2. สื่อไม่สร้างสรรค์ เกินจริง ยั่วเย้า ไม่แยกแยะให้คิดเชิงเหตุผล ส่งเสริมให้ฟังเพื่อ								√								
3.3. อยู่ในสังคมที่เอื้อต่อการมั่วสุม การแพร่ระบาดของยาเสพติด											√			√		
3.4. ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาสังคมเมืองและสังคมชนบท								√								
3.5. ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น										√						

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที															
	201	202	203	204	205	208	209	214	215	218	219	222	301	309	311	
3.6. การสนับสนุนพัฒนาบุคลากรโดยตรง													√			
3.7 แนวทางดำเนินการของหน่วยงานเพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนา													√			
4.เด็กและเยาวชน																
4.1. เหนงไม่มีเพื่อน ไม่มีคนสนใจ	√															
4.2. ขาดการดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษา											√					
4.3. คบเพื่อน/เพื่อนซักจง/มีเพื่อนที่เป็นเด็กเกเร			√	√	√						√	√				
4.4. มีเวลารว่างมากเกินไป								√			√					
4.5. มีทุกข์เห็นเกมเป็นที่ระบายทุกข์	√															
4.6. เมาสูรา									√							
4.7. มีเรื่องขู้สาว							√		√							
4.8. อยากลอง											√					
4.9. เลียนแบบ											√					
4.10. เปื้อครู					√											
4.11. ป่วย					√											
4.12. มีกิจกรรมอื่น					√											
4.13. เห็นคุณค่าในตนเอง															√	
4.14. การใช้เวลารว่างในสถานที่ที่เสี่ยงต่อการสูบบุหรี่															√	
4.15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่															√	
4.16. บุคคลที่พักอาศัยด้วย															√	
4.17. ความใกล้ชิดกับบุคคลที่สูบบุหรี่												√			√	
4.18. การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่															√	
4.19. ระดับการศึกษา															√	
4.20. รายได้ของเยาวชน															√	
4.21. การออกกำลังกาย															√	
ปัจจัยกระบวนการ																
5. กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา																
5.1. เด็กและเยาวชนเหงา รู้สึกขาดที่พึ่ง			√													
5.2. เด็กและเยาวชนรู้สึกเป็นคนนอกของครอบครัว/สังคม/การประทับตราบาป			√	√												
5.3. เด็กและเยาวชนรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ			√													
5.4. เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน หนีเรียน ถูกให้ออกจากโรงเรียน			√													
5.5. เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย			√	√												
6. การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/การพิทักษ์สิทธิเด็ก											√					
6.1. การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน																
6.2. การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน										√						
7. ระยะสั้น - ระดมทรัพยากร/ ระดมปัญญา /จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา													√			

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่														
	201	202	203	204	205	208	209	214	215	218	219	222	301	309	311
8. ระยะยาว -การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาในสายงาน													√		
ปัจจัยผลลัพธ์															
9. ปัญหาเด็กและเยาวชน															
9.1. เด็กและเยาวชนติดเกม	√										√				
9.2. เด็กและเยาวชนเข้าแก๊ง			√	√											
9.3. เด็กและเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร								√							
9.4. เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม				√			√	√		√				√	
9.5. เด็กและเยาวชนมีปัญหาการเรียน								√							
9.6. เด็กและเยาวชนเลียนแบบค่านิยมไม่เหมาะสม/ ต่างชาติ จากสื่อ								√							
9.7. เด็กและเยาวชนทะเลาะวิวาท							√		√						
9.8. เด็กและเยาวชนเสพยาเสพติด				√							√	√		√	
9.9. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร / จังหวัดระนอง												√			√
10. รูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตาม บริบทของ อปท.										√					
11. แนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน															
11.1 แนวทางแก้ไขที่สถาบันครอบครัว	√	√				√		√			√				
11.2. แนวทางแก้ไขที่เด็กและเยาวชน	√	√				√		√	√		√				
11.3. แนวทางแก้ไขโดยรัฐ/หน่วยงานภาครัฐ/องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	√	√				√		√	√		√				√
11.4. แนวทางแก้ไขโดยชุมชน		√				√		√		√					√
12. รูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่น						√	√								√
13. องค์ความรู้ -ตำรา สื่อ คู่มือ													√		
14. เครือข่ายคนทำงานด้านเด็กกลุ่มบุคคลด้านเด็กมือ อาชีพผู้ประกอบการสังคมด้านเด็ก													√		

หมายเหตุ การอ้างอิงรายงานวิจัย

1. รหัส 201= เด็กติดเกม จังหวัดสมุทรสงคราม
2. รหัส 202= แนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ตด้านความมั่นคงของมนุษย์ใน 5 มิติ
3. รหัส 203= กระบวนการเข้าสู่ความเป็นแก๊งและวัฒนธรรมย่อยของแก๊งวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่:กรณีศึกษากลุ่มวัยรุ่นเอ็นดีอาร์
4. รหัส 204= กระบวนการประทับตราบาปจากสังคม: กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับการเสพยาบ้าในจังหวัดเชียงราย
5. รหัส 205= การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม: พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในจังหวัดดยโสธร
6. รหัส 208= การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: ศึกษาเฉพาะกรณีนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่น.
7. รหัส 209= รูปแบบนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์
8. รหัส 214= ปัญหาเด็กและเยาวชน และแนวทางการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคือร่วมพัฒนาใน จังหวัดชัยนาท อย่างบูรณาการ

9. รหัส 215= ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กเยาวชนในจังหวัดยโสธร
10. รหัส 218= ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุทัยธานี
11. รหัส 219= สถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัดภูเก็ต
12. รหัส 222= พฤติกรรมเสี่ยงด้านการบริโภคบุหรี่ปริมาณสูง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสิ่งเสพติด จังหวัดระนอง
13. รหัส 301= แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเด็ก ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก
14. รหัส 309= บทบาทขององค์กรชุมชนในการป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
15. รหัส 311= ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมั่นคงของเด็กและเยาวชนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ได้มาจากการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอิมานที่นำเสนอตอนที่แล้ว ประกอบด้วยปัจจัยเชิงป้อน 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 40 ประเด็น ปัจจัยกระบวนการ 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 9 ประเด็น และปัจจัยผลลัพธ์ 6 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 17 ประเด็น

ผู้วิจัยนำปัจจัยมาจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวด คือ ปัจจัยป้อน ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลลัพธ์ ของผลวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยสาเหตุและผลรวม 14 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.9) ด้านโรงเรียน (ปัจจัยหมายเลข 2.1-2.3) ด้านสังคม (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.7) ด้านเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 4.1-4.21) ปัจจัยกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.5) ปัจจัยกระบวนการที่เป็นรูปแบบและวิธีการพัฒนา (ปัจจัยหมายเลข 6.1,6.2,7,8) ปัจจัยผลลัพธ์เป็นปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 9.1-9.9) ปัจจัยผลลัพธ์เป็นรูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทของ อปท. (ปัจจัยหมายเลข 10) ปัจจัยผลลัพธ์เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 11.1-11.4) ปัจจัยผลลัพธ์เป็นรูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหเกี่ยวกับวัยรุ่น (ปัจจัยหมายเลข 12) ปัจจัยองค์ความรู้ตำราสื่อคู่มือ (ปัจจัยหมายเลข 13) ปัจจัยเครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก (ปัจจัยหมายเลข 14)

ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นสาเหตุและผล 14 ปัจจัยหลัก 66 ประเด็น มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 15 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้น จะไม่ทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมา

ข. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 14 ปัจจัยหลัก 66 ประเด็น แสดงในตารางการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ของความสัมพันธระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มเด็กและเยาวชน (กลุ่ม 2 และ 3) เมื่อมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็น

ที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน โดยมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงความสัมพันธ์ ตารางแสดงรายละเอียดนำเสนออยู่ในภาคผนวก

6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้รับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

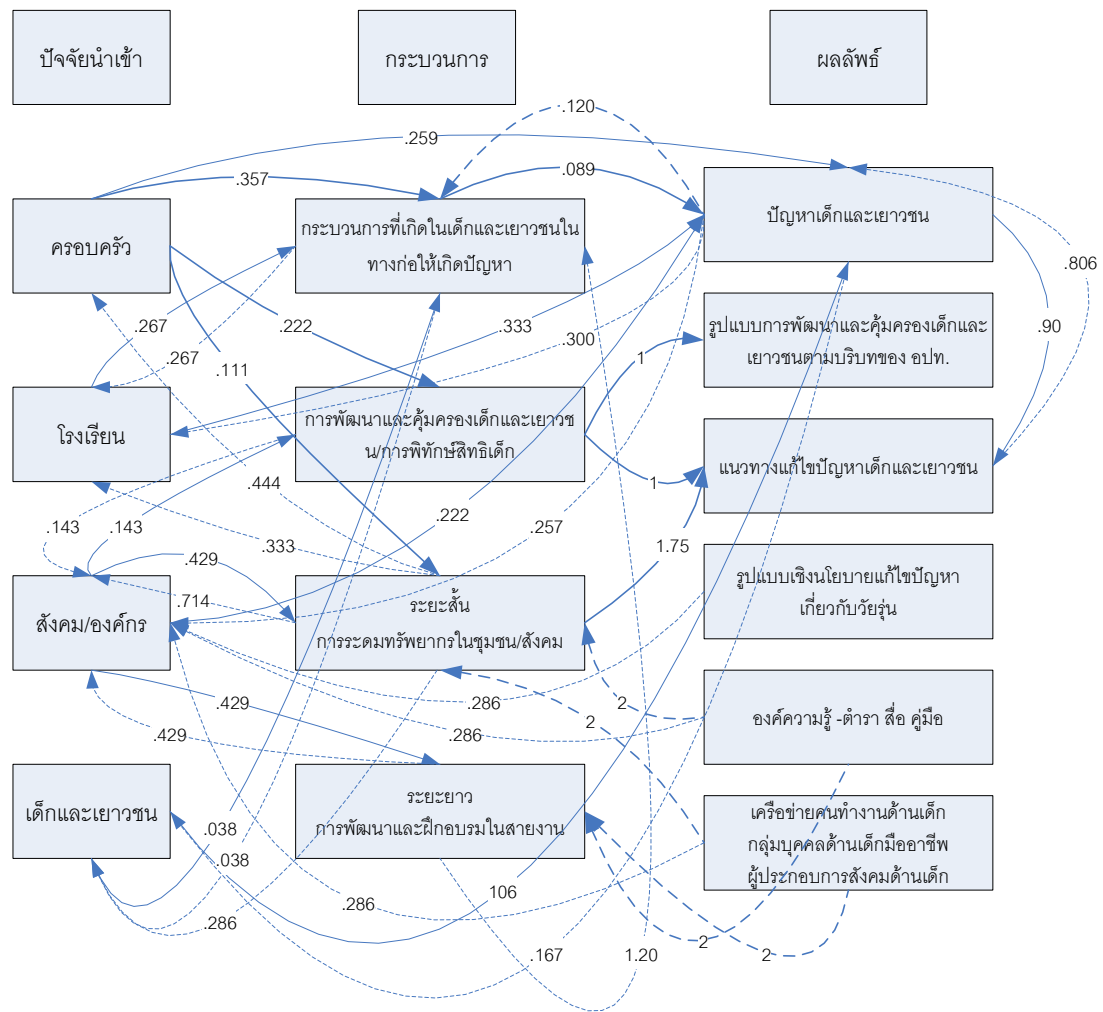
จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และจากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยบ่อน กระบวนการ และผลลัพธ์ของผลวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุรวม 14 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.9) ด้านโรงเรียน (ปัจจัยหมายเลข 2.1-2.3) ด้านสังคม (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.7) ด้านเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 4.1-4.21) ปัจจัยกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.5) ปัจจัยกระบวนการที่เป็นรูปแบบและวิธีการพัฒนา (ปัจจัยหมายเลข 6.1,6.2,7,8) ปัจจัยปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 9.1-9.9) ปัจจัยรูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทของ อปท. (ปัจจัยหมายเลข 10) ปัจจัยแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยหมายเลข 11.1-11.4) ปัจจัยรูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่น (ปัจจัยหมายเลข 12) ปัจจัยองค์ความรู้ ตำรา สื่อ คู่มือ (ปัจจัยหมายเลข 13) ปัจจัยเครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก (ปัจจัยหมายเลข 14) ทั้งนี้ผู้วิจัยแทนสัญลักษณ์เชิงสาเหตุด้วยลูกศรทางเดียว โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์ที่มีช่วงคะแนน 0.00-0.25 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.26-1.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ปานกลาง และช่วงคะแนน 1.01-2.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์สูง ผลการคำนวณขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวได้ผลดังตาราง 5.3 และภาพ 5.2 แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังต่อไปนี้

ตาราง 5.3 การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มเด็กและเยาวชน (กลุ่ม 2 และ 3)

ปัจจัยเชิงผล	ปัจจัยเชิงสาเหตุ													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. ครอบครัว (ปัจจัยป้อน 1)	0	0	0	0	0	0	.444	0	.256	0	0	0	0	0
2. โรงเรียน (ปัจจัยป้อน 2)	0	0	0	0	.267	0	.333	0	.300	0	0	0	0	0
3. สังคม/องค์กร (ปัจจัยป้อน 3)	0	0	0	0	.143	.714	.429	.257	0	0	.286	.286	.286	
4. เด็กและเยาวชน (ปัจจัยป้อน 4)	0	0	0	0	.038	0	.286	0	.167	0	0	0	0	0
5. กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา (กระบวนการ 1)	.357	.267	0	.038	0	0	1.20	.120	0	0	0	0	0	0
6. การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/การพิทักษ์สิทธิเด็ก (กระบวนการ 2)	.222	0	.143	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. ระยะสั้น - ระดมทรัพยากร/ ระดมปัญญา /จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา (กระบวนการ 3)	.111	0	.429	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
8. ระยะยาว -การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาในสายงาน (กระบวนการ 4)	0	0	.429	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
9. ปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยผลลัพธ์ 1)	.259	.333	.222	.106	.089	0	0	0	0	.806	0	0	0	0
10. รูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทของ อปท. (ปัจจัยผลลัพธ์ 2)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
11. แนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน (ปัจจัยผลลัพธ์ 3)	0	0	0	0	0	1	1.75	0	.90	0	0	0	0	0
12. รูปแบบเชิงนโยบายแก้ไขปัญหากับวัยรุ่น (ปัจจัยผลลัพธ์ 4) 28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. องค์ความรู้-ตำรา สื่อ คู่มือ (ปัจจัยผลลัพธ์ 5)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. เครือข่ายคนทำงานด้านเด็กกลุ่มบุคคลด้านเด็กมืออาชีพ/ผู้ประกอบการสังคมด้านเด็ก (ปัจจัยผลลัพธ์ 6)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

จากตารางขนาดความสัมพันธ์และภาพโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ กลุ่มเด็กและเยาวชน พบว่าปัจจัยป้อนที่มีอิทธิพลในระดับสูงต่อปัจจัยต่าง ๆ 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เด็กและเยาวชน 2) การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/การพิทักษ์สิทธิเด็ก มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ครอบครัว และสังคม/องค์กร 3) ระยะสั้น - ระดมทรัพยากร/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ครอบครัว และสังคม/องค์กร 4) ระยะยาว -การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาในสายงาน มี 1 ปัจจัย ได้แก่ สังคม/องค์กร และ 5) ปัญหาเด็กและเยาวชน มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สังคม/องค์กร เด็กและเยาวชน และกระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการที่มีอิทธิพลในระดับปานกลางต่อปัจจัยต่าง ๆ 2 ปัจจัย ดังนี้ 1) รูปแบบการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามบริบทของ อปท. มี 1 ปัจจัย ได้แก่ การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/การพิทักษ์สิทธิเด็ก 3) แนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ การพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน/การพิทักษ์สิทธิเด็ก และระยะสั้น - ระดมทรัพยากร/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา มีอิทธิพลในระดับต่ำคือปัญหาเด็กและเยาวชน มี 1 ปัจจัย ได้แก่ กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา

ภาพ 5.2 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ กลุ่มเด็กและเยาวชน

หมายเหตุ เส้นประ หมายถึง เส้นที่แสดงอิทธิพลย้อนกลับ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลของกลุ่มเด็กและเยาวชน พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อปัญหาเด็กและเยาวชน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สังคม/องค์กร เด็กและเยาวชน และกระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา โดยรวมมีทั้งหมด 5 ปัจจัย ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดแต่ละปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) **ปัจจัยครอบครัว** ที่มีอิทธิพลต่อปัญหาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย การหย่าร้าง/แยกทาง ครอบครัวอ่อนแอ/มีปัญหา ปัญหาเศรษฐกิจ ไม่มีเวลา ไม่เข้าใจเด็กและเยาวชนฯ เข้าใจผิดคิดว่าเกมมีประโยชน์ มีวิธีเลี้ยงดูไม่เหมาะสม (ตามใจ, ขาดกฎเกณฑ์) รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษาของมารดา 2) **ปัจจัยโรงเรียน** ประกอบด้วย โรงเรียนขาดแคลนครูที่มีความรู้ ส่งเสริมแต่กิจกรรมเด็กเก่ง สังคม/องค์กรโรงเรียนไม่ยอมรับ ไล่เด็กออก 3) **ปัจจัยสังคม/องค์กร** ประกอบด้วย ร้านเกมนอกระบบระเบียบค่อนข้างหลวม สื่อไม่สร้างสรรค์ เกินจริง ยั่วเย้า ไม่แยกแยะให้คิดเชิงเหตุผล ส่งเสริมให้ฟุ้งเฟ้อ อยู่ในสังคมที่เอื้อต่อการมั่วสุม ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาสังคมเมืองและสังคมชนบท ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนพัฒนาบุคลากรโดยตรง แนวทางดำเนินการของหน่วยงานในการจัดกิจกรรมการพัฒนา 4) **ปัจจัยเด็กและเยาวชน** ประกอบด้วย เด็กและเยาวชน

เหงาไม่มีเพื่อน ไม่มีคนสนใจ ขาดการดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษา คบเพื่อน/เพื่อนซี้/มีเพื่อนที่เป็นเด็กเกเร มีเวลาว่างมากเกินไป มีทุกข์เห็นเกมเป็นที่ระบายนรก เมาสุรา มีเรื่องชู้สาว อยากลอง เลียนแบบ เบื่อครู ป่วย มีกิจกรรมอื่น เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ การใช้เวลาว่างในสถานที่ที่เสี่ยงต่อการสูบบุหรี่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ บุคคลที่พ่อกำลังด้วย ความใกล้ชิดกับบุคคลที่สูบบุหรี่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่ ระดับการศึกษา รายได้ของเยาวชน การออกกำลังกาย 5) **กระบวนการที่เกิดในตัวเด็กและก่อให้เกิดปัญหา** ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนเหงา รู้สึกขาดที่พึ่ง เด็กและเยาวชนรู้สึกเป็นคนนอกของครอบครัว/สังคม/การประทับตราบาป เด็กและเยาวชนรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน หนีเรียน ถูกให้ออกจากโรงเรียน เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย แนวทางแก้ไขที่สถาบันครอบครัว แนวทางแก้ไขที่เด็กและเยาวชน แนวทางแก้ไขโดยรัฐ/หน่วยงาน ภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขโดยชุมชน พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ได้แก่ การระดมทรัพยากร/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา และตัวปัญหาเด็กและเยาวชน โดยรวมมีทั้งหมด 2 ปัจจัย ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดของปัจจัยที่มุ่งไปที่ตัวปัญหาเด็กและเยาวชน เพราะมีหลายประเด็น ดังนี้ **ปัจจัยปัญหาเด็กและเยาวชน** ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ปัญหาเด็กและเยาวชนติดเกม เด็กและเยาวชนเข้าแก๊ง เด็กและเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรม ไม่เหมาะสม เด็กและเยาวชนมีปัญหาการเรียน เด็กและเยาวชนเลียนแบบค่านิยม ไม่เหมาะสม/ต่างชาติจากสื่อ เด็กและเยาวชนทะเลาะวิวาท เด็กเสพยาเสพติด และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ได้แสดงถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อปัญหาเด็กและเยาวชน ดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ควรเน้นการดำเนินการในเชิงรุกด้วยการระดมทรัพยากร/ระดมปัญญา/จัดทำฐานข้อมูล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้-สัมมนา ทั้งจากข้อมูลหรือแนวโน้มที่จะเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อนำไปกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขได้ถูกต้องตรงประเด็นกับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้กลุ่มครอบครัว

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวน 20 เรื่อง รายงานวิจัยเรื่องแรกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาแบบแผนการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวไทยในจังหวัดแพร่ (รหัส 401) รายงานวิจัยเรื่องที่สองเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาโครงการวิจัยการดำเนินชีวิตของครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิ (รหัส 402) รายงานวิจัยเรื่องที่สามเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาโครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง (รหัส 403) รายงานวิจัยเรื่องที่สี่เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ (รหัส 404) รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ (รหัส 405) รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครอบครัวตามหลักการปฏิรูปการศึกษา กรณีให้การอบรมกล่อมเกล่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (รหัส 406) รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการวิเคราะห์สถานการณ์และการศึกษานโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ:

ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ระยะที่ 1 (รหัส 408) รายงานวิจัยเรื่องที
แปดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการวิเคราะห์สถานการณ์และการศึกษานโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ
ครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ: ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ระยะที่ 2 (รหัส
409) รายงานวิจัยเรื่องทีเก้าเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำ
ความรุนแรงในครอบครัวจังหวัดปทุมธานี (รหัส 410) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลมาตรฐาน
ครอบครัวเข้มแข็ง ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ตำบลหนองแห่น อำเภอภูซุ่ม จังหวัด
ยโสธร (รหัส 411) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบเอ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็น
เหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก (รหัส 412) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบ
สองเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาระบบรองรับความอ่อนแอของครอบครัวไทยจังหวัดฉะเชิงเทรา (รหัส 414) รายงานวิจัย
เรื่องทีสิบสามเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการส่งเสริมศักยภาพของครอบครัวเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่ชุมชน
กรณีศึกษาชุมชน 4 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (รหัส 415) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบสี่เป็นรายงาน
วิจัยที่ศึกษาการสำรวจความเสี่ยงในครอบครัวไทยในจังหวัดยโสธร ปี 2550 (รหัส 416) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบห้าเป็น
รายงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิ ในบทบาท
มารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (รหัส 418) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบหกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมครอบครัว
สมองพิการของมารดา และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว (รหัส 419) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบเจ็ดเป็นรายงาน
วิจัยที่ศึกษาความเสี่ยงครอบครัวไทย 2551 จังหวัดนครศรีธรรมราช (รหัส 421) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบแปดเป็น
รายงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืน: กรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัด
อุบลราชธานี (รหัส 422) รายงานวิจัยเรื่องทีสิบเก้าเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษามิติทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรง
ในเด็กและเยาวชน (รหัส 420) และรายงานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวไทย
(รหัส 423)

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่ารายงานวิจัยที่นำมา
วิเคราะห์ทั้งหมด 20 เล่ม มีการจัดพิมพ์โดยอักษรและลักษณะตัวอักษรมีความเหมาะสม อ่านง่าย ส่วนด้านเนื้อหา
ของงานวิจัยส่วนใหญ่มีรูปแบบตรงกับงานวิจัยโดยทั่วไป แต่ในบางเล่มมีการจัดเรียงแตกต่างจากรูปแบบงานวิจัย
ทั่วไปทำให้ยากต่อการอ่าน ด้านการพิมพ์เผยแพร่มีการจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานและถ้าเป็นงานวิจัยของ
สถาบันการศึกษาจะมีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตด้วย

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (Internal criticism) พบว่านักวิจัยมีความรู้
เหมาะสมในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ เนื่องจากมีการสังเคราะห์องค์ความรู้ บรรยายผลการวิจัยโดยเชื่อมโยงกับทฤษฎี
หลักการและข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างครอบคลุม มีการออกแบบการวิจัย เรียงลำดับขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย
อย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยส่วนใหญ่มีรูปแบบบรรยายเพื่อให้เห็นถึงสภาพและข้อมูล นอกจากนี้องค์
ความรู้ที่ได้ส่วนใหญ่มีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติและสามารถประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาได้ ส่วนประโยชน์ทางวิชาการมีไม่
มากนัก

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นกรนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 20 เรื่อง ตาม
หลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ให้ทราบถึง
ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อครอบครัว ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानครั้ง
นี้ใช้กรอบความคิดเดียวกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิमानที่นำเสนอตอนต้นและนำเสนอผลการสังเคราะห์

รายงานวิจัยในตอนนี้เป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาอภิमान ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องแรก เป็นงานวิจัยเรื่องแบบแผนการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวไทยในจังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้การเป็นบิดา-มารดาในทัศนะของพ่อแม่ในจังหวัดแพร่ ศึกษาให้เข้าใจถึงรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของพ่อแม่ในจังหวัดแพร่ และเพื่อศึกษาถึงแบบแผนการเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่ในจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยมีดังนี้ มารดาส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้การเป็นบิดา มารดาอยู่ในระดับปานกลาง เห็นด้วยกับการรับรู้การเป็นบิดามารดาในการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของบุตรที่โรงเรียนจัดให้และให้ความสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของบุตรที่โรงเรียนจัดให้มากที่สุด รองลงมาคือการเป็นแบบอย่างในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ครอบครัวส่วนใหญ่มีระดับการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวนั้นเมื่อบุตรจะออกไปเที่ยวต้องชี้แจงอย่างละเอียดและต้องได้รับอนุญาตก่อนทุกครั้งมากที่สุด รองลงมาคือบุตรสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนคบหากับบุคคลภายนอกได้อย่างเสรีแต่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ปกครอง นอกจากนี้แบบแผนการเลี้ยงดูบุตรที่บิดามารดาทำเป็นประจำ คือการอบรมและสอนให้บุตรรู้จักประหยัดและมีเงินเก็บออมเพื่อครอบครัว รองลงมาคือคอยดูแลและป้องกันไม่ให้บุตรยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุตร คือการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว และให้ความอบอุ่นกับบุตรให้มากขึ้นจะเป็นการปรับลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุตรมากที่สุด รองลงมาการสั่งสอน อบรมดูแลบุตรให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมให้มากยิ่งขึ้น

รายงานวิจัยเรื่องที่สอง เป็นงานวิจัยเรื่องโครงการวิจัยการดำเนินชีวิตของครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินชีวิต ความสามารถในการทำหน้าที่และปัญหาของครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิ ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการให้ความช่วยเหลือและบริการแก่ครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิจากหน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ ศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือและบริการของครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิและหาแนวทางการให้ความช่วยเหลือและการให้บริการแก่ครอบครัวที่ประสบภัยสึนามิในระยะต่อไป รวมทั้งเพื่อศึกษาและให้ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของหน่วยงานและชุมชนในการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูสภาวะครอบครัวที่ประสบภัยธรรมชาติ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) หลังเกิดสึนามิ รูปแบบของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวของชาวไทยพุทธเปลี่ยนแปลงไปบ้างและบทบาทของสมาชิกในครอบครัวเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก ส่วนชุมชนไทยพลัดถิ่น รูปแบบ โครงสร้าง ความสัมพันธ์และอำนาจหน้าที่ภายในครอบครัวยังเหมือนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนกลุ่มชาวเลและกลุ่มแรงงานต่างด้าว รูปแบบและโครงสร้างของครอบครัวยังเหมือนเดิมแต่บทบาทในครอบครัวเปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อย 2) ความช่วยเหลือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทำให้มีการสร้างบ้านใหม่หรือซ่อมแซมบ้านเดิมให้แข็งแรงและมิดชิดขึ้น แต่มีชุมชนที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือเรื่องบ้านคือแรงงานต่างด้าวและชุมชนไทยมุสลิม ส่วนในด้านการประกอบอาชีพ ครัวเรือนในชุมชนเหล่านี้ (ยกเว้นแรงงานต่างด้าว) ได้รับบริจาคเครื่องมือในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ครอบครัวและชุมชนได้ช่วยเหลือกันเมื่อมีการส่งเสริมอาชีพ ผู้คนในชุมชนจะรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาในชุมชน 3) ความช่วยเหลือที่ไม่เท่าเทียมกันและขาดการประสานงานกันทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความขัดแย้งกันในหลายชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่กลุ่มผู้นำหรือแกนนำที่เป็นผู้บริหารจัดการเงินและของบริจาคตัน

ค่อนข้างจะเลือกปฏิบัติ ทำให้การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลและความช่วยเหลือไม่กระจายกันอย่างทั่วถึงและยุติธรรม 4) ระบบความสัมพันธ์กับชุมชน หลายชุมชนได้สะท้อนสภาพปัญหาเรื่องผลประโยชน์ อำนาจและการผูกขาดของผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดระบบพรรคพวก คนที่เข้าถึงอำนาจจะได้รับความช่วยเหลือมากกว่าและความช่วยเหลือต่าง ๆ จะลงมาสู่พรรคพวก ญาติพี่น้องและคนใกล้ชิดเป็นอันดับแรก จึงส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจผู้นำอย่างชัดเจนและกลายเป็นข้อขัดแย้งในชุมชนระหว่างชาวบ้านและผู้นำอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

รายงานวิจัยเรื่องที่สาม เป็นงานวิจัยเรื่องโครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง ผลการวิจัยคือครอบครัวที่มีความเข้มแข็งจะมีสัมพันธภาพในครัวเรือน ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสุขภาพ มีการปรับตัวได้ในภาวะเสี่ยง รวมทั้งมีทุนทางสังคมมากกว่าครอบครัวที่มีความเข้มแข็งปานกลางและน้อยอย่างเด่นชัด ส่วนองค์ประกอบด้านการมีภาวะเสี่ยงในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากไม่แตกต่างกันกับครอบครัวที่มีความเข้มแข็งปานกลางและน้อย

รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ในระดับบุคคลและระดับพื้นที่ ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างรูปแบบ/แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อทดลองใช้รูปแบบ/แนวทางการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็งในพื้นที่ต้นแบบ ผลการวิจัยคือตัวแปรการพึ่งพาตนเอง ทุนทางสังคม การแบ่งหน้าที่ สัมพันธภาพ และการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง ส่งผลทางบวกต่อความเข้มแข็งของครอบครัว โดยที่การพึ่งพาตนเองส่งผลต่อความเข้มแข็งของครอบครัวสูงสุด และการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงส่งผลต่อความเข้มแข็งของครอบครัวต่ำสุด ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัว สามารถพยากรณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวได้ร้อยละ 18 โดยรูปแบบ/แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดนครสวรรค์ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว 2) การสร้างความตระหนักให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง 3) การพัฒนาวิธีการพึ่งพาตนเอง และ 4) การนำหลักคุณธรรมของครอบครัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเรียกว่า Model 4'A แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1) การสร้างความตระหนัก (A1) 2) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (A2) 3) การประเมินการเรียนรู้(A3) 4) การประยุกต์ใช้ (A4) โดยรูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 7 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมรู้จักกัน รู้จักเธอ 2) กิจกรรมรู้จักตนเองและครอบครัว 3) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว 4) กิจกรรมบริโภคด้วยปัญญาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) กิจกรรมคุณธรรมนำสุข 6) กิจกรรมบ้านนี้มีรัก 7) กิจกรรมจากใจถึงใจ โดยรูปแบบดังกล่าวมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการทดลองใช้รูปแบบ/แนวทางการเสริมสร้างครอบครัวในพื้นที่ต้นแบบ พบว่า 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านการดำเนินการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของครอบครัวเข้มแข็งว่าสมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน รองลงมาเห็นว่าครอบครัวเข้มแข็งสมาชิกในครอบครัวควรมีการเอาใจใส่ต่อกันทั้งในยามปกติ ยามเจ็บป่วย และเมื่อมีปัญหา ต้องมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและครอบครัว ต้องช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานซึ่งกันและกัน ต้องเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ จะนำมาดำเนินชีวิต ตลอดจนสามารถวางแผนครอบครัวและยังเห็นว่าครอบครัวเข้มแข็งสมาชิกในครอบครัวทุกด้านอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครอบครัวที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต

เทศบาลมีระดับความเข้มแข็งของครอบครัวไม่แตกต่างกันกับครอบครัวที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาล

รายงานวิจัยเรื่องที่ห้า เป็นรายงานวิจัยเรื่องการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยมีดังนี้พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและรายด้าน 7 ด้าน คือ การแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป อยู่ในระดับดีพอควร อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าในด้านการตอบสนองทางอารมณ์ คะแนนการแสดงออกทางอารมณ์คนในครอบครัวแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกอยู่ในระดับดีเล็กน้อย และในด้านการควบคุมพฤติกรรม คะแนนของครอบครัวมีมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการปฏิบัติร่วมกัน และในครอบครัวไม่สามารถจะทำอะไรได้ตามใจชอบอยู่ในระดับดีเล็กน้อย

รายงานวิจัยเรื่องที่หก เป็นรายงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครอบครัวตามหลักการปฏิรูปการศึกษา กรณีให้การอบรมกลุ่มกล่อมเกลापฏิกิริยาที่พึงประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้การอบรมกลุ่มกล่อมเกลापฏิกิริยาที่พึงประสงค์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน ศึกษาปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อของเยาวชน ศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้การอบรมกลุ่มกล่อมเกลापฏิกิริยาที่พึงประสงค์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน รวมทั้งเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้การอบรมกลุ่มกล่อมเกลापฏิกิริยาที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกรับสื่อประเภทอ่านหนังสือ โดยมีระยะเวลาในการเปิดรับสื่อมากกว่า 1 ชั่วโมงและมีความถี่ในการเปิดรับสื่อ 4-7 ครั้งต่อสัปดาห์ 3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 4) ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้การอบรมกลุ่มกล่อมเกลापฏิกิริยาที่พึงประสงค์ประกอบด้วยกรอบแบบเข้มงวดและแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์(ด้านพฤติกรรมทางวาจา)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์(ด้านพฤติกรรมทางร่างกาย)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายงานวิจัยเรื่องที่เจ็ด เป็นรายงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์และการศึกษานโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ: ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะของครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ โดยเป็นครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ศึกษาปัจจัยเสี่ยง สภาพปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือของครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ โดยเป็นครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียวเป็นลักษณะครอบครัวอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันซึ่งยังไม่ปรากฏข้อมูลที่ชี้ชัดถึงจำนวนที่แท้จริงหรือสถานการณ์แนวโน้มของปัญหาและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเท่าใดนัก เนื่องจากเป็นรูปแบบของครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์และยังขาดการยอมรับในสังคมในการเปิดเผยข้อมูล โดยมีสาเหตุของปัญหาเกิดจากการเสียชีวิตของผู้สมรสและการแตกแยกของครอบครัวอันเนื่องมาจากความขัดแย้งในครอบครัวและการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่จะพบครอบครัวที่แม่เลี้ยงลูกตาม

ลำพังทำให้ประสบปัญหาที่ไม่สามารถพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตและต้องการความช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การอบรมเลี้ยงดูบุตร การศึกษาบุตร และสวัสดิการในการรักษาพยาบาล การให้คำปรึกษาแนะนำและบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว การให้ความช่วยเหลือครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียวจำเป็นต้องอาศัย การดำเนินงานในทุกระดับ ทั้งระดับนโยบาย ปฏิบัติการ และวิชาการ ผ่านความร่วมมือของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเชิงบูรณาการได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่เฉพาะเจาะจงตามลักษณะของครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว 2) ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นเป็นรูปแบบครอบครัวที่แฝงตัวไม่ปรากฏข้อมูลทางสถิติที่ชัดเจน แต่พบเห็นเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคมไทยโดยเฉพาะผ่านทางสื่อในหน้าหนังสือพิมพ์ที่นับวันจะมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยที่การอยู่ร่วมกันของพ่อแม่วัยรุ่นเกิดจากความไม่พร้อมในการสร้างครอบครัวและการมีลูกในช่วงระยะที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียน ทำให้เสียโอกาสในการเรียนและความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงมักท้องโดยไม่ตั้งใจและมีปัญหาเรื่องภาวะในการเลี้ยงดูลูกพร้อม ๆ กับการดูแลตนเองตามพัฒนาการของวัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ต้องอาศัยกับครอบครัวเดิมที่มีฐานะยากจน ทำให้ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นประสบปัญหาความยากลำบากในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัว ชุมชน และสังคมในการคลี่คลายปัญหาโดยเฉพาะระยะหลังคลอดบุตรและเลี้ยงดูบุตรวัยเยาว์ การให้ความช่วยเหลือครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีลำดับความสำคัญเร่งด่วน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สมบูรณ์เหมาะสมตามศักยภาพของพัฒนาการตามวัย บริการและสวัสดิการสำหรับครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อแบ่งเบาภาระการดำเนินชีวิตครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัวพร้อม ๆ กับการพัฒนาตัววัยรุ่นให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ สำหรับการพึ่งพาตนเองในอนาคต 3) ครอบครัวเร่ร่อนยังเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นภาพไม่ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่จะพบเห็นคนเร่ร่อนและเด็กเร่ร่อนที่หนีออกจากบ้านมาใช้ชีวิตอิสระไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน แต่การออกมาเร่ร่อนทั้งครอบครัวหรือต่างคนต่างเร่ร่อนมาพบกันและอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวที่มีอยู่ด้วยยังไม่ปรากฏชัด ส่วนใหญ่ยังเป็นครอบครัวที่ยากจนและอพยพย้ายถิ่นเพื่อทำมาหากินในเมือง ซึ่งพบอยู่บ้านเช่าเป็นกลุ่ม ส่วนต่างจังหวัดมักอาศัยอยู่ริมทางรถไฟ ซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ลำบากในด้านสุขภาพอนามัย อาหารการกิน สภาพความเป็นอยู่อาศัยและความปลอดภัย การให้ความช่วยเหลือครอบครัวเร่ร่อนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมองและเจตคติต่อการดำเนินชีวิตของคนเร่ร่อนจากผลพวงของปัญหาสังคมและความยากจนโดยมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวเร่ร่อนที่มีลักษณะของการอาศัยที่ไม่แน่นอน ไม่เป็นหลักแหล่งซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาบุตรให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เนื่องจากการใช้ชีวิตของครอบครัวเร่ร่อนมีความเสี่ยงหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัวในการเจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพตลอดจนความยากลำบากในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติสุข

รายงานวิจัยเรื่องที่เปิด เป็นรายงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์และการศึกษานโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ: ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน ระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ(ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น และครอบครัวเร่ร่อน) ศึกษาและนำเสนอแนวทางการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ (ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวเร่ร่อน) ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1)ครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว

โดยทั่วไปจะเป็นสวัสดิการสำหรับครอบครัวในลักษณะรวม ๆ เช่นเดียวกับครอบครัวปกติได้มีการจัดสวัสดิการให้เฉพาะ ซึ่งครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียวมักมีปัญหาของความยากจนเป็นประเด็นร่วมเนื่องจากผู้หารายได้หลักมีเพียงคนเดียว ส่วนใหญ่เป็นหญิงการให้ความช่วยเหลือจึงมักอยู่ในลักษณะครอบครัวยากจน แนวทางการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การจัดทุนการศึกษาเด็กที่มาจากครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว การให้ข้อมูลหน่วยงานที่มีการจัดฝึกอาชีพโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยให้ชุมชนรับทราบ ควรมีการสำรวจความต้องการที่ฝึกอาชีพและการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ ควรมีแหล่งให้คำแนะนำการกู้เงิน ควรมีเพิ่มกลุ่มของครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียวในโครงการบ้านเอื้ออาทรที่จัดแก่ผู้มีรายได้น้อย การใช้สิทธิรักษาพยาบาลตามโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ควรมีการกระจายข่าวสารข้อมูลของรัฐเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรค้นหาปัญหาความต้องการผู้ดูแลเด็ก 2) ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นมีความต้องการความช่วยเหลือและรูปแบบการให้บริการดังนี้ นมเลี้ยงลูก ทุนการศึกษาของลูก ทุนในการเรียนต่อของวัยรุ่น ทุนในการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้มีอาชีพ(ฝึกอาชีพหางานให้) แหล่งเงินกู้ที่ปลอดดอกเบี้ยหรือเสียดอกเบี้ยน้อยที่สุด การอนุญาตให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีทำงานได้ถูกต้องตามกฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก สถานที่ให้พ่อแม่วัยรุ่นมารับความรู้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โครงการ 30 บาท ให้ครอบครัวดูแลสุขภาพจิตด้วยกันโรค การให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเยี่ยมเยียนถึงบ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะให้ความช่วยเหลือได้ สำหรับแนวทางการช่วยเหลือ ได้แก่ การรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาครอบครัวผลักดันให้กำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ การสำรวจชุมชนเพื่อหากกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ รวมกลุ่มครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่นเพื่อจัดทำ group support จัดสถานที่ที่น่านมัยสำหรับแม่วัยรุ่น ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้รับทราบถึงหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือพ่อแม่วัยรุ่น พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือแก่ครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น ดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือและกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและสนับสนุนให้พึ่งตนเองได้ สนับสนุนให้ชุมชนช่วยเหลือระดับระคองครอบครัว การกระจายการบริการประชาชนอย่างเต็มรูปแบบไปยังหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ครอบครัววัยรุ่นมีความต้องการด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ต้องการเงินทุน/ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถใช้สิทธิพยาบาลได้ มีความรู้เรื่องสาธารณสุข ต้องการให้เด็กได้เรียนหนังสือฟรี ต้องการให้รัฐอนุโลมให้อยู่อาศัยในที่พักสาธารณะบางแห่ง เพื่อทำมาหากิน แนวทางการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่มองว่าครอบครัววัยรุ่นไม่ใช่คนที่จะต้องขบไล่ ให้โอกาสและช่วยให้เข้าถึงสวัสดิการสังคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานส่งเสริมการลงทุนควรส่งเสริมให้นักธุรกิจหันไปลงทุนในท้องถิ่นต่าง ๆ มากขึ้น อบรมอาชีพที่ไม่ต้องพึ่งพาความรู้/ทักษะระดับสูงควบคู่กับการสนับสนุนเงินทุนประกอบ ให้ความรู้ครอบครัววัยรุ่นเรื่องการเมืองการมีสุขภาพที่ดี ดำเนินการให้ผู้ด้อยโอกาสมีบัตรประจำตัวเพื่อให้เข้าถึงการรักษาพยาบาล นำเด็กในครอบครัววัยรุ่นเข้าสู่ระบบการศึกษา สังคมควรเข้าใจสภาพปัญหาและความจำเป็นของครอบครัววัยรุ่น และควรมองว่าเป็นกลุ่มที่ต้องการพื้นที่อยู่ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคม การช่วยเหลือควรเน้นที่การค้นหาศักยภาพที่แต่ละครอบครัวมีแล้วใช้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ และควรเน้นสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัววัยรุ่น

รายงานวิจัยเรื่องที่ว่า เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำทารุณในครอบครัวจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครือข่ายทางสังคมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี สร้างเครือข่ายการประสานการดำเนินงานในพื้นที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจังหวัดปทุมธานี สสำรวจจำนวนเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการสร้างเครือข่าย ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) การศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาคาการกระทำรุนแรงในครอบครัวจังหวัดปทุมธานีนั้นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาชุมชนเพื่อเสริมสร้างครอบครัวเป็นหลักอยู่แล้วมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายส่วนองค์กรเอกชนแม้จะมีน้อยแห่งแต่มีประสบการณ์การทำงานที่มีชื่อเสียงโดดเด่นเป็นที่ยอมรับทั่วไปศักยภาพของเครือข่ายจึงพร้อมในทุกส่วนสำหรับการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายทางสังคมร่วมกันได้ 2) กลุ่มสมาชิกเครือข่ายมีลักษณะการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อกันในการร่วมกันดำเนินงานเป็นเครือข่ายอย่างเหมาะสมเป็นลูกโซ่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 3) ลักษณะการดำเนินกลุ่มเครือข่าย องค์กรสมาชิก 3 กลุ่มเครือข่ายมีจำนวนสมาชิก 23 แห่ง มีการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกัน พึ่งพาอาศัยกัน ถ่ายทอดวิทยากรและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

รายงานวิจัยเรื่องทีลิป เป็นรายงานวิจัยเรื่องการศึกษาข้อมูลมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ตำบลหนองแห่น อำเภอภูธรม จังหัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ตำบลหนองแห่น อำเภอภูธรม จังหัดยโสธร ผลการวิจัยคือข้อมูลมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง 7 ด้าน คือ ด้านสัมพันธภาพ ด้านการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ด้านการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ ด้านการพึ่งพาตนเองทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสการเรียนรู้และพัฒนา ด้านทุนทางสังคม ด้านการปรับตัวในภาวะยากลำบากและด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงภัย มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32

รายงานวิจัยเรื่องทีลิปเอ็ด เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อและกลุ่มเสี่ยงที่มีผลให้เกิดการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของครอบครัวผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของหญิงและเด็กกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ และเพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ทัศนคติและพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็น “วิถุนิยม” ส่งผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน และส่วนใหญ่เดินเข้าสู่อาชีพด้วยความเต็มใจ 2) ปัญหาความยากจน ภาระหนี้สินส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการทางเพศของหญิงและเด็กในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับหญิงและเด็กที่มีฐานะเป็นหลักของครอบครัว โดยทั้งความเต็มใจและถูกขายจากครอบครัวโดยไม่เต็มใจ 3) ทัศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องการตอบแทนบุญคุณบิดามารดาหรือการแสดงความกตัญญูโดยการยอมค้าบริการ เพื่อให้ครอบครัวได้สุขสบายและเป็นการปลดเปลื้องภาระหนี้สิน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะการค้าบริการของหญิงและเด็กในปัจจุบันจำนวนไม่น้อย

รายงานวิจัยเรื่องทีลิปสอง เป็นรายงานวิจัยเรื่องการศึกษาาระบบรองรับความอ่อนแอของครอบครัวไทย จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ครอบครัวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ศึกษาาระบบรองรับความอ่อนแอของครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา และนำผลการศึกษาพัฒนาเป็นแนวทางกำหนดนโยบายและแผนงานพัฒนาครอบครัวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) สภาพการณ์ของครอบครัวด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวทั้งด้านการแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว การตอบสนองอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการทำหน้าที่ทั่วไปส่วนใหญ่การรับรู้ของสมาชิกในครอบครัวเห็นว่าอยู่ในระดับดีพอควร ค่าเฉลี่ย 2.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 ซึ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคือความผูกพันทางอารมณ์อยู่ในระดับพอใช้ค่าเฉลี่ย 2.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 2) ระบบรองรับหรือการช่วยเหลือการ

ทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวใน 5 ประเด็น คือ 1. ปัญหาด้านรายได้และหนี้สินและประเด็นปัญหาสังคม 2. ปัญหาการถูกคุกคามจากภายนอกครอบครัว/ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน 3. ปัญหาการรู้สึกไม่มีความสุขเมื่ออยู่ในบ้านของตนเอง 4. การใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว 5. ปัญหาการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว ผลการสำรวจพบว่าระบบที่ทำหน้าที่รองรับความอ่อนแอของครอบครัวยังไม่มีระบบใดเข้ามาทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือให้ครอบครัวเข้มแข็งได้ กรณีระบบรองรับครอบครัวในด้านปัญหาเศรษฐกิจคือบุคคลจะพึ่งพาผู้ที่เคารพนับถือในชุมชนอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.60) รองลงมาคือพี่น้องสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ส่วนหน่วยงานภาครัฐองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การภาคประชาชน และองค์การสาธารณประโยชน์ ยังไม่สามารถทำหน้าที่ที่เป็นผลที่จะช่วยรองรับความอ่อนแอของครอบครัวที่ชัดเจน

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบสาม เป็นรายงานวิจัยเรื่องการส่งเสริมศักยภาพของครอบครัวเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่ชุมชน กรณีศึกษาชุมชน 4 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสร้างพลังส่งเสริมศักยภาพของครอบครัวและชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ อันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวและชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ศึกษาแนวทางการค้นหาปัญหาทางครอบครัว/ชุมชน และแก้ไขปัญหาด้วยบริบทของชุมชนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยุคปัจจุบัน และสร้างนักวิจัยในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในการแก้ไขปัญหาของครอบครัวในชุมชนอย่างบูรณาการ เพื่อเป็นแกนนำในการสร้างความเข้มแข็งและสันติสุขแก่ครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป ผลการวิจัย 1) ทำให้ทราบกระบวนการส่งเสริมศักยภาพของครอบครัว/ชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนได้จากการรวมพลังกันในชุมชนที่จะเข้ามาเรียนรู้และขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แผนงาน โครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ชุมชนได้ข้อมูลที่เป็นประวัติความเป็นมาของชุมชน 4 แห่ง เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ทั่วไปของชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ จำนวนประชากรในชุมชน ระบบเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ทั่วไปของชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ จำนวนประชากรในชุมชน ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การบริการและศักยภาพของชุมชน ทั้งลักษณะร่วมลักษณะต่างของชุมชนในเขตเทศบาลและชุมชนชานเมือง 2) ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาที่แท้จริงของชุมชนทั้ง 4 ชุมชน ซึ่งมีปัญหาด้านครอบครัว/ชุมชน ในประเด็นต่าง ๆ แยกออกเป็น 11 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านอาหาร ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านชุมชน ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองและ ธรรมชาติ 3) ทำให้มีนักวิจัย/แกนนำชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่จากเดิมที่คัดเลือกไว้เพียงชุมชนละ 3 คน รวม 12 คน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานวิจัยในชุมชนเพิ่มขึ้นจำนวนชุมชนละ 3-5 คน นักวิจัยชุมชนเหล่านี้จะเป็นแกนนำและสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของครอบครัวและชุมชนให้มีกิจกรรมเคลื่อนไหวต่อไป และสามารถเรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหาของครอบครัว/ชุมชน และกำหนดอนาคตของชุมชนของตนเองด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบสี่ เป็นรายงานวิจัยเรื่องการสำรวจความเสี่ยงในครอบครัวไทยในจังหวัดยโสธร ปี 2550 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจัดทำข้อมูลด้านสถานการณ์ความเสี่ยงของครอบครัวไทยในจังหวัดยโสธร และวิเคราะห์สภาพปัญหา และประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวไทย 2) เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสถานะความเสี่ยงของครอบครัวไทย จำแนกรายพื้นที่ เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาด้านครอบครัวในแต่ละพื้นที่ และในแต่ละประเด็นปัญหา ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกของครอบครัวส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ร่วมกันประมาณ 4 คน มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ระดับประถมศึกษา ด้านความพร้อมก่อนการมีครอบครัวพบว่ามีการวางแผนเรื่องการมีบุตรร้อยละ 61.8 ส่วนความพร้อมด้านการเงินอยู่ที่ระดับปานกลางคือร้อยละ 51.5 ด้านที่อยู่อาศัยร้อยละ 50 มีความ

พร้อมปานกลาง ส่วนความมั่นคงของอาชีพของคู่สมรสพบว่าร้อยละ 49.5 มีความมั่นคงของอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักพบว่าคู่สามีภรรยามีการจดทะเบียนกันเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 82.8 ส่วนการยอมรับคู่สมรสของครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่ให้การยอมรับอยู่ระดับปานกลาง ความแตกต่างด้านแผนดำเนินชีวิตของครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่คู่สมรสจะไม่มีควมรู้สึกว่าจะแตกต่าง ด้านความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่สมาชิกจะพูดคุยกันได้ทุกเรื่องและมีการทำกิจกรรมทางศาสนาส่วนกัน ส่วนการไปเยี่ยมญาติมิตรประมาณเดือนละครั้งเท่ากัน ส่วนความขัดแย้งในครอบครัว/ความรุนแรงในครอบครัวพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากสามีภรรยา และการทำร้ายร่างกายพบว่าสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 92.5 ไม่เคยทำร้ายร่างกายกัน การทำร้ายจิตใจกันของสมาชิกพบว่าการทำร้ายจิตใจกันของสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 75.5 ไม่เคยทำร้ายจิตใจกัน การดูแลเอาใจใส่ทั้งในยามปกติและยามเจ็บป่วยพบว่าอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์กับคู่สมรสพบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ความผูกพันกันในระดับดี การอบรมเลี้ยงดู/สั่งสอนลูกหลานในครอบครัวเรื่องการใช้เงินพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่มีการสั่งสอนเกือบทุกวันและสรุปความสุขโดยรวมของครอบครัวไทยในจังหวัดยโสธรปี 2550 พบว่าครอบครัวไทยในจังหวัดยโสธรปี 2550 จากการสำรวจและวิเคราะห์แปลผลแล้วจะพบว่ามีความสุขอยู่ที่ระดับปานกลางมากที่สุดซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.8

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบห้า เป็นรายงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาการ ในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น 1) ศึกษาการปฏิบัติพัฒนาการในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับพัฒนาการในบทบาทมารดาหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ผลการวิจัยมีดังนี้ ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีคะแนนอยู่ในระดับสูง และพบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน 2) การปฏิบัติพัฒนาการในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและพบว่าการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรสและการยอมรับบทบาทการเป็นมารดามีคะแนนอยู่ในระดับดี ส่วนการยอมรับการตั้งครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเองและการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดามีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 3) ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาการในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=0.668$) และพบว่าลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาการในบทบาทมารดาที่ระดับ .01 โดยด้านความเกาะเกี่ยวในครอบครัวมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือความยืดหยุ่นของครอบครัว การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษ ความเข้มแข็งของครอบครัว และความผูกพันของครอบครัว ($r=0.677, 0.590, 0.588, 0.581$ และ 0.497) ตามลำดับ 4) ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาการในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ร้อยละ 44.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบหก เป็นรายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดูแลบุตรสมองพิการของมารดา และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลบุตรสมองพิการของมารดา และเพื่อศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวที่มารดาบุตรสมองพิการได้รับ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการดูแลบุตรของมารดามีดังนี้ 1) การทำความสะอาดร่างกาย 2) การป้องกันโรคและอุบัติเหตุ 3) การดูแลให้ได้อาหารครบถ้วนทั้งชนิดและปริมาณที่มากเพียงพอ 4) การดูแลให้การขับถ่ายเป็นไปตามปกติ 5) การดูแลให้มีการระบายอากาศให้เป็นไปตามปกติ 6) การดูแลให้มีความสมดุลระหว่างการมีกิจกรรมและการพักผ่อน 7) การดูแลให้มีความสมดุล

ระหว่างการอยู่คนเดียว และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 8) การดูแลให้มีการพักผ่อนหย่อนใจ 9) การรับรู้อาการผิดปกติ 10) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและการกระตุ้นพัฒนาการของมารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสามี และญาติอย่างเพียงพอ ในด้านการสนับสนุนทางอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการประเมินค่า การสนับสนุนด้านทรัพยากร ส่งผลให้มารดามีพลังความสามารถในการดูแลบุตรสมองพิการ

รายงานวิจัยเรื่องทีลึบเจ็ด เป็นรายงานวิจัยเรื่องมิติทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงในเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการศึกษา สถานการณ์ปัญหา และปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาโครงสร้างทางสังคมและระบบวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาความหมายและรูปแบบของพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน 4) เพื่อได้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและปฏิบัติการในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนมีหลายรูปแบบทั้งการเป็นผู้สังเกต ผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ พฤติกรรมความรุนแรงแฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนจนกลายเป็นสิ่งธรรมดา ความรุนแรงเกิดขึ้นในทุกมิติของชีวิตเด็กและเยาวชนทั้งการเห็นความรุนแรงในบ้าน ถูกกระทำความรุนแรงในบ้าน เห็นหรือถูกกระทำความรุนแรงระหว่างเส้นทางจากบ้านไปโรงเรียน หน้าโรงเรียน รอบ ๆ โรงเรียน ในโรงเรียน ในกลุ่มเพื่อน ป้ายรถเมล์ งานวัด งานบุญ การศึกษานี้พบรูปแบบความรุนแรงในเด็กและเยาวชนทั้งการใช้วาจาข่มขู่ตีเถล การมีพฤติกรรมรังแก แกล้งผู้อื่น การตบตี ต่อเยาะ ทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคล และภายในกลุ่ม การลวนลามและการกระทำความรุนแรงทางเพศ ขนาดของปัญหาความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความรุนแรง พบว่า เด็กและเยาวชนร้อยละ 30.4 ยอมรับว่าเคยตบตี ต่อเยาะ คนอื่นในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 22.4 ยอมรับว่าได้เข้าร่วมในการทะเลาะวิวาทเป็นกลุ่ม ร้อยละ 21.4 เคยข่มขู่หรือสิ่งของไปยังผู้อื่น ร้อยละ 18 เคยข่มขู่เพื่อนด้วยอาวุธ ร้อยละ 15 ทำให้คนอื่นได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้ ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงพบว่าเพศชายมีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ตัวแปรในระดับครอบครัวพบว่าการมีประสบการณ์การเห็นพ่อทำร้ายแม่สัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมความรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนพบว่าการที่เพื่อนบอกและแนะนำให้ใช้ความรุนแรง และการมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีกิจกรรมทางลบหรือต่อต้านสังคม เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทะเลาะวิวาท สัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในเวลาต่อมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$ ส่วนตัวแปรที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำในด้านการถูกข่มขู่ ตบตี และการถูกกระทำความรุนแรงทางเพศพบว่ามีความสัมพันธ์กับการกระทำความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในเวลาต่อมาเช่นกัน นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าพฤติกรรมความรุนแรงในเด็กและเยาวชนพบทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยพบว่าเพศชายมีพฤติกรรมความรุนแรงสูงกว่าเพศหญิง 1-2 เท่า ปัจจัยที่กำหนดการกระทำความรุนแรงของผู้หญิงคือการมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมด้านลบและการมีประสบการณ์ความรุนแรงในบ้านและในโรงเรียน

รายงานวิจัยเรื่องทีลึบแปด เป็นรายงานวิจัยเรื่องความเสี่ยงครอบครัวไทย 2551 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจ รวบรวม วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว 2) เพื่อจัดระบบข้อมูลสถานะความเสี่ยงของครอบครัวไทย 3) เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในแต่ละประเด็นปัญหา 4) เพื่อนำเสนอความรุนแรงของปัญหาครอบครัวที่สามารถนำไปสู่การป้องกันและแก้ไข ผลการวิจัยพบว่าความเสี่ยงด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้พอดีกับการใช้จ่ายกินอยู่ มีหนี้สินที่คิดว่าสามารถชำระคืนได้ทั้งหมดภายในระยะเวลา 5 ปี และได้นำเงินทุนไปประกอบอาชีพ และการประมาณรายรับรายจ่ายของครอบครัวมีการคิดคร่าว ๆ ด้วยตนเอง ด้านความพร้อมก่อนการมีครอบครัว โดยรวมมีความพร้อมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ด้านความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวส่วนใหญ่รับประทานอาหารร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน มีการทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกันประมาณเดือนละครั้ง พูดคุยเรื่องต่าง ๆ ได้ทุกเรื่อง ความขัดแย้งส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นมีระหว่างสามีและภรรยา ส่วนใหญ่ไม่มีการทำร้ายร่างกายและจิตใจกัน ครอบครัวมีความเอื้ออาทร รักใคร่กลมเกลียวกัน โดยช่วยกันแบ่งเบาภาระในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดากับลูกเป็นความสัมพันธ์ที่ดี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีการดื่มสุราหรือของมีเมาในบ้าน การอบรมสั่งสอนลูกหลานเรื่องการใช้เงินมีเกือบทุกวัน ความรู้สึกแตกต่างกันในเรื่องของการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกว่าจะแตกต่าง ครอบครัวส่วนใหญ่มีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดไม่มีหลักประกันสุขภาพ/ชีวิตเลย ด้านสภาพการดำรงชีวิตของครอบครัว ครอบครัวส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเงินซึ่งรายจ่ายมากกว่ารายรับ การแก้ปัญหาในครอบครัวโดยร่วมกันคิดโดยปรึกษาหรือแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลปรึกษาหารือกันในครอบครัว และมีความต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการประกอบอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยหาอาชีพเสริมให้สมาชิกในครอบครัว มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สรุปโดยรวมครอบครัวมีความสุขในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.0) รองลงมาคือมีความสุขมาก (ร้อยละ 31.9)

รายงานวิจัยเรื่องที่ดินเก็บ เป็นรายงานวิจัยเรื่องรูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืน: กรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบของสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนที่ปรากฏในชุมชนปัจจุบัน ผ่านประสบการณ์ภูมิปัญญาจากอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของสถาบันครอบครัวในชุมชน ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดรูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวเข้มแข็งและยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคที่คอยบั่นทอนรูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนให้อ่อนแอและแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนในชุมชน 3 แห่ง มีลักษณะที่เหมือนกัน ประกอบด้วย 1) มีโครงสร้างทางครอบครัวขนาดใหญ่ มีคนหลายวัยมีอิสระในการเลือกคู่ครอง การเลือกที่อยู่อาศัย มีการสืบทอดมรดกและสืบทอดวงศ์สกุล 2) มีความมั่นคงทางอาชีพรายได้ในการดำรงชีวิต 3) ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4) มีการใช้อำนาจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวร่วมกัน 5) มีการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี 6) มีการเอาใจใส่ดูแลสภาวะของสมาชิกในครอบครัว 7) มีการสืบทอดสถาบันครอบครัวในอนาคต ปัจจัยที่ทำให้สถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชนเกิดจากการมีที่อยู่อาศัยที่เป็นของตนเองและมั่นคงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสทางการศึกษาที่ดีและเท่าเทียมกัน ครอบครัวยึดหลักตามศาสนาและความเชื่อในการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการสาธารณสุขที่สมาชิกในครอบครัวรู้จักดูแลตนเองครอบครัวมีภาษาถิ่นและประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสื่อสารท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้ในครอบครัวสมัยใหม่อย่างรู้เท่าทัน ครอบครัวมีจริยธรรมนันทนาการร่วมกัน มีระบบการเมืองท้องถิ่นและกฎหมายที่มีความยุติธรรมในชุมชนและปัจจัยอื่น ๆ เช่น มีผู้นำชุมชนที่เสียสละ และสมาชิกในครอบครัวมีความซื่อสัตย์ ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครอบครัวขาดความเข้มแข็ง คือปัญหาที่มีผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้น้อย ความยากจน ยาเสพติด การไม่วางใจกันและกันในครอบครัว การพนัน หนี้สิน ปัญหาทางการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี มีผลกระทบต่อดิน น้ำ สัตว์ต่าง ๆ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ก้าวร้าวและสอนยาก โรคภัยที่นำกลัวและรักษายากขึ้นล้วนเป็นต้นเหตุให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอและแนวทางที่จะสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่สถาบันครอบครัวก็คือ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีกิจกรรมร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาและกันไปในชุมชนจนกระทั่งเกิดเป็นโครงการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สถาบันครอบครัวในชุมชน เป็นบทเรียนและ

แบบฝึกหัด ที่จะสร้างทักษะให้เกิดการเรียนรู้แก่สถาบันครอบครัวให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาทางครอบครัวด้วยตนเองและนำไปสู่การสืบทอดและการดำรงอยู่ในรูปแบบสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืน

รายงานวิจัยเรื่องที่ยี่สิบ เป็นรายงานวิจัยเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสัมพันธภาพในครอบครัวของคนไทย ผลการวิจัยคือสัมพันธภาพในครอบครัวไทยวัดจากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน ความร่วมมือและการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นแบบสมดุล (50.7%) ซึ่งสมาชิกจะมีความผูกพันกันมาก มีความร่วมมือ และมีการปรับตัวอยู่ในระดับดี รองลงมาเป็นครอบครัวแบบระดับกลางค่อนข้างไปทางสมดุล (41.8%) ในแต่ละภาค สัมพันธภาพในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่เป็นแบบสมดุล โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าภาคอื่น ๆ (65.1%) สัมพันธภาพในครอบครัวแบบสุดขั้วพบได้น้อยมากและไม่พบเลยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ครอบครัวที่อยู่นอกเขตเทศบาลเป็นครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าครอบครัวที่อยู่ในเขตเทศบาล

4) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान

เมื่อนำสาระสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์ 20 เล่ม ได้ปัจจัยหรือประเด็นที่เป็นสาเหตุอันมีผลต่อครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยป้อน ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลลัพธ์ ของผลวิจัยเกี่ยวกับครอบครัว มีปัจจัยสาเหตุและผลรวมทั้งหมด 11 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.7) ด้านลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 2.1-2.12) ด้านพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.12) ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 4.1-4.20) ปัจจัยกระบวนการดูแลบุตร (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.13) ปัจจัยกระบวนการการสนับสนุนจากครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 6.1-6.4) ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต (ปัจจัยหมายเลข 7.1- 7.23) ปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม (ปัจจัยหมายเลข 8.1-8.13) ปัจจัยผลลัพธ์ครอบครัวเข้มแข็ง (ปัจจัยหมายเลข 9) ปัจจัยผลลัพธ์ลดพฤติกรรมความรุนแรง (ปัจจัยหมายเลข 10) ปัจจัยผลลัพธ์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ปัจจัยหมายเลข 11)

ตาราง 5.4 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์จากรายงานวิจัย กลุ่มครอบครัว

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่												
	401	403	404	406	410	411	412	414	415	418	419	420	423
ปัจจัยป้อน													
1. ปัจจัยส่วนบุคคล													
1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล				√									√
1.2 มีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรง													√
1.3 มีประสบการณ์เห็นความรุนแรง													√
1.4 ทักษะคิดและพฤติกรรม							√						
1.5 การเปิดรับสื่อ													
1.6 การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก						√							
1.7 การหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงภัย						√							
2. ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว													
2.1 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา								√					
2.2 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสาร								√					
2.3 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบใน								√					

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที													
	401	403	404	406	410	411	412	414	415	418	419	420	423	
ครอบครัว														
2.4 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองอารมณ์								√						
2.5 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์								√						
2.6 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรม								√						
2.7 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการทำหน้าที่ทั่วไป								√		√				
2.8 การพึ่งพาตนเองของครอบครัว														
2.9 การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ							√							
2.10 การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ							√							
2.11 การพึ่งพาตนเองทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสการเรียนรู้และพัฒนา							√							
2.12 การพัฒนาวิธีการพึ่งพาตนเอง			√											
3. พฤติกรรมหรือการปฏิบัติภายในครอบครัว			√											
3.1 การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว			√											
3.2 สร้างความตระหนักให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง			√											
3.3 การนำหลักคุณธรรมของครอบครัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต			√											
3.4 การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก							√							
3.5 การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้การอบรมกล่อมเกลาพฤติกรรมที่พึงประสงค์					√									
3.6 สัมพันธภาพภายในครอบครัว							√							
3.7 การส่งเสริมศักยภาพของครอบครัว										√				
3.8 พฤติกรรมการดูแลบุตรสมองพิการของมารดา												√		
3.9 การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว												√		
3.10 ปัจจัยด้านสื่อและสังคม						√								
3.11 ทูตทางสังคม							√							
3.12 ปัจจัยด้านการเปิดรับสื่อ						√								
ปัจจัยกระบวนการ														
4. กระบวนการส่วนบุคคล			√											
4.1 การสร้างความตระหนัก			√											
4.2 การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ			√											
4.3 การประเมินการเรียนรู้			√											
4.4 การประยุกต์ใช้			√											
4.5 ระบุรองรับรับความอ่อนแอของครอบครัวไทยจังหวัดฉะเชิงเทรา								√						
4.6 เพศ					√								√	
4.7 การเห็นพ่อทำร้ายแม่													√	
4.8 การที่เพื่อนบอกและแนะนำให้ใช้ความรุนแรง													√	
4.9 การมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีกิจกรรมทางลบหรือต่อต้านสังคม													√	
4.10 การถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ													√	
4.11 ถูกข่มขู่ ต่อยตี รั้งแก ทารุณ													√	
4.12 เห็นการถูกลวนลามทางเพศ การบาดเจ็บจากการยกพวกตีกัน													√	

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่												
	401	403	404	406	410	411	412	414	415	418	419	420	423
4.13. เห็นการทำร้ายทรัพย์สินในโรงเรียน ชุมชน และการขโมยของ												√	
4.14 อายุ				√									
4.15 ระดับชั้น				√									
4.16. รายได้ของนักเรียน				√									
4.17 ลักษณะการพักอาศัย				√									
4.18 การเลือกรับสื่อ				√									
4.19 .ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อ				√									
4.20ความถี่ในการเปิดรับสื่อ				√									
5. กระบวนการดูแลบุตร													
5.1 การทำความสะอาดร่างกาย											√		
5.2 การป้องกันโรคและอุบัติเหตุ											√		
5.3 การดูแลให้อาหารครบถ้วนทั้งชนิดและปริมาณที่มากเพียงพอ											√		
5.4 การดูแลให้การขับถ่ายเป็นไปตามปกติ											√		
5.5 การดูแลให้มีการระบายอากาศให้เป็นไปตามปกติ											√		
5.6 การดูแลให้มีความสมดุลระหว่างการมีกิจกรรมและการพักผ่อน											√		
5.7 การดูแลให้มีความสมดุลระหว่างการอยู่คนเดียว และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น											√		
5.8 การดูแลให้มีการพักผ่อนหย่อนใจ											√		
5.9 การรับรู้อาการผิดปกติ											√		
5.10 การฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและการกระตุ้นพัฒนาการของมารดา											√		
5.11 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย				√									
5.12 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด				√									
5.13 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย				√									
6. การสนับสนุนจากครอบครัว													
6.1 การสนับสนุนทางอารมณ์											√		
6.2 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร											√		
6.3 การสนับสนุนด้านการประเมินค่า											√		
6.4 การสนับสนุนด้านทรัพยากร											√		
7. ลักษณะการดำเนินชีวิต													
7.1 มีความเชื่อผิด ๆ และมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์							√						
7.2 มองว่าการค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจเป็นอาชีพที่สุจริตและไม่ใช่อการค้ามนุษย์หรือเป็นเสรีภาพส่วนบุคคล							√						
7.3 หัวอ่อน เชื่อคนง่ายเพราะขาดการฝึกคิดอย่างมีเหตุผล							√						
7.4 รักสนุก รักสบาย พึ่งเพื่อนเพื่อไม่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง							√						
7.5 ครอบครัวไม่อบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน							√						
7.6 การอบรมสั่งสอนให้มีความรับผิดชอบ ให้เกียรติเพศหญิงและไม่ใช้ความรุนแรง	√												

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่													
	401	403	404	406	410	411	412	414	415	418	419	420	423	
7.7 การให้บุตรช่วยทำงานบ้าน โดยพ่อแม่ทำเป็นแบบอย่าง รวมทั้งสอนให้ลูกไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข	√													
7.8 การสั่งสอนอย่างเคร่งครัดในเรื่องของความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม รวมถึงเรื่องมารยาทของสังคม	√													
7.9 การให้เหตุผลและประพฤติตนเป็นแบบอย่างเพื่อให้บุตรปฏิบัติตามในเรื่องต่าง ๆ	√													
7.10 การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว														√
7.11 การพูดคุย ปรึกษาหารือและตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว														√
7.12 การแสดงออกซึ่งความรักและความเอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจาและใจของสมาชิก														√
7.13 การปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว														√
7.14 สัมพันธภาพในครอบครัว		√												
7.15 การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ		√												
7.16 การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสาร		√												
7.17 การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก		√												
7.18 ทำกิจกรรมร่วมกัน เอาใจใส่ ดูแลทุกข์สุขกันสม่ำเสมอ							√							
7.19 บริหารจัดการรายรับรายจ่าย ให้เกิดความมั่นคงในความเป็นอยู่และอาชีพ							√							
7.20 ส่งเสริมและดูแลสุขภาพ							√							
7.21 เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีโอกาสพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวได้							√							
7.22 ครอบครัวป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหรือตกอยู่ในภาวะเสี่ยง							√							
7.23 การปฏิบัติพัฒนาภิบาลในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น											√			
8. กระบวนการดำเนินงานของสังคม														
8.1 ร่วมมือผลักดันให้เครือข่ายเป็นผู้นำและพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว						√								
8.2 กำหนดรูปแบบในการให้บริการร่วมกันแก่สตรีและเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง						√								
8.3 ทำความตกลงในการดำเนินงานร่วมกัน						√								
8.4 กำหนดวิธีการประสานเครือข่าย						√								
8.5 การสนับสนุนกันระหว่างองค์กรสมาชิก						√								
8.6 กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบการดำเนินงาน						√								
8.7 การจัดทำเอกสารและกองทุนช่วยเหลือบรรเทาทุกข์						√								
8.8 การสร้างศักยภาพของเครือข่าย						√								
8.9 ใ่วางใจ รู้สึกปลอดภัยและภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม							√							
8.10 ปรับตัวได้อย่างสร้างสรรค์และฟื้นตัวได้เมื่อเผชิญภาวะยากลำบาก							√							
8.11 การรวมพลังในชุมชน											√			
8.12 ปัญหาและความต้องการแก้ปัญหา											√			

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่												
	401	403	404	406	410	411	412	414	415	418	419	420	423
8.13 ที่มีวิจัย/แกนนำชุมชน									√				
ปัจจัยผลลัพธ์													
9. ครอบครัวเข้มแข็ง		√	√			√		√	√				√
10. ลดพฤติกรรมความรุนแรง					√		√					√	
11. พฤติกรรมที่พึงประสงค์				√							√		

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानที่นำเสนอตอนที่แล้ว ประกอบด้วยปัจจัยเชิงป้อน 3 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 31 ประเด็น ปัจจัยกระบวนการ 5 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 73 ประเด็น และปัจจัยผลลัพธ์ 3 ปัจจัย

ผู้วิจัยนำปัจจัยมาจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวด คือ ปัจจัยป้อน ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลลัพธ์ของผลวิจัยเกี่ยวกับครอบครัว ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยสาเหตุและผลรวม 11 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.7) ด้านลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 2.1-2.12) ด้านพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.12) ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 4.1-4.20) ปัจจัยกระบวนการดูแลบุตร (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.13) ปัจจัยกระบวนการการสนับสนุนจากครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 6.1-6.4) ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต (ปัจจัยหมายเลข 7.1- 7.23) ปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม (ปัจจัยหมายเลข 8.1-8.13) ปัจจัยผลลัพธ์ครอบครัวเข้มแข็ง (ปัจจัยหมายเลข 9) ปัจจัยผลลัพธ์ลดพฤติกรรมความรุนแรง (ปัจจัยหมายเลข 10) ปัจจัยผลลัพธ์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ปัจจัยหมายเลข 11)

ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นสาเหตุและผล 11 ปัจจัยหลัก 104 ประเด็น มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 13 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้น จะไม่ทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมา

ข. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 11 ปัจจัยหลัก 104 ประเด็น แสดงในตารางการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มครอบครัว (กลุ่ม 4) เมื่อมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็นที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน โดยมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงความสัมพันธ์ ตารางแสดงรายละเอียดนำเสนออยู่ในภาคผนวก

6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และจากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลลัพธ์ของผลวิจัยเกี่ยวกับครอบครัว ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุรวม 11 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.7) ด้านลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 2.1-2.12) ด้านพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.12) ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 4.1-4.20) ปัจจัยกระบวนการดูแลบุตร (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.13) ปัจจัยกระบวนการการสนับสนุนจากครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 6.1-6.4) ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต (ปัจจัยหมายเลข 7.1- 7.23) ปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม (ปัจจัยหมายเลข 8.1-8.13) ปัจจัยผลลัพธ์ครอบครัวเข้มแข็ง (ปัจจัยหมายเลข 9) ปัจจัยผลลัพธ์ลดพฤติกรรมความรุนแรง (ปัจจัยหมายเลข 10) ปัจจัยผลลัพธ์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ปัจจัยหมายเลข 11) ทั้งนี้ผู้วิจัยแทนสัญลักษณ์เชิงสาเหตุด้วยลูกศรทางเดียว โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์ที่มีช่วงคะแนน 0.00-0.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.51- 1.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ปานกลาง และช่วงคะแนน 1.51-2.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์สูง ผลการคำนวณขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวได้ผลดังตารางและภาพแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังต่อไปนี้

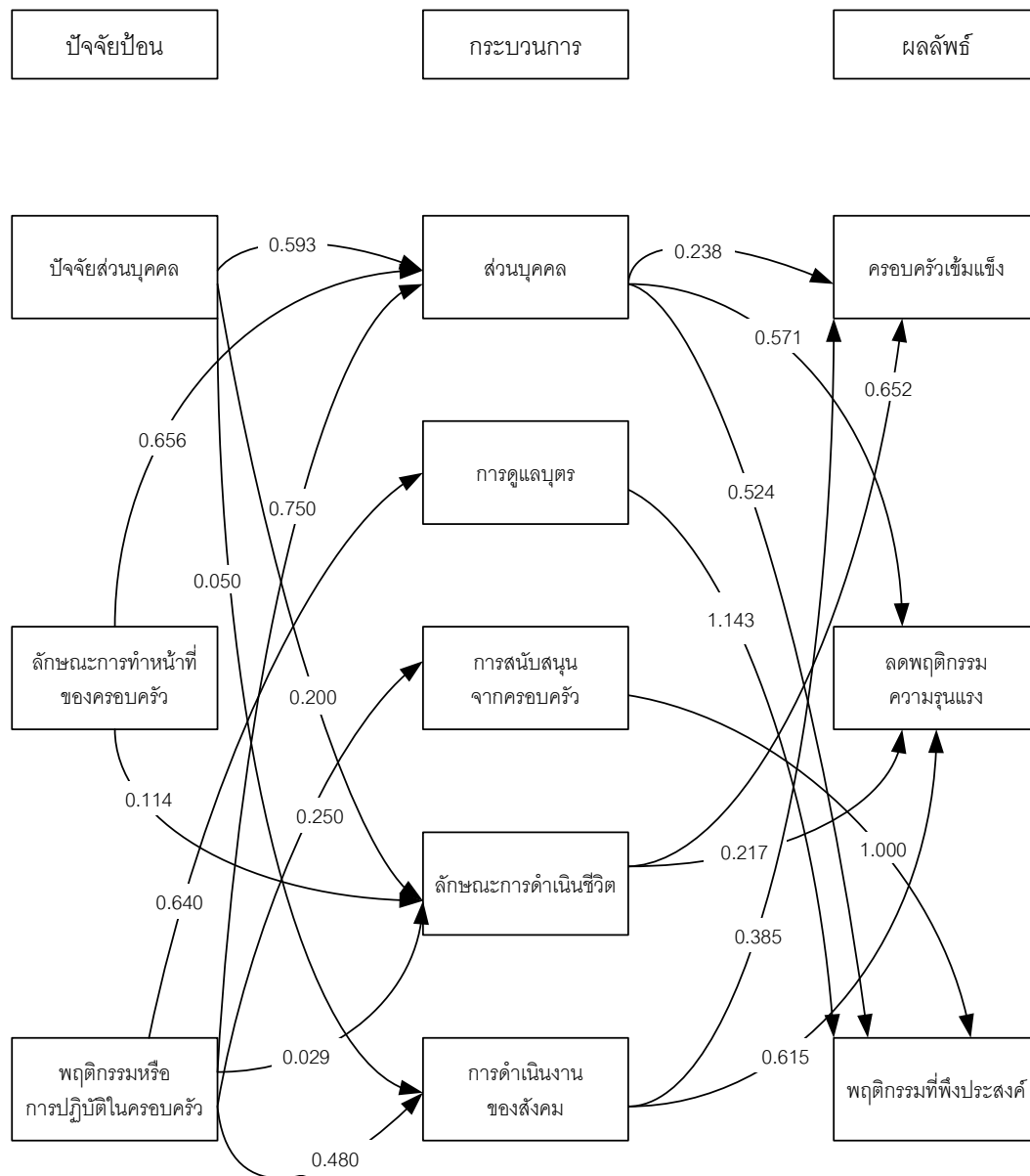
ตาราง 5.5 การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มครอบครัว (กลุ่ม 4)

ปัจจัยเชิงผล	ปัจจัยเชิงสาเหตุ										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. ปัจจัยส่วนบุคคล (ปัจจัยป้อน 1)		0	0	0.593	0	0	0.200	0.050	0	0	0
2. ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว (ปัจจัยป้อน 2)	0		0	0.656	0	0	0.114	0	0	0	0
3. พฤติกรรมหรือการปฏิบัติในครอบครัว (ปัจจัยป้อน 3)	0	0		0.750	0.640	0.250	0.029	0.480	0	0	0
4. กระบวนการส่วนบุคคล (กระบวนการ 1)	0.593	0.656	0.750		0	0	0	0	0.238	0.571	0.524
5. กระบวนการดูแลบุตร (กระบวนการ 2)	0	0	0.640	0		0	0	0	0	0	1.143
6. การสนับสนุนจากครอบครัว (กระบวนการ 3)	0	0	0.250	0	0		0	0	0	0	1.000
7. ลักษณะการดำเนินชีวิต (กระบวนการ 4)	0.200	0.114	0.029	0	0	0		0	0.652	0.217	0
8. กระบวนการดำเนินงานของสังคม (กระบวนการ 5)	0.050	0	0.480	0	0	0	0		0.385	0.615	0
9. ครอบครัวเข้มแข็ง (ปัจจัยผลลัพธ์ 1)	0	0	0	0.238	0	0	0.652	0.385		0	0
10. ลดพฤติกรรมความรุนแรง (ปัจจัยผลลัพธ์ 2)	0	0	0	0.571	0	0	0.217	0.615	0		0
11. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ปัจจัยผลลัพธ์ 3)	0	0	0	0.524	1.143	1.000	0	0	0	0	

จากตารางขนาดความสัมพันธ์และภาพโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของกลุ่มครอบครัว พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อครอบครัวเข้มแข็งในระดับปานกลางมีทั้งหมด 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อครอบครัวเข้มแข็งในระดับต่ำมีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัย

กระบวนการส่วนบุคคลและปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลดพฤติกรรมความรุนแรงในระดับปานกลางมีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคมและปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลดพฤติกรรมความรุนแรงในระดับต่ำมีทั้งหมด 1 ปัจจัยคือ ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในระดับปานกลางมีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล ปัจจัยกระบวนการดูแลบุตร และปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัว

ภาพ 5.3 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของกลุ่มครอบครัว

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อครอบครัว พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อครอบครัวเข้มแข็ง โดยรวมมีทั้งหมด 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล และปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อครอบครัว พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการลดพฤติกรรมความรุนแรง โดยรวมมีทั้งหมด 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระบวนการดำเนินงานของสังคม ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล และปัจจัยกระบวนการลักษณะการดำเนินชีวิต

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อครอบครัว พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยรวมมีทั้งหมด 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระบวนการส่วนบุคคล ปัจจัยกระบวนการดูแลบุตร และปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัว

4. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้กลุ่มชุมชนและสังคม

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानและวิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ เป็นรายงานการวิจัยของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งหมดจำนวน 31 เรื่อง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มองค์กรชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 เรื่อง 2) กลุ่มเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน จำนวน 12 เรื่อง 3) กลุ่มผู้รับบริการจากหน่วยงานของกระทรวง พม. จำนวน 3 เรื่อง และ 4) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกระทรวง พม. จำนวน 12 เรื่อง

งานวิจัยในกลุ่มองค์กรชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุกเรื่องใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา งานวิจัยเรื่องแรก การฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ (ฟ้าใหม่.....อันดามัน) (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) งานวิจัยเรื่องที่สอง ศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน กรณีศึกษาอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ประวีณ จุลภักดี, 2551) งานวิจัยเรื่องที่สาม ศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษา ป่าชุมชนบ้านดงอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก (โครงการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทรัพยากรของชุมชน: ทีมวิจัยภาคเหนือตอนล่าง, 2552) และงานวิจัยเรื่องที่สี่ ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาความรู้การประเมินมูลค่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษาป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงชัย อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น (โครงการพัฒนา องค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทรัพยากรของชุมชน: ทีมวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2552)

งานวิจัยในกลุ่มเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน มีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา การวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยเรื่องแรก การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, 2552) งานวิจัยเรื่องที่สอง ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) งานวิจัยเรื่องที่สาม ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดลำพูน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน, 2551) งานวิจัยเรื่องที่สี่ รายงานการศึกษา การสังเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนาแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ 12 พื้นที่ (ระพีพรรณ คำหอม, 2552) งานวิจัยเรื่องที่ห้า ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ (สมเกียรติ จำลอง, อธิศักดิ์ ศรีสุโข, ดาวร พูเพื่อง, เพทาย เมษี และมนัสพร ภมรบุตร, 2551)

งานวิจัยเรื่องที่หก ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ (สมเกียรติ จำลอง, อธิศักดิ์ ศรีสุข, ถาวร พู่เฟื่อง, เพทาย เมธี และมนัสพร ภมรบุตร, 2551) งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการเชิงปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สอรัฐ มากบุญ และคณะ, 2550) งานวิจัยเรื่องที่แปด ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการเชิงปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง (อุไร แฉล้ม และคณะ, 2550) งานวิจัยเรื่องที่เก้า ศึกษาเรื่องการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจและองค์กรภาคเอกชนในการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน (กลุ่มการวิจัยและพัฒนาสำนักมาตฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) งานวิจัยเรื่องที่สิบ ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลอย่างยั่งยืน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2552) งานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดนครสวรรค์ (ศิริทิพย์ สุขะตะวิจิตร และคณะ, 2552) และงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง ศึกษาเรื่องพลวัตของระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ทวิช จตุรพฤกษ์ และคณะ, 2546)

งานวิจัยในกลุ่มผู้รับบริการจากหน่วยงานของกระทรวง พม. ทุกเรื่องใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ งานวิจัยเรื่องแรก การศึกษาทัศนคติเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในโครงการรวมน้ำ+ ใจ ถวายในหลวง (พิบูลทอง เกษมสันต์, ศุภลักษณ์ จันทร์เจริญ และไพฑูรย์ พัชรอาภา, 2546) งานวิจัยเรื่องที่สอง ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี, 2549) และงานวิจัยเรื่องที่สาม ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปี 2550 (สำนักตรวจและประเมิน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550)

งานวิจัยในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกระทรวง พม. มีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ หรือการวิจัยประเมินผล งานวิจัยเรื่องแรก ระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549) งานวิจัยเรื่องที่สอง การประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุก (ศิริกุล อิศรานุกฤษ และคณะ, 2549) งานวิจัยเรื่องที่สาม ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง (สังคม ศุภรัตนกุล และคณะ, 2551) งานวิจัยเรื่องที่สี่ การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การประเมินการคุ้มครองทางสังคมในระดับองค์กร และสถาบันของประเทศ (วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ, 2549) งานวิจัยเรื่องที่ห้า การวิจัยปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการวิจัย และติดตามผลโครงการวิจัยของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (วรวรรณ ชื่นวัฒนา, ชูชีพ เบียดนอก, เศรษฐ รัชดาพรธนาธิกุล และวรายกร งามดี, 2551) งานวิจัยเรื่องที่หก รายงานการวิจัย เรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี (บุญเลิศ ธงสะอาด และสมศักดิ์ บุญชู, 2552) งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด รายงานการศึกษา พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 (ประสาน บุญโสภาคย์, ศรีราชา เจริญพานิช และพวงผกา บุญโสภาคย์, 2552) งานวิจัยเรื่องที่แปด การประเมินการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (บุญฤทธิ์ ช้วยชูและคณะ, 2548) งานวิจัยเรื่องที่เก้า การวิจัยประเมินผลผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินอุดหนุนองค์กรสวัสดิการสังคมภาคเอกชนต่อการพัฒนา

สังคม (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550) งานวิจัยเรื่องที่สิบ ผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุน อปท. มีการดำเนินโครงการพัฒนาสังคม ประจำปี 2550 (สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) งานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในด้านมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อรวีชัย ไชยชนะ, 2547) และงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประจำปี 2550 (สำนักตรวจและประเมิน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550)

ความน่าเชื่อถือของรายงานการวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่า รายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 31 เรื่อง มีการจัดพิมพ์โดยใช้ตัวอักษรที่มีขนาดอ่านได้ง่าย ลักษณะและสีสันทันของอักษรมีความเหมาะสมน่าอ่าน สื่อกมีความสวยงามและรูปภาพบนหน้าปกสื่อความหมายของเรื่องที่ศึกษาในบางเล่ม ในด้านเนื้อหาของวารสารการวิจัยมีการจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบ และง่ายต่อการอ่าน แต่มีหลากหลายรูปแบบในการเขียนในส่วนลักษณะการพิมพ์มีการจัดทำเป็นรูปเล่ม และมีข้อความระบุชัดเจนว่าเป็นงานวิจัยในส่วนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ความน่าเชื่อถือของรายงานการวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (Internal criticism) พบว่า รายงานการวิจัยส่วนใหญ่ พยายามที่จะตอบคำถามในการวิจัย แต่ยังขาดการเชื่อมโยงผลที่ได้จากการทำวิจัยกับแนวคิดทฤษฎี ในด้านการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยส่วนใหญ่ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื้อหาสาระในรายงานวิจัยมีการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยใช้รูปแบบการบรรยายให้เห็นถึงสภาพ ข้อมูล และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีการนำเสนออย่างค่อนข้างเป็นระบบ สามารถอ่านทำความเข้าใจได้ง่ายในบางส่วน แต่บางส่วดยังคงให้รายละเอียดที่ยังไม่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ในด้านผลการสังเคราะห์สาระที่ได้มีความน่าเชื่อถือในระดับพอใช้ เนื่องจากยังขาดการนำข้อมูล แนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสังเคราะห์ สนับสนุนองค์ความรู้ที่ได้ ในด้านคุณประโยชน์ และความสำคัญของงานวิจัย พบว่างานวิจัยดังกล่าวมีประโยชน์ทางวิชาการ มีประโยชน์ในทางปฏิบัติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้ แต่อย่างไรก็ตาม รายงานการวิจัยส่วนใหญ่ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนและสังคมของประเทศไทย

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 31 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานใช้กรอบแนวคิดเดียวกับกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์อภิมาน และนำการเสนอการสังเคราะห์รายงานการวิจัยในตอนนี้เป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากรายงานการวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ แปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/ แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียดของสาระในแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

3.1) งานวิจัยในกลุ่มองค์กรชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยเรื่องแรก การฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ (ฟ้าใหม่...อันดามัน) มีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็น แนวทางการฟื้นฟูวิถีชีวิต และลักษณะเครือข่ายการพึ่งพาแบบทางการและไม่เป็นทางการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อผลกระทบที่เกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิในกลุ่มผู้ประสบภัย จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ ได้แก่ผลกระทบวิถีชีวิตจากคลื่นยักษ์สึนามิในกลุ่มผู้ประสบภัย ก่อให้เกิดผลกระทบดังนี้ เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากการท่องเที่ยว ผลกระทบต่อวิถีชีวิต โครงสร้างของสังคมมีการเปลี่ยนแปลง เดิมเป็นสังคมที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หลังจากประสบเหตุการณ์ ความสามัคคีของคนในชุมชนลดน้อยลงเนื่องจากความขัดแย้งของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยเหลือไม่เท่ากัน ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและเชื่อมั่นในอนาคตของชุมชนลดน้อยลง และผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ เกิดความหดหู่ เศร้า หวาดกลัว เครียด ระแวง วิตกกังวล และฝันร้าย อยู่ในระดับมาก เมื่อเวลาผ่านไปพบว่าอาการเหล่านั้นลดลงอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยเรื่องที่สอง ศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษา ป่าชุมชนบ้านดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 8 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ (2) เครือข่ายป่าชุมชน และ (3) ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน (2) การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) สวัสดิการของชุมชน และ (2) แผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชน

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ พบว่า การดำเนินงานวิจัยมีการเชื่อมโยงกับความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ ได้แก่ แหล่งเลี้ยงกบพิบัติธรรมชาติและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GPS) รอบการผลิตและใช้ทรัพยากรธรรมชาติใน 1 ปี ปฏิทินการผลิต การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ รายรับรายจ่าย และภาวะหนี้สินของคนในชุมชน วัฒนธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดินและการจัดการป่าชุมชน และสิทธิชุมชน สำหรับปัจจัยย่อยด้านเครือข่ายป่าชุมชน พบว่า มีเครือข่ายหลัก คือ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เครือข่ายป่าชุมชนบ้านดง เครือข่ายทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งมีเป้าหมายการดำเนินงานของเครือข่าย คือ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและฐานที่มั่นของชุมชนท้องถิ่นในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับป่า นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ พบว่า การจัดการป่าชุมชนบ้านดงช่วยลดค่าใช้จ่ายจากค่าอาหารภายในครัวเรือน เป็นผลให้เครือข่ายป่าชุมชนบ้านดงมีความตื่นตัวและมีความประสงค์ให้ได้ข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ที่ครอบคลุมการผลิตในรอบปี เพื่อให้สามารถนำไปใช้อ้างอิงและสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนางานด้านอื่นได้ รวมทั้งช่วยสร้างความตระหนักและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ป่าชุมชน

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน พบว่า การดำเนินการวิจัยมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ จำนวนประชากร แหล่งทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน (แผนที่ทรัพยากรชุมชน) ชนิดและประเภททรัพยากรธรรมชาติจำแนกตามรอบปี และมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรง ทำให้ชุมชนสามารถอธิบาย

ผลผลิตจากทรัพยากรที่เป็นข้อมูลทางสถิติ สำหรับปัจจัยย่อยด้าน การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีการนำเครื่องมือที่มีแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการวิจัยผสมผสานกับ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิดการตระหนัก รับรู้ เข้าใจ เห็นความสำคัญของมูลค่าการใช้ ประโยชน์ทางตรงของทรัพยากรที่ได้ในชุมชน ผสมกับการพัฒนานักจัดการเรียนรู้ภายในชุมชน (นักวิจัยชุมชน) ที่ เป็นทั้งผู้ดำเนินกิจกรรมของชุมชน ผู้รวบรวมข้อมูล ผู้ร่วมวิเคราะห์ข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน และนำเสนอผล การศึกษาเผยแพร่ผ่านเวทีแลกเปลี่ยนระดับจังหวัดและสื่อมวลชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (นักวิจัยชุมชนผู้ ชุมชน) ในกระบวนการทำงาน และมีการเชื่อมโยงกับความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการ พัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน โดยเฉพาะนักวิจัยชุมชนสามารถอธิบายผลผลิตจากทรัพยากรที่เป็นข้อมูลทางสถิติ วิธีการทำงานบนฐานของข้อมูล รวมทั้งเป็นวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดผลการศึกษาและกระบวนการวิจัยให้กับคนในชุมชนและภายนอกชุมชนได้

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านสวัสดิการของชุมชน พบว่า ชาวบ้านหรือชุมชนมีการจัดสรรและแบ่งปัน ทรัพยากรชุมชนอย่างเท่าเทียม และแลกเปลี่ยนทรัพยากรชุมชนอย่างเกื้อกูลกัน จนสามารถพัฒนาเป็นสวัสดิการของ ชุมชน และปัจจัยย่อยด้านแผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชน เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า การจัด สวัสดิการของชุมชน เป็นผลผลักดันให้เกิดแผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชนของชุมชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เครือข่ายป่าชุมชนบ้านดง เครือข่ายทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ภาคเหนือตอนล่าง แผนของสภาองค์กรชุมชนตำบล และแผนพัฒนาระยะ 3 ปี ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดง เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและฐานที่มั่นของชุมชนท้องถิ่นในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับ คน และคนกับป่า

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนผลที่ ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะความสามารถของชุมชนในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างง่าย งานวิจัยนี้มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลของชุมชน ซึ่งยังไม่สะท้อนการ เรียนรู้เชิงกระบวนการในกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงไม่อาจสะท้อนภาพความสำเร็จที่แท้จริงของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน

งานวิจัยเรื่องที่สาม ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาความรู้การประเมินมูลค่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษาป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น เป็น งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัย เชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 8 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ (2) เครือข่าย ป่าชุมชน และ (3) ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน (2) การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) กองทุนหมู่บ้าน/สวัสดิการของชุมชน และ (2) แผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากร ชุมชน

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ พบว่า การดำเนินงานวิจัยมีการเชื่อมโยงกับ ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้เชิงวิชาการ และการวิจัยเชิงองค์รวมที่ไม่ใช่เฉพาะประเด็นทางเศรษฐศาสตร์

เท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมความรู้ของท้องถิ่นในมิติทางสังคม วัฒนธรรม และระบบนิเวศด้วย สำหรับปัจจัยย่อยด้าน เครือข่ายป่าชุมชน พบว่า มีเครือข่ายที่ใช้พื้นที่ป่าในลักษณะวิถีวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อประโยชน์ร่วมกัน มี กระบวนการในการดูแลรักษาป่าแบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ผ่านผู้นำหลายรุ่น สืบทอดภารกิจ จากรุ่นสู่รุ่นมาหลายปี นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ พบว่า คุณค่าในเชิง มูลค่าที่ชุมชนได้รับประโยชน์จากป่าซึ่งรักษาป่าโดยตัวชุมชนเองสามารถช่วยสร้างจิตสำนึกในการดูแลทรัพยากร ส่วนรวมได้อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการติดอาวุธให้กับตัวชุมชนหรือตัวทรัพยากรให้สามารถต่อสู้หรือปกป้องตัวเองจาก การถูกรุกรานได้อย่างมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือมากขึ้น จากข้อมูลที่เป็นตัวหนังสือ ลงน้ำหนักไปที่การบรรยายถึง คุณประโยชน์ องค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากร การทำงานร่วมกับชุมชนและความเข้มแข็งขององค์กรที่ทำงานใน พื้นที่

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน พบว่า การดำเนินการวิจัยมีการจัดทำ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในภาพรวม แผนที่ชุมชน แผนที่การใช้ประโยชน์จากป่า ภูมิ นิเวศชุมชน และจำนวนประชากร สำหรับปัจจัยย่อยด้านการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า การดำเนินการวิจัยมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีการผสมผสานการทำงานแบบชาวบ้าน ทั้งนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย และชาวบ้านมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทำให้ประเด็นการศึกษาวิจัยของงานวิจัยชิ้นนี้มี เนื้อหาที่เข้าใจง่าย สามารถปลูกจิตสำนึกให้กับชาวบ้านได้ในทุกขั้นตอน ทำให้ชาวบ้านมีความตระหนักต่อ ความสำคัญของป่าที่เปรียบเสมือนกองทุนหมู่บ้านที่ไม่เคยถูกประเมินราคาหรือคิดมูลค่าที่ได้จากป่ามาก่อน เมื่อจบ กระบวนการวิจัยทำให้ชาวบ้านได้ข้อมูลเรื่องมูลค่าของป่า นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาทักษะการ ประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ชาวบ้านหรือประชาชนสามารถประมาณการ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหากไม่มีป่า ชาวบ้านจะขาดรายได้หรือต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นในการซื้อ หาทรัพยากรที่เคยได้จากป่าเป็นมูลค่าเท่าใด

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านสวัสดิการของชุมชน พบว่า ชาวบ้านหรือชุมชนมีความตระหนักต่อ ความสำคัญของป่าที่เปรียบเสมือนกองทุนหมู่บ้านที่ไม่เคยถูกประเมินราคาหรือคิดมูลค่าที่ได้จากป่ามาก่อน เมื่อจบ กระบวนการวิจัยทำให้ชาวบ้านได้ข้อมูลเรื่องมูลค่าของป่า จนสามารถพัฒนาเป็นป่ากองทุนหมู่บ้าน/สวัสดิการของ ชุมชน และปัจจัยย่อยด้านแผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชน เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า การมี ป่ากองทุนหมู่บ้าน/สวัสดิการของชุมชน เป็นผลผลักดันให้เกิดแผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชนของ ชุมชน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนผลที่ ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะความสามารถของชุมชนในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างง่าย งานวิจัยนี้มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลของชุมชน ซึ่งยังไม่สะท้อนการ เรียนรู้เชิงกระบวนการในกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ดังนั้น งานวิจัย เรื่องนี้และงานวิจัยเรื่องแรก จึงไม่อาจสะท้อนภาพความสำเร็จที่แท้จริงของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน

งานวิจัยเรื่องที่สี่ ศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กร ชุมชน กรณีศึกษาอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผล ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน กรณีศึกษาอ่าว

บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ผู้นำที่มีจิตสาธารณะ (2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและ (3) การสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านผู้นำที่มีจิตสาธารณะ พบว่า ผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชน มีจุดยืน มีจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความอดทนอดกลั้นต่อแรงเสียดสีของสังคม เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน เน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นนักประสานทั้งภายในภายนอกให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเต็มที่ที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและเข้มแข็ง สำหรับปัจจัยย่อยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เป็นปัจจัยที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าชุมชนเข้มแข็งหรือไม่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมทบทวนประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ด้วยกัน และสำหรับปัจจัยย่อยด้านการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ พบว่า การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของชุมชนจากหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชน ทั้งในด้านการสนับสนุนเงินทุน การสนับสนุนองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเป็นชุมชนยั่งยืน

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน พบว่า ชุมชนมีการจัดทำแผนที่ทรัพยากรทำให้ทราบแหล่งที่อยู่ของทรัพยากรที่สำคัญและมีมูลค่าต่อประมงพื้นบ้าน เช่น ปูม้า ปูดำ ปลาบอก ปลาทูลาย พะยูง เป็นต้น สมาชิกในชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรทั้งในแง่ของมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจ และคุณค่าต่อระบบนิเวศ

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความตระหนักต่อความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ไม่เคยถูกประเมินราคาหรือคิดมูลค่าที่ได้จากท้องทะเลมาก่อน เมื่อจบกระบวนการวิจัยทำให้ชาวบ้านได้ข้อมูลเรื่องมูลค่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบ้านดอนซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและกรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนผลที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะความสามารถของนักวิจัยชุมชนในการประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของระบบนิเวศ และไม่สามารถตอบได้ว่าชุมชนมีเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงอย่างไร ดังนั้น งานวิจัยเรื่องนี้จึงไม่อาจสะท้อนภาพความสำเร็จที่แท้จริงของการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชนได้

3.2) งานวิจัยในกลุ่มเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน

งานวิจัยเรื่องแรก การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **มีวัตถุประสงค์** เพื่อ พัฒนามาตรฐานด้านระบบสวัสดิการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนารอบและขอบเขตของข้อมูลสำหรับการจัดทาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการระบบสวัสดิการท้องถิ่น ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กร และเพื่อสนับสนุนความเชื่อมโยงประสานกลุ่มและองค์กรด้านการจัดสวัสดิการภายในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ทั้งหมด 2 ปัจจัย ปัจจัยแรก ความเป็นธรรมในการพัฒนา ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้รับบริการกล่าวคือ ได้รับการบริการอย่างทั่วถึงและ

เป็นธรรม ด้านผู้ให้บริการ(กระบวนกร) คือ มีธรรมาภิบาล ในการให้บริการ และด้านทรัพยากร คือ มีการระดม ทรัพยากรมาใช้กันอย่างกว้างขวาง ลดการพึ่งทรัพยากรภายนอก และมีการนำเอาทุนทางสังคมมาใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สอง ความเป็นธรรมในการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การนำ เรื่องสวัสดิการบรรจุในข้อบัญญัติงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการนำกรอบมาตรฐานไปใช้เป็น เครื่องมือในการทำงานกับชุมชน การประเมินผู้บริหารการสร้างเครือข่าย เช่น มีการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นหรือ ตำบล และการปรับปรุงการดำเนินงาน เช่น มีกระบวนการประชุม สรุบทบทเรียนหรือข้อบกพร่องในการดำเนินงาน

งานวิจัยเรื่องที่สอง ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย**มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา** รูปแบบการ กลไกของนโยบาย กลไกการบริหารจัดการและกลไกการดำเนินงานรวมทั้งการสังคมนิเวศแห่งจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค ทางเลือกของรูปแบบทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการ สังคมของประเทศไทย ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัย ประการแรก กลไกนโยบาย พบว่า นโยบายสวัสดิการสังคมของประเทศไทย ยังไม่มีความชัดเจน ทำให้สังคมไม่เห็นภาพรวม ข้อเสนอแนะควรพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคมให้มีความเป็น สาธารณะมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำ นโยบายในประเด็นต่าง ๆ หรือใช้งานวิจัยเป็นฐาน ประการที่สอง กลไกการบริหารจัดการและการดำเนินงานกลไกนี้มี ข้อจำกัด และยังไม่สามารถจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพได้ เช่น ขาดเอกภาพ ความ คลุมเครือของส่วนราชการที่กระเปียบไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน ขั้นตอนยุ่งยาก งบประมาณไม่เพียงพอ ปริมาณและ คุณภาพของบุคลากรไม่เหมาะสม ความไม่โปร่งใสและไม่เป็นธรรม ขาดระบบการติดตามตรวจสอบ ประชาชนมีส่วนร่วม น้อย และอิทธิพลของการเมืองท้องถิ่น ประการที่สาม ฐานวัฒนธรรมชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนทั่วไปมี ฐานวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความเข้มแข็งระดับหนึ่ง และส่งผลให้เกิดการสร้างฐานสวัสดิการ สังคมกระแสรอง หรือสวัสดิการสังคมท้องถิ่นขึ้นมาเป็นทางเลือกที่มีพลังในสังคมไทย

งานวิจัยเรื่องที่สาม ทุนทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดลำพูน **มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา**รูปแบบทุนทางสังคม เครือข่าย และแนวทางใน การพัฒนาเครือข่าย การจัดสวัสดิการสังคมที่มีในชุมชนชนบทของจังหวัดลำพูน **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำ การสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของ ประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดลำพูน ได้ทั้งหมด 4 ปัจจัย ประการแรก การอนุรักษ์ป่าชุมชนได้แก่การ บวชต้นไม้ บวชป่าและการสืบชะตาขุนน้ำ ต้นไม้ และป่าไม้ โดยนำเอาพิธีกรรมที่ได้ถือปฏิบัติกันมานานในสังคม ล้านนามาประยุกต์ใช้ด้วยวัตถุประสงค์ใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุก แย่งชิงทรัพยากรของชุมชนอื่น ซึ่งแนวคิด เกี่ยวกับป่าชุมชนประกอบด้วย การมองป่าชุมชนในบริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และระบบนิเวศ การมองป่าชุมชนในมิติทางวัฒนธรรม การมองป่าชุมชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบทรัพย์สินส่วนรวม ของชุมชนการมองป่าชุมชนในฐานะเป็นขบวนการทางสังคม และ การมองป่าชุมชนในบริบทของการพัฒนาชนบท และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ประการที่สอง หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เริ่มจากการผลิต สินค้ากลุ่มทอผ้า และการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของผ้าทอโดยการเน้นจุดเด่นที่มีสีสันหรือลวดลายที่สวยงาม มีความ หนา และเน้นความประณีตในงานฝีมือ ตลอดจนการนำไปแปรรูปโดยประยุกต์รูปลักษณ์/ รูปแบบการใช้สอยที่ สวยงาม ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดให้มีพื้นที่ของตัวบ้านไว้ให้แขกมาพัก หรือที่เรียกว่าโฮมสเตย์ มีกลุ่มเด็ก และเยาวชนทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในการพาเยี่ยมชมสินค้าต่าง ๆ ประการที่สาม การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน

เป็นการรักษาพยาบาลพื้นฐานแบบองค์รวม คือ พิธีกรรมบำบัด กายภาพบำบัด สมุนไพรบำบัด และอาหารบำบัด มีการถ่ายทอดในลักษณะตัวต่อตัว โดยเชื่อว่าผู้ที่เกิดวันอังคาร จะเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งมีทั้งไสยศาสตร์ โดยภาพรวมแล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลพื้นฐานมีลักษณะ 5 ประการคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเป็นทรัพย์สินร่วมของชุมชน 2) ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลพื้นฐานมีลักษณะเป็นองค์รวมรอบด้าน ปรับประยุกต์และเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม 3) ในวิถีคิดของกระบวนการรักษาพยาบาลพื้นฐานโรคภัยไข้เจ็บไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในตัวของมันเองแต่เกิดจากความทางวัฒนธรรม4) ความรู้ในกระบวนการรักษาพยาบาลพื้นฐานถูกกำกับและทิศทางโดยอำนาจทางศีลธรรม 5) ระบบการรักษาพยาบาลพื้นฐานเปลี่ยนแปลงไปตามความสัมพันธ์ทางสังคม และ ประการที่สี่ การขาดการเอาใจใส่กันในยามเจ็บป่วยไข้ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามตั้งแต่สมัยโบราณมาเป็นกลไกในการก่อให้เกิด การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลกัน ที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนชนบทที่มีมาอย่างยาวนาน และตอบสนองต่อสมาชิกในด้าน สุขภาพและการเรียนรู้ร่วมกัน

งานวิจัยเรื่องทีสี่ รายงานการศึกษา การสังเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนา รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ 12 พื้นที่ **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** สรุปค่านิยมหรือคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ เพื่อให้ทุกพื้นที่มีความเข้าใจในกรอบแนวคิด (concept) ของโครงการวิจัยตรงกัน ประมวลข้อมูล ความรู้ สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยของพื้นที่ศึกษา 12 พื้นที่ สังเคราะห์กระบวนการ วิธีการของรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการศึกษาของ 12 พื้นที่ กับงานวิจัยอื่น ๆ ทั้งในประเทศและงานวิจัยของต่างประเทศที่จะนำมาสังเคราะห์เป็นบทเรียนสู่การปฏิบัติ สร้างบทเรียนที่เกิดจากพัฒนารูปแบบเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยใช้แนวคิดทฤษฎี เป็นกรอบในการวิเคราะห์ และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านสวัสดิการชุมชน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติการของชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนา รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ 12 พื้นที่ ได้ทั้งหมด 5 ปัจจัย ประการแรก ฐานคิดของเครือข่าย ฐานคิด/แนวคิดของการจัดสวัสดิการชุมชนระหว่างต่างประเทศกับประเทศไทย นั้นมีความแตกต่างจากต่างประเทศ โดยมีบางส่วนที่ใกล้เคียงกับประเทศออสเตรเลีย ประเทศฟิลิปปินส์ ลาว ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเน้นการพึ่งตนเองของประชาชน และการจัดสวัสดิการชุมชนของไทย บางส่วนก็สอดคล้องกับประเทศฟิลิปปินส์ที่นิยมจัดสวัสดิการในรูปแบบโครงการหลายลักษณะ ประการที่สองกองทุนต่าง ๆ ส่งเสริมให้เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอที่ได้รับการรับรองให้เป็น “เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน” ภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2. พ.ศ. 2550 ให้สามารถเข้าถึง และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งองคืกรสาธารณสุข ประโยชน์ ตามมาตรา 40/4 อีกทั้งสามารถขอรับเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมสวัสดิการสังคมของจังหวัดได้ ประการที่สาม หน่วยงานภาครัฐ ควรใช้ “สวัสดิการชุมชน” เป็นวาระแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สร้างสวัสดิการสังคมไทย และสร้างนโยบายแบบทางเลือก เพื่อทำให้เกิดความหลากหลายกับรูปแบบสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ประการที่สี่ ปัญหาของชุมชน ให้มีจุดเน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปขององค์การการเงินชุมชน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระดับตำบล ระดับจังหวัด แต่ยังคงขาดกลไกการเชื่อมโยงในระดับอำเภอ การจัดสวัสดิการชุมชนจึงมีบางเครือข่ายของพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และประการ ที่ห้า เครือข่ายกองทุนมีความเชื่อมโยงงานด้านสวัสดิการชุมชน กับพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยการสนับสนุนให้สภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงเครือข่ายและพัฒนากลุ่ม

องค์กรชุมชนอันนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน การวางแผนพัฒนากลุ่ม และการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี สันนิบาตทั้งในระดับท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาสวัสดิการชุมชนอย่าง กว้างขวางและเห็นเป็นรูปธรรม

งานวิจัยเรื่องที่ห้า ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** ศึกษารูปแบบทูทางสังคม เครือข่ายและแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายทูทางสังคมด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีในชุมชนชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัย ประการแรกชีวิตที่ไม่มีชีวิตา การจัดตั้งชมรมผู้สูง ถือเป็น การจัดสวัสดิการสังคมอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรม ต่าง ๆ ทำ เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงาหม่นหมอง และยังมีหลักประกันที่คอยดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนสมาชิกทุกคนเข้าถึงบริการได้ และปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุสำเร็จ คือ ผู้นำที่ได้รับความศรัทธาจากสมาชิกและชุมชน คือ พระสงฆ์ ซึ่งกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุประการที่สองทำเพื่ออยู่เพื่อกินต้องมีกิจกรรมกลุ่มกันเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และปัญหาสุขภาพจากการได้รับสารเคมีทางการเกษตรมีจำนวนลดน้อยลง นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้แก่คนรุ่นต่อ ๆ ไปและเป็นแหล่งทุนที่สมาชิกสามารถเข้าถึงได้เท่าเทียมกัน นั่นคือการมีหลักประกันทางสังคมที่ร่วมกันสร้างขึ้นมาด้วยตนเอง ประการที่สามการอนุรักษ์ป่าชุมชนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการปรับใช้พิธีกรรมทางความเชื่อดั้งเดิม ตามจารีตประเพณีผนวกกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน คือ การสืบชะตาป่าและการบวชป่า เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน เพราะเป็นการต่อยอดความเชื่อผ่านทางพิธีกรรม ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านกรรมมีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ทำให้คนในชุมชนเข้าถึงการบริการสังคม และยังเป็นหลักประกันทางสังคมว่าป่าต้นน้ำจะไม่ถูกทำลาย

งานวิจัยเรื่องที่หก ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** ศึกษารูปแบบทูทางสังคม เครือข่ายและแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายทูทางสังคมด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีในชุมชนชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัย ประการแรกการอนุรักษ์ป่า กิจกรรมหลักของเครือข่ายในด้านอนุรักษ์ป่า คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การนำพืชพรรณไม้หลายชนิดในป่ามาใช้เป็นยาสมุนไพร ในการป้องกันรักษาโรค การจัดตั้งศูนย์บริการแพทย์ทางเลือกของชุมชน การจัดเก็บรวบรวมตำรายาพื้นบ้านจากบ๊อบ/ ไบลาน และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการมีผู้นำที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีพระภิกษุที่เป็นที่เคารพและเป็นผู้นำที่เป็นจุดแข็งของชุมชน ในการต่อสู้และป้องกันทรัพยากรในชุมชนจากนายทุน หรือผู้มีอำนาจรัฐ ประการที่สอง การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุการส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ ที่มีการจัดกระบวนการ 5 ขั้นตอน พบว่าชมรมผู้สูงอายุ ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมครบทั้ง 5 ขั้นตอน แต่มีปัจจัยอื่น ๆ ที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุไม่สามารถทำเกษตรอินทรีย์ ได้ เพราะ ตามวิถีชาวบ้านมักจะมีพืชผักสวนครัวกันอยู่แล้ว มีปัญหาด้านสุขภาพ และผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่เด่นชัด ดังนั้น การให้ข้อมูลที่มากพอและสม่ำเสมอ จึงมีความจำเป็นต่อ

กระบวนการพัฒนาต่อชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรรหาและพัฒนาศักยภาพของผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ประการที่สาม กลุ่มเกษตรอินทรีย์ การเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรอินทรีย์ของชมรมผู้สูงอายุที่มีมาแต่เดิม และผู้นำชมรมมีประสบการณ์การทำงานรวมกลุ่ม ประกอบกับความต้องการความมั่นคงทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกังวลใจในเรื่องการจัดการศพ และการมีกิจกรรมรายได้เสริม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) สถานการณ์ผู้ยากลำบาก (2) องค์กรเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ และ (3) แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การบูรณาการความคิด คน และระบบการทำงาน และ (2) การสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และองค์กรภาคี และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ และ (2) นโยบายและการช่วยเหลือของรัฐ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านสถานการณ์ผู้ยากลำบาก พบว่า จำนวนผู้ยากลำบากในอำเภอไชยา มีจำนวน 1,191 คน ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะเบี้ยยังชีพรายเดือนจำนวน 771 คน ผู้ยากลำบากที่ยังรอความช่วยเหลือ จำนวน 420 คน ผู้ยากลำบากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (ร้อยละ 40.48) รองลงมา คือ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ร้อยละ 29.29) กลุ่มผู้พิการ (ร้อยละ 13.81) และกลุ่มเด็ก (ร้อยละ 10.48) ลักษณะความยากลำบากที่พบมากที่สุด คือ ขาดผู้อุปการะดูแล สำหรับปัจจัยย่อยด้านองค์กรเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ พบว่า องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมด้านสวัสดิการในอำเภอไชยามีจำนวน 110 องค์กร ส่วนใหญ่จัดสวัสดิการด้านสินเชื่อทางการเงิน ในขณะที่การจัดสวัสดิการเชิงสังคมแก่สมาชิกและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 7.95 ของเงินกองทุน โดยกลุ่มที่จัดสวัสดิการทางสังคมมากที่สุด คือ ชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 55.50) และกลุ่มที่มีความเข้มแข็งทางการเงินมากที่สุดและจัดสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นระบบมากที่สุด คือ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ พบว่า การเชื่อมโยงกองทุนต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน คณะกรรมการ/สมาชิกกองทุนได้รับการสร้างแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์สวัสดิการ

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการบูรณาการความคิด คน และระบบการทำงาน พบว่า การบูรณาการต้องเริ่มจากการบูรณาการความคิด บูรณาการคน และบูรณาการระบบการทำงาน โดยมีการบริหารเครือข่ายตามหลักความเสมอภาค และความเท่าเทียมระหว่างกองทุนประเภทต่าง ๆ และปัจจัยย่อยด้านการสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และองค์กรภาคี พบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ การสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และองค์กรภาคีต่าง ๆ โดยมีระบบ กลไก ระเบียบ แนวปฏิบัติที่ชัดเจน และมีความโปร่งใสในการบริหาร

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ พบว่า เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอในอำเภอไชยาสามารถจัดทำข้อมูลผู้ยากลำบาก มีการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย และสามารถเปิดรับสมาชิกได้โดยมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และปัจจัยย่อย

ด้านนโยบายและการช่วยเหลือของรัฐ เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อความมั่นคงของกองทุน ในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ คือ การสร้างความเชื่อมั่นทั้งแก่องค์กรเครือข่าย และประชาชน ทั่วไป ในระยะแรกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักประกันเชิงนโยบาย และการหนุนเสริมจากรัฐตามสมควร และมี องค์กรสนับสนุนด้านการเงินอีกส่วนหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนภาพที่ ชัดเจนในเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับบริบทชุมชนและกองทุนสวัสดิการชุมชนระหว่างตำบล รวมทั้งไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน เกี่ยวกับผลการดำเนินการและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงไม่อาจสะท้อนความสำเร็จที่ชัดเจนของกองทุน สวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ แต่มีข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทุนสวัสดิการที่จัด ขึ้นในพื้นที่ที่ศึกษา

งานวิจัยเรื่องที่แปด ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการ บูรณาการเครือข่ายกองทุน สวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัย เชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) สถานการณ์ผู้ยากลำบาก (2) องค์กรเครือข่าย กองทุนสวัสดิการ และ (3) แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การบูรณาการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และ (2) การระดมทุนและมีเงินเข้ากองทุน และ 3) ปัจจัย ด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านสถานการณ์ผู้ยากลำบาก พบว่า ผู้ด้อยโอกาสตามทะเบียนรายชื่อของ สำนักพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพัทลุง มีจำนวน 1,340 คน ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน จำนวน 405 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 สำหรับปัจจัยย่อยด้านองค์กรเครือข่ายกองทุน สวัสดิการ พบว่า หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัด และโรงพยาบาล ส่วนกลาง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชน มูลนิธิและองค์การการกุศลต่าง ๆ ได้แก่ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย มูลนิธิรวมจิตน้อม เกด้าเพื่อเยาวชน มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาสังคมอำเภอ มูลนิธิเพื่อเด็กกำพร้า และองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นต้น สำหรับปัจจัยย่อยด้านแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ พบว่า ชุมชนมีการค้นหาคุณค่า ความต้องการ จำเป็น และศักยภาพของชุมชน นำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนแก่ผู้ยากลำบากด้วยความร่วมมือของชุมชนเอง อัน เป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ชุมชน

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการบูรณาการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ทุกตำบลจัดตั้งกองทุน สวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล โดยกำหนดชื่อกองทุน คัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนและ กำหนดแผนการจัดกิจกรรมระดมทุนที่หลากหลาย การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เพื่อ ช่วยเหลือผู้ยากลำบากนั้นส่วนใหญ่ยังไม่มีผลงานที่ชัดเจน และปัจจัยย่อยด้านการระดมทุนและมีเงินเข้ากองทุน พบว่า ตำบลที่มีการดำเนินการระดมทุนและมีเงินเข้ากองทุนมีจำนวน 5 ใน 7 ตำบล มีการดำเนินการโดยจัดกิจกรรม การกุศล และรับบริจาคเงินเข้ากองทุน

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า เครือข่ายการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากในชุมชนมี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก เป็นการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากโดยชุมชน รูปแบบที่สอง เป็นการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากโดยภาครัฐ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง และรูปแบบที่สาม เป็นการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากโดยภาคเอกชน มูลนิธิและองค์การการกุศลต่าง ๆ ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อผู้ยากลำบาก

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้มีผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร และบางพื้นที่มีการดำเนินการในระดับที่ต่ำมาก และมีข้อสังเกตว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างความเติบโตของกองทุนที่จัดตั้งขึ้น คือ การระดมทุนด้วยการบริจาคหรือการจัดกิจกรรมเฉพาะกิจ ซึ่งไม่สะท้อนกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ไม่อาจเป็นหลักประกันความยั่งยืนของกองทุนฯ และการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนได้ ดังนั้น งานวิจัยนี้ควรสะท้อนผลเกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างนี้ รวมทั้งควรมีข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกองทุนสวัสดิการที่จัดตั้งในพื้นที่ที่ศึกษา

งานวิจัยเรื่องที่เก่า ศึกษาเรื่องการทำงานขององค์การภาคธุรกิจและองค์การภาคเอกชนในการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การภาคธุรกิจและองค์การภาคเอกชนในการสนับสนุนสวัสดิการชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 1 ปัจจัยย่อยได้แก่ การสนับสนุนสวัสดิการชุมชน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การดำเนินงานขององค์การภาคธุรกิจและองค์การภาคเอกชน และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึง

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน พบว่า การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่าองค์กรให้บริการด้านปัจจัยสี่และการศึกษาแก่เด็กที่ขาดโอกาส จัดให้มีครูพัฒนาเด็กเล็ก พัฒนาอาชีพแก่เด็กและชุมชน การจัดหาทุนการศึกษา จัดให้มีพ่อแม่อุปถัมภ์ การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า องค์กรมีการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมอาชีพ การบริการสังคม รับผิดชอบและผู้สูงอายุ ผู้ป่วยจิตเวช และอัมพาต การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่า องค์กรมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี การบริการคลินิกสุขภาพ การอบรมผู้ปฏิบัติงานด้านเอชไอวี และการสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้พิการ พบว่า องค์กรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จัดกิจกรรมป้องกันความพิการทางสายตา ฟันฟูและพัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด ผู้พิการซ้ำซ้อน เป็นต้น

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการดำเนินงานขององค์การภาคธุรกิจและองค์การภาคเอกชน พบว่า ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่ามีปัญหาคล้ายกัน คือ ปัญหาเรื่องเด็กได้รับทุนการศึกษาจากภาครัฐไม่ทั่วถึง และปัญหาด้านสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ จิตเวช อัมพฤกษ์ และปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยไม่หลากหลาย การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่า มีปัญหาการขาดแหล่งงบประมาณที่สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ผู้ติดเชื้อเข้าไม่ถึงสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ และการสนับสนุน

สวัสดิการชุมชนสำหรับคนพิการ พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ การเจ็บป่วยของเด็กเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก ขาดการยอมรับในความแตกต่างของเด็ก และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึง พบว่า ในการหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ขององค์กรภาคธุรกิจและองค์กรภาคเอกชนในการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้ การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า องค์กรต่าง ๆ ต้องการแหล่งเงินทุนสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการสร้างเครือข่าย เพื่อการบริการที่ทั่วถึง และเกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่คลายเครียดและต้องการให้สังคมทุกภาคส่วนให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ ควรมีการอบรมผู้สูงอายุ และมีแพทย์ทางด้านจิตเวชมากขึ้น การสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่ามีการเสนอแนวทางการพัฒนาว่าควรมีการหาวิธีสร้างความเข้าใจกับครอบครัว ชุมชน สังคม ในการให้ผู้ติดเชื้อสามารถอยู่ในสังคมได้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อด้วย และการสนับสนุนสวัสดิการชุมชนสำหรับคนพิการ ได้มีการเสนอแนวทางว่า ควรนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีผู้มาบริจาค เน้นให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ และกำหนดมาตรฐานครูที่ดูแลคนตาบอดโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยนี้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครบทุกข้อ มีการแยกประเด็นสำหรับนำเสนอผลการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นด้านเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และคนพิการ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจและองค์กรภาคเอกชนได้ แต่จากขอบเขตของการศึกษาผู้วิจัยจะเน้นอธิบายในเรื่องของพื้นที่ที่ทำการศึกษาซึ่งจะเป็นภูมิภาคต่าง ๆ แต่ในการรายงานผลการศึกษาก็จะนำเสนอข้อมูลแบ่งตามประเภทที่องค์กรนั้น ๆ ดำเนินการ คือ แบ่งเป็นด้านเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และคนพิการ ซึ่งทำให้คนอ่านงานวิจัยเกิดความสับสนได้ นอกจากนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มีประเด็นดังนั้นผู้วิจัยควรขยายผลการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ไม่ว่าจะเป็นสตรี หรือผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

งานวิจัยเรื่องที่สิบ ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลอย่างยั่งยืน เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ธุรกิจเอกชน (2) ธุรกิจขยะรีไซเคิลเดิม และ (3) ความต้องการด้านสวัสดิการ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การปรับระบบการบริหารภายในศูนย์รีไซเคิล (2) การปรับโครงสร้างการบริหารของศูนย์รีไซเคิล และ (3) การพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) รูปแบบในการบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลที่ยั่งยืน และ (2) องค์กร/ชุมชนที่รับการขยายผลของศูนย์รีไซเคิล

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านธุรกิจเอกชน พบว่า การทำธุรกิจขยะรีไซเคิลและธุรกิจเอกชนในชุมชนอื่น ๆ ทั่วไปจากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ พบว่า มีความเหมือนกันในเรื่องเป้าหมายที่มุ่งรวมกลุ่มกันเพื่อพึ่งตนเองเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง แต่การทำธุรกิจขยะรีไซเคิลของศูนย์ฯ มองในเรื่องของการจัดสวัสดิการชุมชนและการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่มองในเรื่องหลักประกันความมั่นคงในอาชีพ สำหรับปัจจัยย่อยด้านธุรกิจขยะรีไซเคิลเดิม พบว่า เครือข่ายออมทรัพย์หลักสี่ – ดอนเมือง ได้จัดตั้งศูนย์ขยะรีไซเคิลเพื่อแก้ปัญหา

สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นกรณีศึกษาของโครงการวิจัยการพัฒนาคณะความรู้เพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ซึ่งพบว่าศูนย์ฯ นี้เป็นการทำธุรกิจระยะรีไซเคิลที่ดำเนินการโดยขบวนการองค์กรชุมชนรับซื้อขยะจากสมาชิกเครือข่ายฯ นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านความต้องการด้านสวัสดิการ พบว่า การทำธุรกิจระยะรีไซเคิลของศูนย์ฯ มุ่งเน้นการจัดสวัสดิการชุมชนและการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อมีกำไรจากการดำเนินธุรกิจจะนำไปสู่การจัดสวัสดิการในชุมชนต่อไป

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการปรับระบบการบริหารภายในศูนย์รีไซเคิล พบว่า แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยภาคประชาชนที่ได้นั้น ควรมีการยกระดับและขยายผลการดำเนินงานผ่านกิจกรรมและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการขับเคลื่อนงานให้เป็นรูปธรรมในพื้นที่ระดับเขต ยกกระดับความรู้ผ่านการเผยแพร่ขยายผล สร้างองค์ความรู้ในการคัดแยกขยะ กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมสู่ภาคประชาชน พัฒนาทักษะของนักวิจัยชุมชน/เจ้าหน้าที่ผ่านกิจกรรมของโครงการ รวมทั้งสร้างกลไกในการติดตามผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สำหรับปัจจัยย่อยด้านการปรับโครงสร้างการบริหารของศูนย์รีไซเคิล พบว่า การบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลมีการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการโดยเป็นชุดเดียวกับชุดคณะกรรมการเครือข่ายออมทรัพย์หลักสี่ – ดอนเมือง และมีตัวแทนจากชุมชนต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายฯ และควรมีทีมงานดำเนินการของศูนย์รีไซเคิลที่มีผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยมีที่ปรึกษาจาก 2 หน่วยงานคือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และมูลนิธิชุมชนไท นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ พบว่า มีการจัดเป็นศูนย์ต้นแบบในการพัฒนาอาชีพที่ต่อเนื่องจากการคัดแยกขยะ และนำขยะเปียกมาใช้ประโยชน์ เช่น ทำน้ำหมัก และทำน้ำยาเอนกประสงค์ โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมกระบวนการรับซื้อสินค้า กระบวนการคัดแยกและแปรรูป กระบวนการขายสินค้า และกระบวนการจัดการศูนย์การเรียนรู้

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านรูปแบบในการบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลที่ยั่งยืน พบว่า การดำเนินการของศูนย์ฯ ที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนนั้น ศูนย์ฯ จำเป็นต้องมีความรู้ตั้งแต่การทำงานเครือข่าย การขยายผลขยายพื้นที่ทั้งในส่วนที่เป็นเครือข่ายและนอกเครือข่าย ซึ่งต้องมีความรู้และใกล้ชิดความเคลื่อนไหวในเรื่องราคาสินค้า เพื่อจะได้กำหนดราคาในการรับซื้อได้ถูกต้อง ให้ได้ผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้า นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ในการคัดแยกที่ละเอียดเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าราคาให้กับสินค้าเพื่อให้สามารถขายสินค้าได้ในราคาสูงกับโรงงาน และต้องมีความรู้เรื่องช่องทางและกลไกการตลาดในการส่งสินค้าเข้าสู่โรงงานรีไซเคิลตามประเภทของสินค้าแต่ละประเภท และปัจจัยย่อยด้านองค์กร/ชุมชนที่รับการขยายผลของศูนย์รีไซเคิล เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า องค์กร/ชุมชนที่รับการขยายผลของศูนย์รีไซเคิลฯ มีจำนวน 10 ชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนสามารถดำเนินการ 1) สร้างจิตสำนึกด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและมูลค่าของขยะให้กับคนในชุมชน 2) ค้นหาอาสาสมัครเพื่อเป็นแกนนำสำหรับดำเนินกิจการธนาคารขยะในช่วงแรกอย่างน้อย 3 คน 3) วางกลยุทธ์ในการตั้งธนาคารขยะของชุมชน 4) ประชาสัมพันธ์กำหนดวันเวลาในการรับซื้อขยะและราคาในการรับซื้อผ่านเสียงตามสายและแผ่นพับ และ 5) ให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะเบื้องต้นแก่สมาชิกในชุมชน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้มีข้อมูลที่น่าสนใจบางส่วน โดยเฉพาะเรื่องการวิเคราะห์ทุนทางสังคมและเรื่องปัญหาของศูนย์รีไซเคิลมีเนื้อหาที่ยาวมากและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญในการอธิบายบริบทของศูนย์ฯ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งงานวิจัยนี้ควรให้ความสำคัญกับข้อมูลส่วนนี้เป็นวัตถุประสงค์การวิจัยเพิ่มอีกข้อหนึ่ง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังขาดการสะท้อนภาพที่

ชัดเจนเกี่ยวกับความยั่งยืนของการบริหารจัดการศูนย์ฯ รวมทั้งไม่อาจเชื่อมโยงไปสู่การจัดสวัสดิการโดยชุมชนเพื่อชุมชนได้

งานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ทูทางสังคม (2) นักวิจัยท้องถิ่น และ (3) พื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมทุน และ (2) การจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) เครือข่ายสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น และ (2) พื้นที่ต้นแบบใหม่ด้านการจัดสวัสดิการ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านทุนทางสังคม พบว่า คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ สามารถเชื่อมประสานกลไกทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง สำหรับปัจจัยย่อยด้านนักวิจัยท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านและตำบล เป็นพลังหนุนเสริมที่สำคัญ บางส่วนอาสาเป็นนักวิจัยท้องถิ่นในการสำรวจทุนทางสังคมในตำบล รวมทั้งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านพื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ พบว่า แนวทางในการดำเนินงานหาทางออกร่วมกันทั้งผู้นำและชาวบ้านในตำบล ได้มีการศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบด้านสวัสดิการชุมชน ก่อให้เกิดการจุดประกายความคิด แรงกระตุ้นให้เกิดพลังในการทำงาน

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมทุน พบว่า ทุกหมู่บ้านมีการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านส่วนหนึ่งจากหมวดเงินสาธารณประโยชน์สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลทุกตำบลเพื่อจัดสวัสดิการ และปัจจัยย่อยด้านการจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ พบว่า มีการส่งเสริมอาชีพด้านปศุอินทรีย์อัดเม็ด นอกจากเป็นการลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิตที่เป็นปัญหาของชาวบ้านแล้วยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกอีกทางหนึ่งด้วย

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านเครือข่ายสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางรากฐานการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เข้มแข็ง มีระบบ มีการจัดการที่ดีในทุกระดับ โดยให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเน้นให้ความสำคัญต่อบริบทของความเป็นจริง ความมั่นคงของมนุษย์ ทุนทางสังคมและชุมชน และปัจจัยย่อยด้านพื้นที่ต้นแบบใหม่ด้านการจัดสวัสดิการ เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า มีการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในแต่ละตำบลอย่างเสียสละ อดทน และสนใจเรียนรู้ การจัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับกระบวนการ และรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนให้เหมาะสมกับตำบลของตนเอง เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่ได้วางระบบไว้ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนภาพที่ชัดเจนในเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบที่รัฐจัดให้และประชาชนดำเนินการเองในระดับตำบลเกี่ยวกับทุนทางสังคม รวมทั้งไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในแต่ละตำบล และผลการดำเนินการที่เกิดขึ้น ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงไม่อาจสะท้อนความสำเร็จที่ชัดเจน

ของกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในแต่ละตำบล แต่มีข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคมที่เป็นจุดแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในแต่ละตำบล

งานวิจัยเรื่องที่สิบสอง ศึกษาเรื่องพลวัตของระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ระบบคุณค่าทางสังคม (2) พื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบทำมาหากิน และ (3) การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การช่วยเหลือทางสังคม (2) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต และ (3) การบริการสังคม และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ศักยภาพของระบบสวัสดิการสังคมโดยรวม และ (2) ประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือระหว่างของรัฐและของชุมชน

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านระบบคุณค่าทางสังคม พบว่า การช่วยเหลือกันและกันในปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยปรากฏในรูปของกฎเกณฑ์และธรรมเนียมปฏิบัติและจารีตประเพณีของชุมชนที่มีฐานของความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ที่มีระบบคุณค่าทางสังคมที่ยอมรับและยึดถือในชุมชนเป็นที่ยึดโยง ทำให้ชุมชนมีความผูกพันภายในสูง มีการช่วยเหลือกันและกันทั้งระหว่างสมาชิกภายในชุมชนและระหว่างชุมชนจนกลายเป็นจิตวิญญาณของชุมชน สำหรับปัจจัยย่อยด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบทำมาหากิน พบว่า ชุมชนท้องถิ่นชนบทมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบทำมาหากิน คือ ผลิตเพื่อใช้เอง เพื่ออยู่เพื่อกินในครอบครัว ไม่ใช่เพื่อการแลกเปลี่ยน (ยกเว้นบางชุมชน) ไม่ใช่เพื่อการขาย การผลิตที่สำคัญ คือ การทำนาข้าวและข้าวไร่ ชุมชนเหล่านี้มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นชุมชนอิสระ มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากร นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน พบว่า ระบบการช่วยเหลือกันและกันของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป การเข้าถึงปัจจัยการผลิตกลายเป็นเรื่องที่ต้องแข่งขันและแย่งชิง ทำให้มีผู้เสียเปรียบ สูญเสียสถานภาพของตนเอง มีความยากจน และประสบความเดือดร้อน รัฐต้องเข้ามาคุ้มครองช่วยเหลือคนเหล่านี้

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการช่วยเหลือทางสังคม พบว่า ชาวบ้านไม่ได้เห็นว่าความทุกข์ยากเดือดร้อนเป็นเรื่องผิดปกติ แต่เป็นสามัญลักษณะของชีวิตที่เป็นอนิจจัง จึงมองคนอื่นในฐานะเพื่อนร่วมทุกข์ วิธีการช่วยเหลือจึงให้ความสำคัญกับหน้าตาหรือเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะไม่ทำให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือรู้สึกต่ำต้อย ต่างกับการช่วยเหลือแบบสังคมสงเคราะห์ที่มักจะประทับตราผู้ขอรับการช่วยเหลือเป็น “คนอื่น” เสียก่อน เช่น คนจน คนด้อยโอกาส หรือผู้รับการสงเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับการช่วยเหลือรู้สึกต่ำต้อย สำหรับปัจจัยย่อยด้านการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต พบว่า การจัดองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นการสร้างพันธะทางสังคมให้สมาชิกชุมชนเกิดความร่วมไม้ร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ และพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีสิทธิชุมชนหรือสิทธิหน้าที่เป็นรากฐานในการจัดการ เช่น ระบบเหมืองฝาย ป่าชุมชน และการเอามื้อเอากัน เป็นต้น นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการบริการสังคม พบว่า การสร้างพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สังคมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเสมอหน้านับเป็นการบริการสังคม นอกจากจะเป็นการรักษามาตรฐานการดำรงชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตของส่วนรวมแล้ว ยังเป็นความหมายแสดงแทนความมีตัวตนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้วย

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านศักยภาพของระบบสวัสดิการสังคมโดยรวม พบว่า ระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นมีพื้นฐานอยู่บนการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของวิถีการพัฒนา การจัดรูปแบบทางสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมย่อยและกลุ่มชาติพันธุ์ และปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือระหว่างของรัฐและของชุมชน เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า การเข้ามาอุ้มชูช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้ประสบความเดือดร้อนในชุมชนของภาครัฐ เป็นกลไกและขั้นตอนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าระบบการช่วยเหลือของชุมชนอยู่มากจากข้อจำกัดด้านความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับชุมชน ดังนั้น หากมีการฟื้นฟูระบบการมีจิตวิญญาณของการช่วยเหลือกันและกันที่ยังคงแฝงอยู่ในระบบความสัมพันธ์แบบชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ระบบการช่วยเหลือระหว่างของรัฐและของชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ขาดการสะท้อนภาพที่ชัดเจนของสภาพและผลกระทบของการบริการ กิจกรรม และโครงการที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมของรัฐทั้งหมดที่มีอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา รวมทั้งไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างระบบสวัสดิการของรัฐและระบบสวัสดิการของท้องถิ่น และความเกือกลมหรือความขัดแย้งระหว่างทั้งสองระบบ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงไม่อาจสะท้อนภาพที่ชัดเจนถึงพลวัตของระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.3) งานวิจัยในกลุ่มผู้รับบริการจากหน่วยงานของกระทรวง พม.

งานวิจัยเรื่องแรก การศึกษาทัศนคติเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในโครงการรวมน้ำ+ ใจ ถวายในหลวง **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรวมน้ำ+ ใจ ถวายในหลวง ในความสนับสนุนของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อการสร้างความมั่นคงทางรายได้ **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในโครงการรวมน้ำ+ ใจ ถวายในหลวง ได้ทั้งหมด 2 ปัจจัย ประการแรก ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว ประการที่สองความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ซึ่งส่วนใหญ่ทราบแนวคิดจากการดูโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมความรู้ด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเคยผ่านการดูงานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ นอกจากนี้ ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อการสร้างความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว

งานวิจัยเรื่องที่สอง ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานีได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) เจ้าหน้าที่ให้บริการที่ดี และ(2) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การดำเนินงานของสำนักงาน

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการที่ดี พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ความพึงพอใจในด้านการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ การบริการที่รวดเร็ว การได้รับการบริการตามลำดับก่อน-หลัง เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำด้วยไมตรีจิตน่าประทับใจ และการให้บริการเป็นพิเศษแก่เด็ก ผู้สูงอายุ และหญิงมีครรภ์ ส่วนปัจจัยย่อยด้านการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ได้แก่การรับฟังความคิดเห็นด้วยดี มีป้ายแนะนำอย่างละเอียดเข้าใจง่าย มีสารประโยชน์ ระยะเวลาในการรับบริการตรงกับเป้าหมายระยะเวลา และสถานที่ติดต่อสะอาด สะดวก ง่ายต่อการติดต่อ

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่ในการให้บริการประชาชนตามบทบาทภารกิจของรัฐบาล ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และภารกิจของจังหวัดอุบลราชธานีอย่างบูรณาการ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้รับการบริการที่ดีและมีประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านผู้รับบริการมีความพึงพอใจ พบว่า จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแล้วผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานีในระดับมาก โดยผู้รับบริการมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริการได้แก่ บริการให้ทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายโดยการประสานงานกับท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างใกล้ชิด พัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน และมีการประชาสัมพันธ์

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยนี้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยชัดเจน หน่วยงานสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ ไปปรับปรุงการทำงานให้สอดคล้องกับภารกิจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทุกฝ่าย แต่รูปแบบของงานวิจัยยังขาดความถูกต้องในหลาย ๆ ส่วน โดยเฉพาะ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ที่ข้อความถามยังไม่มีความชัดเจน จัดหมวดหมู่ยังไม่ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยควรมีการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังขาดความถูกต้อง โดยเฉพาะค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงเกินกว่าช่วงของข้อมูล

งานวิจัยเรื่องที่สาม ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปี 2550 เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปี 2550 ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 6 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 4 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ระบบการสื่อสารที่ดี (2) การมีส่วนร่วมของประชาชน (3) การตระหนักถึงวิถีชีวิตของชุมชน และ (4) การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่การดำเนินโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านระบบการสื่อสารที่ดี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการประชาสัมพันธ์อย่างพอเพียงมากที่สุด รองลงมาคือ พึงพอใจที่มีแหล่งข่าวในการกระจายข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมอย่างทั่วถึง และพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ปัจจัยย่อยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามลำดับ ปัจจัยย่อยด้านการตระหนักถึงวิถีชีวิตของชุมชน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการตระหนักถึงวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ พึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการตระหนักถึงความต้องการของคนในชุมชน และพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการมีการตระหนักถึงสภาวะแวดล้อมของชุมชน ตามลำดับ และปัจจัยย่อยด้านการให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจที่การดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำสำคัญในการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมในชุมชน ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกระทรวงหลักที่มีการกิจในการพัฒนาสังคม สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสันติสุขได้อย่างยั่งยืน จึงนับได้ว่าเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ เกิดการขับเคลื่อนกลไกการคุ้มครองทางสังคม เพื่อสร้างหลักประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการและการคุ้มครองของรัฐได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และพัฒนาสังคมให้เกิดความสมดุลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านผู้รับบริการมีความพึงพอใจ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อภาพรวมในการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในทุกด้าน โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ พึงพอใจต่อการตระหนักถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน พึงพอใจต่อระบบการสื่อสาร และพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริการแก่ประชาชน ได้แก่ จัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงานอย่างทั่วถึง สามารถที่จะให้ความรู้และแนวทางต่าง ๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาศักยภาพแกนนำ/อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ให้สามารถดำเนินงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรเครือข่าย ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนในทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ให้เพียงพออย่างสมดุล เพื่อให้การขับเคลื่อนกระบวนการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการดำเนินงานให้ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดการกระจายโครงการได้อย่างทั่วถึง และสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ โดยเน้น

กระบวนการมีส่วนร่วมเครือข่ายชุมชน และประชาชนเป็นสำคัญ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ อย่างทั่วถึง โดยเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงลึกภายในท้องถิ่นมากขึ้น โดยผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพิ่มเติม เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน วิทยุชุมชน ภาควิชาเครือข่ายต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า จากการที่ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้เป็นเพียงผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และข้อเสนอแนะเท่านั้น ไม่ใช่การประเมินและการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรปรับแก้วัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัย

3.4) งานวิจัยในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกระทรวง พม.

งานวิจัยเรื่องแรก ศึกษากระบวนการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบ กระบวนการ ทิศทางและรูปแบบการพัฒนาสังคมของประเทศไทย และศึกษาบทบาทและภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ การพัฒนาเชิงบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วย ระบบการพัฒนาสังคมให้ชุมชนเข้มแข็งตามทฤษฎีการพึ่งตนเองและเศรษฐกิจพอเพียง ยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และระบบพัฒนาสังคมที่มุ่งให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลของโลกตามทฤษฎีความทันสมัย เป็นการพัฒนากายใต้กระแสหลักของการพัฒนาสังคมในระดับมหภาค นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาสังคม เป็นลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการพัฒนาคือ การจุดประกายความคิด การระดมความคิดเห็นของทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การทำกิจกรรมการพัฒนา การกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม การจัดทำงบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดกำลังคนให้เหมาะสม การเริ่มต้นดำเนินการจนถึงเป้าหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ จะส่งผลให้การพัฒนาสังคมในชุมชนอยู่ในระดับสูง ในเรื่องของทิศทางในการพัฒนาสังคมของไทย มักจะเป็นไปตามทัศนคติ ความต้องการและค่านิยมซึ่งจะถูกกำหนดโดยนโยบายขององค์กรบริหารของรัฐ เอกชน และชุมชน จุดมุ่งหมายของการพัฒนาสังคมคือ “อยู่ดี มีสุข”

งานวิจัยเรื่องที่สอง การประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสำรวจและปัญหาอุปสรรคของการเตรียมความพร้อมการมีครอบครัวตามโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุกและ หารูปแบบการเตรียมความพร้อมการมีครอบครัวให้แก่คู่สมรสใหม่ ประชาชน และเยาวชน ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุก ได้แก่ปัจจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งประกอบไปด้วย 1) รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่งานขาดประสบการณ์การทำงานด้านครอบครัว ขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการด้านครอบครัว ผู้ที่ผ่านการอบรม ไม่สามารถนำความรู้ไปขยายผลกับเครือข่ายครอบครัวอื่นได้ ไม่มีการติดตามประเมินผลครอบครัวผู้ที่ผ่านการอบรม 2) เนื้อหาหลักสูตร ขาดเนื้อหาเรื่องกฎหมายครอบครัว 3) กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ คู่สมรสใหม่ ต้องปรับเปลี่ยนมาเป็นคู่สมรสเก่าแทน ไม่ครอบคลุมกลุ่มสมาชิกในครอบครัว เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว และวัยผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมน้อยเกินไป 4) วิทยากร ขาดวิทยากรด้านเทคนิคที่มีความรู้และบันเทิงควบคู่กันไป ขาดวิทยากรที่มีความ

เชี่ยวชาญด้านครอบครัวและเฉพาะสาขา และค่าตอบแทนแพง 5) สถานที่ ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัด สถานที่จัดไกลเกินไป 6) ระยะเวลา ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการทำงานของกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาจัดอบรมน้อยเกินไป ขาดความต่อเนื่องในการจัดอบรม 7) วัสดุอุปกรณ์/ งบประมาณ งบประมาณของ อบจ. มีน้อยและจำกัด ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้จากกระทรวง การจ่ายค่าตอบแทน ตีระเบียบราชการ และ 8) เทคนิคและกลวิธีการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ขาดประสิทธิภาพและไม่ทั่วถึงขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมอบรม

งานวิจัยเรื่องที่สาม ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** ศึกษาแบบแผนการดำรงชีวิต ปัจจัยที่มีอิทธิพล องค์ประกอบ และการสร้างแบบจำลองของความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง ได้ทั้งหมด 7 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และ การเมืองท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของประชาชนมากที่สุด คือ ปัจจัยความมั่นคงทางสังคม รองลงมา คือ ความมั่นคงทางการศึกษา น้อยที่สุด คือ ปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง และยังพบอีกว่า ปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยความมั่นคงทางการศึกษารวมทั้งปัจจัยทางการศึกษาและปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อปัจจัยทางด้านความมั่นคงทางสังคม

งานวิจัยเรื่องที่สี่ การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การประเมินการคุ้มครองทางสังคมในระดับองค์กร และสถาบันของประเทศ **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** ศึกษาจำนวนผู้ได้รับสิทธิประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองในลักษณะของทั้งก่อนที่จะเผชิญความเสี่ยง และหลังจากที่เผชิญกับความเสี่ยงแล้ว รวมถึงความเหมาะสมของสิทธิประโยชน์ของโครงการ ศึกษาการกระจายของผลประโยชน์ของโครงการช่วยเหลือโดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด (ร้อยละ 20 ของผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งหมดที่มีรายได้น้อยที่สุด) ประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นค่าดำเนินการและเงินโอนหรือผลประโยชน์ที่ตกแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และนำมาเทียบกับจำนวนผู้ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ และ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนานโยบาย และโครงการคุ้มครองทางสังคม รวมถึงวิธีการที่เป็นไปได้ในการให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่โครงการด้านความคุ้มครองทางสังคม **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การประเมินการคุ้มครองทางสังคมในระดับองค์กร และสถาบันของประเทศ ได้แก่ ความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม ประกอบด้วยภาพรวมระบบการความคุ้มครองทางสังคมของประเทศไทย องค์กรที่ให้ความคุ้มครองก่อนที่จะเผชิญกับความเสี่ยง องค์กรที่ให้ความคุ้มครองเมื่อความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้ว และการประเมินผู้ได้รับประโยชน์จากการให้ความคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐจากการประเมินจำนวนผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ของรัฐ พบว่าโครงการที่สามารถเข้าถึงคนยากจน ได้แก่ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการอาหารกลางวันฟรี/อาหารเสริม และโครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โครงการที่ไม่สามารถเข้าถึงคนยากจน ได้แก่ สิทธิประกันสังคม โครงการธนาคารประชาชน และโครงการทุนการศึกษาของรัฐ โครงการที่ยังมีการให้ความช่วยเหลือไม่เพียงพอ คือโครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และโครงการทุนการศึกษาของรัฐ

งานวิจัยเรื่องที่ห้า การวิจัยปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการวิจัย และติดตามผลโครงการวิจัยของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ **มีวัตถุประสงค์เพื่อ** กำหนดหลักสูตร โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการทางด้านระเบียบวิธีวิจัยระดับกลาง ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดขึ้น ให้แก่บุคลากรของกระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการวิจัยของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 12 โครงการ และ เพื่อสรุปผลการติดตามการดำเนินงานโครงการวิจัยของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 12 โครงการ และเสนอรูปแบบการติดตามโครงการดำเนินงาน **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการวิจัย และติดตามผลโครงการวิจัยของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่การเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการวิจัย มีหลักสูตรโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการทางด้านระเบียบวิธีวิจัยระดับกลาง และ การติดตามผลโครงการวิจัย

งานวิจัยเรื่องที่หก ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**มีวัตถุประสงค์เพื่อ**ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสังคมเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรายงานการวิจัย เรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ทั้งหมด 4 ปัจจัย ประการแรกผู้นำองค์กร บทบาทผู้บริหารหรือผู้นำนโยบายมุ่งการเน้นการทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเนื่องจากประชากรในชุมชนยังขาดแคลนสิ่งด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการมากกว่าการพัฒนาที่ควบคู่กันไป ประการที่สองการบริหารจัดการประกอบด้วย บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดทักษะขาดประสบการณ์ในการทำงานกับท้องถิ่นทำงาน ไม่ตรงสายงาน บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสังคมและขาดทักษะในการพัฒนาสังคมเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ในท้องถิ่น งบประมาณไม่เพียงพอและงบประมาณด้านการพัฒนาสังคม ไม่มีความชัดเจนและงบประมาณในการจัดสวัสดิการชุมชนมีน้อยไม่เพียงพอจำนวนประชากร การเบิกจ่ายล่าช้า การโอนจากส่วนกลางล่าช้าขาดการพิจารณาในด้านงบประมาณ และการจัดเก็บข้อมูลขาดความเป็นระบบทำให้ได้ข้อมูลไม่ตรงกัน กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏผู้ให้ข้อมูลปิดบังข้อมูล หน่วยงานกำหนดข้อมูลต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานประการที่สาม สถานะและบทบาทของประชาชนในท้องถิ่นประชากรยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาสังคม เพื่อความมั่นคงของมนุษย์ โดยคิดว่าการพัฒนาสังคม คือ การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐจัดให้เพียงอย่างเดียว ประการที่สี่ กระบวนการขับเคลื่อนงาน การทำงานด้านการพัฒนาสังคมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดการบูรณาการ ต่างคนต่างทำ

งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด รายงานการศึกษา พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551**มีวัตถุประสงค์เพื่อ**

1) ศึกษารายละเอียด แนวทางการปฏิบัติ อำนาจหน้าที่และภารกิจซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กับรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 2) เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และภารกิจซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กับสภาองค์กรชุมชนตำบลตามที่กฎหมายกำหนด 3.) ศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กับสภาองค์กรชุมชนตำบล และหน่วยงานอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด 4). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 กับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 5). ศึกษาสาระสำคัญสำหรับการจัดทำร่างกฎหมายระดับอนุบัญญัติที่จะต้องออกตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 **จากผลการวิจัยเรื่องนี้** ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรายงานการศึกษา พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ได้ทั้งหมด 4 ปัจจัย ประการแรกกฎหมาย ประการที่สองระเบียบข้อบังคับ ประการที่สามรายงานการประชุมสมานิติบัญญัติ ประการที่สี่ รายงานการวิจัยพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อรับรู้และรับรองสถานภาพและบทบาทขององค์กรชุมชน และสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งและ

พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้บัญญัติให้สภาองค์กรชุมชนตำบลมีอำนาจหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องหรือตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ แต่บัญญัติให้มีเพียงภารกิจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเอง และการเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาหรือความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะต่อหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภารกิจอื่น ๆ อีกบางประการเท่านั้น

งานวิจัยเรื่องที่แปด การประเมินการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยประเมินผล จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุป ปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานของกระทรวง พม. ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 6 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) แผนนโยบายแห่งรัฐ (2) การปฏิรูประบบราชการ และ (3) การแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรง 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ (2) ข้อเสนอในการปรับปรุงยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านแผนนโยบายแห่งรัฐ พบว่า การบริหารยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องอาศัยกลไกสนับสนุนเพื่อผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการคิด วิธีการทำงาน รวมทั้งการสร้างพลังสังคมและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนายุทธศาสตร์ แผนนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง สำหรับปัจจัยย่อยด้านการปฏิรูประบบราชการ พบว่า การปฏิรูประบบราชการได้มีการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมและเกิดเอกภาพในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีการดูแลทั้งทางด้านการสังเคราะห์ การจัดสวัสดิการ การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของประชาชน การพัฒนาศักยภาพของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เป็นการทำงานลักษณะเชิงรุก นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรง พบว่า กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรงมีผลกระทบต่อปัญหาทางสังคม กระทรวงฯ ได้กำหนดเป้าประสงค์การดำเนินงาน 4 ประการ ได้แก่ 1) มีการคุ้มครองทางสังคมที่เป็นธรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 2) มีหลักประกันสวัสดิการทางสังคมการพิทักษ์สิทธิและที่อยู่อาศัย 3) ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุม ชุมชน และสังคมมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง และ 4) ประชาชนทุกกลุ่มมีการรวมตัวเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรและชุมชนให้เป็นเครือข่ายพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของกระทรวงฯ โดยใช้เทคนิคการประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีการประเมินทั้งปัจจัยหรือทรัพยากร กระบวนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและมาตรการในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องต่อไป

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ยุทธศาสตร์ของทั้ง 7 หน่วยงาน มีความเหมาะสม แต่มีภาระงานกว้าง ยุทธศาสตร์มีความเป็นนามธรรมสูง ขับเคลือบยากและหลากหลาย ยากที่จะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารขาดความชัดเจนในนโยบาย นอกจากนี้ภารกิจที่กำหนดของทั้ง 7 หน่วยงาน มีความเหมาะสมดี แต่ในกระบวนการจัดทำแผนงานโครงการ ขาดการนำวิสัยทัศน์เข้ามาพิจารณาพิจารณา ภารกิจมาก เป้าหมายมาก เวลาดำเนินการค่อนข้างจำกัด ภาระงานมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทำให้ยากต่อการปฏิบัติ จึงควรมีการปรับแผนงานโครงการให้ชัดเจน สามารถนำสู่การปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับภารกิจและวิสัยทัศน์ และปัจจัยย่อยด้านข้อเสนอในการปรับปรุง

ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า กระทรวงฯ ควรมี แผนนโยบายตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดนโยบายการพัฒนา สังคม การเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต การมีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง การพัฒนาศักยภาพ กลุ่มเป้าหมายของกระทรวง การจัดสวัสดิการสังคม การคุ้มครองสิทธิ ความเสมอภาคและความเป็นธรรม การ พัฒนาการบริหารจัดการ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นนามธรรมสูง ขับเคลือบยากและ หลากหลาย ยากที่จะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย จึงควรมีการปรับปรุงการจัดทำยุทธศาสตร์ ระดมผู้เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนเข้าร่วมดำเนินการเพื่อความชัดเจน ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้มีการนำเสนอผลการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นผลในภาพรวม ซึ่งควรมีรายละเอียดเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงของแต่ละ หน่วยงานด้วย นอกจากนี้การนำเสนอผลการประเมินค่อนข้างมีความขัดแย้งกันเองในประเด็นที่นำเสนอ เช่น ผลการ ดำเนินการมีระดับความเหมาะสม แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกลับพบว่าล้วนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความ ไม่เหมาะสมของประเด็นนั้น ๆ

งานวิจัยเรื่องที่เก้า การวิจัยประเมินผลผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินอุดหนุนองค์การสวัสดิการสังคม ภาคเอกชนต่อการพัฒนาสังคม เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จาก ผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล ผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินอุดหนุนองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชนต่อการพัฒนาสังคม ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ (2) ความสามารถของผู้บริหารองค์กร และ (3) การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การพัฒนาสังคม และ (2) การบริการประชาชน และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัย ย่อย ประกอบด้วย (1) ชุมชนมีความเข้มแข็ง และ (2) ประชาชนมีความพึงพอใจ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่มีระเบียบวินัย ทุ่มเทในการทำงาน และมีความสามารถในการ ประสานงานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยย่อยด้านความสามารถของผู้บริหารองค์กร พบว่า ผู้นำองค์กรมีภาวะ ผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีการประสานงานขององค์กร การกำกับติดตาม และการประเมินผล โครงการที่ตนได้รับเงินสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยส่วนใหญ่มีรูปแบบ การประเมินผลที่ระบุรายละเอียดวิธีการประเมินเป็นรูปเล่มรายงานส่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ และปัจจัยย่อยด้านการ สนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานโครงการบางแห่งเสนอแนะให้เพิ่มการสนับสนุนงบประมาณ เพิ่มขึ้น และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาสังคม พบว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันปรากฏว่าปัญหาสังคมใน ด้านต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงให้การ สนับสนุนและส่งเสริมประสานงานให้องค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การจัด สวัสดิการสังคมและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามแผนนโยบายภาครัฐ และ ปัจจัยย่อยด้านการบริการประชาชน พบว่าผู้รับบริการส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์มากกว่าที่คาดหวังไว้ ภายหลังจากที่เข้า ร่วมโครงการพบว่าส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านชุมชนมีความเข้มแข็ง พบว่า ภาพรวมของการดำเนินงานสะท้อนถึง ความสำเร็จของโครงการและนำไปใช้ประโยชน์ได้ การรับรู้ ยอมรับ สนใจและมีมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ ผลกระทบจากโครงการต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

ตลอดจนผลกระทบต่อสังคมและชุมชนทั้งในด้านบวกและด้านลบ และต่อการบริหารแก้ปัญหาด้านการพัฒนาสังคม และปัจจัยย่อยด้านประชาชนมีความพึงพอใจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากกว่าที่คาดหวังไว้ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่ชัดเจน การนำเสนอผลการวิจัยใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจยาก ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน นอกจากนี้จำนวนตัวอย่างที่แสดงในบทที่ 3 ยังไม่ตรงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องปรับปรุงรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความเหมาะสม แต่ผลการวิจัยที่ได้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินอุดหนุนองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชนที่มีส่วนอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคม

งานวิจัยเรื่องที่สิบ ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุน อปท. มีการดำเนินโครงการพัฒนาสังคม ประจำปี 2550 เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุน อปท. มีการดำเนินโครงการพัฒนาสังคม ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 4 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนการจัดทำระบบสารสนเทศ (2) การสนับสนุนองค์ความรู้ (3) การสนับสนุนงบประมาณ และ (4) การสนับสนุนการมีส่วนร่วม 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของ อปท. และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 2 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) ชุมชนมีความเข้มแข็ง และ (2) ผู้ยากลำบากได้รับการช่วยเหลือ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านการสนับสนุนการจัดทำระบบสารสนเทศ พบว่า อปท. ร้อยละ 70.22 มีการสนับสนุนการจัดทำระบบสารสนเทศของผู้ยากลำบากที่ถูกทอดทิ้งในชุมชน โดยหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการเป็นต้น ปัจจัยย่อยด้านการสนับสนุนองค์ความรู้ พบว่า อปท. ร้อยละ 83.22 มีการประชุมชี้แจงยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อปท. ร้อยละ 89.75 มีการอบรมองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรของ อปท. ด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อปท. ร้อยละ 91.60 มีการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และอปท. ร้อยละ 37.01 มีการศึกษาดูงานการพัฒนาสังคมตัวแปรย่อยด้านการสนับสนุนงบประมาณ พบว่า อปท. ร้อยละ 81.34 มีการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ใน อปท. ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด และอปท. ร้อยละ 73.02 มีการสนับสนุนการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในตำบลตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ และปัจจัยย่อยด้านการสนับสนุนการมีส่วนร่วม พบว่า อปท. ร้อยละ 89.91 มีการสร้างแกนนำเครือข่าย อาสาสมัครระดับตำบล อปท. ร้อยละ 76.09 มีการประสานหน่วยงานอื่นให้สนับสนุนการพัฒนาสังคมให้อปท. และอปท. ร้อยละ 71.36 มีการสนับสนุนการจัดทำประชาคม/การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรภาคประชาชน เป็นต้น

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของ อปท. พบว่า อปท. ถือว่าเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุดและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบ การกำกับดูแลได้ง่ายที่สุด ตลอดจนเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการระดมความรู้ ความคิด การตัดสินใจ วางแผนพัฒนาการดำเนินการ และการระดมทุนทรัพยากร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่มีความเหมาะสมทั้งในเชิงโครงสร้างขององค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านชุมชนมีความเข้มแข็ง พบว่า อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติที่อยู่อาศัย เช่น โครงการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับครอบครัวผู้ยากไร้ในตำบล และโครงการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุ เป็นต้น อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติสุขภาพอนามัย เช่น การป้องกันโรคและระดับโรคติดต่อ และกิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เป็นต้น อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติการศึกษา เช่น โครงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับสถานศึกษา/แหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนสื่อเพื่อพัฒนาเด็ก เป็นต้น อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติการทำงานและรายได้ เช่น ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรและตั้งกิจการสหกรณ์ อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติความมั่นคงส่วนบุคคล เช่น การรณรงค์ลดอุบัติเหตุบนท้องถนนในชุมชน อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติครอบครัว เช่น โครงการจัดสวัสดิการสำหรับครอบครัวผู้ยากไร้ผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแล คนพิการ เด็กนักเรียนในครอบครัวยากจน เป็นต้น อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติการสนับสนุนทางสังคม เช่น การจัดอบรมอาสาสมัครเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติสังคม-วัฒนธรรม เช่น โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น อปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติสิทธิและความเป็นธรรม เช่น โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และอปท. มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับมิติการเมืองและธรรมาภิบาล เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทุกขั้นตอน เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การจัดทำโครงการ การติดตามการบริหารงาน และผู้บริหารของ อปท. เป็นต้น และปัจจัยย่อยด้านผู้ยากลำบากได้รับการช่วยเหลือ พบว่า จำนวนผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบากที่ถูกทอดทิ้ง 'ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มครอบครัว กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเด็ก กลุ่มเยาวชน และกลุ่มผู้สมควรได้รับการช่วยเหลืออื่น ๆ ได้รับการช่วยเหลือ ร้อยละ 44.07

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ เนื่องจากผลการวิจัยเป็นเพียงผลการสำรวจข้อมูลว่า อปท. มีการดำเนินการ หรือมีความต้องการ ตามข้อคำถามนั้น ๆ หรือไม่ นอกจากนี้รูปแบบการเขียนรายงานวิจัยยังไม่ถูกต้อง โดยผู้วิจัยยังไม่มีสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ด ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในด้านมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานของกระทรวง พม. ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 3 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) แนวนโยบายแห่งรัฐ (2) เครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ (3) แนวคิดมาตรฐานและเครื่องชี้วัดทางสังคม 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกันในการปฏิบัติงาน

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านแนวนโยบายแห่งรัฐ พบว่า 2.1) การพัฒนาสังคมเป็นเรื่องสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ โดยที่สวัสดิการสังคมเป็นเพียงกลไกที่ไปสนับสนุนการพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น และรองรับการพัฒนาสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหา เพราะฉะนั้น ถ้าการพัฒนาสังคมสามารถทำได้ดี สวัสดิการสังคมก็อาจไม่ใช่สิ่งจำเป็น สำหรับปัจจัยย่อยด้านเครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พบว่า ต้องทำอย่างมีหลักวิชาการโดยนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นสาขาวิชาชีพ และผ่านการมีส่วนร่วมในการคิดของกลุ่มเป้าหมายในระดับที่เหมาะสม เพื่อเป็นหลักประกันว่ามาตรฐานมีกระบวนการดำเนินการที่ครอบคลุมรอบด้าน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ บนพื้นฐานตามหลักการมีส่วนร่วม ความหลากหลาย และความเป็นพลวัตของ

สถานการณ์ นอกจากนี้สำหรับปัจจัยย่อยด้านแนวคิดมาตรฐานและเครื่องชี้วัดทางสังคม พบว่า แนวคิดเรื่องมาตรฐานและเครื่องชี้วัดทางสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่จะนำไปสู่การกำหนดและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และชัดเจน เพื่อใช้เป็นการกำหนด ชีววัด หรือแนะแนวทางในการจัดทำนโยบาย แผนงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน พบว่า มีขอบเขตที่ครอบคลุมด้านการพัฒนาสังคม ด้านสวัสดิการสังคม และด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยอิงแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรฐานและเครื่องชี้วัดทางสังคม และกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกันในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยเชิงผลขั้นสุดท้าย พบว่า มีกรอบแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาสังคมครอบคลุมทั้งเรื่องสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ โดยมองว่าสังคมคุณภาพเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา และสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นกลไกในการดำเนินการเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย 2) สวัสดิการสังคมเป็นสิ่งที่ดำเนินการเป็นเรื่องแรกเพื่อแก้ไข/จัดการปัญหา และเมื่อคน ชุมชน และสังคมหลุดพ้นจากปัญหา และความเดือดร้อนแล้วจึงค่อยดำเนินการพัฒนาสังคม เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ต่อไป และ 3) ความมั่นคงของมนุษย์เกิดจากการพัฒนาสังคม และสวัสดิการสังคมรวมกัน โดยการสร้างคนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มชน และเป็นประเทศให้ได้รับการพัฒนา และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ค่อนข้างมีความชัดเจนในการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานฯ แต่ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลเชิงบริบทที่สามารถอธิบายมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ทำให้รัฐ ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสารสนเทศเพื่อจัดทำนโยบายหรือการปฏิบัติที่มีความชัดเจนสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสามารถเข้าถึงสภาพความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละมาตรฐานของการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

งานวิจัยเรื่องที่สิบสอง ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประจำปี 2550 เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสำรวจ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประจำปี 2550 ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน มี 5 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย (1) การมีสัมพันธภาพที่ดี (2) การประสานงานที่ต่อเนื่อง (3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (4) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย และ (5) การส่งเสริมสนับสนุน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และ 3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ มี 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่ เครือข่ายมีความพึงพอใจส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพ

ด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยย่อยด้านการมีสัมพันธภาพที่ดี พบว่า เครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีความพึงพอใจที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาซึ่งกันและกัน พึงพอใจต่อความเอื้ออาทรและจริงใจต่อกัน การให้เกียรติและไว้วางใจระหว่างกัน และพึงพอใจต่อความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการทำงาน ปัจจัยย่อยด้านการประสานงานที่ต่อเนื่อง พบว่า เครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีความพึงพอใจต่อการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวกในการประสานงาน และการติดต่อสื่อสารที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ปัจจัยย่อยด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร พบว่า เครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีความพึงพอใจที่ข้อมูล

ข่าวสารที่ได้รับสอดคล้องกับการทำงานและสามารถนำไปใช้ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือและทันต่อเหตุการณ์ และมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง ปัจจัยย่อยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่าย พบว่า เครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีความพึงพอใจที่มีการเปิดโอกาสให้เครือข่ายแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจวางแผน ปฏิบัติ ประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการทำงานได้ทันเวลาและทันต่อเหตุการณ์ และปัจจัยย่อยด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า เครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีความพึงพอใจที่มีการสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงาน มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

ด้านกระบวนการ ปัจจัยย่อยด้านการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พบว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกระทรวงหลักที่มีภารกิจในการพัฒนาสังคม สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้เป็นสังคมที่มีความสันติสุขได้อย่างยั่งยืน จึงนับได้ว่าเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ เกิดการขับเคลื่อนกลไกการคุ้มครองทางสังคม เพื่อสร้างหลักประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการและการคุ้มครองของรัฐได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และพัฒนาสังคมให้เกิดความสมดุลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประสานการทำงานกับภาคีเครือข่ายในทุก ๆ ระดับอย่างมีเอกภาพและเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างระบบเครือข่ายในการประสานงาน การเสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างกัน และการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันบนฐานความเข้าใจของทุกฝ่ายเป็นสำคัญ

ด้านผลลัพธ์ ปัจจัยย่อยด้านเครือข่ายมีความพึงพอใจส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพ พบว่า เครือข่ายมีความพึงพอใจในการทำงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระดับปานกลางในทุก ๆ ด้าน โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านสัมพันธภาพ ด้านการประสานงาน การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมสนับสนุน ปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายที่มีต่อการทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ได้แก่กลไกการสร้างเครือข่ายขาดความชัดเจนและไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การประสานงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันยังอยู่ในอัตราน้อย ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า ไม่ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึง ไม่ครอบคลุม เครือข่ายบางคนขาดการมีส่วนร่วม และเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้เป็นเพียงผลการสำรวจความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และข้อเสนอแนะเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรปรับแก้วัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัย

4) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान

เมื่อนำสาระสรุปการสังเคราะห์สาระในรายงานวิจัยแต่ละเล่มทั้ง 31 เล่ม รวม 148 ปัจจัยย่อย ในตอนแรกมาแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิमान 3 แบบ คือ แปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/ แสดงความเป็นเหตุเป็นผล ทำให้ได้

ปัจจัยหรือประเด็นที่เป็นสาเหตุอันมีผลต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม รวม 45 ปัจจัย สาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์งานเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยเชิงผลที่เป็นผลลัพธ์ของชุมชนและสังคม หรือความมั่นคงของมนุษย์ จำแนกออกเป็น 2 มิติ มิติแรกเป็น**มิติเชิงระบบ**แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยป้อน 2) กระบวนการ และ 3) ผลลัพธ์ และมิติที่สองเป็น **มิติเชิงหน่วยสังคม**แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) บุคคล 2) หน่วยงาน/องค์กร และ 3) ชุมชน/สังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพ และชีวิตที่ไม่มีชีวิต ประกอบด้วย 1.1) การมีสัมพันธภาพที่ดี 1.2) ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร 1.3) ชีวิตที่ไม่มีชีวิต 2) ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัย 2.1) ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และ 2.2) การเพิ่มพูนองค์ความรู้ ด้านการวิจัย 3) ความต้องการด้านสวัสดิการ และ 4) แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ

4.2) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วยปัจจัยลักษณะ 10 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1.1) เจ้าหน้าที่ให้บริการที่ดี 1.2) ผู้นำที่มีจิตสาธารณะ 1.3) ผู้นำองค์กร 1.4) ความสามารถของผู้บริหารองค์กร 2) คุณลักษณะผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารองค์กร และมีจิตสาธารณะ 3) ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ 4) ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ 5) เครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 6) แนวคิดมาตรฐาน/ หลักการบริหารจัดการ/เครื่องชี้วัดทางสังคม ประกอบด้วย 6.1) แนวคิดมาตรฐานและเครื่องชี้วัดทางสังคม 6.2) การบริหารจัดการและการดำเนินงาน 6.3) กระบวนการขับเคลื่อนงาน 6.4) การบริหารจัดการบุคลากร/ งบประมาณ/ การจัดเก็บข้อมูล 7) แนวนโยบายแห่งรัฐ ประกอบด้วย 7.1) กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ 7.2) นโยบาย 7.3) รายงานการประชุมสมานิติบัญญัติ 7.4) รายงานการวิจัย 7.5) การพัฒนาเชิงบูรณาการ 8) ระบบการสื่อสารที่ดี ประกอบด้วย 8.1) องค์กรเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ 8.2) ฐานคิดของเครือข่าย 8.3) เครือข่ายกองทุน 8.4) หน่วยงานภาครัฐ 9) องค์กรเครือข่ายกองทุน และหน่วยงานภาครัฐ และ 10) ความเป็นธรรมในการพัฒนาและการจัดสวัสดิการท้องถิ่น ประกอบด้วย 10.1) ความเป็นธรรมในการพัฒนา 10.2) ความเป็นธรรมในการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3) ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของชุมชน/สังคม ประกอบด้วยปัจจัยลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) นักวิจัยท้องถิ่น 2) ระบบคุณค่าทางสังคม ประกอบด้วย 2.1) การตระหนักถึงวิถีชีวิตของชุมชน 2.2) การขาดการเอาใจใส่กันในยามเจ็บป่วยไข้ 2.3) สถานะ และบทบาทของประชาชนในท้องถิ่น 3) ทุนทางสังคม ประกอบด้วย 3.1) ฐานวัฒนธรรมชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.2) การอนุรักษ์ป่าชุมชน 3.3) หมู่บ้านท่องเที่ยววัฒนธรรม 3.4) การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน 3.5) กองทุนต่าง ๆ 3.6) การอนุรักษ์ป่าชุมชน 3.7) การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ 3.8) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ 4) พื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ ประกอบด้วย 4.1) ธุรกิจระยะวัยวัยเคิลเดิม 4.2) ธุรกิจเอกชน 5) พื้นฐานเศรษฐกิจแบบเพื่ออยู่เพื่อกิน ประกอบด้วย 5.1) พื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบทำมาหากิน 5.2) ทำเพื่ออยู่เพื่อกิน 6) ปัญหา/ อุปสรรค/ ผลกระทบ/ ความเสี่ยง และความเปราะบาง ประกอบด้วย 6.1) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ 6.2) ผลกระทบที่เกิดขึ้น 6.3) ปัญหาของชุมชน 6.4) ความเสี่ยง และความเปราะบาง และ 7) สภาพพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชน ประกอบด้วย 7.1) ด้านการศึกษา 7.2) ด้านสิ่งแวดล้อม 7.3) ด้านเศรษฐกิจ 7.4) ด้านสุขภาพ 7.5) ด้านสังคม 7.6) ด้านวัฒนธรรม และ 7.7) การเมืองท้องถิ่น

4.4) ปัจจัยด้านกระบวนการของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยกระบวนการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร 2) การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 3) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต 4) การรักษาพยาบาลแบบองค์รวม เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และการรักษาพยาบาลแบบองค์รวม และ 5) การปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.5) ปัจจัยด้านกระบวนการของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วยปัจจัยกระบวนการ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การประสาน / การมีส่วนร่วม และแนวทางในการช่วยเหลือ ประกอบด้วย 1.1) การประสานงานที่ต่อเนื่อง 1.2) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย 1.3) แนวทางในการช่วยเหลือ 1.4) พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 1.5) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ 1.6) การบริการประชาชน 1.7) การช่วยเหลือทางสังคม 1.8) การให้การช่วยเหลือ 1.9) การพัฒนาสังคม 1.10) ทิศทางในการพัฒนาสังคม 2) การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ประกอบด้วย 2.1) การส่งเสริมสนับสนุน 2.2) การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2.3) การสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ 2.4) แผนนโยบายแห่งรัฐ 2.5) กระบวนการพัฒนาสังคม 2.6) บทบาทของกระทรวง พม. ในการส่งเสริม ช่วยเหลือและพัฒนา 2.7) การส่งเสริมเกษตรกรในการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2.8) การส่งเสริมให้ช่วยเหลือตนเอง 2.9) ส่งเสริมให้มีผู้นำในการเปลี่ยนแปลง 3) การดำเนินงานของหน่วยงาน/ องค์กรเครือข่าย ประกอบด้วย 3.1) การดำเนินงานของกระทรวงฯ 3.2) การดำเนินงานของสำนักงานฯ 3.3) การดำเนินงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายกับกระทรวงฯ 3.4) การบูรณาการความคิด คน และระบบการทำงาน 3.5) กระบวนการที่มี ธรรมชาติ 3.6) การจัดสวัสดิการสังคม 3.7) การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน 3.8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3.9) การผลิตแบบครบวงจร (จากวัสดุสิ่งของที่มืออยู่ในชุมชน) 3.10) การดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจและองค์กรภาคเอกชน 3.11) การบูรณาการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน 3.12) การสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และองค์กรภาคี 4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน 5) การประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5.1) การประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 5.2) การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 5.3) การติดตามผลโครงการวิจัย 6) การปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย ประกอบด้วย 6.1) การปรับโครงสร้างการบริหารของศูนย์วิสาหกิจ และ 6.2) การปรับระบบการบริหารภายในศูนย์วิสาหกิจ 6.3) การพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ 6.4) การปฏิรูประบบราชการ และ 7) รูปแบบของการดำเนินโครงการที่มีกิจกรรมหลากหลาย และเชิงรุก ประกอบด้วย 7.1) การระดมทุนและมีเงินเข้ากองทุน 7.2) การสร้างเครือข่าย 7.3) แนวทางในการพัฒนาเครือข่าย 7.4) ขยายผล/ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์เชิงประจักษ์ และ 7.5) มีหลักสูตรโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการทางด้านระเบียบวิธีวิจัยระดับกลาง

4.6) ปัจจัยด้านกระบวนการของชุมชน/สังคม ประกอบด้วยปัจจัยกระบวนการ 5 ด้าน 1) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน 1.2) การมีส่วนร่วมของประชาชน 1.3) เครือข่ายป่าชุมชน 1.4) การบริการสังคม 1.5) การทอดผ้า 1.6) การสร้างความสามัคคีในชุมชน 1.7) การเลี้ยงผีขุนน้ำพร้อมกับการบวชป่าการบวชต้นไม้ 1.8) การอนุรักษ์การแต่งกายพื้นเมือง 1.9) นักท่องเที่ยวที่ชมสินค้าและเข้าพัก 1.10) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน 1.11) ผีดีและผีร้าย เรื่องขวัญ 1.12) พิธีกรรมทางศาสนา 1.13) การใช้สมุนไพร 1.14) การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิกในชุมชน 1.15) การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ 1.16) กลุ่มเกษตรอินทรีย์ 1.17) กลุ่มทอดผ้า 1.18) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 1.19) ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นช่วงฮ่ายพญา 1.20) สร้างบ้านแปงเมือง 1.21) เมือง ตลาดนัดเพื่อการศึกษา 1.22) การเลี้ยงผีขุนน้ำพร้อมกับการบวชป่า การบวชต้นไม้ การสืบชะตาป่าและการบวชป่า 2) การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนา ประกอบด้วย 2.1) พระภิกษุที่เป็นที่เคารพและเป็นผู้นำ 2.2) ด้านการปกครอง 3) การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน ประกอบด้วย การแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรง 4) การสนับสนุนช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย 4.1) การสนับสนุนสวัสดิการชุมชน 4.2) การจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ 4.3) การจัดสวัสดิการชุมชนโดยการรวมทุน และ 5) การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน

4.7) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลลัพธ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอดส์

ได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึง 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป ประกอบด้วย 2.1) ประชาชนมีความพึงพอใจ 2.2) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ และ 3) ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิต และจิตใจ) ประกอบด้วย 3.1) ความมั่นคงในการดำรงชีวิต และ 3.2) ความมั่นคงทางด้านจิตใจ

4.8) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของหน่วยงาน/องค์กร** ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลลัพธ์ 2 ด้าน ได้แก่ 1) แนวทาง/ แนวคิด/นโยบาย/ กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1.1) กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกันในการปฏิบัติงาน 1.2) นโยบายและการช่วยเหลือของรัฐ 1.3) รูปแบบในการบริหารจัดการ ศูนย์รีไซเคิลที่ยั่งยืน 1.4) ข้อเสนอในการปรับปรุงยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 1.5) การจัดสวัสดิการที่มีมาตรฐาน 1.6) ระบบการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนสวัสดิการชุมชน 1.7) รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน 1.8) รูปแบบของการติดตามโครงการวิจัย 1.9) สวัสดิการสังคมกระแสรอง 1.10) ป้องกันการเกิดความสูญเสีย เมื่อเกิดภัยพิบัติ 1.11) เครือข่ายทุนทางสังคม 1.12) กฎหมายระดับอนุบัญญัติที่ต้องออกตาม พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 และ 2) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย ประกอบด้วย 2.1) เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ 2.2) เครือข่ายมีความพึงพอใจส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพ 2.3) ประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือระหว่างของรัฐและของชุมชน 2.4) ศักยภาพของระบบสวัสดิการสังคมโดยรวม 2.5) ผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ 2.6) ความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

4.9) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของชุมชน/สังคม** ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลลัพธ์ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นคงของชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ครอบครัวเกิดความผาสุก 1.2) สวัสดิการสังคมท้องถิ่น 1.3) สวัสดิการสังคม กระแสหลัก 1.4) เกิดการฟื้นฟูของชุมชน 1.5) รูปแบบทุนทางสังคม 1.6) การสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 1.7) สวัสดิการของชุมชน 1.8) ชุมชนมีความเข้มแข็ง 1.9) กองทุนหมู่บ้าน/สวัสดิการของชุมชน และ 2) แนวทาง /แนวคิด /นโยบาย/ ที่เหมาะสมในชุมชน ประกอบด้วย 2.1) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเหมาะสม 2.2) เครือข่ายสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น 2.3) แผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชน 2.4) พื้นที่ต้นแบบใหม่ด้านการจัดสวัสดิการ 2.5) องค์กร/ชุมชนที่รับการขยายผลของศูนย์รีไซเคิล

ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นนำเสนอรายละเอียดไว้ในตาราง 5.6 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์จากรายงานวิจัยกลุ่มชุมชนและสังคม (กลุ่ม 5 และ 6)

ตาราง 5.6 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์จากรายงานวิจัย กลุ่มชุมชนและสังคม (กลุ่ม 5 และ 6)

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	501	503	504	506	507	509	510	511	515	516	517	518	519	520	521	
1. ปัจจัย																
1.1 ปัจจัยด้านบุคคล																
1.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพ และชีวิตที่ไม่มีชีวะ									✓						✓	
1.1.2 ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการวิจัย									✓		✓					
1.1.3 ความต้องการด้านสวัสดิการ																
1.1.4 แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ																
1.2 ปัจจัยด้านหน่วยงาน/องค์กร																
1.2.1 บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ													✓			
1.2.2 คุณลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถบริหารองค์กรและมีจิตสาธารณะ																

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	501	503	504	506	507	509	510	511	515	516	517	518	519	520	521	
1.2.3 ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐกิจศาสตร์																
1.2.4 ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่างๆ																
1.2.5 เครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม																
1.2.6 แนวคิดมาตรฐาน/ หลักการบริหารจัดการ/ เครื่องชี้วัดทางสังคม					✓							✓				
1.2.7 แผนนโยบายแห่งรัฐ กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ	✓				✓								✓			
1.2.8 ระบบการสื่อสารที่ดี																
1.2.9 องค์การเครือข่ายกองทุนและหน่วยงานภาครัฐ								✓								
1.2.10 ความเป็นธรรมในการพัฒนาและการจัดสวัสดิการท้องถิ่น			✓													
1.3 ปัจจัยด้านชุมชน/สังคม																
1.3.1 นักวิจัยท้องถิ่น							✓					✓				
1.3.2 ระบบคุณค่าทางสังคม																
1.3.3 ทูทางสังคม ฐานวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น					✓		✓	✓						✓	✓	
1.3.4 พื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ														✓		
1.3.5 พื้นฐานเศรษฐกิจแบบเพื่ออยู่เพื่อกิน																
1.3.6 ปัญหา/อุปสรรค/ ผลกระทบ/ ความเสี่ยง และความเปราะบาง		✓				✓		✓		✓						
1.3.7 สภาพพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชน				✓												
2. กระบวนการ																
2.1 กระบวนการด้านบุคคล																
2.1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร													✓			
2.1.2 การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ																
2.1.3 การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต																
2.1.4 รักษาพยาบาลแบบองค์รวม				✓			✓									
2.1.5 การปฏิบัติตามกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง									✓							
2.2 กระบวนการด้านหน่วยงาน/องค์กร																
2.2.1 การประสาน / การมีส่วนร่วม และแนวทางในการช่วยเหลือ	✓					✓				✓						
2.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ	✓								✓	✓					✓	
2.2.3 การดำเนินงานของหน่วยงาน / องค์กรเครือข่าย			✓		✓			✓		✓				✓		
2.2.4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน																
2.2.5 การประเมินผลการดำเนินงาน											✓					
2.2.6 การปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย																
2.2.7 รูปแบบของการดำเนินโครงการที่มีกิจกรรมหลากหลาย และเชิงรุก		✓				✓	✓		✓		✓					
2.3 กระบวนการด้านชุมชน/สังคม																
2.3.1 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน				✓		✓	✓							✓		
2.3.2 การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา				✓											✓	
2.3.3 การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน																

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	501	503	504	506	507	509	510	511	515	516	517	518	519	520	521	
2.3.4 การสนับสนุนช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน																
2.3.5 การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน																
3. ผลลัพธ์																
3.1 ผลลัพธ์ด้านบุคคล																
3.1.1 การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย		✓														
3.1.2 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป																
3.1.3 ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ)	✓									✓					✓	
3.2 ผลลัพธ์ด้านหน่วยงาน/องค์กร																
3.2.1 แนวทาง แนวคิด นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน			✓		✓	✓	✓	✓			✓		✓	✓		
3.2.2 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย												✓				
3.3 ผลลัพธ์ด้านชุมชน/สังคม																
3.3.1 ความมั่นคงของชุมชน				✓	✓	✓	✓		✓						✓	
3.3.2 แนวทาง แนวคิด นโยบาย ที่เหมาะสมในชุมชน																

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่																รวม
	601	602	604	605	606	608	610	611	612	613	614	616	618	619	620	621	
1. ปัจจัย																	
1.1 ปัจจัยด้านบุคคล																	
1.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพ และชีวิตที่ไม่มีชีวา																✓	3
1.1.2 ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการวิจัย																	2
1.1.3 ความต้องการด้านสวัสดิการ								✓									1
1.1.4 แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ				✓	✓												2
1.2 ปัจจัยด้านหน่วยงาน/องค์กร																	
1.2.1 บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ									✓		✓						3
1.2.2 คุณลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถบริหารองค์กรและมีจิตสาธารณะ	✓										✓						2
1.2.3 ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์			✓			✓											2
1.2.4 ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่างๆ			✓			✓											2
1.2.5 เครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม														✓			1
1.2.6 แนวคิดมาตรฐาน/ หลักการบริหารจัดการ/เครื่องชี้วัดทางสังคม														✓			3
1.2.7 แผนนโยบายแห่งรัฐ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ		✓												✓			5
1.2.8 ระบบการสื่อสารที่ดี															✓		1
1.2.9 องค์กรเครือข่ายกองทุนและหน่วยงานภาครัฐ				✓	✓					✓							4
1.10 ความเป็นธรรมในการพัฒนาและการจัดสวัสดิการท้องถิ่น																	1
1.3 ปัจจัยด้านชุมชน/สังคม																	
1.3.1 นักวิจัยท้องถิ่น			✓	✓	✓	✓		✓		✓							8
1.3.2 ระบบคุณค่าทางสังคม													✓				1

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่																
	601	602	604	605	606	608	610	611	612	613	614	616	618	619	620	621	รวม
1.3.3 ทูตทางสังคม ฐานวัฒนธรรมชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น			✓			✓				✓					✓		9
1.3.4 พื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ								✓		✓							3
1.3.5 พื้นฐานเศรษฐกิจแบบเพื่ออยู่เพื่อกัน												✓					1
1.3.6 ปัญหา/อุปสรรค/ ผลกระทบ/ ความเสี่ยง และความเปราะบาง																	4
1.3.7 สภาพพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชน				✓	✓												3
2. กระบวนการ																	
2.1 กระบวนการด้านบุคคล																	
2.1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร																✓	2
2.1.2 การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ			✓			✓											2
2.1.3 การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต												✓					1
2.1.4 รักษาพยาบาลแบบองค์รวม																	2
2.1.5 การปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง																	1
2.2 กระบวนการด้านหน่วยงาน/องค์กร																	
2.2.1 การประสาน / การมีส่วนร่วม และแนวทางในการช่วยเหลือ				✓	✓				✓			✓				✓	8
2.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ	✓			✓	✓		✓				✓		✓			✓	11
2.2.3 การดำเนินงานของหน่วยงาน / องค์กรเครือข่าย	✓			✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	16
2.2.4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน														✓			1
2.2.5 การประเมินผลการดำเนินงาน		✓	✓			✓											4
2.2.6 การปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย		✓						✓									2
2.2.7 รูปแบบของการดำเนินโครงการที่มีกิจกรรมหลากหลาย และเชิงรุก					✓			✓									7
2.3 กระบวนการด้านชุมชน/สังคม																	
2.3.1 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	✓												✓		✓	✓	8
2.3.2 การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา															✓		3
2.3.3 การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน		✓										✓					2
2.3.4 การสนับสนุนช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน				✓	✓			✓									3
2.3.5 การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน			✓			✓							✓				3
3. ผลลัพธ์																	
3.1 ผลลัพธ์ด้านบุคคล																	
3.1.1 การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย							✓						✓				3
3.1.2 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป									✓		✓				✓		3
3.1.3 ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ)																	3
3.2 ผลลัพธ์ด้านหน่วยงาน/องค์กร																	
3.2.1 แนวทาง /แนวคิด /นโยบาย /กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน		✓		✓				✓				✓		✓			13
3.2.2 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย		✓		✓	✓	✓				✓		✓				✓	8

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่																
	601	602	604	605	606	608	610	611	612	613	614	616	618	619	620	621	รวม
3.3 ผลลัพธ์ด้านชุมชน/สังคม																	
3.3.1 ความมั่นคงของชุมชน			✓			✓		✓			✓		✓				11
3.3.2 แนวทาง /แนวคิด /นโยบาย ที่เหมาะสมในชุมชน	✓		✓			✓		✓				✓					5
รวม	9	9	12	15	16	16	10	14	10	11	10	13	9	12	10	7	

หมายเหตุ การอ้างอิงรายงานวิจัย

- รหัส 501 = ระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์
- รหัส 503 = การประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุก
- รหัส 504 = การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- รหัส 506 = ความมั่นคงของประชาชนในชุมชนกลายเป็นเมือง
- รหัส 507 = ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย
- รหัส 509 = การฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ (ฟ้าใหม่.....อันดามัน)
- รหัส 510 = ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดลำพูน
- รหัส 511 = รายงานการศึกษา การสังเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ 12 พื้นที่
- รหัส 515 = การศึกษาทัศนศาสตร์กรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในโครงการรวมน้ำ+ ใจ ถวายในหลวง
- รหัส 516 = การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การประเมินการคุ้มครองทางสังคมในระดับองค์กร และสถาบันของประเทศไทย
- รหัส 517 = การวิจัยปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการวิจัย และติดตามผลโครงการวิจัยของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- รหัส 518 = รายงานการวิจัย เรื่อง: ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
- รหัส 519 = รายงานการศึกษา พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551
- รหัส 520 = ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่
- รหัส 521 = ทูทางสังคมกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่
- รหัส 601 = การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชน กรณีศึกษา ชาวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานี
- รหัส 602 = การประเมินผลการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- รหัส 604 = โครงการวิจัยและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การประเมินมูลค่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
- รหัส 605 = โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- รหัส 606 = โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ: กรณีศึกษาอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
- รหัส 608 = โครงการวิจัยและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การประเมินมูลค่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรชุมชน: กรณีศึกษาป่าภูถ้ำ กู กระแต อ.แว้งน้อย อ.แว้งใหญ่ จ.ขอนแก่น
- รหัส 610 = การดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจและองค์กรภาคเอกชนในการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน
- รหัส 611 = การบริหารจัดการศูนย์รีไซเคิลอย่างยั่งยืน
- รหัส 612 = การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี
- รหัส 613 = การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ในจังหวัดนครสวรรค์
- รหัส 614 = การวิจัยประเมินผล “ผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินอุดหนุนองค์กรสวัสดิการสังคมภาคเอกชนต่อการพัฒนาสังคม
- รหัส 616 = พลวัตของระบบสวัสดิการสังคมของท้องถิ่นกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- รหัส 618 = รายงานผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุน อปท. มีการดำเนินโครงการพัฒนาสังคม ประจำปี 2550
- รหัส 619 = การศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในด้านมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- รหัส 620 = รายงานการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อภาพรวมในการดำเนินงานโครงการพัฒนาสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปี 2550

31. รหัส 621 = รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดประจำปี 2550

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และสังคม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมั่นคงของชุมชน และสังคมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิมาณที่นำเสนอตอนที่แล้ว ประกอบด้วย ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 21 ประเด็น ปัจจัยด้านกระบวนการ 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 17 ประเด็น และปัจจัยด้านผลลัพธ์ 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 7 ประเด็น รวมทั้งหมด 9 ปัจจัย 45 ประเด็น (ปัจจัยย่อย)

ผู้วิจัยนำปัจจัยมาจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวด คือ ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านผลลัพธ์ ของผลวิจัยเกี่ยวกับชุมชนและสังคม ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยสาเหตุและผล รวม 9 ปัจจัยหลัก 45 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยป้อนของบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 1.1.1 – 1.1.4) ปัจจัยป้อนของหน่วยงาน/องค์กร (ปัจจัยหมายเลข 1.2.1-1.2.10) ปัจจัยป้อนของชุมชน/สังคม (ปัจจัยหมายเลข 1.3.1-1.3.7 ปัจจัยด้านกระบวนการของบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 2.1.1-2.1.5) ปัจจัยด้านกระบวนการของหน่วยงาน/องค์กร (ปัจจัยหมายเลข 2.3.1-2.3.5) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 3.1.1-3.1.3) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของหน่วยงาน/องค์กร (ปัจจัยหมายเลข 3.2.1-3.2.2) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของชุมชน/สังคม (ปัจจัยหมายเลข 3.3.1-3.3.2)

ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นสาเหตุและผล 9 ปัจจัยหลัก 45 ปัจจัยย่อย มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 31 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะไม่ทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมา

ข. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 9 ปัจจัยหลัก 45 ปัจจัยย่อย แสดงในตารางการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มชุมชนและสังคม (กลุ่ม 5 และ 6) โดยมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็นที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน และมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงความสัมพันธ์ ตารางแสดงรายละเอียดนำเสนออยู่ในภาคผนวก

6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิมาณ และจากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านปัจจัยป้อน ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านผลลัพธ์ของผลวิจัยเกี่ยวกับชุมชนและสังคม ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุรวม 17 ปัจจัย คือ

ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน 3 ปัจจัย (ปัจจัยหมายเลข 1-3) ปัจจัยด้านกระบวนการ 7 ปัจจัย (ปัจจัยหมายเลข 4-10) และ ปัจจัยด้านผลลัพธ์ 7 ปัจจัย (ปัจจัยหมายเลข 11-17)

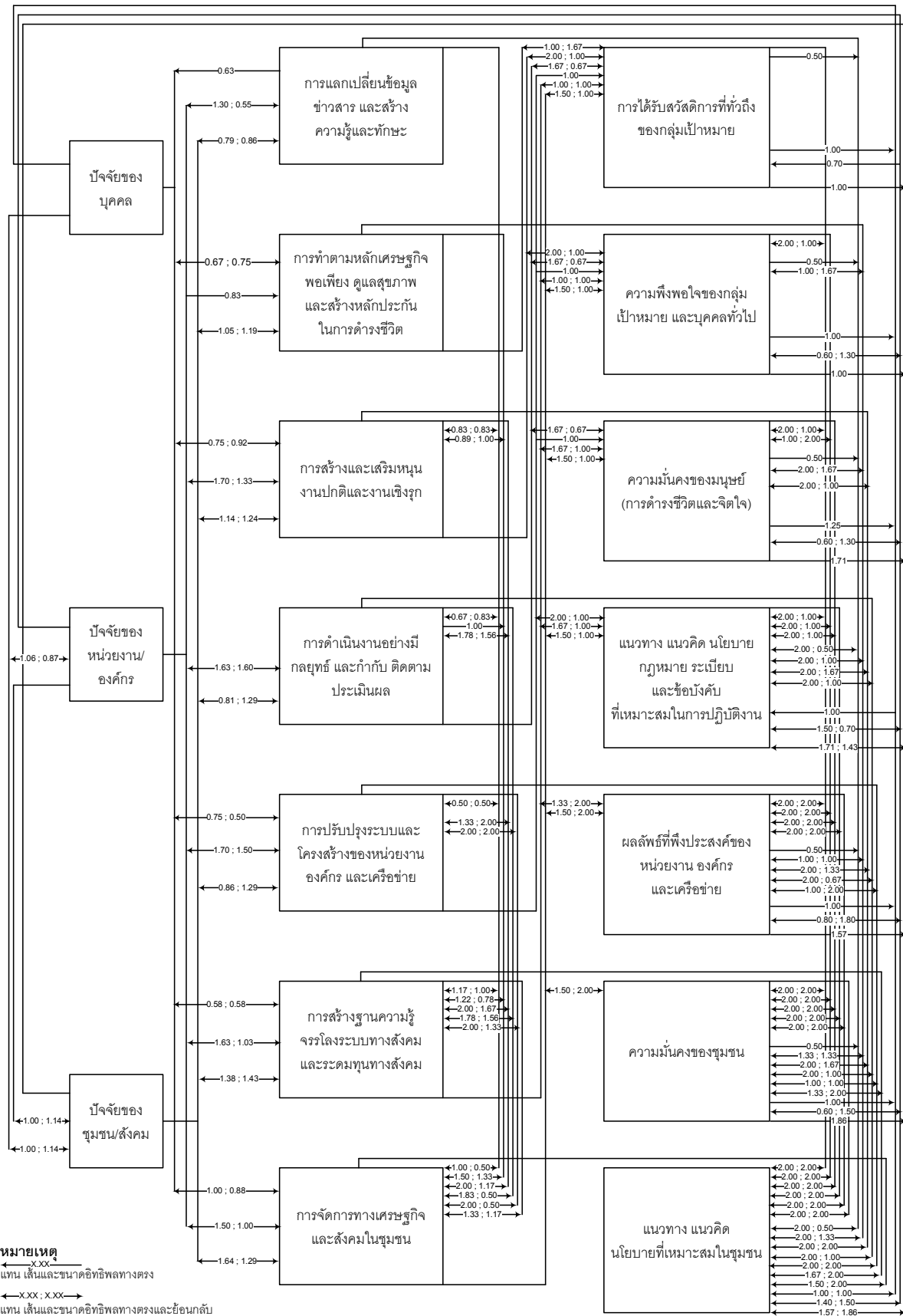
ทั้งนี้ผู้วิจัย ใช้สัญลักษณ์ลูกศรทางเดียวแทนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบทางเดียว และใช้สัญลักษณ์ลูกศรสองทางแทนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบย้อนกลับ โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์ที่มีช่วงคะแนน 0.00 - 0.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.51 - 1.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ปานกลาง และช่วงคะแนน 1.51 - 2.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์สูง ผลการคำนวณขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวได้ผลดังตาราง 5.7 และภาพ 5.4 แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังต่อไปนี้

ตาราง 5.7 การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มชุมชนและสังคม

ปัจจัยเชิงสาเหตุ-ปัจจัยเชิงผล	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.ปัจจัยด้านบุคคล		0.83	1.14	0.63	0.75	0.92	0.33	0.50	0.58	0.88	0.75	1.00	1.25	0.00	1.00	1.00	1.00
2.ปัจจัยด้านหน่วยงาน/องค์กร	0.68		0.87	0.55	0.43	1.33	1.60	1.50	1.03	1.00	0.30	1.30	1.30	0.70	1.80	1.50	1.50
3.ปัจจัยด้านชุมชน/สังคม	1.00	1.06		0.86	1.19	1.24	1.29	1.29	1.43	1.29	1.00	1.00	1.71	1.43	1.57	1.86	1.86
4.การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสร้างความรู้และทักษะ	0.38	1.30	0.79		0.33	0.83	0.83	0.50	1.00	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
5.การทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดูแลสุขภาพ และสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต	0.67	0.83	1.05	0.33		1.00	1.00	0.33	0.78	1.33	1.67	1.67	1.67	1.00	1.00	1.33	1.33
6.การสร้างและเสริมหนุนงานปกติและงานเชิงรุก	0.75	1.70	1.14	0.83	0.89		1.56	2.00	1.67	1.17	1.00	1.00	1.00	1.67	1.33	1.67	2.00
7.การดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ และกำกับ ติดตาม ประเมินผล	0.42	1.63	0.81	0.67	0.33	1.78		2.00	1.56	0.50	0.67	0.67	0.67	1.00	0.67	1.00	1.00
8.การปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย	0.75	1.70	0.86	0.50	0.00	1.33	2.00		1.33	0.50	0.00	0.00	0.00	1.00	2.00	1.00	2.00
9.การสร้างฐานความรู้ จรรยาบรรณทางสังคม และระดมทุนทางสังคม	0.58	1.63	1.38	1.17	1.22	2.00	1.78	2.00		1.17	1.00	1.00	1.00	1.00	2.00	2.00	2.00
10.การจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน	1.00	1.50	1.64	1.00	1.50	2.00	1.83	2.00	1.33		1.00	1.00	1.00	1.00	2.00	2.00	2.00
11.การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย	0.00	0.70	0.29	0.00	1.00	2.00	1.67	1.00	1.00	1.50		1.00	1.00	1.00	2.00	2.00	2.00
12.ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป	0.00	0.60	0.29	0.00	1.00	2.00	1.67	1.00	1.00	1.50	2.00		2.00	1.00	2.00	2.00	2.00
13.ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ)	0.00	0.60	0.29	0.00	2.00	2.00	1.67	1.00	1.67	1.50	2.00	1.00		1.00	2.00	2.00	2.00
14.แนวทาง แนวคิด นโยบาย กฎหมายระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน	1.00	1.50	1.71	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	1.67	1.50	2.00	2.00	2.00		2.00	2.00	2.00
15.ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย	0.00	0.80	0.29	0.00	1.00	2.00	2.00	1.00	1.33	1.50	2.00	2.00	2.00	2.00		2.00	2.00
16.ความมั่นคงของชุมชน	0.00	0.60	0.14	0.00	1.33	2.00	2.00	1.00	1.33	1.50	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00		2.00
17.แนวทาง แนวคิด นโยบายที่ เหมาะสมในชุมชน	1.00	1.40	1.57	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	1.67	1.50	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	

จากตารางขนาดความสัมพันธ์และภาพโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ กลุ่มชุมชนและสังคม พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย ในระดับสูง มีทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ การสร้างและเสริมหนุนงานปกติและงานเชิงรุก การดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ และกำกับ

ภาพ 5.4 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของกลุ่มชนและสังคม

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของชุมชนและสังคม พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของชุมชนและสังคม คือ ปัจจัยด้านปัจจัยป้อน 3 ปัจจัย ปัจจัยด้านกระบวนการ 7 ปัจจัย และปัจจัยด้านผลลัพธ์ 7 ปัจจัย รวมมีทั้งหมด 17 ปัจจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดในแต่ละปัจจัยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดแต่ละปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) **ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของบุคคล** ประกอบด้วย 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1.1) ปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพ และชีวิตที่ไม่มีชีวิต 1.2) ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และการวิจัย 1.3) ความต้องการด้านสวัสดิการ และ 1.4) แรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ในสวัสดิการ 2) **ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของหน่วยงาน/องค์กร** ประกอบด้วย 10 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 2.1) บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ 2.2) คุณลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถบริหารองค์กรและมีจิตสาธารณะ 2.3) ความต้องการข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ 2.4) ความรู้ท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ 2.5) เครื่องมือสำหรับเทียบวัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 2.6) แนวคิดมาตรฐาน/หลักการบริหารจัดการ/เครื่องชี้วัดทางสังคม 2.7) แผนนโยบายแห่งรัฐ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ 2.8) ระบบการสื่อสารที่ดี 2.9) องค์กรเครือข่ายกองทุน และหน่วยงานภาครัฐ และ 2.10) ความเป็นธรรมในการพัฒนาและการจัดสวัสดิการท้องถิ่น 3) **ปัจจัยด้านปัจจัยป้อนของชุมชน/สังคม** ประกอบด้วย 7 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 3.1) นักวิจัยท้องถิ่น 3.2) ระบบคุณค่าทางสังคม 3.3) ทูตทางสังคม ฐานวัฒนธรรมชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.4) พื้นที่ต้นแบบเดิมด้านการจัดสวัสดิการ 3.5) พื้นฐานเศรษฐกิจแบบเพื่ออยู่เพื่อกิน 3.6) ปัญหา/อุปสรรค/ผลกระทบ/ ความเสี่ยง และความเปราะบาง และ 3.7) สภาพพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชน 4) **ปัจจัยด้านกระบวนการของบุคคล** ประกอบด้วย 2 ปัจจัยรอง ได้แก่ 4.1) **ปัจจัยด้านกระบวนการการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสร้างความรู้และทักษะ** ประกอบด้วย 2 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 4.1.1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และ 4.1.2) การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 4.2) **ปัจจัยด้านกระบวนการการทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลสุขภาพ และสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 4.2.1) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต 4.2.2) รักษาพยาบาลแบบองค์รวม และ 4.2.3) การปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 5) **ปัจจัยด้านกระบวนการของหน่วยงาน/องค์กร** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ได้แก่ 5.1) **ปัจจัยด้านกระบวนการการสร้างและเสริมหนุนงานปกติและงานเชิงรุก** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 5.1.1) การประสาน/การมีส่วนร่วม และแนวทางในการช่วยเหลือ 5.1.2) การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ และ 5.1.3) รูปแบบของการดำเนินโครงการที่มีกิจกรรมหลากหลาย และเชิงรุก 5.2) **ปัจจัยด้านกระบวนการการดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ และกำกับ ติดตาม ประเมินผล** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 5.2.1) การดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 5.2.2) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 5.2.3) การประเมินผลการดำเนินงาน และ 5.3) ปัจจัยด้านกระบวนการการปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย 6) **ปัจจัยด้านกระบวนการของชุมชน/สังคม** ประกอบด้วย 2 ปัจจัยรอง ได้แก่ 6.1) **ปัจจัยด้านกระบวนการการสร้างฐานความรู้ จรรโลงระบบทางสังคม และระดมทุนทางสังคม** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 6.1.1) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 6.1.2) การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา และ 6.1.3) การจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน และ 6.2) **ปัจจัยด้านกระบวนการการจัดการจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน** ประกอบด้วย 2 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 6.2.1) การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน และ 6.2.2) การสนับสนุนช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน 7) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของบุคคล** ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ได้แก่ 7.1) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย** 7.2) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป** และ 7.3) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ)** 8) **ปัจจัยด้านผลลัพธ์**

ของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วย 2 ปัจจัยรอง ได้แก่ 8.1) ปัจจัยด้านผลลัพธ์แนวทาง แนวคิด นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และ 8.2) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย และ 9) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของชุมชน/สังคม ประกอบด้วย 2 ปัจจัยรอง ได้แก่ 9.1) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ความมั่นคงของชุมชน และ 9.2) ปัจจัยด้านผลลัพธ์แนวทาง แนวคิด นโยบายที่เหมาะสมในชุมชน

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน และการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ สรุปได้ว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของชุมชนและสังคมในระดับสูง สำหรับผลลัพธ์ความมั่นคงของชุมชน มี 8 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านกระบวนการของหน่วยงาน/องค์กร จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การสร้างและเสริมหนุนงานปกติและงานเชิงรุก และ 2) การดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ และกำกับ ติดตาม ประเมินผล ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของบุคคล จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป และ 3) ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของหน่วยงาน/องค์กร จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) แนวทาง แนวคิด นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และ 2) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กรและเครือข่าย และปัจจัยด้านผลลัพธ์ของชุมชน/สังคม จำนวน 1 ปัจจัย คือ แนวทาง แนวคิด และนโยบายที่เหมาะสมในชุมชน ในขณะที่ผลลัพธ์แนวทาง แนวคิด นโยบายที่เหมาะสมในชุมชน มี 13 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยของชุมชน/สังคม จำนวน 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยบ่อนของชุมชน/สังคม (โดยรวม) ปัจจัยด้านกระบวนการของบุคคล จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และสร้างความรู้และทักษะ และ 2) การทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลสุขภาพ และสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต ปัจจัยด้านกระบวนการของหน่วยงาน/องค์กร จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การสร้างและเสริมหนุนงานปกติและงานเชิงรุก 2) การดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์ และกำกับ ติดตาม ประเมินผล และ 3) การปรับปรุงระบบและโครงสร้างของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย ปัจจัยด้านกระบวนการของชุมชน/สังคม จำนวน 1 ปัจจัย คือ การสร้างฐานความรู้ จรรยาบรรณทางสังคม และระดมทุนทางสังคม ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของบุคคล จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การได้รับสวัสดิการที่ทั่วถึงของกลุ่มเป้าหมาย 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป และ 3) ความมั่นคงของมนุษย์ (การดำรงชีวิตและจิตใจ) ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของหน่วยงาน/องค์กร จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) แนวทาง แนวคิด นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และ 2) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของหน่วยงาน องค์กรและเครือข่าย และปัจจัยด้านผลลัพธ์ของชุมชน/สังคม จำนวน 1 ปัจจัย คือ ความมั่นคงของชุมชน ดังนั้น ในการพัฒนาผลลัพธ์หรือคุณภาพชุมชนและสังคมของประเทศไทย ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาปัจจัยบ่อน กระบวนการ และผลลัพธ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับบุคคล ระดับหน่วยงาน/องค์กร และระดับชุมชน/สังคม เพื่อให้ชุมชนและสังคมของประเทศไทยมีคุณภาพยิ่งขึ้น

5. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวน 25 เรื่อง

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่ารายงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 25 เล่ม มีการจัดพิมพ์โดยอักษรที่มีขนาดอ่านง่าย ลักษณะและสีสันอักษรมีความเหมาะสมน่าอ่าน และ

สื่อกมีความสวยงาม ในด้านเนื้อหาของงานวิจัยมีการจัดเรียงแตกต่างไปจากรูปแบบงานวิจัยโดยทั่วไป ทำให้อ่านยาก ในส่วนลักษณะการพิมพ์เผยแพร่มีการจัดทำรูปเล่ม และส่วนใหญ่ของงานวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษามีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดรายงานวิจัยทางอินเทอร์เน็ต ในขณะที่งานวิจัยอื่น ๆ เพียงจัดทำรูปเล่มเผยแพร่เฉพาะหน่วยงานของตนเองเท่านั้น

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (Internal criticism) พบว่า นักวิจัยมีคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญ และมีความรู้เหมาะสมในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ สังเกตได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และบรรยายผลการวิจัยโดยเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นไปอย่างครอบคลุม โดยวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องหลายระดับทั้งนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส แรงงานต่างด้าว ผู้มีประสบการณ์ค้าประเวณี เอเย่น และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ส่วนการเชื่อมโยงกับแนวคิด/ทฤษฎียังมีข้อจำกัด เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการเขียนและแสดงถึงกรอบแนวคิด/ทฤษฎีของงานวิจัย ทั้งยังเป็นงานวิจัยในลักษณะติดตามและประเมินผลโครงการ การประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดในลักษณะขั้นตอนการศึกษา ในการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยเหล่านี้ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายอันประกอบด้วย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงพรรณนา การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา และการศึกษาเฉพาะกรณี เนื้อหาสาระในรายงานมีความหลากหลายสอดคล้องตามวิธีการวิจัยที่ใช้ แสดงว่านักวิจัยที่มีการวิจัยเรื่องนั้น ๆ มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัย มีการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยใช้รูปแบบบรรยายให้เห็นถึงสภาพ และข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมีข้อจำกัดในแง่ของการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถอ่านได้ง่าย ในด้านผลการสังเคราะห์สรุปสาระที่ได้มีความน่าเชื่อถือพอสมควร เนื่องจากมีการนำข้อมูล แนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสนับสนุนการสังเคราะห์ค่อนข้างจำกัด องค์ความรู้ที่ได้จึงมีประโยชน์เฉพาะในเชิงปฏิบัติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ ส่วนประโยชน์ทางวิชาการยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการใช้แนวคิดทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากนัก ดังนั้นรายงานวิจัยส่วนใหญ่จึงให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่อไป

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาณ (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 25 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาณ เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลสภาพการณ์ด้อยโอกาสของผู้ด้อยโอกาสและคนพิการในนิยามที่ผู้วิจัยได้ให้ไว้ซึ่งแสดงในภาคผนวก ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาณครั้งนี้ ใช้กรอบความคิดเดียวกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิมาณที่นำเสนอในตอนต้น และการนำเสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยในตอนนี้เป็นแยกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาณ ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียดของสาระแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่หนึ่ง คือ สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจ 2) ปัญหาเศรษฐกิจ และครอบครัว (ฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดการศึกษา และการถูกล่วง

ละเมิดทางเพศ 3) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี/ กระแสโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และค่านิยมที่ผิด (ยาเสพติด การตอบแทนบุพการี การไปทำงานต่างประเทศ การค้าบริการและขายบริการทางเพศ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าแรงงานในประเทศ การแต่งงานกับชาวต่างชาติ การขอทาน และการค้าอวัยวะ) และ 4) ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค หรือความพิการ

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สอง คือ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย ปัจจัย 1 ด้าน คือ สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สาม คือ เศรษฐกิจ นโยบายการเมือง ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1) การขาดแคลนแรงงาน และความต้องการใช้แรงงานราคาถูก (เป็นงานที่สกปรก อันตราย และยากลำบาก) และ 2) ช่องว่างนโยบาย งบประมาณ และการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การหลบหนีเข้าเมือง และผลประโยชน์ของนายหน้า-ผู้ร่วมขบวนการ)

ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ผลลัพธ์ประเด็นที่หนึ่ง คือ ผลลัพธ์ด้านบุคคล ครอบครัว ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงบริการทางสุขภาพ/ ได้รับบริการที่เหมาะสม 2) ครอบครัวมีความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจในการดูแล 3) อาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจ 4) ความพึงพอใจ และ 5) ความมีคุณค่าในตนเอง

ผลลัพธ์ประเด็นที่สอง คือ ผลลัพธ์จากหน่วยงาน/ องค์กรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ด้อยโอกาส ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ และ 2) การสร้างทุน และความคุ้มค่าทางสังคม

ผลลัพธ์ประเด็นสุดท้าย คือ ผลลัพธ์ด้านครอบครัว และชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) การยอมรับจากครอบครัว และชุมชน 2) การสร้างงานในชุมชน และ 3) การมีส่วนร่วมในครอบครัว และชุมชน

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

สาระจากงานวิจัยกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มย่อยเพื่อง่ายแก่การเข้าใจ ดังนี้

3.1) งานวิจัยในกลุ่มการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์

งานวิจัยเรื่องแรก (รหัส701) งานวิจัยที่ศึกษาคือ “แรงงานคือมนุษย์ ค่าแรงงาน...ค้ามนุษย์” กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ สมุทรสาคร โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ และการเข้าสู่การค้ามนุษย์ รูปแบบของการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ และแนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในสังคมไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) จากผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การค้ามนุษย์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการแรงงานในจังหวัดที่มีสูงมากแต่กลับขาดแคลน ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะภาคธุรกิจประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากประมงทะเล สถานประกอบการบางแห่งจึงต้องใช้แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย บางแห่งต้องใช้กระบวนการจัดหา นำพาแรงงานจากแหล่งอื่น ๆ มาทำงาน โดยมีปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ คือ การขาดแคลนแรงงานและมีความต้องการใช้แรงงานจำนวนมาก นายจ้างมีความต้องการใช้แรงงานราคาถูกเพื่อลดต้นทุนการผลิต ลักษณะงานส่วนใหญ่คือ สกปรก อันตราย ยากลำบากซึ่งแรงงานไทยไม่นิยมทำ ผลประโยชน์มหาศาลที่นายหน้าทั้งคนไทยและต่างชาติจะได้รับในการค้าแรงงานทาส ช่องทางการหลบหนีเข้าเมืองมีหลายช่องทางและไม่สามารถตรวจสอบได้

รูปแบบการคุ้มครองในกลุ่มแรงงานข้ามชาตินั้นมีความแตกต่างจากกระบวนการคุ้มครองเด็กโดยทั่วไป โดยเป็นกระบวนการที่ทำให้แรงงานชายเหล่านั้นเป็นแรงงานทาสหรือแรงงานบังคับในที่สุด ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุ้มครองที่เกิดขึ้นในสมุทสาคร ส่วนการคุ้มครองในแรงงานไทย มีรูปแบบที่ชัดเจนในกระบวนการจัดหา นำพาและส่งคนลงเรือประมง และเรือประมงส่วนใหญ่จะไปหาปลาที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้ยังส่งคนไปตามจังหวัดต่าง ๆ ที่มีความต้องการชัดเจน เช่น สมุทรปราการและสงขลา เป็นต้น

งานวิจัยเรื่องที่สอง (702) การติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยศึกษาความก้าวหน้าของมาตรการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาอุปสรรค นำสู่การเสนอแนวทาง/ทิศทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) **จากผลการวิจัยพบว่า** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ เรื่อง การป้องกันปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ และเมื่อได้ดำเนินการตามแผนมาระยะหนึ่งแล้ว จึงต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ซึ่งนอกจากจะทำให้ทราบข้อมูลผลการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ว่าดำเนินการเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร และยังนำไปสู่การกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหานั้นในอนาคตให้มีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีศักยภาพ

งานวิจัยเรื่องที่สาม (703) ศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ และการเข้าสู่การค้ามนุษย์ รูปแบบของการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ แนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในสังคมไทย **จากผลการวิจัยพบว่า** ด้านสาเหตุและปัจจัยของการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ พบว่า ในกรณีที่เป็น เด็กสาวในพื้นที่ที่เป็นคนไทย มักตกอยู่ในกระแสของโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม จนทำให้พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงมีพฤติกรรมหลงใหลในวัตถุนิยม เกิดความคิดทัศนคติที่ผิด ๆ อยากได้ อยากมี ขอบงานสบายได้แต่งตัวสวย ทำให้เด็กหลงผิดและเข้าสู่กระบวนการธุรกิจทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กสาวที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่แยกทางกันและอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ขาดคนดูแลสนใจ เด็กกลุ่มนี้มักออกจากโรงเรียนกลางคันและมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ในส่วนของเด็กหญิง หญิงสาวกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกลุ่มคนต่างด้าว มีสาเหตุหลักของการตกเป็นเหยื่อคือ เกิดจากฐานะครอบครัวมีความยากจน

งานวิจัยเรื่องที่สี่ (704) รายงานวิจัยเรื่องสี่ศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ พื้นที่จังหวัดตาก ทำการศึกษาทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการค้ามนุษย์ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั้งในสังคมไทยและในต่างประเทศ เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในสังคมไทย โดยมีประเด็นหลักได้แก่ 1) เงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ และการเข้าสู่การค้ามนุษย์ 2) รูปแบบของการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ และ 3) แนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในสังคมไทย

งานวิจัยเรื่องที่ห้า (705) รายงานวิจัยเรื่องห้าศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ พื้นที่จังหวัดพะเยา (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัญหาตลอดจนบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ และ

การเข้าสู่การคุ้มครอง รูปแบบของการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง ตลอดจนแนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองในสังคมไทย

งานวิจัยเรื่องที่หก (รหัส 706) รายงานวิจัยเรื่องที่หกศึกษากระบวนการเข้าสู่การคุ้มครอง พื้นที่จังหวัดเชียงราย ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการคุ้มครอง และการเข้าสู่การคุ้มครอง เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง แนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองในสังคมไทย โดยการศึกษาทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการคุ้มครอง สภาพปัญหาและสถานการณ์การคุ้มครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกคุ้มครอง สาเหตุแห่งปัญหา ปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดัน ศึกษาเส้นทางและรูปแบบการคุ้มครองจากเหยื่อที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 8 กรณี เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้เห็นตั้งแต่จุดต้นทางหรือที่มาของกระบวนการคุ้มครอง ขั้นตอนการล่อลวง การเดินทางจนถึงจุดปลายทาง รวมถึงกระบวนการช่วยเหลือ ทำการศึกษาชุมชนคำประเวณี ค่านิยมใหม่ในสังคมวัตถุนิยม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ถึงสาเหตุและการขยายตัวของชุมชนการค้าประเวณีในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่มีการเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ

งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด (รหัส 711) เรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาการคุ้มครองแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดยโสธร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการคุ้มครองในมิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนรูปแบบการช่วยเหลือและกลไกการเฝ้าระวังต่าง ๆ ที่มีในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในกระบวนการคุ้มครอง และฝึกกำลังระหว่างภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นและองค์กรชุมชนให้เกิดความตระหนักต่อความสำคัญของปัญหาาร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลไกเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหา และผลกระทบจากขบวนการการคุ้มครองของชุมชนและภาคีพัฒนาในระดับท้องถิ่น

งานวิจัยเรื่องที่แปด (720) ทำการศึกษาศถานการณ์การคุ้มครองในจังหวัดมุกดาหาร เฉพาะพื้นที่ตามแนวชายแดน 3 อำเภอ ของจังหวัดมุกดาหาร คือ อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอดอนตาล และหาแนวทางความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัดมุกดาหาร เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ร่วมกัน รวมถึงนำผลการศึกษาไปพัฒนารูปแบบความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายในการทำงาน เพื่อให้เกิดผลปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ยังขาดการสะท้อนผลที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะความสามารถของนักวิจัยชุมชนในการประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงของระบบนิเวศ และไม่สามารถตอบได้ว่าชุมชนมีเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงอย่างไร ดังนั้น งานวิจัยเรื่องนี้จึงไม่อาจสะท้อนภาพความสำเร็จที่แท้จริงของการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรชุมชนได้

3.2) งานวิจัยในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

งานวิจัยเรื่องที่หนึ่ง (รหัส 708) ชื่อเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายคุ้มครองและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กต่างชาตินในประเทศไทย เพื่อศึกษา 1) เพื่อประมวลนโยบายกับกฎหมายในการคุ้มครองและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กต่างชาตินที่มีอยู่ 2) เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายกับกฎหมายในการคุ้มครองและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กต่างชาตินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน 3) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายและกฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการให้ความคุ้มครองและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กต่างชาตินในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหาแรงงานเด็ก

ต่างชาติมีความรุนแรงและซับซ้อน ขึ้นตอนกระบวนการย้ายถิ่นจนกระทั่งได้รับความช่วยเหลือส่งกลับภูมิลำเนา ประกอบด้วยข้อจำกัดด้านสถานภาพผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม ส่งผลให้ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก อีกทั้งการเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยขบวนการค้ามนุษย์และลักษณะการทำงานเข้า ข่ายรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ตามอนุสัญญาฉบับที่ 182

ด้านนโยบายและกฎหมาย เป็นลักษณะการถ่ายเทปัญหาแรงงานเด็กไทย สู่งานเด็กต่างชาติ ซึ่งต่อมา ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาลูกหลานเด็กไทย การบังคับใช้กฎหมายจึงลดความเข้มข้นลง ทั้งยังไม่มี การจัดโครงการหรือกิจกรรม ที่เอื้อต่อการคุ้มครองแรงงานเด็กต่างชาติอย่างจริงจัง มีเพียงดำเนินการในภาพรวม ไม่มีการ แบ่งแยกวิธีการเข้าถึงเพื่อการคุ้มครองและแก้ไขปัญหาระหว่างแรงงานเด็กและแรงงานต่างชาติ ส่งผลให้การ ดำเนินงานที่เป็นอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่เท่าทันต่อความซับซ้อนของสภาพปัญหา อย่างไรก็ตาม พบว่าหลัง ประสบปัญหา การดำเนินงานช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงานเด็กต่างชาติมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลจาก ความก้าวหน้าด้านกฎหมายและการส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการค้าหญิงและเด็ก

งานวิจัยเรื่องที่สอง (รหัส 709) ชื่อเรื่อง การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การวัดความ ยากไร้และความเปราะบางทางสังคม สู่นโยบายนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย เพื่อศึกษา 1) กำหนดจำนวนผู้ เปราะบางและผู้ยากไร้ในประเทศไทย โดยใช้เครื่องมือวัดมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความยากไร้ 2) ศึกษาลักษณะและ หนทางต่าง ๆ ที่จะนำประชาชนไปสู่กลุ่มเปราะบาง ผลการศึกษาพบว่า คริวเรือนชนบทที่เปราะบางต่อเนื่องและ ซ้ำซาก คือ คริวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คริวเรือนที่หัวหน้าคริวเรือนไม่มีการศึกษา หรือการศึกษาสูงสุด ระดับประถมต้น คริวเรือนที่หัวหน้าคริวเรือนไม่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และคริวเรือนที่มีสินทรัพย์ต่ำ มาตรการที่จะ ช่วยคนกลุ่มนี้คือ การมุ่งสร้างศักยภาพให้กับคนรุ่นหลานโดยเฉพาะด้านการศึกษา ในการช่วยเหลือคริวเรือนที่ หัวหน้าคริวเรือนไม่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจควรวางแนวทางสร้างอาชีพให้เกิดรายได้ อาจจะใช้เงินสนับสนุน จากรัฐในลักษณะ workfare ถ้าหัวหน้าคริวเรือนไม่สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ควรได้รับการสงเคราะห์ ที่พอเพียงต่อการดำรงชีพ ส่วนคริวเรือนที่เปราะบางปีใดปีหนึ่งมักเกิดจากความผันผวนของรายได้สูง และเป็น คริวเรือนที่ประกอบกิจกรรมส่วนบุคคล นายจ้างและลูกจ้างเอกชน ความมั่นคงของรายได้ที่มีต่อสวัสดิการของ คริวเรือนเหล่านี้ กลไกการประกันการว่างงานเป็นกลไกหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อลูกจ้างเอกชนให้สามารถจัดการกับความ เสี่ยงจากการทำงานในระดับหนึ่งกลไกสำหรับผู้ประกอบธุรกิจและนายจ้างอาจจะซับซ้อนมากกว่าเนื่องจากมีสาเหตุ หลากหลาย ดังนั้น กลไกที่จะช่วยให้คริวเรือนประเภทนี้เผชิญกับความเสี่ยงได้มีประสิทธิภาพควรมีหลายมิติ เช่น มี การประกันพืชผลเสียหายจากภัยธรรมชาติ มีกลไกการช่วยเหลือทางธุรกิจที่ทำให้กิจการฟื้นตัวเร็วขึ้น เป็นต้น

งานวิจัยเรื่องที่สาม (รหัส 718) ชื่อเรื่อง ปัญหาและความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเลย เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ติดเชื้อ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่ 1) รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ 2) ไม่มีเงินทุนการศึกษา/อุปกรณ์ การศึกษา 3) ไม่มีงานทำ ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ 4) สมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และ 5) ขาด แคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ และ ความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่ 1) ต้องการเงินสงเคราะห์รายเดือน 2) ต้องการเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีและครอบครัว 3) ต้องการค่าใช้จ่ายในการศึกษานูตร 4) ต้องการ เงินทุนประกอบอาชีพ และ 5) ต้องการการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

งานวิจัยเรื่องที่ 4 (รหัส 727) ชื่อเรื่อง การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและ ผู้ด้อยโอกาสของประเทศไทย เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้เกิดความ

มั่นคงในการดำเนินชีวิตของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในบริบทของประเทศไทย ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการในการให้ความช่วยเหลือสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส 2) เพื่อทดลองระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรมของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบการคุ้มครองทางสังคมเป็นการดำเนินงานโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนโดยเน้นเป็นพิเศษไปที่กลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส โดยจัดสวัสดิการทางสังคม และการคุ้มครองสิทธิทั้งสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคม ซึ่งต้องวางแผนเตรียมการกับปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งภาวะปกติและวิกฤติ และต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีของบุคคล 2) ระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสของประเทศไทยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 2.1) การทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินการงานวิจัยการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส 2.2) การตั้งทีมงานวิจัยของชุมชนระดับตำบล 2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนระดับตำบลประกอบการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การสำรวจข้อมูลชุมชน และการสำรวจข้อมูลรายครัวเรือน 2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลเพื่อทำแผนของชุมชน 2.5) การจัดทำแผนของชุมชนซึ่งเป็นการวางแผนของชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน 2.6) ปฏิบัติการเพื่อการสร้างและพัฒนา ระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสของชุมชน 2.7) สรุปและประเมินผลการปฏิบัติการเพื่อการสร้างและพัฒนา ระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสของชุมชน

งานวิจัยเรื่องที่ 5 (รหัส 728) ชื่อเรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายสำหรับคนไร้ที่พึ่ง เพื่อศึกษา 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นในการบัญญัติกฎหมายสำหรับคุ้มครองดูแลคนไร้ที่พึ่ง 2) เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนากฎหมายสำหรับการคุ้มครองดูแลคนไร้ที่พึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนากฎหมายสำหรับการคุ้มครองดูแลคนไร้ที่พึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนากฎหมายสำหรับคนไร้ที่พึ่ง ดังนี้ 1) ข้อมูลกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งปัจจุบันมีทั้งเป็นกฎหมายลักษณะการปฏิบัติงานสวัสดิการแบบทั่วไปที่เข้ามาเสริม แต่มิได้มีวิธีปฏิบัติอย่างเด่นชัด และกฎหมายที่ล้ำสมัยอยู่ระหว่างการปรับปรุง นอกจากนี้ยังพบว่า กฎหมายปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง 2) ข้อมูลกฎหมายในต่างประเทศเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง ยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน แต่จะแฝงมาในรูปแบบกฎหมายเฉพาะกลุ่ม โดยมีวิวัฒนาการเริ่มจากความต้องการในการควบคุม (เน้นการลงโทษ) การสงเคราะห์ช่วยเหลือและกลายเป็น “หุ้นส่วน (Partner)” ทางสังคมดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน 3) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ พบว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจาก สาเหตุหลายประการ ขาดความพร้อมในการบริหารจัดการของภาครัฐ และการขาดกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน 4) ทิศทางและเนื้อหาสาระในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง ควรมีการบัญญัติกฎหมายที่เป็นไปในลักษณะของกฎหมายสวัสดิการที่เน้นไปในการคุ้มครองสิทธิคนไร้ที่พึ่งผ่านการจัดบริการเชิงทางเลือกที่มีความชัดเจน โดยครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ 5) นโยบายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งควรคำนึงถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน การตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความหลากหลายของแบบแผนการดำเนินชีวิต 6) นโยบายการรณรงค์การทำความเข้าใจกับสาธารณชน มุ่งเปลี่ยนผ่านและผลักดันปัญหาคนไร้ที่พึ่งจากระดับปัจเจกบุคคลไปสู่ประเด็นสาธารณะ 7) นโยบายการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์ จากรูปแบบ “ปิดล้อม” สู่รูปแบบ “เปิดโล่ง” และเปลี่ยนจาก “การสงเคราะห์” มาเป็น “บ้าน” 8) นโยบายการจัดตั้งกองทุนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน กระจายความเป็นธรรม รักษาความสงบสุข 9) กฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ ควรปราศจากการ

จำกัดด้วย เพศ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ สภาวะทางร่างกาย และจิตใจ 10) สร้างกลไกในการทำงานที่เป็นไปได้ 11) คำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตรวจกฎหมาย

วิจัยเรื่องที่หก (รหัส 729) ชื่อเรื่อง การสำรวจคนไร้สัญชาติและคนชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษา 1) เพื่อสำรวจข้อมูลคนไร้สัญชาติและคนชายขอบในพื้นที่อำเภอที่ติดชายแดนของจังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลคนไร้สัญชาติและคนชายขอบของจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าจากการสำรวจคนไร้สัญชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบในพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค และอำเภอสังขละบุรี และได้จัดทำเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบ spreadsheet เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วิจัยเรื่องที่เจ็ด (รหัส 730) ชื่อเรื่อง การต่อสู้กับปัญหาการถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ บ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชนเพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ 2) เพื่อศึกษาปฏิบัติการต่อสู้กับปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ ของศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 3) เพื่อนำผลการศึกษาจากสถานการณ์ปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ รวมถึงการปฏิบัติการต่อสู้กับปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ ของศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน เสนอเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนไร้รัฐ ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนไร้รัฐบ้านแม่สามแลบ ส่วนมากร้อยละ 39.2 เกิดจากไม่ระบุสถานะจากหน่วยงานภาครัฐ รองลงมาร้อยละ 24.1 เกิดจากการเพิกเฉยของผู้ปกครองในการแจ้งเกิด และร้อยละ 18.3 เกิดจากการตกสำรวจของทางราชการ

ด้านการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ พบว่า สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรมมีระดับการเข้าถึงน้อยที่สุด ร้อยละ 37 รองลงมา คือ สวัสดิการด้านการศึกษา ร้อยละ 29.7 ซึ่งเท่ากับกับด้านบริการทางสังคมทั่วไป ร้อยละ 29.7 ส่วนระดับการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐอยู่ในระดับมาก พบว่า สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมีการเข้าถึงมากที่สุด ร้อยละ 24.3 รองลงมา คือ ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษาตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในฐานะผู้สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อสังเกตว่า งานวิจัยเรื่องนี้ไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้เป็นเพียงผลการสำรวจความพึงพอใจของเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และข้อเสนอแนะเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรปรับแก้วัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัย

3.3) งานวิจัยในกลุ่มบุคคลพิการ

งานวิจัยเรื่องหนึ่ง (รหัส 710) ศึกษา การพัฒนาการดูแลเด็กตาบอดพิการซ้อนเฉพาะครอบครัว จังหวัดลพบุรี: กรณีศึกษา เพื่อศึกษาสภาพการดูแลเด็กตาบอดพิการซ้อนของครอบครัว ปัญหา และความต้องการของครอบครัวในการดูแลเด็กตาบอดพิการซ้อน แสวงหาแนวทางในการพัฒนาการดูแลเด็กตาบอดพิการซ้อนเฉพาะครอบครัว และผลของการพัฒนาการดูแลเด็กตาบอดพิการซ้อนเฉพาะครอบครัว

งานวิจัยเรื่องที่สอง (รหัส 713) การศึกษาวิจัยประเมินผลโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปีงบประมาณ 2550 เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงการที่องค์กร/หน่วยงานดำเนินการกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินประโยชน์และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ที่ได้รับจากการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อประเมินศักยภาพขององค์กร/หน่วยงานที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

งานวิจัยเรื่องที่สาม (รหัส 716) ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของจังหวัดอุบลราชธานี สภาพปัญหา อุปสรรคในการส่งคืนเงินกู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของจังหวัดอุบลราชธานี

งานวิจัยเรื่องที่สี่ (รหัส 719) ชื่อเรื่อง ระบบการเฝ้าระวังและป้องกันความพิการ เพื่อศึกษา 1) สาเหตุของความพิการ 2) ศึกษากระบวนการเฝ้าระวังและป้องกันความพิการที่เป็นอยู่ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระบบการเฝ้าระวังและป้องกันความพิการ และ 4) นำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมของระบบเฝ้าระวังและป้องกันความพิการ ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของสาเหตุความพิการอาจแบ่งได้ 4 ลักษณะ คือ การพิจารณาสาเหตุของความพิการทางสังคมและการแพทย์ การพิจารณาสาเหตุของความพิการจากปัจจัยภายในและภายนอกของบุคคล การพิจารณาสาเหตุความพิการตามช่วงวัย และการพิจารณาความพิการจำแนกตามประเภทความพิการ ซึ่งการพิจารณาสาเหตุความพิการออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้นอยู่กับมุมมองที่มีต่อสาเหตุความพิการ ส่งผลให้สาเหตุปัจจัยอื่นของความพิการไม่ถูกนำมาพิจารณา ทำให้ขาดมิติมุมมองต่อบริบทที่ครอบคลุมทั้งในเชิงสังคมและเชิงการแพทย์ ส่วนการใช้กรอบแนวคิดที่เป็นองค์รวม เช่น แบบจำลองชีว-จิต-สังคม หรือกรอบแนวคิดปัจจัยสามทางระบาคติวิทยาจะทำให้สาเหตุของความพิการถูกยกมาพิจารณาอย่างรอบด้าน มองเห็นความเชื่อมโยงทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม

งานวิจัยเรื่องที่ห้า (รหัส 721) ชื่อเรื่อง ประเมินผลการดำเนินงาน 11 ปี ของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อศึกษาวิจัยประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้ฐานคิดเชิงระบบ ศึกษาวิจัยและประเมินผลองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ 1) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (Input) 2) ผลการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ (Output/Outcome) ที่เป็นการตอบสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และผลกระทบต่อสังคม (Social impact) และ 3) ผลการดำเนินงานด้านนโยบายขององค์กร

งานวิจัยเรื่องที่หก (รหัส 723) ชื่อเรื่อง สวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการระดับรุนแรงในประเทศไทย ในชุดโครงการศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์บูรณาการพัฒนาคณาชีพจิตคนพิการเพื่อศึกษาเกณฑ์ในการวัดความพิการระดับรุนแรง เพื่อศึกษาการคาดการณ์การของคนพิการระดับความรุนแรงและแนวโน้มในอนาคต การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับคนพิการระดับรุนแรงและประมาณการใช้งบประมาณต่อคน

งานวิจัยเรื่องที่เจ็ด (รหัส 724) ชื่อเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม เพื่อศึกษา 1) ศึกษาความจำเป็นในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม 2) ศึกษาการจัดการดูแลระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ 3) ศึกษาต้นทุนต่อหน่วยในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม

4) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิमान

เมื่อนำสาระสรุปการสังเคราะห์สาระในรายงานวิจัยแต่ละเล่มทั้ง 25 เล่ม รวม ปัจจัยย่อย ในตอนแรกมาแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิमान 3 แบบ คือ แปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/ แสดงความเป็นเหตุเป็นผล ทำให้ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ปัจจัยหลัก และผลลัพธ์ 3 ปัจจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่หนึ่ง คือ สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจ 2) ปัญหาเศรษฐกิจ และครอบครัว (ฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดการศึกษา และการถูกล่วงละเมิดทางเพศ) 3) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี / กระแสโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และค่านิยมที่ผิด (ยาเสพติด การตอบแทนบุพการี การไปทำงานต่างประเทศ การค้าบริการและขายบริการทางเพศ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าแรงงานในประเทศ การแต่งงานกับชาวต่างชาติ การขอทาน และการค้าอวัยวะ และ 4) ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค หรือความพิการ

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สอง คือ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย ปัจจัย 1 ด้าน คือ สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สาม คือ เศรษฐกิจ นโยบายการเมือง ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1) การขาดแคลนแรงงาน และความต้องการใช้แรงงานราคาถูก (เป็นงานที่สกปรก อันตราย และยากลำบาก) และ 2) ช่องว่าง นโยบาย งบประมาณ และการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดของ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การหลบหนีเข้าเมือง และผลประโยชน์ของนายหน้า-ผู้ร่วมขบวนการ)

ผลลัพธ์ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ผลลัพธ์ประเด็นที่หนึ่ง คือ ผลลัพธ์ด้านบุคคล ครอบครัว ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงบริการทางสุขภาพได้รับบริการที่เหมาะสม 2) ครอบครัวมีความรู้ความสามารถในการตัดสินใจในการดูแล 3) อาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจ 4) ความพึงพอใจ และ 5) ความมีคุณค่าในตนเอง ผลลัพธ์ประเด็นที่สอง คือ ผลลัพธ์จากหน่วยงาน/ องค์กรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ด้อยโอกาส ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ และ 2) การสร้างทุน และความคุ้มค่าทางสังคม ผลลัพธ์ประเด็นสุดท้าย คือ ผลลัพธ์ด้านครอบครัว และชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) การยอมรับจากครอบครัวและชุมชน 2) การสร้างงานในชุมชน และ 3) การมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชน ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น นำเสนอรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ และผลลัพธ์ จากรายงานวิจัยกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ (กลุ่ม 7)

ตาราง 5.8 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จากรายงานวิจัย กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ (กลุ่ม 7)

ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	701	702	703	704	705	706	708	709	710	711	712	713	716	718	719	720
1. ปัจจัย																
1.1 สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว																
1. ความรู้ ความเข้าใจ																
2. ปัญหาเศรษฐกิจ และครอบครัว (ฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดการศึกษา และการถูกล่วงละเมิดทางเพศ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓
3. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี / กระแสโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และค่านิยมที่ผิด(ยาเสพติด การตอบแทนบุพการี การไปทำงานต่างประเทศ การค้าบริการและขายบริการทางเพศ รวมถึงการมี	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓						✓

ปัจจัย กระบวนการ และ ผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	701	702	703	704	705	706	708	709	710	711	712	713	716	718	719	720
เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าแรงงานในประเทศ การแต่งงานกับชาวต่างชาติ การขอยาน และการค้าอวัยวะ)																
4. ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค หรือความพิการ	√						√	√		√	√	√	√	√	√	√
1.2 ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน																
5. สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้าน	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√			√		√
1.3 เศรษฐกิจ นโยบายการเมือง																
6. การขาดแคลนแรงงาน และความต้องการใช้แรงงานราคาถูก (เป็นงานที่สกปรก อันตราย และยากลำบาก)	√					√			√	√						
7. ช่องว่าง นโยบาย งบประมาณ และการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การหลบหนีเข้าเมือง และผลประโยชน์ของนายหน้า-ผู้ร่วมขบวนการ)	√	√		√				√	√							
2. กระบวนการ																
2.1 การจัดทำแผน																
8. การจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวแบบสหสาขาวิชาชีพ	√			√		√										
9. การจัดการระบบอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาส																
2.2 กระบวนการดำเนินงาน																
10. การบริหารพัฒนาองค์กร																
11. รูปแบบสวัสดิการคนพิการ/ผู้ด้อยโอกาส			√					√	√							
12. ระบบการดำเนินงานการเฝ้าระวังและป้องกันความพิการ/ผู้ด้อยโอกาส									√							
2.3 กระบวนการติดตามผล																
13. การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของ จนท.	√	√	√	√	√	√										
14. ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบาย				√			√									
3. ผลลัพธ์																
3.1 ผลลัพธ์ด้านบุคคลครอบครัว																
15. การเข้าถึงบริการทางสุขภาพ/ได้รับบริการที่เหมาะสม				√		√	√	√	√							
16. ครอบครัวมีความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจในการดูแล	√	√	√	√	√	√		√		√						
17. อาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจ	√		√			√	√		√							
18. ความพึงพอใจ																
19. ความมีคุณค่าในตนเอง							√		√							
3.2 ผลลัพธ์จากหน่วยงาน / องค์กรที่ตอบสนองความ																

ปัจจัย กระบวนการ และ ผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	701	702	703	704	705	706	708	709	710	711	712	713	716	718	719	720
ต้องการของผู้ด้อยโอกาส																
20. ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้	✓			✓			✓	✓	✓	✓						
21. การสร้างทุน และความคุ้มค่าทางสังคม	✓			✓					✓							
3.3 ผลลัพธ์ด้านครอบครัวและชุมชน																
22. การยอมรับจากครอบครัวและชุมชน	✓	✓			✓		✓									
23. การสร้างงานในชุมชน			✓				✓			✓						
24. การมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชน		✓														

ตาราง 5.8 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จากรายงานวิจัย กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ (กลุ่ม 7) (ต่อ)

ปัจจัย กระบวนการ และ ผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่															
	721	722	723	724	726	727	728	729	730							
1. ปัจจัย																
1.1 สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว																
1. ความรู้ ความเข้าใจ	✓			✓				✓	✓							
2. ปัญหาเศรษฐกิจ และครอบครัว (ฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดการศึกษา และการถูกล่วงละเมิดทางเพศ)																
3. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี / กระแสโลกนิยม กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และค่านิยมที่ผิด(ยาเสพติด การตอบแทนบุพการี การไปทำงานต่างประเทศ การค้าบริการและขายบริการทางเพศ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าแรงงานในประเทศ การแต่งงานกับชาวต่างชาติ การขอลา และการค้าอวัยวะ)			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓							
4. ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค หรือความพิการ			✓													
1.2 ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน																
5. สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้าน		✓				✓	✓	✓	✓							
1.3 เศรษฐกิจ นโยบายการเมืองไทย																
6. การขาดแคลนแรงงาน และความต้องการใช้แรงงานราคาถูก (เป็นงานที่สกปรก อันตราย และยากลำบาก)					✓	✓	✓	✓	✓							
7. ช่องว่าง นโยบาย งบประมาณ					✓	✓	✓	✓	✓							

หมายเหตุ การอ้างอิงรายงานวิจัย

1. รหัส 701 = แรงงาน คือ มนุษย์ ค่าแรงงาน...ค่ามนุษย์ กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ สมุทรสาคร
2. รหัส 702 = โครงการการติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
3. รหัส 703 = โครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์
4. รหัส 704 = โครงการศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ พื้นที่จังหวัดตาก
5. รหัส 705 = โครงการศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ พื้นที่จังหวัดพะเยา
6. รหัส 706 = โครงการศึกษากระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์ พื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
7. รหัส 708 = การติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายคุ้มครองและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กต่างชาติในประเทศไทย
8. รหัส 709 = ชื่อเรื่อง การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม: การวัดความยากไร้และความเปราะบางทางสังคม สู่นโยบายนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย
9. รหัส 710 = การพัฒนาการดูแลเด็กตามอดพิการซ้อนเฉพาะครอบครัว จังหวัดลพบุรี: กรณีศึกษา
10. รหัส 711 = การพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดยโสธร
11. รหัส 713 = การศึกษาวิจัยประเมินผลโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปีงบประมาณ 2550
12. รหัส 716 = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี
13. รหัส 718 = ปัญหาและความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
14. รหัส 720 = แนวทางความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน ศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร
15. รหัส 721 = ปัญหาและความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
16. รหัส 723 = สวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการระดับรุนแรงในประเทศไทย ในชุดโครงการศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์บูรณาการพัฒนาคูณาภพชีวิตคนพิการ
17. รหัส 727 = การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสของประเทศไทย
18. รหัส 728 = การศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายสำหรับคนไร้ที่พึ่ง
19. รหัส 729 = การสำรวจคนไร้สัญชาติและคนชายขอบในจังหวัดกาญจนบุรี
20. รหัส 730 = การต่อสู้กับปัญหาการถึงสวัสดิการสังคมของเด็กและเยาวชนไร้รัฐ บ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน
21. รหัส 719 = ระบบการเฝ้าระวังและป้องกันความพิการ
22. รหัส 724 = สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และเพื่อทุกคนในสังคม

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ได้มาจากการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานที่นำเสนอตอนที่แล้ว ประกอบด้วย ปัจจัย 3 ปัจจัยหลัก รวม 7 ปัจจัย กระบวนการ 3 ปัจจัยหลัก รวม 7 ปัจจัย และผลลัพธ์ 3 ปัจจัยหลัก รวม 10 ปัจจัย

ผู้วิจัยนำปัจจัยมาจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวด คือ ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์ ของผลวิจัยเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยสาเหตุและผลรวม 24 ปัจจัย คือ 1.1) สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 1-4) 1.2) ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน (ปัจจัยหมายเลข 5) 1.3) เศรษฐกิจนโยบายการเมือง (ปัจจัยหมายเลข 6-7) 2.1) การจัดทำแผน (ปัจจัยหมายเลข 8-9) 2.2) กระบวนการดำเนินงาน (ปัจจัยหมายเลข 10-12) 2.3) กระบวนการติดตามผล (ปัจจัยหมายเลข 13-14) 3.1) ผลลัพธ์ด้านบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 15-19) 3.2) ผลลัพธ์จากหน่วยงาน /องค์กรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ด้อยโอกาส (ปัจจัยหมายเลข 20-21) และ 3.3) ผลลัพธ์ด้านครอบครัวชุมชน (ปัจจัยหมายเลข 21-24) ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นสาเหตุและผล มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 25 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้น จะไม่ทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมา

ข. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 16 ปัจจัย แสดงในตารางการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ (กลุ่ม 7) เมื่อมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็นที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน โดยมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงความสัมพันธ์ ตารางแสดงรายละเอียดนำเสนออยู่ในภาคผนวก

6. โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้รับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และจากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลลัพธ์ของผลวิจัยเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยสาเหตุและผลรวม 24 ปัจจัย คือ 1.1) สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว (ปัจจัยหมายเลข 1-4) 1.2) ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน (ปัจจัยหมายเลข 5) 1.3) เศรษฐกิจนโยบายการเมือง (ปัจจัยหมายเลข 6-7) 2.1) การจัดทำแผน (ปัจจัยหมายเลข 8-9) 2.2) กระบวนการดำเนินงาน (ปัจจัยหมายเลข 10-12) 2.3) กระบวนการติดตามผล (ปัจจัยหมายเลข 13-14) 3.1) ผลลัพธ์ด้านบุคคล (ปัจจัยหมายเลข 15-19) 3.2) ผลลัพธ์จากหน่วยงาน /องค์กรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ด้อยโอกาส (ปัจจัยหมายเลข 20-21) และ 3.3) ผลลัพธ์ด้านครอบครัวชุมชน (ปัจจัยหมายเลข 21-24)

ทั้งนี้ผู้วิจัยแทนสัญลักษณ์เชิงสาเหตุด้วยลูกศรทางเดียว โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์ที่มีช่วงคะแนน 0.00-0.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.51- 1.50 หมายถึง

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่หนึ่ง คือ สภาพปัญหาบุคคล-ครอบครัว ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) ปัญหาเศรษฐกิจ และครอบครัว (ฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดการศึกษา และการถูกล่วงละเมิดทางเพศ) 3) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี/ กระแสโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และค่านิยมที่ผิด (ยาเสพติด การตอบแทนบุพการี การไปทำงานต่างประเทศ การค้าบริการและขายบริการทางเพศ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การค้าแรงงานในประเทศ การแต่งงานกับชาวต่างชาติ การขอทาน และการค้าอวัยวะ) และ 4) ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค หรือความพิการ

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สอง คือ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย ปัจจัย 1 ด้าน คือ สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สาม คือ เศรษฐกิจ นโยบายการเมือง ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน คือ 1) การขาดแคลนแรงงาน และความต้องการใช้แรงงานราคาถูก (เป็นงานที่สกปรก อันตราย และยากลำบาก) และ 2) ช่องว่างนโยบาย งบประมาณ และการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดของ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การหลบหนีเข้าเมือง และผลประโยชน์ของนายหน้า-ผู้ร่วมขบวนการ)

6. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้กลุ่มสตรี

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน และการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวนทั้งหมด 6 เรื่อง เป็นรายงานวิจัยของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 2 เล่ม เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 4 เล่ม รายงานวิจัยเรื่องแรกศึกษาเรื่องเจตคติของคนไทยรุ่นใหม่ต่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่สองศึกษาเรื่องการเข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจ และการเมืองของสตรีชั้นนำในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549) รายงานวิจัยเรื่องที่สามศึกษาเรื่องการค้าหญิงกับมิติเรื่องเพศวิถีและสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548) รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ศึกษาเรื่องการค้าหญิงข้ามชาติและบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันตามการวิเคราะห์จากมุมมองแนวสตรีนิยม (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548) รายงานวิจัยเรื่องที่ห้าศึกษาเรื่องการปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549) และรายงานวิจัยเรื่องสุดท้ายซึ่งเป็นเรื่องที่ศึกษาบทบาทชุมชนที่พึงประสงค์ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550) รายงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีเพียงรายงานวิจัยเรื่องหนึ่งที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed methods) และรายงานวิจัยเรื่องที่สามที่ใช้การศึกษาเอกสารและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (documentary research) รายงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การนำเสนอผลการวิจัยแบบบรรยายข้อค้นพบ

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (external criticism) พบว่า รายงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 6 เรื่อง มีการจัดพิมพ์โดยใช้ตัวอักษรที่มีขนาดอ่านได้ง่าย ลักษณะและสีสันของอักษรมีความเหมาะสมน่าอ่าน สื่อกมีความสวยงามและรูปภาพบนหน้าปกสื่อความหมายของเรื่องที่ศึกษา ในด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยมีการจัดเรียงแตกต่างจากรูปแบบงานวิจัยโดยทั่วไปอยู่บ้าง หากแต่ยังทำได้ค่อนข้างเป็นระเบียบ ง่ายต่อการอ่าน ในส่วนลักษณะการพิมพ์เผยแพร่ นั้น รายงานวิจัยมีการจัดทำเป็นรูปเล่ม และมีข้อความระบุจัดพิมพ์เพื่อ

เผยแพร่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับวิทยานิพนธ์มีทั้งการจัดทำเป็นรูปเล่ม และการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ผ่านสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัย หรือฐานข้อมูลทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดวิทยานิพนธ์ทางอินเทอร์เน็ตได้

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (internal criticism) พบว่า ส่วนใหญ่นักวิจัยมีคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และความรู้เหมาะสมในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ สังเกตได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และบรรยายผลการวิจัยโดยเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงหรือแนวคิด/ทฤษฎีได้อย่างเหมาะสม และครอบคลุม ในด้านการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื้อหาสาระในรายงานมีความสอดคล้องกับแบบการวิจัยที่ใช้ สะท้อนให้เห็นว่านักวิจัยที่ทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัย มีการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการบรรยายให้เห็นถึงสภาพ ข้อมูล และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีการนำเสนออย่างเป็นระบบ สามารถอ่านทำความเข้าใจได้ง่าย ในด้านผลการสังเคราะห์สรุปสาระที่ได้ส่วนใหญ่มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีการนำข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสังเคราะห์ สนับสนุนองค์ความรู้ที่ได้ และสามารถตรวจสอบได้ จะมีเพียงบางเรื่องงานวิจัยที่การเชื่อมโยงทฤษฎีมาใช้ในการสังเคราะห์ยังไม่ชัดเจน ในด้านคุณประโยชน์ และความสำคัญของงานวิจัย พบว่างานวิจัยดังกล่าวมีประโยชน์ทั้งทางวิชาการและในเชิงปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องได้ รายงานวิจัยส่วนใหญ่ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์หรือเป็นแนวทางต่อการพัฒนาความมั่นคงสำหรับกลุ่มสตรีในประเทศไทย

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ความมั่นคงมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานครั้งนี้ใช้กรอบความคิดเดียวกันกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิมานที่นำเสนอตอนต้น และนำการเสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยในตอนนี้ออกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการเสนอผลการสังเคราะห์สรุปจากรายงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำเสนอสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียดของสาระแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องแรกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเจตคติของคนไทยรุ่นใหม่ต่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของคนไทยรุ่นใหม่ต่อการทำงานในบ้าน การทำงานนอกบ้าน และการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง รวมทั้งศึกษาผลกระทบจากค่านิยมทางเพศต่อการทำงานนอกบ้าน และการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง และหาแนวทางในการปรับเจตคติของสังคมต่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นการทำงานนอกบ้านและการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคชายหญิงและเจตคติต่อการทำงานของผู้หญิง ได้ทั้งหมด 8 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านเพศ โดยเพศหญิงและเพศชายจะมีความคิดเห็นในเรื่องความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษา ด้านครอบครัว เจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงานที่เหมาะสม

กับเพศ การทำงานนอกบ้านและการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิงแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็น เพศหญิงส่วนใหญ่เห็นว่า เพศหญิงยังไม่มีโอกาสในหลาย ๆ ด้านเท่ากับเพศชาย ปัจจัยด้านที่สองคือปัจจัย ด้านสถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชาย ด้านครอบครัว และเจตคติต่อลักษณะงานที่เหมาะสมกับเพศแตกต่างกัน ปัจจัยด้านที่สามเป็นปัจจัยด้านระดับ การศึกษา ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษาแตกต่างกัน ปัจจัย ด้านที่สี่เป็นปัจจัยด้านอาชีพ อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษา เจตคติต่อ ลักษณะงานที่เหมาะสมกับเพศการทำงานนอกบ้านและการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิงแตกต่างกัน ปัจจัยด้านที่ห้าเป็นปัจจัยด้านความรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติบทบาทตามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เรื่องเพศ และการปฏิบัติบทบาทตามเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษา ด้านครอบครัว ด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม เจตคติต่อการทำงานในบ้าน และการทำงานนอกบ้านและการประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงานของผู้หญิงแตกต่างกัน ปัจจัยด้านที่หกเป็นปัจจัยด้านรูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว รูปแบบการ เลี้ยงดูในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชาย และเจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงานที่เหมาะสมกับเพศ การทำงานนอกบ้านและการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิงไม่ แตกต่างกัน ปัจจัยด้านที่เจ็ดเป็นปัจจัยด้านบทบาทในครอบครัว บทบาทในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ความเสมอภาคหญิงชาย และเจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงานที่เหมาะสมกับเพศ การทำงานนอกบ้านและ การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิงไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านสุดท้ายเป็นปัจจัยด้านงานในครัวเรือนที่ รับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบงานในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคหญิงชายด้าน ครัวเรือน เจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงานที่เหมาะสมกับเพศ การทำงานนอกบ้านและการประสพ ความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิงแตกต่างกัน

รายงานวิจัยเรื่องที่สองเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการเข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจและการเมืองของสตรีชั้นนำในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจและการเมืองของสตรีชั้นนำในภาคเหนือตอนบน รวมทั้งวิเคราะห์เงื่อนไขที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคของการ เข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจ และการเมืองของสตรีชั้นนำในภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สาระในรายงาน วิจัย สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจและการเมืองของสตรีได้ทั้งหมด 10 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านการให้ความช่วยเหลือประชาชนสมัครใจ ซึ่งจะสนับสนุนอย่างมากสำหรับการเข้าไปมี บทบาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านธุรกิจ ปัจจัยด้านที่สองคือ ปัจจัยด้านความสนใจเข้าไป แสดงบทบาท หากสตรีมีความสนใจที่จะเข้าไปแสดงบทบาทจะส่งผลให้การแสดงบทบาทกระทำได้ง่ายขึ้น ปัจจัย ด้านที่สามคือ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ปัจจัยด้านที่สี่คือ ปัจจัยด้านการเป็นผู้เริ่มต้นก่อสร้างธุรกิจ ปัจจัยด้านที่ห้าคือ ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ปัจจัยด้านที่หกคือ ปัจจัยด้านการ สนับสนุนจากครอบครัว ปัจจัยด้านที่เจ็ดคือ ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว โดยภูมิหลังของครอบครัวจะส่งผลต่อ ความน่าเชื่อถือของสตรีในการแสดงบทบาท ปัจจัยด้านที่แปดคือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากพรรคการเมือง/ นักการเมือง มีผลมากในการแสดงบทบาทของสตรีด้านการเมือง ปัจจัยด้านที่เก้าคือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจาก กลุ่มธุรกิจ มุ่งเน้นในแง่ของการสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งส่งผลต่อการแสดงบทบาททางเศรษฐกิจ และการเมืองเป็น อย่างมาก ปัจจัยสุดท้ายเป็นปัจจัยด้านวิธีการเข้าไปมีบทบาท ซึ่งพบได้ในหลายลักษณะ ทั้งการมีบทบาทตั้งแต่ยังอยู่

ในวัยศึกษาเล่าเรียนในรั้วมหาวิทยาลัย และต่อเมื่อจบการศึกษาแล้ว หรือเริ่มเข้าไปมีบทบาทเมื่อจบการศึกษาแล้ว จากการชักชวนของกลุ่มเพื่อนและผู้ใกล้ชิด

รายงานวิจัยเรื่องที่สาม เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการค้าหญิงกับมิติเรื่องเพศวิถีและสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต จากรายงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าหญิงได้ทั้งหมด 1 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านรูปแบบสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต พบว่า มีการแฝงเรื่องขงสื่อลามกทั้งในเว็บไซต์เพื่อความบันเทิงทั่วไป เว็บไซต์ลามก/ขายหนังโป๊ และการสนทนาผ่านโปรแกรมสนทนาต่าง ๆ ผู้เสพสื่อรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องมีการนำเสนอเนื้อหา สอดแทรกภาพโป๊เปลือย เรื่องเล่าทางเพศ คลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับเรื่องเซ็กส์ การสนทนาพูดคุยเรื่องเซ็กส์ การซื้อขายบริการทางเพศ รวมทั้ง web link ที่เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ลามก นอกจากนี้ยังพบว่า มีการสร้างเรื่องความรู้ความจริงที่ทำให้ความเป็นผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพียงวัตถุหรือสินค้าทางเพศ

รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการค้าหญิงข้ามชาติและบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกัน: วิเคราะห์จากมุมมองแนวสตรีนิยม จากรายงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าหญิงได้ทั้งหมด 10 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านโครงสร้างทางครอบครัว ที่ยึดถือผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว ส่งผลให้ผู้หญิงถูกมองข้ามและละเลยการให้โอกาสในด้านต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามที่ผู้ชายปลูกฝังให้ ปัจจัยด้านที่สองเป็นปัจจัยด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มุ่งอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านที่สามเป็นปัจจัยด้านการย้ายถิ่น ปัจจัยที่สี่เป็นปัจจัยด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงไม่ได้รับโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน เป็นต้น ปัจจัยที่ห้าเป็นปัจจัยด้านมาตรฐานเชิงซ้อน ปัจจัยด้านที่หกเป็นปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคมที่มื่อคติทางเพศ เช่น การมองว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ อ่อนไหว ส่งผลให้ผู้หญิงถูกมองข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องของความก้าวหน้าในอาชีพ ปัจจัยด้านที่เจ็ดเป็นปัจจัยด้านโครงสร้างทางกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ เห็นได้จากข้อกฎหมายบางบทให้ความสำคัญกับเฉพาะเพศชาย เช่น การที่ผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วต้องเปลี่ยนไปใช้นามสกุลของผู้ชาย หรือข้อกฎหมายที่กล่าวถึงประเด็นการข่มขืน ว่าการข่มขืนผู้ที่ไม่ใช่ภรรยาถือเป็นความผิด สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายให้ความสำคัญกับผู้ชายเป็นหลัก ปัจจัยด้านที่แปดเป็นปัจจัยด้านโครงสร้างทางศาสนา เช่น สมัยก่อนเพศชายสามารถบวชและเล่าเรียนได้จากวัด ในขณะที่เพศหญิงไม่สามารถทำได้ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการปิดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนของเพศหญิง สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคทางเพศ ปัจจัยด้านที่เก้าคือคติทางชาติพันธุ์ และปัจจัยด้านสุดท้าย เป็นปัจจัยด้านวิถี/ลักษณะการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง ซึ่งสะท้อนภาพการถูกล่อลวง ข่มขู่ บังคับ กักขังหน่วงเหนี่ยว หรือประเด็นเรื่องหนี้สินทำให้ผู้หญิงเข้าสู่วังวนการค้าหญิง และกลายเป็นสินค้าทางเพศ เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย

รายงานวิจัยเรื่องที่ห้าเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการการปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง จากรายงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของสตรีหลังการหย่าร้าง ได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว โดยเกิดขึ้นเพื่อต้องการสร้างความมั่นใจในตนเอง และแสดงออกเพื่อชดเชยความล้มเหลวในชีวิตสมรส ปัจจัยด้านที่สองเป็นปัจจัยด้านเครือข่ายสังคมและเครือข่ายญาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายญาติและเพื่อนฝูงของตนมีผลต่อการปรับตัวของสตรีหลังการหย่าร้างมาก ในขณะที่เครือข่ายญาติฝ่ายสามีมีผลต่อการปรับตัวของสตรีหลังการหย่าร้างน้อยมาก ปัจจัยด้านสุดท้ายเป็นปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจสังคม มีผลต่อการปรับตัวของสตรีหลังการหย่าร้างไม่ชัดเจนนัก

รายงานวิจัยเรื่องที่หกซึ่งเป็นรายงานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นการศึกษาบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก จากรายงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้

สังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ ได้ทั้งหมด 10 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านการรับรู้และเข้าใจนิยามความหมายการค้ำมนุษย์ หากชุมชนมีการรับรู้และเข้าใจนิยามการค้ำมนุษย์อย่างถูกต้องจะส่งเสริมให้ชุมชนสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยด้านที่สองเป็นปัจจัยด้านการตระหนักต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา การที่ชุมชนให้ความสำคัญและตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการค้ำมนุษย์ย่อมส่งผลให้ชุมชนมีการแสดงบทบาทที่พึงประสงค์ ปัจจัยด้านที่สามเป็นปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายควรมีการสนับสนุนและร่วมกันทำงานจากภาคีเครือข่ายระดับชุมชน ทั้งภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนด้วยตนเอง เครือข่ายประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและเอกชน และเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัจจัยด้านที่สี่เป็นปัจจัยด้านอุปสรรคจากผู้มีอิทธิพลในชุมชน ซึ่งจะเป็นอิทธิพลหลายระดับและหลายภาคส่วน ปัจจัยด้านที่ห้าเป็นปัจจัยด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้และความตระหนักแก่คนในชุมชน ปัจจัยด้านที่หกเป็นปัจจัยด้านการพัฒนากลไกเฝ้าระวังและเตือนภัย ปัจจัยด้านที่เจ็ดเป็นปัจจัยด้านการช่วยเหลือเยียวยาและคลี่คลายปัญหา ปัจจัยด้านที่แปดเป็นปัจจัยด้านการพัฒนาศักยภาพชุมชน ภูมิคุ้มกันและการป้องกันตัวเอง ปัจจัยด้านที่เก้าเป็นปัจจัยด้านการพัฒนากลไก การบริหารจัดการเครือข่าย ปัจจัยด้านสุดท้ายเป็นปัจจัยด้านการปรับปรุงโครงสร้าง/ระบบการทำงานของภาคีเครือข่าย โดยเครือข่ายที่มีศักยภาพสูงและสมควรมีการพัฒนา คือ เครือข่ายภาครัฐ ซึ่งควรมีการปรับปรุงโครงสร้างทั้งแนวนอนและแนวตั้ง

4) สรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาน

เมื่อนำสาระสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์สาระในรายงานวิจัยแต่ละเล่ม ทั้ง 6 เล่ม ในตอนแรก มาแปลความหมายตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาน 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล ทำให้ได้ปัจจัยหรือประเด็นที่เป็นสาเหตุอันมีผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรีรวม 7 ปัจจัยหลัก และผลลัพธ์ด้านความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี 6 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่หนึ่ง คือ ปัจจัยป้อนระดับบุคคลประกอบด้วยปัจจัย 11 ด้าน ดังนี้ 1) เพศ 2) สถานภาพสมรส 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) ความรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติบทบาทตามเพศ 6) การให้ความช่วยเหลือประชาชนสม่ำเสมอ 7) ความสนใจเข้าไปแสดงบทบาท 8) ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน 9) การเป็นผู้เริ่มต้นก่อสร้างธุรกิจ 10) บุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว และ 11) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจสังคม

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยป้อนระดับครอบครัว ประกอบด้วยปัจจัย 7 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยแรก ดังนี้ 12) รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว 13) บทบาทในครอบครัว 14) งานในครัวเรือนที่รับผิดชอบ 15) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว 16) การสนับสนุนจากครอบครัว 17) ภูมิหลังของครอบครัว และ 18) โครงสร้างทางครอบครัว

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สาม คือ ปัจจัยป้อนระดับชุมชน ประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยที่สอง ดังนี้ 19) การสนับสนุนจากนักการเมือง/พรรคการเมือง 20) การสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจ 21) การรับรู้และเข้าใจนิยามความหมายการค้ำมนุษย์ 22) การตระหนักต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา 23) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย และ 24) อุปสรรคจากผู้มีอิทธิพลในชุมชน

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่สี่ คือ ปัจจัยป้อนด้านสังคม ประกอบด้วยปัจจัย 8 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยที่สาม ดังนี้ 25) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มุ่งอุตสาหกรรม 26) การย้ายถิ่น 27) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชาย

เป็นใหญ่ 28) มาตรฐานเชิงซ้อน (double standard) 29) โครงสร้างทางสังคมที่มีอคติทางเพศ 30) โครงสร้างทางกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ 31) โครงสร้างทางศาสนา และ 32) อคติทางชาติพันธุ์

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่ห้า คือ ปัจจัยกระบวนการระดับบุคคล ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยที่สี่ ดังนี้ 33) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านสังคม 34) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านเศรษฐกิจ 35) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านการเมือง และ 36) วิธี/ลักษณะการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่หก คือ ปัจจัยกระบวนการระดับชุมชน ประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยที่ห้า ดังนี้ 37) การเสริมสร้างการเรียนรู้และความตระหนักแก่คนในชุมชน 38) การพัฒนาโลกใฝ่สวรรค์และเตือนภัย 39) การช่วยเหลือเยียวยาและคลี่คลายปัญหา 40) การพัฒนาศักยภาพชุมชน ภูมิคุ้มกันและการป้องกันตนเอง 41) การพัฒนาโลก การบริหารจัดการเครือข่าย และ 42) การปรับปรุงโครงสร้าง/ระบบการทำงานของภาคีเครือข่าย

ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่เจ็ด คือ ปัจจัยกระบวนการด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยที่หก ดังนี้ 43) ข้อจำกัดในการทำงานตามแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าหญิง และ 44) รูปแบบสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต

ผลลัพธ์ด้านที่หนึ่ง เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในด้านภาวะสุขภาพอนามัย ประกอบด้วยผลลัพธ์ 2 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยที่เจ็ด ดังนี้ 45) อนามัยเจริญพันธุ์ และ 46) การปรับตัวหลังหย่าร้าง

ผลลัพธ์ด้านที่สอง เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในด้านความเชื่อของสังคม ประกอบด้วยผลลัพธ์ 2 ด้าน นับหมายเลขต่อจากผลลัพธ์ด้านที่หนึ่ง ดังนี้ 47) ความเสมอภาคชายหญิง ด้านการศึกษา, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และ 48) เจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงาน การทำงานนอกบ้านและความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง

ผลลัพธ์ด้านที่สาม เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ประกอบด้วยผลลัพธ์ 1 ด้าน นับหมายเลขต่อจากผลลัพธ์ด้านที่สอง ดังนี้ 49) การเข้าไปมีบทบาทของสตรี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านการเมือง

ผลลัพธ์ด้านที่สี่ เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในด้านเศรษฐกิจประกอบด้วยผลลัพธ์ 1 ด้าน นับหมายเลขต่อจากผลลัพธ์ด้านที่สาม ดังนี้ 50) มูลค่าทางเศรษฐกิจ จากการมีสตรีเป็นสินค้าทางเพศ

ผลลัพธ์ด้านที่ห้า เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในระดับชุมชน ประกอบด้วยผลลัพธ์ 2 ด้าน นับหมายเลขต่อจากผลลัพธ์ด้านที่สี่ ดังนี้ 51) บทบาทชุมชนที่พึงประสงค์ และ 52) ลักษณะภาคีเครือข่าย

ผลลัพธ์ด้านที่หก เป็นผลลัพธ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี ในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยผลลัพธ์ 4 ด้าน นับหมายเลขต่อจากผลลัพธ์ด้านที่ห้า ดังนี้ 53) การค้าหญิง 54) ความรุนแรงต่อผู้หญิง 55) การคุกคามทางเพศ และ 56) การถูกล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 7 ปัจจัยหลัก รวมปัจจัยทั้งหมด 44 ปัจจัย และคุณภาพผลลัพธ์ด้านความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรีรวม 6 ด้าน ที่ได้จากรายงานวิจัยทั้ง 6 เรื่องนำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตาราง 5.10 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์จากรายงานวิจัย กลุ่มสตรี

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่					
	1	2	3	4	5	6
ปัจจัยป้อน						
ปัจจัยป้อนด้านบุคคล						
1.เพศ	√					
2.สถานภาพสมรส	√					
3.ระดับการศึกษา	√					
4.อาชีพ	√					
5.ความรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติบทบาทตามเพศ	√					
6.การให้ความช่วยเหลือประชาชนสม่ำเสมอ		√				
7.ความสนใจเข้าไปแสดงบทบาท		√				
8.ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน		√				
9.การเป็นผู้เริ่มต้นก่อสร้างธุรกิจ		√				
10.บุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว					√	
11.การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจสังคม					√	
ปัจจัยป้อนด้านครอบครัว						
12.รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว	√					
13.บทบาทในครอบครัว	√					
14.งานในครัวเรือนที่รับผิดชอบ	√					
15.ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว		√				
16.การสนับสนุนจากครอบครัว		√			√	
17.ภูมิหลังของครอบครัว		√				
18.โครงสร้างทางครอบครัว				√		
ปัจจัยป้อนด้านชุมชน						
19.การสนับสนุนจากนักการเมือง/พรรคการเมือง		√				
20.การสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจ		√				
21.การรับรู้และเข้าใจนิยามความหมายการค้ามนุษย์						√
22.การตระหนักต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา						√
23.การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย						√
24.อุปสรรคจากผู้มีอิทธิพลในชุมชน						√
ปัจจัยป้อนด้านสังคม						
25.การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มุ่งอุตสาหกรรม				√		
26.การย้ายถิ่น				√		
27.ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่				√		
28.มาตรฐานเชิงซ้อน(double standard)				√		
29.โครงสร้างทางสังคมที่มีอคติทางเพศ				√		
30.โครงสร้างทางกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ				√		
31.โครงสร้างทางศาสนา				√		
32.อคติทางชาติพันธุ์				√		
ปัจจัยกระบวนการ						
ปัจจัยกระบวนการด้านบุคคล						

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่					
	1	2	3	4	5	6
33.วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านสังคม		√				
34.วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านเศรษฐกิจ		√				
35.วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านการเมือง		√				
36.วิธี/ลักษณะการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง				√		
ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน						
37.การเสริมสร้างการเรียนรู้และความตระหนักแก่คนในชุมชน						√
38.การพัฒนากลไกเฝ้าระวังและเตือนภัย						√
39.การช่วยเหลือเยียวยาและคลี่คลายปัญหา						√
40.การพัฒนาศักยภาพชุมชน ภูมิคุ้มกันและการป้องกันตนเอง						√
41.การพัฒนากลไก การบริหารจัดการเครือข่าย						√
42.การปรับปรุงโครงสร้าง/ระบบการทำงานของภาคีเครือข่าย						√
ปัจจัยกระบวนการด้านอื่น ๆ						
43.ข้อจำกัดในการทำงานตามแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าหญิง				√		
44. รูปแบบสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต			√			
ปัจจัยผลลัพธ์						
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านภาวะสุขภาพอนามัย						
45.อนามัยเจริญพันธุ์			√			
46.การปรับตัวหลังหย่าร้าง					√	
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านความเชื่อของสังคม						
47.ความเสมอภาคชายหญิง(ด้านการศึกษา, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรม)	√					
48.เจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงาน การทำงานนอกบ้านและความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง	√					
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม						
49.การเข้าไปมีบทบาทของสตรี		√				
49.1ด้านสังคม		√				
49.2ด้านเศรษฐกิจ		√				
49.3ด้านการเมือง		√				
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ						
50.มูลค่าทางเศรษฐกิจ(ผู้หญิงเป็นสินค้าทางเพศ)			√			
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชน						
51.บทบาทชุมชนที่พึงประสงค์						√
52.ลักษณะภาคีเครือข่าย						√
ปัจจัยผลลัพธ์ด้านอื่น ๆ						
53.การค้าหญิง			√			
54.ความรุนแรงต่อผู้หญิง			√			
55.การคุกคามทางเพศ			√			
56.การถูกล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน				√		

หมายเหตุ การอ้างอิงรายงานวิจัย

1= งานวิจัยรหัส 801 โครงการศึกษาเจตคติของคนไทยรุ่นใหม่ต่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

2= งานวิจัยรหัส 802 การเข้าไปมีบทบาทในสังคม ธุรกิจและการเมืองของสตรีชั้นนำในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

3= งานวิจัยรหัส 803 การค้าหญิงกับมิติเรื่องเพศวิถีและสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต

4= งานวิจัยรหัส 804 การค้าหญิงข้ามชาติและบันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกัน: วิเคราะห์จากมุมมองแนวคิด
นิยม

5= งานวิจัยรหัส 805 การปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง

6= งานวิจัยรหัส 806 โครงการศึกษาบทบาทของชุมชนที่พึ่งประสงค์ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์
โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี กับผลลัพธ์คือความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี โดยประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ของ Gordon (1999) และ Weerakkody และ Tremblay (2003) ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้มาจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณา อภิमानที่นำเสนอในตอนที่แล้ว ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุ 7 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วยปัจจัยรวมทั้งหมด 44 ปัจจัย และผลลัพธ์ด้านความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี 6 ด้าน ประกอบด้วย 12 ผลลัพธ์ย่อย

ผู้วิจัยนำปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์กลุ่มสตรีอันเป็นปัจจัยหลักมาจัดหมวดหมู่ใหม่เป็น 2 ปัจจัยหลัก ตามกรอบความคิดในการวิจัย ได้ดังนี้ **ปัจจัยป้อน** ประกอบด้วยปัจจัย 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี(ปัจจัยหมายเลข 1-11) 2) ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว(ปัจจัยหมายเลข 12-18) และ 3) ปัจจัยวัฒนธรรมทางสังคมและปัจจัยเกื้อหนุนจากสังคม(ปัจจัยหมายเลข 19-32) **ปัจจัยกระบวนการ** ประกอบด้วยปัจจัย 2 ปัจจัย นับหมายเลขต่อเนื่องจากปัจจัยด้านแรก คือ 4) ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี(ปัจจัยหมายเลข 33-36) และ 5) ปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม(ปัจจัยหมายเลข 37-44) สำหรับ**ผลลัพธ์กลุ่มสตรี** ผู้วิจัย ได้จัดหมวดหมู่เป็น 2 ด้าน นับหมายเลขต่อเนื่องจากปัจจัยเชิงสาเหตุ คือ 6) ผลลัพธ์ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี(ปัจจัยหมายเลข 45-46, 49) และ 7) ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชน(ปัจจัยหมายเลข 47-48, 50-56) เมื่อนับรวมประเด็นทั้งหมดสำหรับการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ได้ประเด็นรวมทั้งสิ้น 7 ประเด็น

ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ 5 ประเด็น และผลลัพธ์กลุ่มสตรี 2 ประเด็น รวม 7 ประเด็น มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบจากรายงานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อ ปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะไม่ทำให้ปัจจัยเชิงผลเกิดขึ้นตามมา

ข. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยเชิงผลมีโอกาสเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค. ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดขึ้น จะทำให้ปัจจัยเชิงผลมีโอกาสเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 8 ประเด็น แสดงในรูปแบบเมทริกซ์ผลกระทบไขว้ เมื่อมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็นที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน โดยมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงขนาดความสัมพันธ์ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก

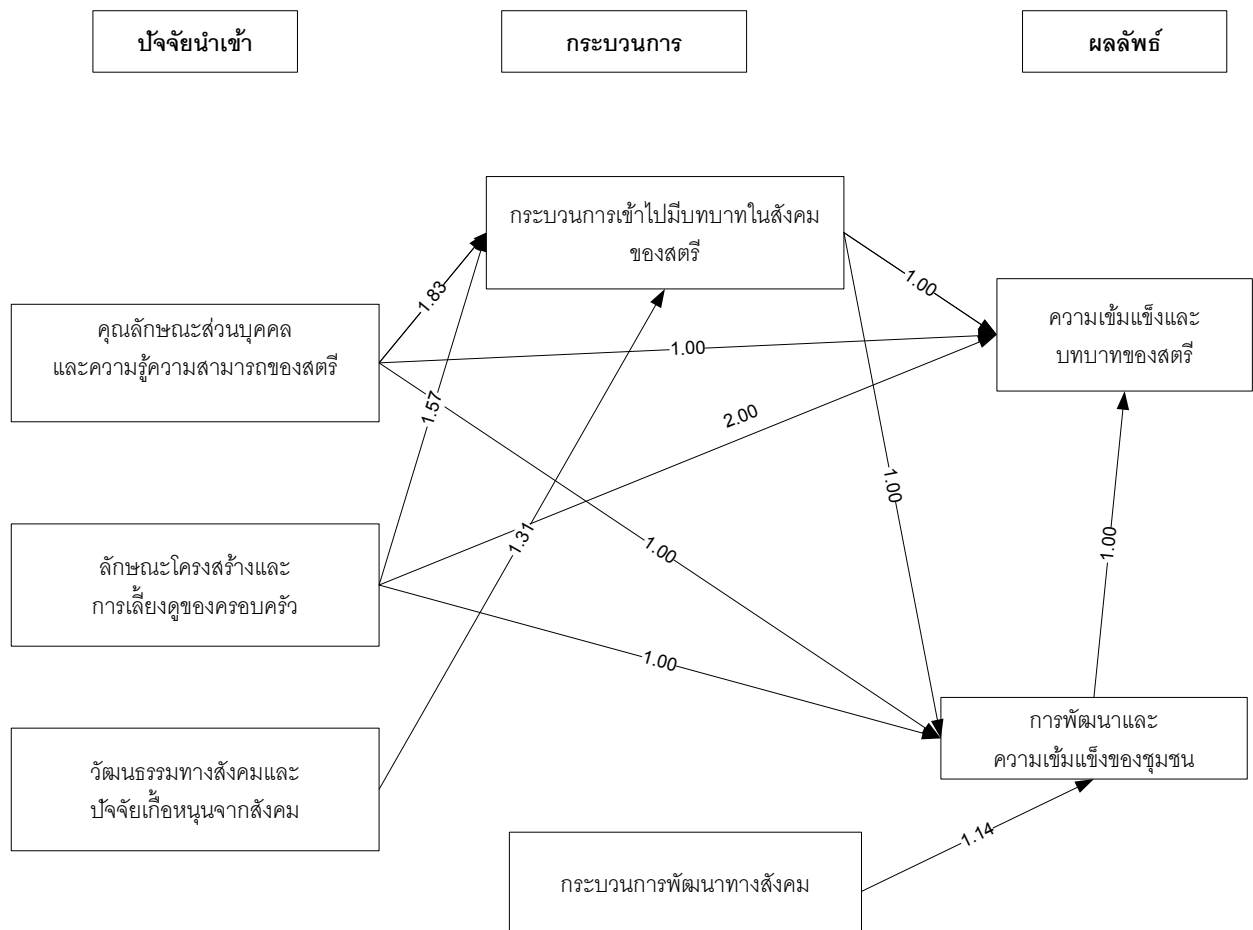
6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยป้อนและปัจจัยกระบวนการในระดับบุคคล ครอบครัว และระดับชุมชน/สังคมที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์กลุ่มสตรี ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุรวม 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยวัฒนธรรมทางสังคมและปัจจัยเกี่ยวเนื่องจากสังคม ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี และปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม และผลลัพธ์กลุ่มสตรี 2 ด้าน คือ ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี และด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้ผู้วิจัยแทนสัญลักษณ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยลูกศรทางเดียว โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุรวม 5 ปัจจัย กับผลลัพธ์กลุ่มสตรี ทั้ง 2 ด้าน จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์มีช่วงคะแนน 0.00-0.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.51-1.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ปานกลาง และ ช่วงคะแนน 1.51-2.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์สูง ผลการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวได้ผลดังตาราง และภาพ แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อไปนี้

ตาราง 5.11 การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มสตรี (กลุ่ม 8)

ปัจจัยเชิงผล	ปัจจัยเชิงสาเหตุ					
	1	2	3	4	6	7
1. ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี						
2. ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว	0.00					
3. ปัจจัยวัฒนธรรมทางสังคมและปัจจัยเกี่ยวเนื่องจากสังคม	0.00	0.00				
4. ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี	1.83	1.57	1.31			
5. ปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม	0.00	0.00	0.00	0.00		
6. ผลลัพธ์ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี	1.00	2.00	0.00	1.00	0.00	1.00
7. ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชน	1.00	1.00	0.00	1.00	1.14	

ภาพ 5.6 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์กลุ่มสตรี (กลุ่ม 8)

จากตารางขนาดความสัมพันธ์และภาพโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์กลุ่มสตรีพบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีในระดับสูงคือปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีระดับปานกลางมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี และปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี ในด้านปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชนในระดับปานกลางมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี และปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าผลลัพธ์ด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชนมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีในระดับปานกลางอีกด้วย

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ส่งผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรี พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรีโดยรวมมีทั้งหมด 5 ปัจจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดในแต่ละปัจจัยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดแต่ละปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) **ปัจจัยป้อนด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี** ประกอบไปด้วย 1.1) เพศ 1.2) สถานภาพสมรส 1.3) ระดับการศึกษา 1.4) อาชีพ 1.5) ความรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติบทบาทตามเพศ 1.6) การให้ความ

ช่วยเหลือประชาชนสมน้ำเสมอ 1.7) ความสนใจเข้าไปแสดงบทบาทในสังคมของสตรี 1.8) ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน 1.9) การเป็นผู้เริ่มต้นก่อสร้างธุรกิจ 1.10) บุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว และ 1.11) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจสังคม 2) **ปัจจัยป้อนด้านลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว** ประกอบด้วย 2.1) รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว 2.2) บทบาทในครอบครัว 2.3) งานในครัวเรือนที่รับผิดชอบ 2.4) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว 2.5) การสนับสนุนจากครอบครัว 2.6) ภูมิหลังของครอบครัว และ 2.7) โครงสร้างทางครอบครัว 3) **ปัจจัยป้อนด้านวัฒนธรรมทางสังคมและปัจจัยเกื้อหนุนจากสังคม** ประกอบด้วย 3.1) การสนับสนุนจากนักการเมือง/พรรคการเมือง 3.2) การสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจ 3.3) การรับรู้และเข้าใจนิยามความหมายการค้ำชู 3.4) การตระหนักต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา 3.5) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย 3.6) อุปสรรคจากผู้มีอิทธิพลในชุมชน 3.7) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มุ่งอุตสาหกรรม 3.8) การย้ายถิ่น 3.9) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่ 3.10) มาตรฐานเชิงซ้อน(double standard) 3.11) โครงสร้างทางสังคมที่มีอคติทางเพศ 3.12) โครงสร้างทางกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ 3.13) โครงสร้างทางศาสนา และ 3.14) อคติทางชาติพันธุ์ 4) **ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี** ประกอบด้วย 4.1) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านสังคม 4.2) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านเศรษฐกิจ 4.3) วิธีการเข้าไปมีบทบาทด้านการเมือง และ 4.4) วิถี/ลักษณะการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง 5) **ปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม** ประกอบด้วย 5.1) การเสริมสร้างการเรียนรู้และความตระหนักแก่คนในชุมชน 5.2) การพัฒนาโลกใฝ่รางวัลและเตือนภัย 5.3) การช่วยเหลือเยียวยาและคลี่คลายปัญหา 5.4) การพัฒนาศักยภาพชุมชน ภูมิคุ้มกันและการป้องกันตนเอง 5.5) การพัฒนาโลก การบริหารจัดการเครือข่าย 5.6) การปรับปรุงโครงสร้าง/ระบบการทำงานของภาคีเครือข่าย และ 5.7) รูปแบบสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต

ส่วนผลลัพธ์ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีประกอบด้วย ผลเกี่ยวกับอนามัยด้านการเจริญพันธุ์ การปรับตัวหลังหย่าร้าง และการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรีทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาและความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย ความเสมอภาคชายหญิง(ด้านการศึกษา, ด้านครอบครัว, ด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรม) เจตคติต่อการทำงานในบ้าน ลักษณะงาน การทำงานนอกบ้านและความสำเร็จในหน้าที่การงานของผู้หญิง มูลค่าทางเศรษฐกิจ (ผู้หญิงเป็นสินค้าทางเพศ) บทบาทชุมชนที่พึงประสงค์ ลักษณะภาคีเครือข่าย การค้าหญิง การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง การคุกคามทางเพศ และการถูกล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีในระดับสูง คือ ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ความเข้มแข็งและบทบาทของสตรีระดับปานกลางมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี และปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี ดังนั้นในการพัฒนาผลลัพธ์ความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มสตรีของประเทศไทยจึงควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้สตรีมีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

ในส่วนของปัจจัยป้อนด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความสามารถของสตรี ควรมีการสร้างเสริมเจตคติของบุคคลที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกันให้ยอมรับ เข้าใจในเรื่องของความเสมอภาคหญิงชายเพิ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติบทบาทตามเพศที่ถูกต้องเหมาะสมแก่บุคคล ซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่ในระดับสภาพแวดล้อมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมโดยรวม ใน

ประเด็นของการส่งเสริมการมีบทบาทของสตรีในสังคมในด้านต่าง ๆ ควรมีเวทีหรือการเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอตามความสนใจของสตรี ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ธุรกิจ หรือ การเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นอกจากนี้การส่งเสริมให้สตรีได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อสนับสนุนการมีบทบาทในสังคมเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย หรือนำไปสู่การเป็นผู้เริ่มต้นก่อสร้างธุรกิจที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสทางหนึ่งในสังคมแก่กลุ่มสตรี รวมทั้งควรมีการจัดอบรม ให้คำแนะนำทั้งรายบุคคลและ รายกลุ่มในแง่ของการพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของสตรี เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สตรีสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ในทุกรูปแบบ

ในด้าน**ปัจจัยป้อนด้านลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว** ควรมีการส่งเสริมรูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวที่ให้ความเสมอภาคหญิงชายเท่าเทียมกัน กระตุ้นให้เกิดการแสดงบทบาทในครอบครัวระหว่าง เพศหญิงและเพศชายในลักษณะที่เกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่แบ่งแยกว่าหน้าที่บทบาทใดเป็นของเพศชาย บทบาทใดเป็นของเพศหญิง สนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลในครอบครัวที่ยึดถือโครงสร้างผู้ชาย เป็นใหญ่ในครอบครัว ในประเด็นของการมีบทบาทในสังคมของสตรีนั้น ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของครอบครัวให้เห็น ความสำคัญ สนับสนุน และเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงบทบาทออกมาในสังคม นอกเหนือจากการมองแค่ผู้หญิง ต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือนแบบเดิม รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทโดยไม่จำกัดด้วยฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสตรี

ในด้าน**ปัจจัยป้อนด้านวัฒนธรรมทางสังคมและปัจจัยเกื้อหนุนจากสังคม** ควรส่งเสริมให้มีการ สนับสนุนจากนักการเมือง/พรรคการเมือง และ/หรือ การสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจในการที่จะให้สตรีได้เข้ามามีบทบาท ในสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐควรมีการตรวจสอบความถูกต้อง โปร่งใสของการ สนับสนุนดังกล่าว เพื่อเป็นการป้องปรามการแสวงหาผลประโยชน์จากการสนับสนุนกลุ่มสตรี ชุมชนหรือสังคมควร ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนิยามความหมายที่ถูกต้องของการค้ามนุษย์ และสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา กระตุ้นให้ชุมชน/สังคมเกิดความตระหนักต่อปัญหาการค้าหญิง/ค้ามนุษย์ ควรมีการประสานงาน สนับสนุน ร่วมมือ ในการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้ภาคี เครือข่ายมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะต่อสู้กับอุปสรรค อาทิเช่น อุปสรรคจากผู้มีอิทธิพลในชุมชน นอกจากนี้สิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งคือ ปรับเปลี่ยนลดความคิดแง่ของสังคมในเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่ อคติ ทางเพศ และอคติทางชาติพันธุ์ ไม่ใช้การปฏิบัติแบบมาตรฐานเชิงซ้อนในสังคม โดยอาจมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนตั้งแต่ ในโรงเรียน และครอบครัว ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่สนับสนุนเรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ลดความสำคัญของ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่ ในแง่มุมของโครงสร้างทางกฎหมาย ควรต้องมีการปรับเปลี่ยน แก้ไข บางประเด็นในข้อกฎหมายที่คุกคามความเสมอภาคทางเพศ รวมทั้งควรมีการใช้สื่อสารมวลชนในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้สังคมเกิดการยอมรับในประเด็นของความเสมอภาคหญิงชายอย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น

ในด้าน**ปัจจัยกระบวนการเข้าไปมีบทบาทในสังคมของสตรี** ควรมุ่งส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบวิธีการเข้าไป มีบทบาทในสังคมด้านต่าง ๆ แก่สตรี เปิดโอกาสให้สตรีได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตน และเปิดเวที และโอกาสให้สตรีได้แสดงความสามารถของตน ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่สตรีกำลังศึกษาอยู่หรือหลังจากจบการศึกษาแล้ว เพื่อให้สตรีได้มีพื้นที่ในการแสดงบทบาทในสังคมทั้งด้านสังคมสงเคราะห์ เศรษฐกิจ และการเมือง นอกจากนี้ควรมี การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธี/ลักษณะการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิงแก่กลุ่มสตรี เพื่อให้สตรีมีความเท่าทันต่อกลอุบายของผู้ค้าหญิง และไม่ตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงหรือหลอกล่ออย่างง่ายดาย

สำหรับใน**ปัจจัยกระบวนการพัฒนาทางสังคม** ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชน/สังคมเกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงปัญหาที่คุกคามความมั่นคงด้านบุคคลในกลุ่มสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความเสมอภาคหญิงชาย การค้าหญิง หรือการค้ามนุษย์ ควรมีการพัฒนากลไกเฝ้าระวังและเตือนภัย การช่วยเหลือเยียวยาและคลี่คลายปัญหา การพัฒนาศักยภาพชุมชน ภูมิคุ้มกันและการป้องกันตนเอง ทั้งจากชุมชนเองและจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐควรมีการพัฒนากลไก การบริหารจัดการเครือข่าย และปรับปรุงโครงสร้าง/ระบบการทำงานของภาคีเครือข่ายในทุกลักษณะ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนและสังคมให้เท่าทันกับรูปแบบสื่อลามกในอินเทอร์เน็ตที่เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบสื่อลามกเดิมในอดีต

7. ผลการสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้กลุ่มผู้สูงอายุ

1) การบรรยายลักษณะงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

รายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ มีจำนวน 13 เรื่อง เป็นรายงานวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 6 เล่ม และเป็นรายงานวิจัยระดับคุณวุฒิจำนวน 2 เล่ม วิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม รายงานวิจัยเรื่องแรกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (คุณวุฒิพนธ์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่สอง เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์, 2549) รายงานวิจัยเรื่องสาม เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) รายงานวิจัยเรื่องที่สี่ เป็นรายงานวิจัยการสำรวจคุณภาพชีวิต และความต้องการด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์, 2547) รายงานวิจัยเรื่องที่ห้าเป็นรายงานการสำรวจความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดเลย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) รายงานวิจัยเรื่องที่หกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นธรรมในการใช้บริการสุขภาพของกลุ่มประชากรวัยสูงอายุในประเทศไทยช่วงระหว่างเศรษฐกิจฟองสบู่และหลังวิกฤติเศรษฐกิจ (คุณวุฒิพนธ์, 2547) รายงานวิจัยเรื่องที่เจ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเอดส์ (วิทยานิพนธ์, 2546) รายงานวิจัยเรื่องที่แปด เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอาคารสูง: กรณีศึกษาอาคารสวนคนนิเวศ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์, 2547) รายงานวิจัยเรื่องที่เก้าเป็นรายงานวิจัยการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบ เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตร (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบเอ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง เป็นรายงานวิจัยที่รายงานการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม : การสำรวจความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทยในจังหวัดยโสธร (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) รายงานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นรายงานวิจัยประเมินติดตามผลพื้นที่ดำเนินการขยายผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ปี 2551 จังหวัดภูเก็ต (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ 6 เล่ม (908,911,912,921,922,923) ระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) 3เล่ม (901, 903, 908) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative

study) 2 เล่ม (918, 924) นอกจากนั้นใช้ระเบียบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) 1 เล่ม (913) การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Phenomenology) 1 เล่ม (914) และการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) 1 เล่ม (917) ส่วนใหญ่นำเสนอผลการวิจัยแบบบรรยายข้อค้นพบ ร่วมกับข้อเสนอแนะทั้งเชิงปฏิบัติการและเชิงนโยบาย

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายนอก (External criticism) พบว่ารายงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 13 เล่ม มีการจัดพิมพ์โดยอักษรที่มีขนาดอ่านง่าย ลักษณะและสีสันอักษรมีความเหมาะสมน่าอ่าน และสีปกมีความสวยงาม ในด้านเนื้อหาของงานวิจัยมีการจัดเรียงแตกต่างไปจากรูปแบบงานวิจัยโดยทั่วไป ทำให้ยากต่อการอ่าน ในส่วนลักษณะการพิมพ์เผยแพร่มีการจัดทำรูปเล่ม และส่วนใหญ่ของงานวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษามีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดรายงานวิจัยทางอินเทอร์เน็ตในขณะที่ยังงานวิจัยอื่น ๆ เพียงจัดทำรูปเล่มเผยแพร่เฉพาะหน่วยงานของตนเองเท่านั้น

ความน่าเชื่อถือของรายงานวิจัยจากการวิพากษ์ภายใน (internal criticism) พบว่า นักวิจัยมีคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญ และมีความรู้เหมาะสมในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ สังเกตได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และบรรยายผลการวิจัยโดยเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นไปอย่างครอบคลุม ส่วนการเชื่อมโยงกับแนวคิด/ทฤษฎีของงานวิจัย ในการออกแบบการวิจัยพบว่า รายงานวิจัยเหล่านี้ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายอันประกอบด้วย ใช้ระเบียบวิจัยเชิงสำรวจ ระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงพรรณนา การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา และการศึกษาเฉพาะกรณี เนื้อหาสาระในรายงานมีความหลากหลายสอดคล้องตามวิธีการวิจัยที่ใช้ แสดงว่านักวิจัยที่ทำการวิจัยเรื่องนั้น ๆ มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัย มีการเรียงลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ การนำเสนอรายงานวิจัยใช้รูปแบบบรรยายให้เห็นถึงสภาพ และข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่องค์ความรู้ที่จากงานวิจัยมีข้อจำกัดในแง่ของการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบสามารถอ่านได้ง่าย ในด้านผลการสังเคราะห์สรุปสาระที่ได้มีความน่าเชื่อถือพอสมควร เนื่องมีการนำข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสนับสนุนการสังเคราะห์ข้อค้นพบ ข้อจำกัดที่ได้อ้างอิงมีประโยชน์เฉพาะในเชิงปฏิบัติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ ส่วนประโยชน์ทางวิชาการยังมีข้อจำกัด เนื่องการใช้แนวคิดทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากนัก ดังนั้นรายงานวิจัยส่วนใหญ่ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการดูแลผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย

2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 13 เรื่อง ตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (causes and effects) ให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทย ในการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานครั้งนี้ใช้กรอบความเดียวกับกรอบความคิดในการวิเคราะห์อภิมานที่นำเสนอตอนต้น และนำเสนอผลการสังเคราะห์รายงานวิจัยในตอนนี้เป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการนำเสนอผลการสังเคราะห์สาระสรุปจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ตอนที่สองเป็นการนำเสนอสรุปประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์รายงานตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ประเด็นเชิงสาเหตุและผลที่นำเสนอได้มาโดยการนำสาระสรุปจากตอนแรกมาแปลความหมาย 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา การแปลความหมายเชิงหักล้าง และการแปลความหมายเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง/แสดงความเป็นสาเหตุและผล รายละเอียดของสาระแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

3) สรุปสาระจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องแรกเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมาในมุมมองของคณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุ และศึกษาผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านบุคลากรในการดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย การขาดแคลนวิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุได้ **ปัจจัยด้านที่สองเป็นปัจจัยด้านการดำเนินการของศูนย์** ประกอบด้วย การขาดการมีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้สูงอายุทั้งด้านการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมกันรับผลประโยชน์ ร่วมกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรผู้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุมีน้อย เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการภายในศูนย์โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่าศูนย์มีการจัดกิจกรรมสันทนาการน้อย จำนวนผู้สูงอายุมาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์น้อย และ**ปัจจัยที่สามเป็นการจัดระบบการดำเนินการของศูนย์** ประกอบด้วย การจัดให้มีบุคลากรมีส่วนร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น และดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเกิดการพัฒนาศูนย์อย่างยั่งยืน ทำให้ศูนย์มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุมากขึ้น

รายงานวิจัยเรื่องที่สอง เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างเสริมพลังอำนาจเพื่อการปรับตัวโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 4 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย สภาพภาวะเจ็บป่วย ความซึมเศร้า ความกลัวต่อความเจ็บป่วยและความตาย การทะเลาะวิวาท ส่งผลให้ผู้สูงอายุขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ **ปัจจัยด้านที่สองเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม** ประกอบด้วย การเปลี่ยนที่อยู่อาศัย และการเผชิญกับกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์ เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ **ปัจจัยด้านที่สามคือ ปัจจัยด้านกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม** ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีพลังอำนาจในการควบคุมกำกับกรดำเนินการชีวิตของตนเอง ทำให้สามารถจัดการกับปัญหา และอุปสรรคได้ อย่างเหมาะสม และ**ปัจจัยด้านที่สี่เป็นปัจจัยด้านความสามารถในการปรับตัว** ซึ่งการปรับตัวนี้เป็นการปรับตัวทั้งด้านร่างกาย สังคม และจิตวิญญาณ ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

รายงานวิจัยเรื่องสาม เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทัศนคติการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน และทัศนคติการเตรียมความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนและนักวิจัย ร่วมกันพัฒนาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับสภาพของแต่ละพื้นที่ และขยายเครือข่ายอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็น ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชนในเรื่องทัศนคติการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน** ประกอบด้วย การทดแทนบุญคุณ การเห็นคุณค่า และให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ และการเคารพและเชื่อฟังผู้สูงอายุ ส่งผลให้ ชุมชนไม่ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ให้อภัยผู้สูงอายุในความผิดพลาดของผู้สูงอายุ ให้อาหารดูแลผู้สูงอายุทั้งเรื่องอาหารการกิน และการออกกำลังกาย

ปัจจัยที่สอง ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชนในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน โดยเฉพาะด้านการดูแลรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ โดยชุมชนจัดตั้งอาสาสมัครมาดูแล และการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ **ปัจจัยที่สาม** คือกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน การปฏิบัติร่วมกัน และการสรุปทบทวนร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยที่สี่** เป็นการสร้างแนวปฏิบัติสำหรับชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การให้ความรู้ การกำหนดแผนกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ

รายงานวิจัยเรื่องที่ดี เป็นรายงานวิจัยการสำรวจคุณภาพชีวิต และความต้องการด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตและความต้องการด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ของผู้สูงอายุที่มีสถานที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความต้องการด้านการศึกษาของผู้สูงอายุที่มีสถานที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพภูมิหลังต่างกัน และเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีสถานที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ กรรมสิทธิ์ในบ้านพักอาศัย เขตที่อยู่อาศัย ภาวะพึ่งพา โรคประจำตัว หลักประกันสุขภาพ และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ส่งผลต่อความต้องการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยความต้องการด้านการศึกษา** ประกอบด้วย ข่าวสารข้อมูลกิจกรรมด้านการฝึกทักษะ และกิจกรรมด้านความรู้พื้นฐาน เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และ**ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยด้านแนวทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ข่าวสารข้อมูลที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สติปัญญา คุณธรรม และสังคม

รายงานวิจัยเรื่องที่ดีเป็นรายงานการสำรวจความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเมินสถานการณ์เสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุจังหวัดเลย และจัดทำข้อมูลสภาวะเสี่ยงของผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 6 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและจิต** ประกอบด้วย ด้านสุขภาพกายอันได้แก่โรคเรื้อรัง ที่พบบ่อยคือ เบาหวาน โรคความดัน โรคหัวใจ มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย วิตกกังวล เครียด ส่งผลต่อทั้งสภาวะสุขภาพอนามัย และภาวะจิตใจของผู้สูงอายุ **ปัจจัยที่สองคือปัจจัยความเสี่ยงด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ** การได้รับประทานอาหารที่ไม่เพียงพอในแต่ละวัน และการอยู่ในสภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ **ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ** ประกอบด้วย การถูกแสดงอาการเบื่อหน่ายและเป็นภาระ และถูกดูค่า จากคู่สมรส ลูกหลาน หรือญาติพี่น้อง ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม **ปัจจัยที่สี่เป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก** ประกอบด้วยการถูกทอดทิ้ง และเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ทำให้สังคมอาจต้องมารับภาระเหล่านี้ **ปัจจัยที่ห้าคือปัจจัยความเสี่ยงด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ** ทำให้ผู้สูงอายุเข้าไปสู่สถานการณความเสี่ยงและ**ปัจจัยที่หก คือปัจจัยการกำหนดนโยบายสำหรับผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย มาตรการป้องกันและแก้ไขแนวโน้มอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน ความช่วยเหลือจากรัฐ ได้แก่ความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาล การติดต่อราชการ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ปัญหาทางสังคมลดลงในอนาคต

รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นธรรมในการใช้บริการสุขภาพของกลุ่มประชากรวัยสูงอายุในประเทศไทยช่วงระหว่างเศรษฐกิจฟองสบู่และหลังวิกฤติเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดขนาดความไม่เสมอภาคทางสุขภาพ และความไม่เป็นธรรมของการใช้บริการสุขภาพของประชากรไทยวัยสูงอายุ ในช่วงเวลาของสถานการณ์เศรษฐกิจปี 2534 2539 และ 2544 และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความไม่เป็นธรรมของการใช้บริการสุขภาพของประชากรไทยวัยสูงอายุแบบผู้ป่วยนอก-ใน ในช่วงเวลาของสถานการณ์เศรษฐกิจปี 2534 2539 และ 2544 และนำผลการวิจัยในการทดสอบทางเลือกเชิงนโยบายในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมของระบบบริการสุขภาพจากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 4 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านลักษณะของผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย สถานะ ภาวะสุขภาพ และความจำเป็นด้านสุขภาพ ได้แก่ การเจ็บป่วยเรื้อรังที่แตกต่างกันระหว่างผู้สูงอายุที่มีฐานะแตกต่างกัน ความต้องการด้านสุขภาพก็จะแตกต่างกัน **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยนโยบายด้านสุขภาพ** ประกอบด้วย การกระจายของสถานบริการสุขภาพมีข้อจำกัดทำให้สวัสดิการรักษากรณีที่ไม่สามารถบรรเทาความไม่เป็นธรรมได้ รวมทั้งประสิทธิภาพของสถานบริการระดับต้น **ปัจจัยที่สามเป็นปัจจัยความเป็นธรรมในการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยอุปสรรคในการเข้าถึงบริการ และการกระจายของสถานพยาบาลไม่ทั่วถึง และ**ปัจจัยที่สี่คือปัจจัยด้านการกำหนดนโยบาย** ประกอบด้วย การรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ มาตรการทางภาษี เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสุขภาพ ณ สถานบริการระดับต้น การประเมิน และการติดตามปรากฏการณ์ความไม่เป็นธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลที่ดีขึ้น

รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเอดส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิต (Lived experiences) ของผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเอดส์ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรก ได้แก่ ลักษณะของการเจ็บป่วย** ประกอบด้วย การเจ็บป่วยที่เรื้อรัง มีความรุนแรง เจ็บปวดทุกข์ทรมาน ส่งผล การรับรู้ของผู้ป่วยจากประสบการณ์โดยตรง ของผู้สูงอายุเอง **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยด้านการรับรู้ต่อความเจ็บป่วยที่มีความรุนแรง** ประกอบด้วย ความรู้สึกตกใจ ความรู้สึกไม่แน่ใจ และความกลัว ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิต **ปัจจัยที่สามคือปัจจัยด้านการปรับตัวในการดำเนินชีวิต** ประกอบด้วย การเก็บเรื่องไว้กับตนเอง ครอบครัวยอมรับและร่วมกันช่วยเหลือ การดูแลสุขภาพของตนเองเพิ่มขึ้น การลด/แยกตัวเองออกจากกิจกรรมทางสังคม การทำใจยอมรับ การหาที่พึ่งทางใจ และ ความต้องการเกี่ยวกับการดูแล

รายงานวิจัยเรื่องที่ทำเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอาคารสูง: กรณีศึกษาอาคารสวนคนิเวศ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพของผู้สูงอายุในอาคารสวนคนิเวศ สภาพทางด้านกายภาพของที่อยู่อาศัยและการอยู่อาศัยปัจจุบันของผู้สูงอายุในอาคารสวนคนิเวศและศึกษาปัญหาในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยในอาคารสวนคนิเวศจากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 3 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย โรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิต และโรคหัวใจ กล้ามเนื้อที่อ่อนกำลังและข้อเสื่อม และปัญหาด้านสายตาซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน หากว่าสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเหมาะสมกับสภาวะร่างกายจะส่งผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพของที่อยู่อาศัย** ประกอบด้วย อุปกรณ์ประกอบอาคารไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้แก่ ขาดราวจับบันได ราวจับมีลักษณะไม่เหมาะสม ติดตั้งในตำแหน่งที่ไม่ถูกระยะ รวมทั้ง

แสงสว่างในพื้นที่ส่วนกลางไม่เพียงพอ อุปกรณ์ในห้องน้ำไม่เหมาะสม เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งขนาดพื้นที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์การมีกิจกรรมของผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยด้านที่สามคือกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยกิจกรรมขั้นพื้นฐาน กิจกรรมทำงานบ้าน และกิจกรรมพักผ่อนใช้เวลาว่าง การมีกิจกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการยืดระยะเวลาในการเกิดภาวะพึ่งพาออกไป

รายงานวิจัยเรื่องที่เก้า เป็นรายงานวิจัยการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตามโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน รวมทั้งสำรวจความต้องการของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 5 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ความต้องการให้หน่วยงานจัดฝึกอบรม สัมมนา หรือเพิ่มเติมความรู้ในหลักสูตรเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ การศึกษาและดูงานจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาดังกล่าวทำให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเกิดความพึงพอใจ **ปัจจัยที่สองปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์-เครื่องมือ** ประกอบด้วยเครื่องอุปโภค-บริโภค/ข้าวสารอาหารแห้งให้กับผู้สูงอายุ ยารักษาโรคปัจจุบันทันด่วนให้กับผู้สูงอายุ เสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม/ที่นอน และตู้อบสมุนไพรให้กับผู้สูงอายุ และยานพาหนะรับ-ส่งอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ทำให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง **ปัจจัยด้านที่สามด้านสวัสดิการเกี่ยวกับค่าตอบแทน** ก่อให้เกิดกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง **ปัจจัยที่สี่ด้านสภาพแวดล้อมต่อการปฏิบัติงาน** ประกอบด้วยความร่วมมืออย่างดีจากการติดต่อประสานงานการปฏิบัติงานตามโครงการจากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี ทำให้โครงการยังดำเนินอยู่ต่อไป และ**ปัจจัยที่ห้า การดำเนินงานของโครงการ** ซึ่งส่วนใหญ่การเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขทั่ว ๆ ไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่วางไว้

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบ เป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตรมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประเมินสถานการณ์เสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุจังหวัดเลย และจัดทำข้อมูลสถานะเสี่ยงของผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 6 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและจิต** ประกอบด้วย การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง อันได้แก่ โรคความดันโลหิต โรคเกี่ยวกับกระดูก และโรคเบาหวาน สุขภาพทางจิตซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความเครียด ความกังวล พบว่า ผู้สูงอายุเกือบครึ่งนอนไม่หลับสนิทติดต่อกัน 3 วัน ในรอบปีที่ผ่าน **ปัจจัยด้านที่สองคือปัจจัยในการดำรงชีพ** ประกอบด้วย การไม่มีรายได้ของตนเองและรายได้จากแหล่งอื่นต่ำ และความไม่พอเพียงด้านอาหาร **ปัจจัยที่สาม ด้านการถูกทำร้ายร่างกาย/ จิตใจ และการถูกละเมิดสิทธิ** ประกอบด้วย การถูกรังแก การดูถูกรังแก แต่ที่สำคัญคือ บุคคลที่ทำร้ายจิตใจมากที่สุดคือผู้ที่อยู่ใกล้ซิด คือ คู่สมรส และหลาน ญาติพี่น้อง **ปัจจัยที่สี่ด้านการตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก** ประกอบด้วย ความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ภาวะความรับผิดชอบในครอบครัว ภาระหนี้สินที่ไม่สามารถใช้คืนได้หมด การขอความช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้ทันที **ปัจจัยที่ห้าด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านสุขภาพ ทั้ง 5 ปัจจัยข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัญหาสังคมที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้ และ**ปัจจัยที่หกคือปัจจัยการกำหนดนโยบายสำหรับผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขแนวโน้มอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบเจ็ดเป็นรายงานวิจัยที่ศึกษาความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเมินสถานการณ์เสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุจังหวัดเลย และจัดทำข้อมูลสถานะเสี่ยงของผู้สูงอายุ จาก ผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 6 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและจิต** ประกอบด้วย การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดัน โรคเกี่ยวกับกระดูก และโรคเบาหวาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การออกกำลังกาย ผู้สูงอายุเกือบครึ่งหนึ่ง นอนไม่หลับสนิทติดต่อกัน 3 วัน ในรอบปีที่ผ่านมา รู้สึกเบื่อหน่าย และวิตกกังวล **ปัจจัยที่สองเป็นปัจจัยในการดำรงชีพ** ประกอบด้วย การไม่มีรายได้ของตนเอง และการรับประทานอาหารอย่าง เพียงพอ ปัจจัยที่สามด้านการถูกทำร้ายร่างกาย จิตใจ และการถูกละเมิด ผู้สูงอายุถูกทำร้ายจิตใจมากกว่าถูกทำร้ายร่างกาย เป็นการ ดูด่า ดูถูก เกิดจากบุคคลใกล้ชิด คือลูกและคู่สมรส **ปัจจัยด้านที่สี่ ด้านการตกอยู่ในสภาวะ ยากลำบาก** ประกอบด้วย การถูกทอดทิ้ง มีภาระหนี้สินที่ส่งสม และพบปัญหาในการขอความช่วยเหลือในกรณีเกิด เหตุฉุกเฉิน **ปัจจัยที่ห้าด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยความพร้อมในด้านที่อยู่อาศัย ความพร้อมด้านเศรษฐกิจ พบว่าผู้สูงอายุส่วนน้อยที่มีเงินออมหรือทรัพย์สินสำรอง และยังคงหาอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ของ ตนเอง ในขณะที่ความพร้อมด้านสุขภาพพบว่าส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว และพบว่ายังคงมีผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าถึง การรักษาพยาบาลได้ และไม่มีหลักประกันสุขภาพใด ๆ ทั้ง 5 ปัจจัยข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัญหาสังคมที่จะเกิดใน อนาคตอันใกล้ และ**ปัจจัยที่หกคือปัจจัยการกำหนดนโยบายสำหรับผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยมาตรการป้องกันและ แก้ไขแนวโน้มอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสอง เป็นรายงานวิจัยที่รายงานการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม : การสำรวจความ เสี่ยงของผู้สูงอายุไทยในจังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเมินสถานการณ์เสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ จังหวัดเลย และจัดทำข้อมูลสถานะเสี่ยงของผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุป ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 6 ปัจจัยหลัก **ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยความเสี่ยงด้าน สุขภาพกายและจิต** ประกอบด้วย โรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดัน โรคเกี่ยวกับกระดูก และโรคเบาหวาน มีอาการ เจ็บป่วยเล็กน้อย ความสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการไม่ออกกำลังกาย นอนไม่หลับสนิทติดต่อกัน 3 วัน ในรอบปีที่ผ่านมา ความวิตกกังวล และกลัวถูกทอดทิ้ง **ปัจจัยที่สองคือด้านปัจจัยในการดำรงชีพ** ประกอบด้วย ที่ อยู่อาศัย และรายได้ของตนเองไม่เพียงพอ **ปัจจัยที่สามด้านการถูกทำร้ายร่างกาย จิตใจ และการถูกละเมิด** ส่วนใหญ่มักเกิดจากบุคคลใกล้ชิด **ปัจจัยที่สี่ด้านการตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก** ประกอบด้วย ความรู้สึกถูก ทอดทิ้ง และมีอุปสรรคในการขอความช่วยเหลือได้ทันทีกรณีฉุกเฉิน **ปัจจัยที่ห้าด้านการเตรียมความพร้อมผู้ สูงอายุ** ประกอบด้วยความพร้อมในด้านบ้านและที่ดิน ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความไม่พร้อมด้าน สุขภาพ ทั้ง 5 ปัจจัยข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัญหาสังคมที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้ และ**ปัจจัยที่หกคือปัจจัยการ กำหนดนโยบายสำหรับผู้สูงอายุ** ประกอบด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขแนวโน้มอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อันใกล้

รายงานวิจัยเรื่องที่สิบสาม เป็นรายงานวิจัยประเมินติดตามผลพื้นที่ดำเนินการขยายผลโครงการอาสาสมัคร ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ปี 2551 จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินติดตามผลโครงการนำร่องอาสาสมัคร ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) จังหวัดภูเก็ต ของประชาชนผู้สูงอายุต่อผลสัมฤทธิ์และการบรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานต่อโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจาก ผู้รับบริการ (ผู้สูงอายุ) บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาแนวทางการขยายผลการดำเนินงานต่อโครงการ

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด 4 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านบุคลากร ประกอบด้วย สภาวะขาดแคลนบุคลากร และไม่มีความพร้อมในด้านทักษะองค์ความรู้ ทักษะคติ และทักษะในการดำเนินการ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ ปัจจัยที่สองคือปัจจัยด้านกิจกรรมในโครงการ ประกอบด้วย การดูแลช่วยเหลือ การพูดคุย และการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจ **ปัจจัยที่สามคือปัจจัยด้านการสนับสนุน** ประกอบด้วยบุคลากรที่จะมาให้องค์ความรู้ ขยายพื้นที่ดำเนินการ และจัดแผนงบประมาณและจัดอบรมอาสาสมัคร เกี่ยวข้องกับการดำเนินการขยายผลของโครงการ **ปัจจัยที่สี่ ความเข้มแข็งของชุมชน** ประกอบด้วย ความพร้อมของอาสาสมัคร และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นกว่าเดิม

4) สรุปประเด็นสาเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान

เมื่อนำสาระสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์ 13 เล่ม ได้แก่ปัจจัยหรือประเด็นที่เป็นสาเหตุอันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยรวม 7 ปัจจัยหลัก และผลคือคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยเชิงสาเหตุ**ปัจจัยที่หนึ่ง** คือ ปัจจัยเรื่องลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้านดังนี้ 1.1) ด้านสุขภาพกายและจิต ได้แก่ โรคเรื้อรัง ที่พบบ่อย 3 อันดับแรกในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดัน โรคเกี่ยวกับกระดูก และโรคเบาหวาน มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ที่พบบ่อยคือ ตาพร่ามัว การขาดแคลนอาหาร อากาการหุดหืดและความจำเสื่อม ปัญหาการเคลื่อนไหวร่างกาย และการนอนไม่หลับสนิทติดต่อกัน 3 วัน ในรอบปีที่ผ่านมา โดยไม่ทราบสาเหตุ 1.2) ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ได้แก่ ผู้สูงอายุครึ่งหนึ่งไม่มีรายได้ของตนเอง ไม่เพียงพอรายได้จากแหล่งอื่นอยู่ในระดับต่ำ 1.3) ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ได้แก่ การถูกทำร้ายร่างกาย เกิดจากบุคคลใกล้ชิด คือลูกและคู่สมรส 1.4) ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้แก่ การรับภาระเพียงลำพัง และ 1.5) ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ การไม่มีเงินออมหรือทรัพย์สินสำรอง และขาดอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ของตนเอง ไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ และไม่มีหลักประกันสุขภาพใด ๆ สัมพันธ์กับปัญหาของสังคมที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้ และนำมาสู่การกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขแนวโน้มอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

ปัจจัยเชิงสาเหตุ**ปัจจัยที่สอง** คือ ปัจจัยด้านลักษณะและความต้องการของผู้สูงอายุ ที่ประกอบด้วย 2.1) การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง 2.2) กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ 2.3) การเสริมสร้างพลังอำนาจ รวมทั้งความต้องการ 2.4) ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน ก่อให้เกิดพลังอำนาจในการปรับตัวต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และปัจจัยที่สาม

ปัจจัยสาเหตุ**ปัจจัยที่สาม** คือปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องของ 3.1) บุคลากรและ 3.2) วัสดุอุปกรณ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ในการดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจัยสาเหตุด้านกระบวนการ**ปัจจัยที่หนึ่ง** คือ ปัจจัยด้านลักษณะและกระบวนการดำเนินงานของรัฐ และชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ด้านได้แก่ ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน ได้แก่ 4.1) ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวกของชุมชนต่อผู้สูงอายุ และ 4.2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน ทำให้ผู้สูงอายุภายในชุมชนได้รับการดูแล และมีบุคลากรในการดูแลผู้สูงอายุเพียงพอ รวมทั้ง 4.3) การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน เกิดการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน **ปัจจัยที่สอง** ปัจจัยด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ได้แก่ 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน และ 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร มี 5.3) การติดตามการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง และ 5.4) การพัฒนาอย่างยั่งยืน

และสามารถขยายผลของโครงการ ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น **ปัจจัยที่สาม** ปัจจัยด้านการจัดการที่อยู่อาศัย ได้แก่ 6.1) สภาพที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ 6.2) การลดปัญหาในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุได้ 6.3) มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และ **ปัจจัยที่สี่** ปัจจัยด้านนโยบายสุขภาพที่ก่อให้เกิด 7.1) ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ 7.2) มีความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ทั้งสวัสดิการ และการกระจายสถานบริการ รวมทั้งนโยบายที่ลดสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุทั้งมาตรการภาษี และการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจัยผลลัพธ์ของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยประเด็นที่แสดงถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน นับหมายเลขต่อจากปัจจัยเชิงสาเหตุด้านกระบวนการ ดังนี้ 8.1) ด้านสุขภาพกาย 8.2) ด้านสุขภาพทางใจ 8.3) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และ 8.4) สภาพทางสังคมของผู้สูงอายุ

ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 7 ปัจจัยหลัก รวมปัจจัยทั้งหมด 22 ปัจจัย และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อันเป็นผลจากปัจจัยหลักรวม 4 ด้านที่ได้จากรายงานวิจัย 13 เรื่องนำเสนอในตาราง 5.12

ตาราง 5.12 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทย

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ปัจจัยป้อน (Input process)													
1. สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ													
1.1 สุขภาพกายและจิต ได้แก่ โรคความดัน โรคเกี่ยวกับกระดูก และโรคเบาหวาน ตาพร่ามัว การบาดเจ็บจากอาหาร อากาศหุงต้มและความจำเสื่อม และการนอนไม่หลับสนิทติดต่อกัน 3 วัน ในรอบปีที่ผ่านมา โดยไม่ทราบสาเหตุ		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
1.2 พื้นฐานในการดำรงชีพ ได้แก่ ผู้สูงอายุครึ่งหนึ่งไม่มีรายได้ของตนเอง ไม่เพียงพอรายได้จากแหล่งอื่นอยู่ในระดับต่ำ					✓					✓	✓	✓	
1.3 การถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ได้แก่ การถูกทำร้ายร่างกาย เกิดจากบุคคลใกล้ชิดคือลูกและคู่สมรส					✓					✓	✓	✓	
1.4 การตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้แก่ การรับภาระเพียงลำพัง					✓					✓	✓	✓	
1.5 ขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุ ได้แก่ การไม่มีเงินออมหรือทรัพย์สินสำรองและขาดอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ของตนเอง ไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ และไม่มีหลักประกันสุขภาพใด ๆ					✓					✓	✓	✓	
2. ความต้องการของผู้สูงอายุ													
2.1 การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง							✓						
2.2 กระบวนการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปรับตัว	✓	✓											
2.3 การเสริมสร้างพลังอำนาจ		✓											

ปัจจัย และผลลัพธ์	งานวิจัยเรื่องที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2.4 ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน				✓									
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ													
3.1 บุคลากร	✓		✓						✓				✓
3.2 วัสดุและอุปกรณ์									✓				
ปัจจัยกระบวนการ (Process)													
ลักษณะและกระบวนการดำเนินงานของรัฐ และชุมชน													
4. การเตรียมความพร้อมของชุมชน													
4.1 การให้ความรู้ความเข้าใจ แนวคิดทัศนคติ			✓	✓									
4.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน			✓	✓									
4.3 การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน			✓	✓									
5. โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน													
5.1 การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานและ	✓		✓						✓				✓
5.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะกรรมการ และการติดตามการดำเนินงานโครงการ	✓		✓						✓				✓
5.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการขยายผลของโครงการ	✓		✓						✓				✓
6. ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ													
6.1 สภาพที่อยู่อาศัย		✓						✓					
6.2 ปัญหาในการอยู่อาศัย		✓						✓					
6.3 กิจกรรมการใช้พื้นที่ และการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		✓						✓					
7. นโยบายสุขภาพ													
7.1 ความไม่เสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ						✓							
7.2 ความไม่เป็นธรรมในการใช้บริการสุขภาพ ได้แก่ สวัสดิการ และการกระจายสถานบริการ						✓							
8. ผลลัพธ์ของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (Output process)													
8.1 สภาวะสุขภาพอนามัย	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.2 สภาวะจิตใจ		✓					✓		✓				✓
8.3 สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ				✓				✓					
8.4 สภาพทางสังคม	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ การอ้างอิงรายงานวิจัย

1= การเสริมสร้างศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2= กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่

3= การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ

4= การสำรวจคุณภาพชีวิต และความต้องการด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

5= การสำรวจความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดเลย

6= ความเป็นธรรมในการใช้บริการสุขภาพของกลุ่มประชากรวัยสูงอายุในประเทศไทยช่วงระหว่างเศรษฐกิจฟองสบู่และหลังวิกฤติเศรษฐกิจ

7= ประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเอดส์

8= การศึกษาสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอาคารสูง: กรณีศึกษาอาคารสงวนคนเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

9= การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

10= พฤติกรรมความเสี่ยงของผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตร

11= ความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทย

12= รายงานการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม: การสำรวจความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทยในจังหวัดยโสธร

13= การประเมินติดตามผลพื้นที่ดำเนินการขยายผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ปี 2551 จังหวัดภูเก็ต

5) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้เป็น การนำเสนอผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยตามหลักการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानที่นำเสนอตอนที่แล้ว ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วยปัจจัยรวม 18 ปัจจัย ปัจจัยกระบวนการ 3 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วยปัจจัยรวม 11 ปัจจัย และปัจจัยผลลัพธ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 4 ด้าน

ผู้วิจัยนำปัจจัยเชิงสาเหตุ และปัจจัยกระบวนการที่ส่งผลต่อผลลัพธ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยอันเป็นปัจจัยหลักมาจัดหมวดหมู่ใหม่เป็น 22 ปัจจัย ตามกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 22 ประเด็น แสดงในการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ **ปัจจัยด้านด้านบุคคล** ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่หนึ่งด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ คือ 1.1) ด้านสุขภาพกายและจิต 1.2) ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ 1.3) ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ 1.4) ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ 1.5) ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ปัจจัยด้านที่สอง ความต้องการของผู้สูงอายุ คือ 2.1) การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง 2.2) กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ 2.3) การเสริมสร้างพลังอำนาจ 2.4) ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน ปัจจัยที่สามเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ 3.1) ด้านบุคลากร 3.1) ด้านวัสดุอุปกรณ์ **ปัจจัยด้านกระบวนการของรัฐและชุมชน** ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ปัจจัยที่สี่ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน 4.1) ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก 4.2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน 4.3) การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของ ปัจจัยที่ห้าด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่

บ้าน ได้แก่ 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร 5.3) การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถขยายผลของโครงการ ปัจจัยที่หกด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ 6.1) สภาพที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ 6.2) ปัญหาในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 6.3) มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และ ปัจจัยที่เจ็ดด้านนโยบายสุขภาพ คือ 7.1) ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ 7.2) มีความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ สำหรับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่เป็น 4 ด้าน คือ 8.1) การมีสุขภาพกายที่ดี 8.2) สุขภาวะทางใจ 8.3) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเหมาะสม 8.4) สภาวะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ เมื่อนับรวมประเด็นทั้งหมดสำหรับกรณีวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ได้ประเด็นรวมทั้งสิ้น 26 ประเด็น

ผู้วิจัยนำประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ 22 ประเด็น และผล คือคุณภาพชีวิต 4 ประเด็นรวม 26 ประเด็น มาวิเคราะห์ขนาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเด็นตามข้อค้นพบจากงานวิจัยทั้ง 13 เรื่อง โดยกำหนดรหัสแสดงขนาดหรือปริมาณความสัมพันธ์แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก.ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะไม่ทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมา

ข.ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับต่ำ กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับต่ำ

ค.ขนาดความสัมพันธ์ เท่ากับ 2 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับสูง กล่าวคือ เมื่อเชิงสาเหตุเกิดขึ้นจะทำให้ปัจจัยผลเกิดขึ้นตามมาได้ในระดับสูง

ผลจากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างประเด็นทั้ง 22 ประเด็น แสดงในการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ เมื่อมีประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุอยู่แนวตั้ง และประเด็นที่เป็นผลอยู่ในแนวนอน โดยมีตัวเลขในแต่ละเซลล์แสดงถึงความสัมพันธ์ สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีความสัมพันธ์สูงหรือแนวโน้มที่จะมีผลที่เกิดตามมาในระดับสูง ได้แก่ ปัจจัยด้านด้านบุคคล คือ ปัจจัยหมายเลข 1.1) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ปัจจัยหมายเลข 1.2) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ปัจจัยหมายเลข 1.3) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ปัจจัยหมายเลข 1.4) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ ปัจจัยหมายเลข 1.5) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 3.1) ปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านบุคคลทั้ง 6 ปัจจัยนี้ล้วนส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิต 2 ด้าน คือการมีสุขภาพกายที่ดี (ปัจจัยผลหมายเลข 8.1) และสภาวะทางสังคมที่เหมาะสม (ปัจจัยผลหมายเลข 8.4) กับวัยสูงอายุ ในขณะที่ปัจจัยหมายเลข 1.1) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิตส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือคุณภาพชีวิตด้านสภาวะจิตใจ และมีขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยหมายเลข 3.2) เรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย (ปัจจัยผลหมายเลข 8.1) ในระดับสูง ปัจจัยหมายเลข 1.1) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิตส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ปัจจัยผลหมายเลข 8.3) ในระดับสูงเช่นกัน

ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย (ปัจจัยผลหมายเลข 8.1) ในระดับต่ำ ได้แก่ ปัจจัยหมายเลข 2.1) การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง ปัจจัยหมายเลข 2.2) กระบวนการมีส่วนร่วม

และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 2.3) การเสริมสร้างพลังอำนาจ ปัจจัยหมายเลข 2.4) ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน ปัจจัยหมายเลข 3.2) ปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยหมายเลข 4.1) การเตรียมความพร้อมของชุมชนในเรื่องความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก ปัจจัยหมายเลข 4.3) การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ปัจจัยหมายเลข 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน ปัจจัยหมายเลข 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร 7.1) ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ และปัจจัยหมายเลข 7.2) ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสภาวะจิตใจ(ปัจจัยผลหมายเลข 8.2) ปัจจัยหมายเลข 1.1) ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ปัจจัยหมายเลข 2.1) การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง ปัจจัยหมายเลข 2.2) กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 2.3) การเสริมสร้างพลังอำนาจ ปัจจัยหมายเลข 2.4) ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน ปัจจัยหมายเลข 3.2) ปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยหมายเลข 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร ปัจจัยหมายเลข 5.3) การพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลของโครงการ ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 8 ปัจจัยนี้ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสภาวะจิตใจ(ปัจจัยผลหมายเลข 8.2)ในระดับต่ำ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ปัจจัยผลหมายเลข 8.3) ได้แก่ ปัจจัยหมายเลข 3.1) ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร ปัจจัยหมายเลข 4.1) ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก ปัจจัยหมายเลข 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน ปัจจัยหมายเลข 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร ปัจจัยหมายเลข 6.1) สภาพที่อยู่อาศัย ปัจจัยหมายเลข 6.2) ปัญหาในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 6.3) มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 7 ปัจจัยนี้ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ปัจจัยผลหมายเลข 8.3) ในระดับต่ำ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสังคม (ปัจจัยผลหมายเลข 8.4) ได้แก่ ปัจจัยหมายเลข 2.1) การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง ปัจจัยหมายเลข 2.2) กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 2.3) การเสริมสร้างพลังอำนาจ ปัจจัยหมายเลข 2.4) ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน ปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 3.1) ด้านบุคลากร ปัจจัยหมายเลข 3.2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยหมายเลข 4.1) ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก ปัจจัยหมายเลข 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน ปัจจัยหมายเลข 5.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร ปัจจัยหมายเลข 7.1) ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 7.2) ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 7 ปัจจัยนี้ส่งผลต่อปัจจัยเชิงผล คือ คุณภาพชีวิตด้านสภาพสังคม (ปัจจัยผลหมายเลข 8.4) ในระดับต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่นำเสนอข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่ารัฐ และชุมชน ควรหาทางป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านสุขภาพกายและจิต 1.2) ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ 1.3) ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ 1.4) ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ 1.5) ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และจัดเตรียมบุคคลากรเพื่อดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเตรียมบุคลากรจะส่งผลการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เห็นได้จากปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการ

ดูแลผู้สูงอายุ ปัจจัยหมายเลข 3.1) ด้านบุคลากร ปัจจัยหมายเลข 3.2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่งผลต่อปัจจัยด้านโครงการ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ได้แก่ 5.1) การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน 5.2) การจัดการกรรมการเรียนรู้ ให้แก่บุคลากร 5.3) การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถขยายผลของโครงการในระดับสูง ดังรายละเอียดผลการ วิเคราะห์ในภาคผนวก

6) โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผล (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

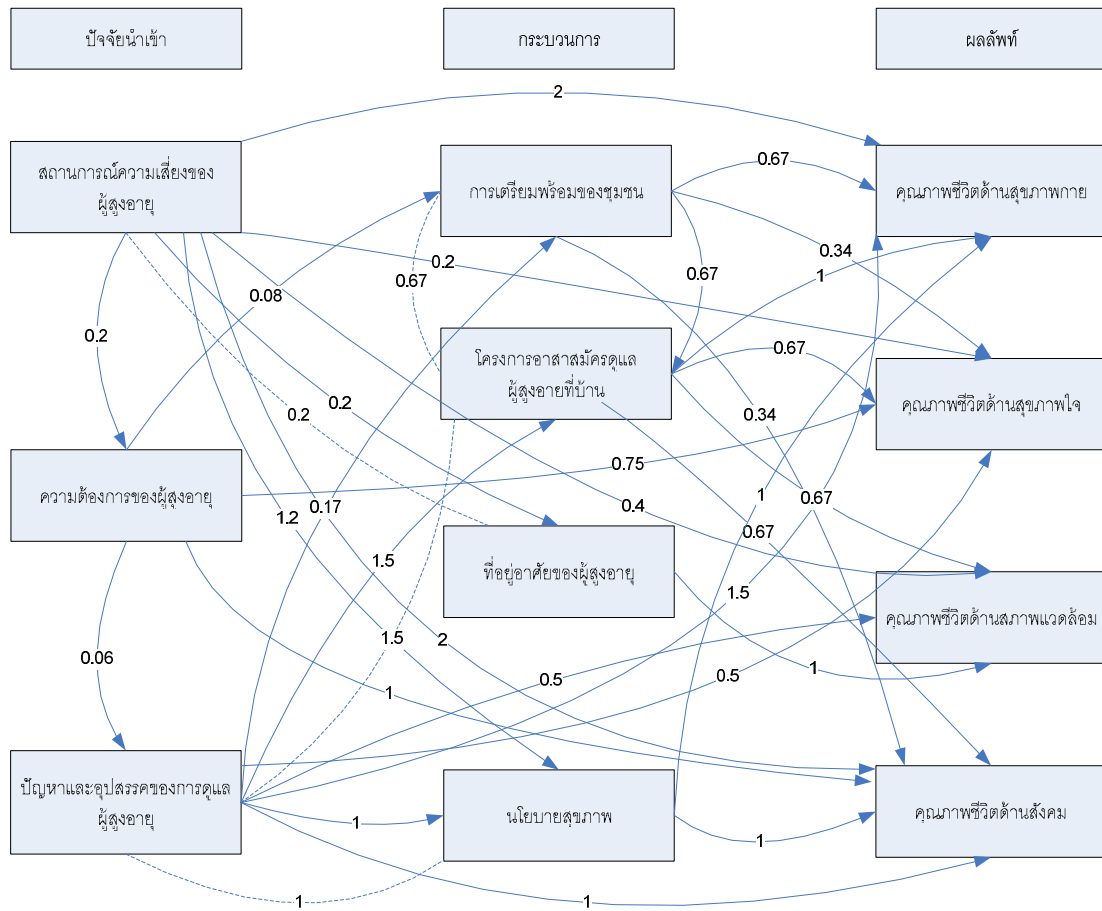
จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และการวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลกระทบไขว้ผู้วิจัยนำความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว มาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย 1) ลักษณะและ สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ (ปัจจัยหมายเลข 1.1-1.5) 2) ลักษณะและความต้องการของผู้สูงอายุ (ปัจจัย หมายเลข 2.1-2.4) 3) ปัจจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ (ปัจจัยหมายเลข 3.1-3.2) ปัจจัยด้าน กระบวนการดำเนินงานของรัฐ และชุมชน ประกอบด้วย 4) ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน (ปัจจัย หมายเลข 4.1-4.3) 5) ปัจจัยด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (ปัจจัยหมายเลข 5.1-5.3) 6) สภาพที่อยู่ อาศัยที่เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ (ปัจจัยหมายเลข 6.1-6.3) 7) ปัจจัยด้าน นโยบายสุขภาพ (ปัจจัยหมายเลข 7.1-7.2) และผลคือคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุรวม 4 ด้าน คือ หมายเลข 8.1) การมี สุขภาพกายที่ดี หมายเลข 8.2) สุขภาวะทางใจ หมายเลข 8.3) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเหมาะสม และหมายเลข 8.4) สภาวะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ ทั้งนี้ผู้วิจัยแทนสัญลักษณ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยลูกศรทางเดียว โดยการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุ 22 ปัจจัย กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 4 ด้าน จากการหาค่าเฉลี่ยขนาดความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ค่าเฉลี่ยที่ได้มีช่วงคะแนน 0.00-2.00 โดยที่การแปลความหมายขนาดความสัมพันธ์ ใช้หลักการแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยสหสัมพันธ์มีช่วง คะแนน 0.00-0.50 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ ช่วงคะแนน 0.51-1.50 หมายถึงขนาดความสัมพันธ์ปานกลาง และช่วงคะแนน 1.51-2.00 หมายถึง ขนาดความสัมพันธ์สูง ผลการคำนวณค่าขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว ได้ผลดังตารางและภาพ แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อไปนี้

ตาราง 5.13 การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ (Cross-impact matrix analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (cause and effect) ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ปัจจัย	1	2	3	4	5	6	7	รวม
1. ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ						0.20		
2. ความต้องการของผู้สูงอายุ	0.20							
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ	0	0.06					1	
4.การเตรียมพร้อมของชุมชน	0	0.08	0.17		0.67			
5.โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน	0	0	1.5	0.67				
6.การจัดการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	0.20	0	0	0	0			
7.นโยบายสุขภาพ	1.2	0	1	0	0	0		
8.1คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกาย	2	1	1.5	0.67	1	0	1	
8.2คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพใจ	0.2	0.75	0.5	0	0.67	0	0	
8.3คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม	0.4	0	0.5	0.34	0.67	1	0	
8.4คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคม	2	1	1	0.34	0.67	0	1	

จากตารางขนาดความสัมพันธ์และภาพโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายในระดับสูง คือ ปัจจัยบุคคลในหมายเลขหนึ่งด้านลักษณะและ สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายระดับปานกลาง มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลคือ **ปัจจัยหมายเลขสอง** ด้านความต้องการของผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยหมายเลขสาม** ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วย **ปัจจัยหมายเลขสี่**ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน **ปัจจัยหมายเลขห้า** ด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และ**ปัจจัยหมายเลขเจ็ด**ด้านนโยบายสุขภาพ ส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพใจในระดับปานกลาง คือ**ปัจจัยบุคคลหมายเลขสอง**ด้านความต้องการของผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยหมายเลขสาม**ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยกระบวนการคือ**ปัจจัยหมายเลขห้า**โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพใจในระดับปานกลาง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพใจในระดับต่ำคือ **ปัจจัยบุคคลหมายเลขหนึ่ง**ด้านลักษณะและ สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อมในระดับปานกลางคือ **ปัจจัยกระบวนการหมายเลขห้า**โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และ**ปัจจัยหมายเลขหก**ด้านการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อมในระดับต่ำ คือปัจจัยด้านบุคคลคือ **ปัจจัยหมายเลขหนึ่ง**ด้านลักษณะและ สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยหมายเลขสาม**ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการคือ **ปัจจัยหมายเลขสี่**ด้านการเตรียมพร้อมของชุมชน ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคมในระดับสูง คือ**ปัจจัยด้านบุคคลหมายเลขหนึ่ง**ด้านลักษณะและ สถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคมในระดับปานกลาง คือ**ปัจจัยบุคคลหมายเลขสอง**ด้านความต้องการของผู้สูงอายุ **ปัจจัยหมายเลขสาม**ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ และ**ปัจจัยกระบวนการหมายเลขห้า**โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคมในระดับต่ำ คือ**ปัจจัยด้านกระบวนการหมายเลขสี่**ด้านการเตรียมพร้อมของชุมชน

ภาพ 5.7 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย

หมายเหตุ เส้นประ หมายถึง เส้นที่แสดงอิทธิพลย้อนกลับ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย คือ ปัจจัยบุคคลด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุโดยรวมมีทั้งหมด 6 ปัจจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดในแต่ละปัจจัยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดแต่ละปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) **ปัจจัยบุคคล**ด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คือ ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุ
- 2) **ปัจจัยบุคคล**ด้าน **ความต้องการของผู้สูงอายุ** ประกอบไปด้วย การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การเสริมสร้างพลังอำนาจ และ ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน
- 3) **ปัจจัยบุคคล**เรื่อง **ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์
- 4) **ปัจจัยกระบวนการ**ของ **รัฐและชุมชน**ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน และการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของ
- 5) **ปัจจัยกระบวนการ**ของ **รัฐและชุมชน**ด้าน **โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน** ประกอบด้วย การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถขยายผลของโครงการ
- 6) **ปัจจัยกระบวนการ**ของ **รัฐและ**

ชุมชนด้านนโยบายสุขภาพ ประกอบด้วย ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ และความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพใจ ผู้สูงอายุมีทั้งหมด 4 ปัจจัย 1) **ปัจจัยบุคคล**ด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คือ ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ 2) **ปัจจัยบุคคลด้านความต้องการของผู้สูงอายุ** ประกอบไปด้วย การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การเสริมสร้างพลังอำนาจ และ ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน 3) **ปัจจัยบุคคลเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ประกอบด้วย การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร การพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลของโครงการ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม ผู้สูงอายุมีทั้งหมด 5 ปัจจัย 1) **ปัจจัยบุคคล**ด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คือ ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ 2) **ปัจจัยบุคคลเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ 3) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน และการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของ 4) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ประกอบด้วย การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถขยายผลของโครงการ 5) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สภาพที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ ลดปัญหาในการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านสังคมของผู้สูงอายุมีทั้งหมด 5 ปัจจัย 1) **ปัจจัยบุคคล**ด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คือ ลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิต ด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ ด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และ ด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ 2) **ปัจจัยบุคคลด้านความต้องการของผู้สูงอายุ** ประกอบไปด้วย การรับรู้ความเจ็บป่วยของตนเอง กระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การเสริมสร้างพลังอำนาจ และ ข้อมูลข่าวสาร การฝึกทักษะและการส่งเสริมกิจกรรมความรู้พื้นฐาน 3) **ปัจจัยบุคคลเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านการเตรียมความพร้อมของชุมชน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของชุมชน แนวคิดและทัศนคติด้านบวก การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของชุมชน และการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของ 4) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ประกอบด้วย การเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร การพัฒนาอย่างยั่งยืน

และสามารถขยายผลของโครงการ 5) **ปัจจัยกระบวนการของรัฐและชุมชน**ด้านนโยบายสุขภาพ ประกอบด้วย ความเสมอภาคทางสุขภาพของผู้สูงอายุ และความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ทั้งสวัสดิการ และการกระจายสถานบริการ รวมทั้งนโยบายที่ลดสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุทั้ง มาตรการภาษี และการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान และการวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลกระทบไขว้สรุปได้ว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกาย และด้านสังคมของผู้สูงอายุไทยในระดับสูง คือ ปัจจัยบุคคลด้านลักษณะและสถานการณ์ความเสี่ยงของผู้สูงอายุ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยควรเน้นการดำเนินการในเชิงรุกจากข้อมูลหรือแนวโน้มที่จะเกิดสถานการณ์ต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ ความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและจิต ความเสี่ยงด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ ความเสี่ยงด้านการถูกละเมิด และการเข้าถึงสิทธิ ความเสี่ยงด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก และความเสี่ยงด้านขาดการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ นำไปกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขได้ถูกต้องตรงประเด็น